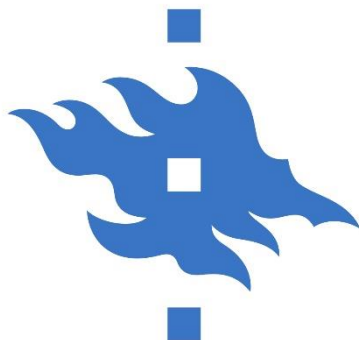

AFinLAn syysseminarium 2022
AFinLA höstseminarium 2022
AFinLA Autumn Symposium 2022

Helsingin yliopisto / Helsingfors universitet / University of Helsinki

27.–29.10.2022

Tiivistelmät / Abstrakt / Abstracts

Sisällys / Innehåll / Contents

PLENAARIESITELMÄT JA ASIANTUNTIJAPANEELI / PLENARFÖREDRAG OCH PANELDISKUSSION / PLENARY PRESENTATIONS AND LANGUAGE EXPERT PANEL....	1
Anna Kristina Hultgren: Enhancing theories of the rise of English as an academic language through cross-disciplinary participation.....	2
Tommaso Milani: Participation on whose terms?.....	3
Simo Määttä: Diskurssi, ideologia ja osallisuus	4
Asiantuntijapaneeli / Paneldiskussion / Language Expert Panel	5
SEKTIOESITELMÄT / SEKTIONSFÖREDRAG / INDIVIDUAL PRESENTATIONS	6
Maria Ahlholm, Sirkku Latomaa & Ella Väättäinen: Vastasaapuneet yhteisissä ja erillisissä luokkahuoneissa	7
Sari Ahola & Tuija Hirvelä: Venäjänkielisten suomenoppijoiden puhumisen taito Yleisten kielitutkintojen pitkäjäsenaineiston ja suomen kielen arvioijien näkemysten mukaan.....	8
Jenni Alisaari, Mari Bergroth, Raisa Harju-Autti, Leena Maria Heikkola, Salla Sissonen & Heli Vigren: Suomalaisten opettajien näkemyksiä monikielisen pedagogiikan toteuttamisesta.....	9
Jenni Alisaari, Elina Kilpi-Jakonen, Anuleena Kimanen, Anna Kuusela, Alekski Seger & Samaneh Khalili: Oppilaiden ja opetushenkilökunnan tarinoita koulun ilmapiiristä ja osallisuudesta.....	10
Fergal Bradley: From a learner to a user? Linguistic 'mudes' and Finnish university students' learning trajectories on an autonomy-based English course	11
Yida Cai: Suomen kielen dynaamiset mahdollisuusverbit arkikeskustelussa	12
Zhuojia Chen: New media, new identity: How innovative subtitling reconstructs the role of subtitlers on mobile video media	13
Bojana Damnjanović: Researcher participation: re-thinking methodology. A case study on relative markers in Torlak	14
Hannele Dufva, Heini-Marja Pakula, Anssi Roiha & Katja Mäntylä: Kielitietoisuus, oppimateriaalit ja uuden kielen oppiminen: Näkökulma varhaiseen kielten opetukseen	15
Maria Frick, Olga Gerassimenko, Kaarina Hippi & Yan Kapranov: Questions of language use and social interaction during the Russian–Ukrainian war	16
Amanda Gerke: Crossing (Language) Boundaries: A Multimodal Analysis of Identity-Building through Migration Genres in Children’s Literature	17
Mia Halonen: S2-puhujien ensikielen oletuksen perusteista ja merkityksestä kielitaidon arvioinnissa	18
Katariina Harjunpää: Uudelleenmuotoilut, jaettu toimijuus ja konfliktin omistajuus – puhumuuden rakentuminen näkökulmana sovitteluvuorovaikutukseen	19
Jutta Helenius: Mitä kauppatieteiden opiskelijoiden lukijakuvaukset kertovat heidän osallisuudestaan kielikeskusopetuksessa?.....	20
Jutta Helenius & Jesse Asikainen: Millaisin kielellisin ratkaisuin voidaan tukea senioreiden osallisuutta fysioterapiassa?	21
Sofie Henricson & Sanna Heittola: Toisen kotimaisen kielen ja kaksikielisyyden tukeminen suomenkielisissä peruskouluissa.....	22

Kaarina Hippi: Osallisuus ja ikä: kuinka eri sukupolvien kielenkäyttöä kuvataan haastattelussa?	23
Mari Honko: Saako kielitaidon arvioija olla epävarma? Epävarmuuden kokemisesta ja sen vaikutuksista arvioinnin luotettavuuteen Yleisissä kielitutkinnoissa.....	24
Marita Härmälä & Lea Meriläinen: Englannin kielen oppiminen ja käyttö vapaa-ajalla oppilaiden kertomana.....	25
Hanna-Ilona Härmävaara: Intertextual references to Kummeli as a tool for accomplishing work at construction sites.....	26
Hilla-Marja Honkalampi, Outi Veivo & Marjut Johansson: Episteeminen korjaus robottivälineissä kieltenoppimisessa	27
Samah Ibrahim: “School is school, language needs to be activated!”: Adult migrants’ negotiations of language learning and participation in Sweden	28
Anna Ingves: Nyanländ och ny i språket – Ordförrådsutveckling på svenska hos nyanlända ungdomar på språkintrödningsprogrammet	29
Anna Ingves & Therese Lindström Tiedemann: Prefixes as a potential learning resource – Assessing vocabulary size and vocabulary acquisition ability in L2 Swedish	30
Karoliina Inha: 2.-luokkalaisten A1-englannin oppijoiden uskomuksia englannin kielestä koulun ulkopuolella: havaintoja valokuva-aineistosta	31
Riitta Juvonen & Marjo Savijärvi: Ohjeiden antaminen ja ymmärtämisen kompleksisuus kaksikielisissä oppilaiden työpajoissa.....	32
Annekatriin Kaivapalu: Kielitietoisuuden ilmenemismuotojen kumulatiivisuus kieltenvälisen samankaltaisuuden havaitsemisessa.....	33
Yan Kapranov, Anna Verschik & Maria Frick: Modelling Mechanisms of the Ukrainian-Russian Continuum.....	34
Elina Kilpi-Jakonen & Jenni Alisaari: Kotona puhutun kielen yhteys maahanmuuttotasaisten oppilaiden koulutusodotuksiin, hyvinvointiin ja kuulumisen tunteeseen	35
Tuija Kinnunen & Päivi Kuusi: Pääkaupunkiseudun käännöspolitiikka ja kääntämisen käytännöt koronakriisissä	36
Maiju Kinossalo, Henna Jousmäki & Minna Intke-Hernandez: Kielellinen ja kulttuurinen tunnistaminen monikielisten oppijoiden osallisuuden lisääjänä	37
Kaisa Korpinen: Arts-based approaches in early language education: An account of multiprofessional collaboration.....	38
Tuulikki Kurki & Tarja Tantt: Exhibiting The Invisible: A Lost Mitten and Other Stories	39
Salla-Riikka Kuusalu, Minna Maijala & Mareen Patzelt: Kieltenopettajat muutosvoimina – toimijuuden kokemuksia kestävyyskasvatuksessa.....	40
Laura Lahti & Raisa Harju-Autti: Kieli- ja kulttuuritietoisuus osallisuuden vahvistajana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	41
Leea Lakka: Porukassa ja porukalla – tekstikäytänteitä yhdeksännen luokan takarivissä	42
Hanna Lantto: ¡Vamos! – Espanjan kielelliset resurssit Turun kaupunkikuvassa.....	43
Sirkku Latomaa: Oman äidinkielen opetus ja osallisuuden haasteet	44
Liisa-Maria Lehto: Kieli ja osallisuus Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten diskursseissa ..	45

Ivana Leinonen & Maria Frick: It's the kind of "pigment": sormilainausmerkkien käyttö monikielisissä arkikeskusteluissa.....	46
Maarit Leskelä: Millaisia merkitysneuvotteluja käydään koulutusviennin yhteydessä saksalaisen asiakkaan ja suomalaisen palveluntarjoajan välillä	47
Kirsi Leskinen: Kielikäytänteet, toimijuus ja osallisuuden mahdollisuudet monikielisten osaaajien koulutus- ja työelämäpolulla.....	48
Niina Lilja, Riina Hannuksela & Angela Aldebs: In and Out - Resisting participation in arts-based activities	49
Loukia Lindholm & Elizabeth Marsden: "You merely adopted the Internet, I was born in it, molded by it": Exploring meme templatability and recontextualization	50
Hanna Lämsä-Schmidt: From monolingual to multilingual language policies in EFL classrooms: A sociocultural study of peer interaction	51
Minna Maijala, Anssi Roiha & Mareen Patzelt: Kielten aineenopettajaopiskelijoiden sähköposteja tulevaisuudesta: tarkastelussa uudenlaiset oppimisympäristöt.....	52
Jenni Marjokorpi & Riitta Juvonen: Opettajaopiskelijoiden asenteet kieliopin opetusta kohtaan	53
Sanna Mustonen, Leena Maria Heikkola, Maria Petäjaniemi, Jenni Alisaari, Raisa Harju-Autti & Mervi Kaukko: Kriisialueilta muuttaneiden oppilaiden tuki – koulutoimen hallinnollisia diskursseja.....	54
Sanna Mustonen, Pauliina Puranen & Minna Suni: Kielellistä välitystoimintaa: brokering-ilmiö ammatillisessa koulutuksessa.....	55
Leena Nissilä, Nina Reiman, Heidi Vaarala & Dmitri Leontjev: Suomi toisena kielenä -oppija ainerealin kirjoittajana ylioppilaskokeessa.....	56
Helena Nurmikari: Hashtagit ja yhteisöllisyys Twitterissä.....	57
Tuire Oittinen: Social, participatory and organisational uses of chat in video-mediated learning situations / Chat sosiaalisen toiminnan jäsentäjänä ja osallistumisen resurssina videovälitteisissä oppimistilanteissa.....	58
Anu Palojarvi: Käyttöteoriasta käytäntöön: monikielisten lasten kielellinen osallisuus kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa.....	59
Mareen Patzelt: Miten äidinkielen ja vieraan kielen opettajat ohjaavat oppilaitaan lukemaan? ...	60
Heli Paulasto, Anni Rannikko & Tiina Sotkasiira: Tehhään jos keretään ja joku ossaa: monikielinen kuntademokratia Joensuussa	61
Sanna Peltari: YouTube: espanjankielisten tubettajien vaikuttajamarkkinointi ja emotionaalinen kieli.....	62
Hanna-Mari Pienimäki, Tuomas Väisänen & Tuomo Hiippala: Places and practices of participation in the Helsinki Metropolitan area: quantitative and qualitative perspectives on urban linguistic diversity.....	63
Penni Pietilä & Sirpa Lappalainen: "Tämä ei ole äikkää" – kieltä äidinkielen ja suomen indeksinä ammatillisessa koulutuksessa.....	64
Irina Piippo & Mikko Lehikoinen: Osallisuuden diglossiset reunaehdot arabian oman äidinkielen luokkahuoneissa.....	65
Hillamaria Pirhonen & Heidi Kuitunen: Minkälaista osaamista monikielinen korkeakoulupedagogiikka voi tuottaa?	66

Anne Pitkänen-Huhta, Karita Mård-Miettinen & Laura Lahti: Osallistumisen mahdollisuudet ja haasteet varhaisessa kielen opetuksessa opettajien kokemana	67
Heidi Puputti: Positioning social sciences and humanities actors in the ninth European Union Framework Programme: a discourse analysis of Horizon Europe reference documents	68
Niina Putkonen & Luay Helal: Kieli huoltajien osallisuuden vahvistajana kodin ja koulun yhteistyössä ja sen tutkimuksessa	69
Sari Pöyhönen: Kun taide ja tutkimus muuttuvat aktivismiksi – dokumenttiteatteri todellisuutta kyseenalaistamassa ja muokkaamassa	70
Katriina Rantala: Identifiointiongelman ja sen ratkaisu – kehollinen ja sanallinen toiminta rakentamassa tiedollisia suhteita S2-harjoituksessa.....	71
Venla Rantanen: “I want to learn my friends’ languages.” Transnational experiences of two young girls in Finnish comprehensive education.....	72
Reetta Ronkainen: Tekstilajin rajoista neuvottelemisen osana kotoutumiskoulutuksen opetus suunnitelman perusteiden 2022 laadintaa	73
Katharina Ruuska: Nopeasti töihin vai opiskelurauhaa? Kotoutumiskoulutuksen nopean polun opiskelijoiden yksilöllisiä polkuja	74
Annemari Sahlstein: Kielellisen osallisuuden jäljillä kaksikielisessä Suomessa – kysymyksiä ja mahdollisuuksia	75
Antti Saloranta, Katja Haapanen, Kimmo U. Peltola, Henna Tamminen & Maija S. Peltola: Englannin klusiilien ääntäminen khoekhoegowabin puhujilla	76
Henri Satokangas: Sairaala-apteekin yleisohjeet ammattienvälisen viestinnän genrenä.....	77
Nathalie Schümchen & Niina Lilja: The role of humorous written texts and other graphic structures at multilingual construction sites.....	78
Mia Scotson: Oppijoiden tunteet suomen kielen etäopetuksessa.....	79
Tanja Seppälä: After Integration Training - placement and Finnish language use.....	80
Heidi Hui Shi (Shí Huì 石慧): Méi: An innovative human classifier and its social indexicality in Chinese digital culture	81
Sachiko Sosa & Riikka Länsisalmi: Perintökielijapanin dialogisuutta kartoittamassa.....	82
Sari Sulkunen, Minna-Riitta Luukka, Hilkka Paldanius & Johanna Saario: Työvälineitä tekstitaitojen arviointiin – yhteistyöprojekti historian opettajien kanssa.....	83
Antti Suomela: Identity, ideology, and investment – multilingual adult learners discuss their L2-mediated EFL studies.....	84
Liisa Suomela, Camilla Rosvall & Maria Ruohotie-Lyhty: Ruotsin kieli kokemuksena, pedagogiikkana ja politiikkana: ruotsin kielen opettajaopiskelijoiden käsityksiä ruotsin kielen opettamisesta.....	85
Taina Tammelin-Laine: Osallisuuden käsite maahanmuuttaja-aikuisten lukutaitokoulutuksia ohjaavissa asiakirjoissa	86
Tarja Tanttu: Osalliseksi oman asian käsittelystä: työvoimaneuvoja asiointikeskustelun epäsymmetrian lieventäjänä	87
Maija Tervola & Mari Honko: Monikielisten korkeakouluopiskelijoiden kokemuksia pärjäämisestä suomenkielisessä tutkintokoulutuksessa	88

Natalia Tuliakova & Tatiana Tsarapkina: Language clubs for learners of Finnish as a second language: a professional view of participants	89
Jenny van der Aa: Jan Blommaert's language and participation: on scope and depth in digital ethnography.....	90
Elina Vitikka: Referointi yleistajuistamisen ja lukijan osallistamisen keinona tietokirjassa.....	91
Anne-Maj Åberg, Mari Mäkilä & Outi Toropainen: Visualisointi kirjoitusprosessin tutkimuksen tukena	92
POSTERIESITELMÄT / POSTERFÖREDRAG / POSTER PRESENTATIONS.....	93
Hannele Dufva, Paula Kalaja, Maisa Martin, Anna Mauranen, Katja Mäntylä & Minna Suni: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA osana suomalaista ja kansainvälistä kielentutkimusta	94
Kristina Ehram: ELF as a Mediating Language in the German as a Foreign Language Classroom	95
Anni Hintikka: Sanojen kirjoitus- ja äänneasujen muistiedustumat L3-oppijoilla: miten kielitaito ja aiemmin opitut kielet vaikuttavat?	96
Päivi Iikkanen: Mentorointi väylänä suomalaisen työelämään - monilukutaidon näkökulma	97
Sirkku Kronholm & Ari Huhta: Automaattisten tekstityökalujen kehittäminen oppijankieliseen aineistoon	98
Maarit Mutta, Päivi Laine & Anni Hintikka: Kirjoitusprosessien sujuvuus: profiilien visualisointi tutkimusmetodina.....	99
Jenny Paananen, Meri Lindeman, Milla Luodonpää-Manni & Camilla Lindholm: Kokoomateos kielestä ja osallisuudesta	100
Laura Pihkala-Posti, Beate Lindemann, Letizia Cinganotto & Stefanie Wössner: Involvement in foreign languages with collaboration in virtual 3D game worlds for saving the planet	101
Sanna Riuttanen: The Investment and Disinvestment of Adult Migrants in Finnish Basic Education	102
Joanna Rydzewska-Siemiątkowska: Saavutettavaa lakikieltä yritysten tietosuojaselosteissa.....	103
Tiina Räisänen & Niina Hynninen: Making new technology understandable in customer training interaction.....	104
Sanna Voipio-Huovinen & Päivi Kakko: Meliora - Maahanmuuttotasaisten yläkoululaisten opetuksen ja osallisuuden kehittäminen.....	105
Mei Yang: Use of evaluative that in research articles: Variation across paradigms.....	106
TEMAATTISET TYÖPAJAT / TEMATISKA WORKSHOPPAR / THEMATIC WORKSHOPS	107
Monikielinen työelämä ja kielen oppiminen – tutkimuksesta soveltamiseen.....	108
Eveliina Korpela & Inkeri Lehtimaja: Kielenoppijaprofiilit kielenoppimisen työkaluna	108
Inkeri Lehtimaja: Kielenoppimisen tukeminen työpaikan vuorovaikutustilanteissa.....	109
Johanna Komppa: Kielitietoisien työyhteisön portaat	110
Puheen ja puheentutkimuksen temaattinen työpaja	111
Lotta Aarikka: Tutkimushistoriallinen näkökulma "vapaaseen puheeseen".....	112

Leena Maria Heikkola, Minnaleena Toivola, Jeongdo Kim & Antti Saloranta: Mitä tapahtuu ensikielisten suomenpuhujien ja suomenoppijoiden vuorovaikutuksessa? Kyselytutkimus ...	113
Sanna Olkkonen & Maarit Mutta: Vieraan kielen puhujaprofiilit ja niiden kognitiiviset taustatekijät	113
Elina Lehtilä, Pauliina Peltonen & Pekka Lintunen: MultiFluency: monikielisten puhujien havaittu sujuvuus.....	114
Pauliina Peltonen: Interactional fluency in L1 Finnish and L2 English dialogues: A qualitative study	115
Ekaterina Voskoboinik, Heini Kallio & Anna von Zansen: Topic modeling of spontaneous non-native speech.....	115
Anna von Zansen & Heini Kallio: DigiTala: Moodle-sovellus suullisen kielitaidon automaattiseen arviointiin	116
Liisa Koivusalo, Heini Kallio & Minnaleena Toivola: Spontaanin puheen sujuvuus suomessa toisena kielenä.....	117
Päivi Virkkunen & Minnaleena Toivola: Eksplisiittisen ääntämiskurssin vaikutus S2-puhujien spontaanisti puhuman suomen ääntämiseen	118
Martina Huhtamäki: Den inhemska diskursmarkören ”va” och den inlånade diskursmarkören ”what” i finlandssvenska. En jämförelse mellan längd, tonhöjd och tonrörelser samt funktioner	118
Mietta Lennes: Mahdollisuuksia Lahjoita puhetta -aineiston tutkimuskäyttöön	119
Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa – Lätt språk i tal och interaktion	120
Marja Kivilehto: Betydelsen av språklig interaktion i mötet mellan vårdare och personer med minnesproblem.....	121
Zita Kóbor-Laitinen & Arttu Liikamaa: Uutisia selkeästi – monikanavaisuus ja kansainvälinen viittominen luku- ja kirjoitustaidottomille kuuroille suunnatussa uutislähetyskässä.....	122
Leea Laura Leskelä: Selkokielisten puheen ohjeistukset – yhdenvertaisuuden ja mukauttamisen välinen ristipaine	123
Satu Siltaloppi: Viittomisen muokkaaminen suomenruotsalaisessa viittomakielessä	123
Assessment creating and limiting participation opportunities in education and society: A critical outlook	125
Dina Tsagari: Language Assessment Literacy: towards increasing societal and educational equity, inclusion, and participation	126
Karim Rezagah: Policymakers, top-down decisions, and teachers’ agency: A focus on the Iranian English language teachers’ attitudes concerning assessment literacy	126
Maria Stathopoulou, Magdalini Lontou, Phyllisienne Gauci & Sílvia Melo-Pfeifer: Embracing the “multi-” in language assessment through cross-linguistic mediation: the METLA project	127
Toni Mäkipää: Teacher feedback practices in foreign language emergency remote teaching in Finland	127
Maija Tjukanov: Viittomakielen tulkkiopiskelijoiden kysymysmuotoiset ehdotukset vertaispalautekeskusteluissa.....	128
Mirja Tarnanen, Merja Kauppinen & Jan Hellgren: Kriittinen näkökulma arviointiin oppimisen uudistajana ja tiedon tuottajana.....	129

Osallisuus työelämässä	130
Johanna Vaattovaara & Taina Pitkänen: Lääkärinä Suomessa – laillistamisprosessissa olevien maahanmuuttajalääkärien kokemuksia osallisuudesta työyhteisössä	130
Inkeri Lehtimaja, Lari Kotilainen & Salla Kurhila: Oma-aloitteiset sananselitykset monikielisillä työpaikoilla.....	131
Anna Solin: Rinnakkaiskielisyys työyhteisöissä: tutkimus hallintotyöstä monikielisessä yliopistossa.....	132
Elina Salomaa: PowerPoint-esitys asiakassuhteen rakentamisen resurssina videovälitteisissä myyntineuvotteluissa	133
Mikko Virtanen & Riikka Nissi: Relationaalinen vuorovaikutus keikka- ja palvelutyössä: fokuksessa sähköposti- ja pikaviestittely soveltavan taiteen projektissa	134
Kirjoitetun ja visuaalisen selkoviestinnän työpaja – teemana osallisuus.....	135
Auli Kulkki-Nieminen, Mikko Virtanen & Tuija Harju: Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen korona-ajan selkokielisessä viestinnässä.....	135
Eliisa Uotila: Selittämisen keinoista Ukrainan sotaan liittyvissä selkouutisissa	136
Anne Ketola & Eliisa Pitkäsalo: Kuvat selkoviestinnän tukena	137
Ulla Vanhatalo: Kysymyksiä masennuksen seulonnan kielen yksinkertaistamisesta	137
Miina Kakko: Aikuisten S2-oppijoiden kokemuksia selkokiellisen kaunokirjallisuuden lukemisesta.....	138
Leea Laura Leskelä, Ritva Hartama-Heinonen & Päivi Kuusi: Selkomukauttaminen ja kääntäminen – yhteistyö ymmärryksen lisääjänä.....	139
Nexus analytic perspectives on language, participation and change	140
Riikka Tumelius: Nexus analysis as a participatory framework in the study of pedagogical change in the context of language teacher education.....	141
Justyna Legutko: A nexus analysis of writing activities in language classrooms: toward cross-curricular teaching approaches.....	141
Anne Tiermas: Social and linguistic practices in lower secondary school: A nexus analytical approach to students’ agency	142
Polina Vorobeva: What does nexus analysis bring to the field of family language policy? Discussing emic and critical perspectives.....	142
Minna Intke-Hernandez: Research participants as co-researchers	143
How do we chunk up speech that we hear?	145
Svetlana Vetchinnikova: Linguistic predictors and cognitive constraints of perceptual chunking	145
Aleksandra Dobrego: Making sense of natural speech: prosodic and syntactic cues in L2 speech segmentation	146
Alena Konina: Spontaneous speech segmentation on different timescales: effect of instruction	147
Anna Mauranen: What does discourse contribute to our perception of speech?	147

PLENAARIESITELMÄT JA ASIANTUNTIJAPANEELI /
PLENARFÖREDRAG OCH PANELDISKUSSION /
PLENARY PRESENTATIONS AND LANGUAGE
EXPERT PANEL

Anna Kristina Hultgren: Enhancing theories of the rise of English as an academic language through cross-disciplinary participation

In many European nation states, the rapid rise of English as an academic language has raised concerns over linguistic diversity, linguistic justice, language loss, cultural and epistemic homogenization and educational and professional disadvantage. In Applied Linguistics, the field that has consolidated the greatest expertise on this topic, researchers and practitioners have sought to explore and address the perceived challenges faced by students, academics and support staff who don't have English as their first language. Meanwhile, in higher education policy and academic governance, the promotion and adoption of English continues largely unabated as universities are often under pressure to expand student recruitment, attract international staff, compete on knowledge production and climb university ranking lists. There is thus a considerable disconnect between, on the one hand, the activities and sometimes vocal responses to the rise of English in the general public and, to some extent, Applied Linguistics circles and, on the other, the priorities of higher education policy makers and university leaders.

Addressing the conference theme language and participation, this keynote argues for greater engagement between, on the one hand, Socio- and Applied Linguists and, on the other, scholars and professionals in Higher Education Studies, Public Administration and Organizational Anthropology. To show the potential benefits of such cross-disciplinary participation, I re-theorize the rise of English in European academia as an outcome of higher education governance reform processes at the level of the nation state. These reforms, centred on 'steering at a distance', have taken place in a number of European nation states since the 1980s and fundamentally reconfigured how higher education institutions are run. Drawing on documentary evidence and interviews with 'elite participants' (Khan 2012) – Ministers of Education, Government Advisors, Civil Servants, University Rectors, Internationalization Strategists, Faculty Deans, Heads of Departments, Programme Leaders, etc., I elucidate the often-hidden decision making processes in the interaction between governments and higher education institutions. Based on this evidence, I suggest that 'steering at a distance' may have played a role in paving the way for the rise of English as an academic language. To conclude, I argue that greater cross-disciplinary participation may advance not only Socio- and Applied Linguistics theories on language shift and the rise of English in academia but also theories on higher education governance and higher education policy, to the mutual benefit of all.

Tommaso Milani: Participation on whose terms?

Understood as the “the theoretical and empirical investigation of real-world problems in which language is a central issue” (Brumfit 1995: 27), it could be argued that applied linguistics as a discipline has always been concerned with issues of access (to linguistic and other resources), power and equality. Applied linguists, however, have disagreed profoundly about the epistemological, political and ideological underpinnings of their research. Over the last few years, we have witnessed a more overt commitment to social justice even from scholars who have previously espoused positivist epistemologies and/or experimental research designs. In line with this ‘social justice turn’, I investigate what *participation* means in classes in civic orientation for adult migrants in Sweden. Civic orientation is an educational provision offered in migrants’ ‘mother tongues’, and, according to policy documents, it should be based on *dialogue* and *respect*. Theoretically, I draw upon the work of American political philosopher Nancy Fraser, who famously argued that “justice requires social arrangements that permit all (adult) members of society to interact with one another as peers” (Fraser 1998: 5). Analytically, this means investigating “whether institutionalized patterns of interpretation and valuation impede parity of participation in social life” (Fraser 1998: 4). I operationalise Fraser’s theoretical ideas about justice, access and participation with the help of a discourse-ethnographic methodology “which integrates anthropological and critical-analytic perspectives through, on the one hand, extensive fieldwork and ethnography in institutional spaces and, on the other hand, the critical analysis of discourses of (social) actors’ shaping those spaces and acting therein” (Krzyzanowski 2011: 235). With the help of this methodological apparatus, I illustrate a tension between a genuine commitment on the part of the Swedish state to create multilingual and multicultural spaces for dialogue and reflection about Swedish society, on the one hand, and problematic monocultural views about how migrants are expected to behave in order to ‘fit in’, on the other. Ultimately the question is: on whose terms are migrants expected to participate in Swedish society?

Simo Määttä: Diskurssi, ideologia ja osallisuus

Useimmat kriittisessä kielen- ja diskurssintutkimuksessa esitetyt diskurssin ja ideologian määritelmät voidaan liittää osallisuuden käsitteeseen. Näihin kuuluu esimerkiksi väärä tietoisuus, joka uskomusjärjestelmän ja maailmankuvan ohella on tärkeimpiä ulottuvuuksia, joilla Marx käsitteellistää ideologiaa (Geuss 1981: 4–26). Osallisuus on mukana myös käsityksessä, jonka mukaan ideologia ”kutsuu” yksilön subjektiksi, joka on tietoinen toimijuudestaan (Althusser 1984). Diskurssi taas tuottaa muun muassa subjekteja ja subjektipositioita, ja diskurssi itse on osoitus siitä, että valta on paitsi negatiivista myös produktiivista (Foucault 1980). Toisaalta diskurssin voidaan katsoa osoittavan olemassaolonsa subjektiivisessakin kielenkäytössä näkyvänä ”ylimääräytymisenä” (Mazière 2005: 10) tai kielenkäyttöä ohjaavana merkityksenantona (Pietikäinen ja Mäntynen 2009: 52).

Sovellettuna konkreettisiin kielenkäyttötilanteisiin ja tekstintuotantoprosesseihin edellä esitetyt diskurssin ja ideologian ulottuvuudet herättävät joukon kysymyksiä: Missä määrin kieliasiantuntija, kieliasiantuntijapalvelun käyttäjä tai kuka tahansa tiettyyn kielenkäyttötilanteeseen osallistuva henkilö voi itse päättää omasta osallisuudestaan ideologiassa ja diskurssissa – mikä on hänen toimijuutensa? Missä määrin toimija on tietoinen mahdollisesta osallisuudestaan diskurssissa ja ideologiassa, ja mitä vaikutuksia on sillä, mikä on hänen tietoisuutensa ja osallisuutensa aste? Näihin kysymyksiin etsin vastauksia tässä esitelmässä.

Tarkastelen ensin ideologian ja diskurssin määritelmiä osallisuuden näkökulmasta. Tämän jälkeen erittelen kielenkäytön erityispiirteitä maahanmuuttoon liittyvässä käännös- ja tulkkaustoiminnassa ja verkon maahanmuuttokeskustelussa. Analysoidut esimerkit edustavat tulkattuja turvapaikkapuhutteluja, oikeuskäsittelyjä ja asioimistilanteita, näissä tilanteissa tuotettuja tekstejä ja niiden käännöksiä, monikielisesti tuotettua yleistä viranomaisviestintää ja verkkokeskustelua, jota käydään maahanmuuttoon liittyvistä aiheista. Analysoin esimerkkitalanteissa ja -teksteissä ensin sitä, kuinka eri toimijat (esimerkiksi muunkielinen asiakas, viranomaisen edustaja, tulkki, kääntäjä tai verkkokeskustelija) ovat suoraan tai epäsuorasti läsnä kielenkäyttötilanteessa tai siinä tuotetussa tekstissä. Tämän yleisen tason tarkastelun jälkeen siirryn analysoimaan kielenkäyttötilanteessa ja sen tuloksena syntyneessä tekstissä risteileviä diskursseja ja ideologioita ja pohdin eri toimijoiden osallisuutta niissä. Esitelmän lopuksi käsittelen osallistumisen tutkimukseen liittyviä haasteita ja sitä, missä määrin käytetty diskurssi tai ideologia – tai kielen – määritelmä vaikuttaa tulkintaan siitä, millainen eri toimijoiden osallisuus on.

Kirjallisuus

- Althusser, Louis. 1984. *Ideologiset valtiokoneistot*. Leevi Lehto & Hannu Sivenius (suom.). Helsinki: Kansankulttuuri.
- Foucault, Michel. 1980. *Power/Knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977*. Colin Gordon (toim.), Colin Gordon, Leo Marshall, John Mepham & Kate Soper (käänt.). New York: Random House.
- Geuss, Raymond. 1981. *The idea of a critical theory: Habermas and the Frankfurt School*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mazière, Francine. 2010. *L'analyse du discours*. Paris: PUF.
- Pietikäinen, Sari ja Anne Mäntynen. 2009. *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Asiantuntijapaneeli / Paneldiskussion / Language Expert Panel

Symposiumin ohjelmaan kuuluu kieliasiantuntijoiden paneelikeskustelu, jossa on tarkoitus valottaa eri näkökulmia kieleen ja saavutettavuuteen. Paneelissa yhteiskunnan eri aloilla työskentelevät kieliasiantuntijat pohtivat kielen ja saavutettavuuden ja myös laajemmin kielen ja osallisuuden kysymyksiä erityisesti oman työnsä tai tutkimuksensa valossa. *Paneelikeskustelu käydään pääasiassa suomen kielellä.*

Panelistit ovat:

- Minna Intke-Hernandez (Helsingin yliopiston Kielikeskus)
- Elina Tapio (Raami kehittämisspalvelut Oy)
- Leealaura Leskelä (Selkokeskus)
- Jenni Viinikka (Kelan viestintäyksikkö)

Paneelin vetäjinä toimivat Heini Lehtonen ja Johanna Isosävi.

***

Till symposiets program hör en paneldiskussion med språkexperter som jobbar på olika håll i samhället. Panelen syftar till att kasta ljus över olika synpunkter på språk och tillgänglighet. Språkexperterna diskuterar frågor gällande språk och tillgänglighet och vidare språk och delaktighet i fråga om deras arbete eller forskning. *Panelen hålls (mestadels) på finska.*

Panellisterna är:

- Minna Intke-Hernandez (Helsingfors universitets språkcentrum)
- Elina Tapio (Raami kehittämisspalvelut Oy)
- Leealaura Leskelä (LL-Center)
- Jenni Viinikka (FPA, Kommunikationsenheten)

Panelens ordförande är Heini Lehtonen och Johanna Isosävi.

***

The symposium programme includes a panel discussion featuring language experts working in different branches of society. The aim of the panel is to shed light on different perspectives on language and accessibility. In the panel, the language experts will discuss questions related to language and accessibility and more widely to language and participation in the light of their work or research. *The panel will be held (mainly) in Finnish.*

The panelists are:

- Minna Intke-Hernandez (University of Helsinki Language Centre)
- Elina Tapio (Raami kehittämisspalvelut Oy)
- Leealaura Leskelä (Finnish Center for Easy Language)
- Jenni Viinikka (Kela Communications Unit)

The panel is facilitated by Heini Lehtonen and Johanna Isosävi.

SEKTIOESITELMÄT / SEKTIONSFÖREDRAG /
INDIVIDUAL PRESENTATIONS

Maria Ahlholm, Sirkku Latomaa & Ella Väättäinen: Vastasaapuneet yhteisissä ja erillisissä luokkahuoneissa

Tarkastelemme valmistavan opetuksen luokkahuoneaineistoista (LS & V) tehdyistä tutkimuksista sekä Karvin VOMA-arviointitutkimuksen (Venäläinen ym. tulossa) opettajien vastauksista esimerkkejä siitä, miten vastasaapuneen koululaisen osallisuutta kouluyhteisöön rakennetaan erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä.

Valtioneuvoston selvityksessä yli puolet valmistavan opetuksen järjestäjistä (n=96) antoi opetusta sekä ryhmämuotoisena että yleisopetuksen ryhmien yhteydessä. Kokonaan yleisopetuksen ryhmässä toteutetun opetuksen hyvänä puolenä pidettiin nopeaa sosiaalistumista viiteryhmään, myös kielellisesti. Yläkouluikäisille kuitenkin järjestettiin mieluummin ryhmämuotoista valmistavaa opetusta. (OKM 2022, 54–56.)

Näemme kielenoppimisen sosiaalistumisprosessina. Oppija muokkaa sosiaalista identiteettiään suhteessa ympäristöönsä päästäkseen siihen osalliseksi ja saavuttaa aktiivisen toimijuuden uudessa kieliyhteisössään omaksumalla sen kielelliset ja kulttuuriset normit. (Duff 2012; The Douglas Fir Group 2016.)

Etsimme aineistoistamme selityksiä sille, miksi yleisopetuksen ryhmässä kielellinen sosiaalistuminen voi olla nopeampaa kuin erillisessä ryhmässä. Toisaalta tarkastelemme valmistavaa opetusta emotionaalisen tuen ja tiedonalojen käsitteiden oppimisen näkökulmista. Vertaamme tuloksiamme tuoreisiin tutkimuksiin (esim. Hedman & Magnusson 2021; Lehtonen 2021; Harju-Autti & Mäkinen 2022; Shestunova 2022) ja nostamme uusia ja unohtuneita näkökulmia yhdessä ja/tai erikseen -keskusteluun.

Lähteet

Duff, P. 2012. Identity, agency, and SLA. Teoksessa Mackey & Gass (toim.) *Handbook of second language acquisition*. Routledge, 410–426.

The Douglas Fir Group 2016. A Transdisciplinary Framework for SLA in a Multilingual World. *MLJ*, 19–47.

Harju-Autti, R. & M. Mäkinen 2022. Toward sustainable and linguistically responsive support measures for recently arrived language learners. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*.

Hedman, C. & U. Magnusson 2021. Introductory classes for newcomer primary school students in Sweden: Pedagogical principles and emotional understanding, *Multicultural Education Review*, 13:1, 85–105.

Lehtonen, H. 2021. Kielitaitojen kirjo käyttöön, limittäiskieleilyä luokkaan. *AFinLA-e* 13, 70–90. LS & V, <https://blogs.helsinki.fi/vastaantulo/tutkimus/>

OKM 2022. *S2-opetuksen nykytilan arviointi*. Owalgroup 17.3.2022, 54–63.

Shestunova, T. 2022. Teachers' challenges in preparatory classes: a socio-ecological perspective. *Teachers and Teaching*, 28:4, 496–515.

Venäläinen, S. ym. tulossa. *Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus*. Karvi.

Sari Ahola & Tuija Hirvelä: Venäjänkielisten suomenoppijoiden puhumisen taito Yleisten kielitutkintojen pitkittäisaineiston ja suomen kielen arvioijien näkemysten mukaan

Suomessa vuonna 2021 asuvista vieraskielisistä (N=458 000) venäjänkielisiä oli 87 552. Venäjänkieliset on isoin vieraskielisten ryhmä Suomessa (SVT 2022), ja venäjänkieliset ovat myös olleet suurin osallistujaryhmä Yleisten kielitutkintojen (YKI) suomen kielen keskitason tutkinnoissa koko tutkintojärjestelmän olemassaolon aikana. Vuosittain venäjänkielisiä osallistuu suomen keskitason tutkintoihin noin 600–700 henkilöä.

Esitelmässä tarkastelemme venäjänkielisten suomenoppijoiden puhumisen taitoa: millaisena heidän puhumisen taitonsa näyttäytyy verrattuna muihin kielitaidon osataitoihin (kirjoittaminen, puheen ja tekstin ymmärtäminen) ja verrattuna muihin kielitutkintoihin osallistuneisiin ensikieliryhmiin. Lisäksi kuvaamme esityksessämme, mitä vahvuuksia ja heikkouksia venäjänkielisillä on suomen kielen puhumisessa YKIn suomen kielen arvioijien (N=44) mielestä.

Venäjänkielisten menestymistä puhumisen osataidossa analysoimme suomen kielen keskitason tutkintotulosten perusteella. Tutkintotulokset ovat osa YKIn pitkittäistutkimusta vuosilta 2012–2021 (N=68 460). Oppijoiden puhumisen taidon vahvuuksia ja heikkouksia tarkastelemme Suomen Akatemian rahoittaman Rikkinäistä suomea -hankkeen aineiston kautta, jossa venäjänkieliset suomenoppijat (N=10) olivat yksi tutkimuksen kohteena olevasta viidestä ensikieliryhmästä. Tutkimusasetelmassa suomen kielen arvioijia (N=44) pyydettiin päättelemään puhe-suoritusten perusteella oppijan ensikieli ja antamaan tälle taitotasoarvot asteikolla 1–6 (~A1–C2) holistisesta yleiskriteeristä ja kuudesta analyttisestä kriteeristä (sujuvuus, joustavuus, koherenssi/sidosteisuus, ilmaisun tarkkuus/laajuus/idiomaattisuus; ääntäminen/fonologinen hallinta ja rakenteiden tarkkuus). Arvioijien tuli myös perustella kirjallisesti sekä taitotasoarvioitaan että oletustaan ensikielestä. Näitä arvioijien kirjallisia vastauksia käytämme analysoidessamme venäjänkielisten suomenoppijoiden puhumisen taitoon liittyviä piirteitä.

Pitkittäisaineiston mukaan venäjänkieliset ovat yksi parhaiten suomen keskitason tutkinnoissa menestyvistä ryhmistä. Puhumisen taito näyttäytyy kuitenkin kielitaidon osa-alueista kirjoittamisen rinnalla heidän heikoimpana taitonaan. Arvioijien kirjallisten huomioiden perusteella venäjänkielisten vahvuudet suomen kielen puhumisessa liittyvät kielen rakenteelliseen tarkkuuteen. Heikkoudet ovat puolestaan yhteydessä suomen kielen ääntämisen hallintaan. Ääntämisen taitotasoarvioita heikensivät suomen kielestä poikkeava intonaatio ja ongelmat tiettyjen konsonanttien ääntämisessä.

Lähteet

SVT 2022. Vieraskielisten määrä kasvoi ennätyksellisen paljon vuonna 2021 – venäjää puhuvat suurin vieraskielisten ryhmä (31.3.2022). <https://www.stat.fi/uutinen/vieraskielisten-maara-kasvoi-ennatyksellisen-paljon-vuonna-2021-venajaa-puhuvat-suurin-vieraskielisten-ryhma> (luettu 28.6.2022)

Jenni Alisaari, Mari Bergroth, Raisa Harju-Autti, Leena Maria Heikkola, Salla Sissonen & Heli Vigren:
Suomalaisten opettajien näkemyksiä monikielisen pedagogiikan toteuttamisesta

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (OPH, 2014) korostavat monikielisyyden mahdollisuuksia oppimisen resurssina. Lisäksi jokainen oppilas nähdään monikielisenä ja kaikkia kielet yhtä arvokkaina. Tällainen näkemys monikielisyyden itseisarvosta tukee oppilaiden osallisuutta ja kuuluvuuden tunnetta, kun he voivat kokea itsensä arvostetuiksi yhteisön jäseniksi (ks. esim. Antonisch, 2010). Aiemmat tutkimukset (ks. Kirjoittaja 1, 20XX; Kirjoittaja 1 ym., 20XX; Kirjoittaja 4 ym., 20XX; Kirjoittaja 6 ym., 20XX) kuitenkin osoittavat, että vaikka eri kielten käyttöön kannustetaan ohjaavissa asiakirjoissa, opettajilla ei välttämättä ole ollut riittäviä valmiuksia monikielisyyspedagogiikan toteuttamiseen. Nykyisen opetussuunnitelman ajalta ei kuitenkaan ole juurikaan tutkimustietoa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin verkkokyselyllä syksyllä 2021. Tässä tutkimuksessa tarkastelemme opettajien (N=1035) vastauksia yhteen avoimeen kysymykseen: ”Opetussuunnitelmissa kehoitetaan käyttämään kaikki oppilaiden osaamia kieliä oppimiseen. Pystytkö toteuttamaan tätä omassa opetuksessasi? Miten? Jos et pysty, mikä on mahdollisesti esteenä?”. Aineisto analysoitiin sisällön temaattisella analyysillä (Krippendorff, 1980).

Alustavien tulosten mukaan osalla opettajista on erittäin myönteinen suhtautuminen oppilaiden osaamia kieliä kohtaan ja he käyttävät erilaisia tapoja tuodakseen oppilaiden kielelliset resurssit osaksi oppimisprosessia. Vastaajista monet kertoivat kuitenkin, että monikielisen pedagogiikan toteuttamista estää esimerkiksi opettajan omien tietojen ja taitojen puute, ajan puute, samankielisten oppilastovereiden puute, isot ryhmäkoot tai oppilaiden haluttomuus omien äidinkieltensä käyttöön. Osissa vastauksista ilmeni opettajien suorastaan kielteinen suhtautuminen monikielisyyspedagogiikkaan, joka nähtiin mahdottomana tehtävänä tai epätarkoituksenmukaisena toimintana.

Monikielisen pedagogiikan toteutuminen on edelleen suomalaisissa kouluissa alkutaipaleella. Oppilaiden osallisuus kouluyhteisöstä ei siis välttämättä toteudu optimaalisesti, mikäli heitä ei nähdä arvokkaina kouluyhteisön monikielisinä jäseninä. Opetussuunnitelman näkemys eri kielten käytöstä oppimisen resurssina näyttäisi toteutuakseen vaativan täydennyskoulutuksen tarjoamista opettajille.

Lähteet

- Antonisch, M. (2010). Searching for belonging – An analytical framework. *Geography Compass*, 4(6), 644–659. <https://doi.org/10.1111/j.1749-8198.2009.00317.x>
- Krippendorff, K. 1980. *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kirjoittaja 1 ym. (20XX)
- Kirjoittaja 4 ym. (20XX)
- Kirjoittaja 6 ym., (20XX)
- Opetushallitus. 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: Opetushallitus.

Jenni Alisaari, Elina Kilpi-Jakonen, Anuleena Kimanen, Anna Kuusela, Aleksi Seger & Samaneh Khalili:
Oppilaiden ja opetushenkilökunnan tarinoita koulun ilmapiiristä ja osallisuudesta

Maahanmuuttotilaisilla oppilailla on tutkimusten mukaan usein heikompi osallisuuden tunne kuin valtaväestöllä (Borgonovi, 2018). Koulun ilmapiiri vaikuttaa kuitenkin siihen, kuinka osallisuutta koetaan (Schachner ym., 2019): esimerkiksi oppilaiden käsitys positiivisesta ilmapiiristä saattaa vähentää syrjinnän kokemuksia (Baysu ym., 2016).

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme, miten maahanmuuttotilaiset oppilaat ja koulun henkilökunta sanoittavat koulun ilmapiiriä ja tulkitsevat oppilaiden osallisuutta. Tutkimuksen aineisto kerättiin oppilaiden ja opetushenkilökunnan ryhmähaastatteluilla kulttuurisesti moninaisessa koulussa. Aineisto analysoitiin temaattisella sisällön analyysillä.

Tulokset osoittavat, että koulun ilmapiiriä kuvattiin haastateltujen narratiiveissa erittäin positiiviseksi, vaikka samalla syrjintä- ja kiusaamistapauksia nostettiin myös suhteellisen paljon esiin. Haastattelujen perusteella ilmeni, että oppilaat kertoivat itsestään lähinnä sopeutujina, eivät toimijoina, jotka voisivat muuttaa koulussa ilmeneviä negatiivisia asioita. Eräs oppilaista totesi muutamista koulukavereistaan: ”Ei niitten tarvikkaan pitää must jos ne ei halua”. Oppilaiden aktiivista toimijuutta sanoitettiin haastatteluissa vain harvoin, ja lisäksi sekä oppilaiden että henkilökunnan näkemykset vaihtelivat melko paljon siinä, kuinka usein heidän mielestään erilaisia ilmapiiriä parantavia toimia koulussa toteutettiin tai kuinka oppilaiden osallisuutta tuettiin.

Tulokset osoittavat, että positiiviseksi kuvattu ilmapiiri saattaa pitää sisällään monenlaisia syrjiviä tai osallisuutta estäviä seikkoja. Tarvitaan kuitenkin lisää tutkimusta, jonka tavoitteena on edistää ymmärrystä siitä, kuinka kehittää osallistavampaa kouluyhteisöä kaikille oppilaille.

Lähteet

- Baysu, G., Celeste, L., Brown, R., Verschueren, K., & Phalet, K. (2016). Minority adolescents in ethnically diverse schools: Perceptions of equal treatment buffer threat effects. *Child Development*, 87, 1352–1366. <https://doi.org/10.1111/cdev.12609>
- Borgonovi, F. (2018). How do the performance and well-being of students with an immigrant background compare across countries? PISA in Focus, No. 82, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a9e8c1ab-en>.
- Schachner, M. K., Schwarzenhal, M., van de Vijver, F. J. R., & Noack, P. (2019). How all students can belong and achieve: Effects of the cultural diversity climate amongst students of immigrant and nonimmigrant background in Germany. *Journal of Educational Psychology*, 111(4), 703–716. <https://doi.org/10.1037/edu0000303>

Note: it is possible to follow the presentation in Finnish and in English. Esitelmää voi seurata suomeksi ja englanniksi.

Fergal Bradley: From a learner to a user? Linguistic 'mudes' and Finnish university students' learning trajectories on an autonomy-based English course

This presentation inquires into Finnish university students' learning trajectories in an autonomy-focused English course in the light of the literature on new speakers of minority languages (Pujolar & González 2013, O'Rourke & Ramallo 2013, and O'Rourke 2011). Particularly, I use the new speaker-related idea of linguistic 'mudes' (Pujolar & Puigdevall 2015) to examine student reflections on their learning.

New speakerness is a sociolinguistic concept most associated with Spanish-speakers in Catalonia who have become active users of Catalan. Their transformations have been characterised as linguistic 'mudes', which are critical periods of life when a person's second language practices and identity change significantly. Mudes have also been described in the literature as the change from being a learner to being a user of a language (Walsh, 2017). As this idea also appears in learner autonomy literature (e.g. Benson 1994; Little 2017), the connections between the two fields – autonomy and new speakerness – motivated this practitioner research project.

The research involved reflective writing following discussions with learners, set in the pedagogical practice of language advising. This method was inspired by Richardson and St. Pierre's (2005) writing as a method of inquiry and journal writing as a method of learning and research in SLA (e.g. Casanave 2012). The aim was specifically to consider whether the concept of linguistic mudes was useful in the context of Finnish university students English learning and, more generally, to add to my language advising practice by exploring student learning through a research lens.

The findings detail four narratives that emerged from the student stories, one of which corresponded closely to the idea of mudes. These narratives contribute to understandings of student learning and the learning identity of Finnish university students. The project overall exemplifies how practitioner research can both contribute to professional development and engagement, as well as the additional language acquisition research field.

Yida Cai: Suomen kielen dynaamiset mahdollisuusverbit arkikeskustelussa

Tässä esitelmässä tarkastelen suomen kielen dynaamisten mahdollisuusverbien vuorovaikutuksellisia tehtäviä arkikeskustelussa. Kyseisiä verbejä ovat muun muassa ”päästä”, ”joutua”, ”pystyä” ja ”osata”. Dynaamiset mahdollisuusverbit muodostavat olennaisen osan suomen kielen dynaamisesta modaalisuudesta (esim. Flint 1980; Kangasniemi 1992). Niiden semanttisia merkityksiä on tutkittu, mutta vuorovaikutustehtäviä ei ole pohdittu juurikaan.

Esitelmäni verbien valinta on perustunut niiden semanttisiin piirteisiin: 1) ”Päästä”- ja ”joutua”-verbejä pidetään toistensa vastinpareina (ks. esim. Kangasniemi 1992: 85). Kumpikin voidaan tulkita myös deonttiseksi verbiksi riippuen kontekstista (ks. esim. Kangasniemi 1992: 340-341, 352). 2) ”Pystyä” ja ”osata” lukeutuvat puolestaan Flintin (1980: 83–88) ehdottamaan kyky-ulottuvuuteen kuuluvaan dynaamisten mahdollisuusverbien ryhmään.

Keskityn tässä esitelmässä erityisesti siihen, millä tavoin yllä mainitut verbit toimivat tiettyjen vuorovaikutustoimintojen rakentamisen resurssina. Pohdin lisäksi, mistä verbien nämä tehtävät juontuvat. Tätä pohdin käsitellen verbien semanttisia merkityksiä. Näytän siis, miten verbien semanttisten merkitysten käsittely voi selittää, mistä verbien vuorovaikutukselliset tehtävät ovat motivoineet.

Ehdotan, että ”päästä”-verbiä voidaan käyttää valituskertomuksen, preferoimattoman toiminnan lieventämisen (kuten kutsun torjuminen) ja ironisen rakentamisen aineksena. ”Päästä” voi toimia saman toiminnan rakentamisen aineksena mutta eri tavoin. Verbin vuorovaikutustehtävien alkuperää voidaan selittää pohtimalla sen konventionaalisia implikaatioita. Myös joutua -verbiä käytetään valituksessa, mutta eri tavalla. Lisäksi ”joutua”-verbiä käytetään siten, että se samalla hakee vastaanottajan samanlinjaisuutta tai jopa affiliaatiota (ks. esim. Lindström & Sorjonen 2014).

Pystyä ja osata ilmaisevat molemmat dynaamisesta modaalisuudesta osoittamalla jonkun henkilön kykyä, mutta niiden ilmaiseman dynaamisen modaalisuuden avulla puhuja voi muotoilla episteemistä modaalisuutta. Verbejä käytetään erilaisissa konteksteissa. Esimerkiksi ”pystyä” esiintyy selonteossa, kun taas ”osata”-verbiä käytetään esimerkiksi valituksen kohteen vakavuuden lieventämisessä ylistämällä valituksen puhujan kykyä.

Lähteet

Flint, Aili 1980: *Semantic structure in the Finnish lexicon: Verbs of possibility and sufficiency*. Helsinki: SKS.
Kangasniemi, Heikki 1992: *Modal expressions in Finnish*. Helsinki: SKS.
Lindström, Anna & Sorjonen, Marja-Leena 2014: Affiliation in conversation. – J. Sidnell & T. Stivers (toim.). *The handbook of Conversation Analysis*, s. 350-369. Chichester: Wiley-Blackwell.

Zhuojia Chen: New media, new identity: How innovative subtitling reconstructs the role of subtitlers on mobile video media

The current omnipresence of digital screens has given rise to the general public's habitual consumption of subtitled videos on mobile video media. Traditionally, subtitles are conceptualized as a written representation of the original spoken language usually positioned at the bottom of the screen. However, with the increasing grassroots engagement in the production of subtitled videos, video media have become the public arena for new subtitling practices, i.e., innovative subtitling, which utilizes both the content and form of subtitles creatively to engage the audience rather than simply rendering the original spoken content (McClarty, 2014).

This study observes the changing identity of subtitlers on mobile video media. From a systematic analysis of the intralingual Chinese subtitles in 100 popular videos on TikTok, some distinct features of innovative subtitling were found in terms of linguistic content and stylistic form. As for the linguistic content, the subtitles on the video media were frequently non-representational of the original spoken content. The subtitlers often verbalized their own thoughts into the subtitles or sometimes inserted graphicons (e.g., emojis) into the videos to enhance the social bond with the viewers. In terms of the stylistic form, the subtitles appeared to be salient by the use of various semiotic devices such as centralized position, dynamic effect, and multiple colors. Such non-representational and salient subtitles have challenged the traditional notion that subtitlers are supposed to be transparent and to design subtitles in the least noticeable way. The subtitlers on the video media now tend to be more visible by expressing their own voices and creating a closer affinity with their audience. The self-expressive, engaging, and salient style of innovative subtitling thus facilitates the subtitler's participation in the age of participatory media.

References

McClarty, R. (2014). In support of creative subtitling: contemporary context and theoretical framework. *Perspectives*, 22(4), 592–606.

Bojana Damnjanović: Researcher participation: re-thinking methodology. A case study on relative markers in Torlak

This paper discusses the role a researcher may have while collecting language data through field interviews and questionnaires. The study is a part of my ongoing doctoral project “Relativization in Torlak dialects”, which investigates relative markers *koju* (Serbian) and *koŭmo* (Bulgarian) ‘what/which’. Torlak is a South Slavic dialect, classified as a transitional variety between the conservative Serbian and the innovative Bulgarian standard varieties. Torlak is classified as vulnerable on the UNESCO scale of endangered languages with 1.5 million speakers (Salminen 2010: 37). My main areal focus will be on dialects spoken in southeastern Serbian town Dimitrovgrad where ethnic Bulgarians, the so-called Shopi, form a majority (Hristov 2004: 67-83). The aim is to determine how the researcher should shape the methodology when studying endangered languages with bilingual speakers.

In this paper, I will analyze researcher participation, the role it can occupy, and illustrate the effect it can have on the results. For this purpose, two datasets will be examined: the first from semi-structured interviews and the second from questionnaires filled out by the Shop speakers. In the first dataset, the researcher takes the role of an active participant in the discussion. Here the interviewee sees the researcher as a native speaker of the Serbian language and as someone who does not belong to their community. When it comes to the questionnaire, the researcher is present through the questions formulated in Bulgarian. I hypothesise that the researcher's participation in the interviews will result in a greater number of Serbian relative marker *koju*, while in the questionnaire a greater number of Bulgarian relative marker *koŭmo* will be found.

References

- Hristov, P. (2004). Granitsite na »shopluka« i/ili Shopi bez granitsi. In: B. Sikimic, ed., *Skrivene manjine na Balkanu*, 1st ed, Beograd: Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti, 6783.
- Salminen T. (2010). *Europe and Caucasus*. 3rd ed. [pdf] Paris: UNESCO Publishing, 3242. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000187026> [Accessed 24 Feb. 2020].

Hannele Dufva, Heini-Marja Pakula, Anssi Roiha & Katja Mäntylä: Kielitietoisuus, oppimateriaalit ja uuden kielen oppiminen: Näkökulma varhaiseen kielten opetukseen

Kielitietoisuuden käsitettä on lähestytty tutkimuksessa monella tapaa (ks. esim. Lomaa ym. toim. 2017). Esitelmässämme tarkastelemme kielitietoisuutta oppijan – erityisesti nuoren oppijan - itsensä näkökulmasta. Tällöin kielitietoisuus merkitsee kykyä hahmottaa erilaisia kielen ja kielenkäytön ilmiöitä; samalla se nähdään olennaisena osana oman kielellisen toimijuuden kehittämisessä (Dufva & Alanen 2005).

Kielitietoisuuden keskeistä merkitystä kielenopetuksessa ja koulun toimintakulttuurissa on viime aikoina paljonkin korostettu suomalaisessa koulutuskontekstissa – esimerkiksi opetussuunnitelmatyössä (ks. esim. Kielitietoisuus OPH). Oma tehtävänsä kielitietoisuuden kehittämisessä on oppimateriaaleilla (Satokangas ym 2021).

Tarkastelemme esityksessämme millaisin keinoin varhaiseen kieltenopiskeluun kehitetyissä oppimateriaaleissa kielitietoisuutta tuetaan. Aineistona on SanomaPron vuonna 2020 julkaisema viiden oppikirjan sarja: Go! (englanti), Fram! (ruotsi), Dale! (espanja), Los! (saksa) ja Vas-y! (ranska). Erittelemme millaisia tilaisuuksia materiaalit tarjoavat kielellisten ilmiöiden omakohtaiseen havainnointiin, analysointiin, vertailuun ja pohdiskeluun – ja millaisia työtapoja ne esittelevät. Samalla tarkastelemme, millaista kieli- ja oppimisenäkemyksiä materiaalit tuovat esiin sekä pohdimme tuloksiamme opettajankoulutuksen ja oppimateriaalin laadinnan kannalta.

Kirjallisuus

Dufva, H. & R. Alanen. 2005. Metalinguistic awareness in dialogue: Bakhtinian considerations. Teoksessa J. Kelly Hall, G. Vitanova & L. Marchenkova (toim.) *Dialogue with Bakhtin on second and foreign language learning*. New perspectives. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 99-118.

Kielitietoisuus <https://www.oph.fi/fi/opettajille/kielitietoisuus>

Lomaa, S., E. Luukka & N. Lilja (toim.) 2017. Kielitietoisuus eriarvoistuvassa yhteiskunnassa. *AFinLA:n vuosikirja 2017*. AFinLA: Jyväskylä.

Satokangas, H., Suuriniemi, S-M., Jantunen, A. & Karasti, K. T. 2021. Oppimateriaalien kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoisuus. Teoksessa M. Tamm, A. Jantunen, H. Satokangas & S-M Suuriniemi (toim.), *Kulttuuri-, katsomus- ja kielitietoinen perusopetus: KUPERA-tutkimus- ja arviointiraportti*. Helsingin yliopisto, Koulutuksen arviointikeskus, 33-76.

Maria Frick, Olga Gerassimenko, Kaarina Hippi & Yan Kapranov: Questions of language use and social interaction during the Russian–Ukrainian war

In this presentation, we will present a project plan and preliminary analysis of pilot data regarding language use and social interaction during the Russian–Ukrainian war. In the project Language and Social Interaction in War and Exile (LanWe), we aspire to study people who have fled Ukraine to Finland and Estonia as well as people who have stayed in Ukraine during the war. Our focus will be on 1) their mundane social relations that are reflected in their everyday face-to-face interactions and 2) on the language-sociological changes brought about by the war in Ukraine. Fleeing to another country changes the linguistic space and experiences of the individual, but war may also influence language use, linguistic attitudes, and the ideologies of those who stay behind or become internally displaced. In the project, we will focus on individuals and their language-sociological profiles, linguistic attitudes, and everyday interactions. We will do this by examining video-recorded language-sociological interviews and conducting conversation analysis on video-recorded everyday interactions. By using two methodologies, we can examine both how people interact in real-life situations and what their thoughts and underlying ideologies are regarding those interactions. The project results will significantly deepen our understanding of the effects war can have on language use and linguistic attitudes. The project will offer up-to-date knowledge of the language situation of Ukrainians in Ukraine and abroad as well as a novel approach to the study of Ukrainian face-to-face interaction. Project LanWe is currently in its planning stage and has not yet received any external funding.

Amanda Gerke: Crossing (Language) Boundaries: A Multimodal Analysis of Identity-Building through Migration Genres in Children's Literature

In today's media-oriented society, the development of young readers' visual literacy has become more prevalent than ever. This paper contributes to an understanding of multimodal manifestations in our world, and promotes social inclusion and equality. Language is connected to thought, and thought to spatial concepts of the individual. How we think of ourselves, of the world around us, and how we use language to describe this represents a triadic relationship: space, self, and language are intricately and innately connected (Wassmann and Dasen 1998: 693). As Chilton (2005) argues, discourse is produced and interpreted by human individuals interacting with one another; if language use is connected to the 'construction' of knowledge about social objects and identities, then that construction can only take place within the minds of the interacting individuals (23).

This triadic relationship of space, language, and language users, and the implications it has on individuals and their interactions, lends an important perspective to those of the diaspora, individuals for whom navigating all of these relations and boundaries is the forefront to their experience. Through a framework of Systemic Functional Linguistics and Visual Social Semiotics, this paper examines the lexico-grammatical and semiotic visual resources that are developed to construe diasporic identities as ideational meaning, and argues that the construal of identity in the children's picture books, *The Name Jar* by Yangsook Choi, *My Two Blankets* by Irena Kobald and Freya Blackwood, and *My Name is Yoon* by Helen Recorvits, is often based on the extra-linguistic, or visual representation of concepts that create and raise ideas and ideologies beyond the meanings that verbal or visual modes transfer alone and, viewed together, are complex communicative devices.

References

- Chilton, Paul. (2005) "Missing links in mainstream CDA: Modules, blends and the critical instinct" (chapter 2) in Wodak & Chilton (eds.) *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis*. P. 19-5.
- Kress, G. and van Leeuwen, T. (2006) *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. Second Edition. London: Routledge.
- Wassmann, Jurg, and Pierre R. Dasen. (1998) "Balinese spatial orientation: some empirical evidence of moderate linguistic relativity." *Journal of the Royal Anthropological Institute*: 689-711.

Mia Halonen: S2-puhujien ensikielen oletuksen perusteista ja merkityksestä kielitaidon arvioinnissa

Ihmiset tekevät toisistaan välittömiä päätelmiä joko näkemänsä tai kuulemansa valossa. Kun päätelmiä tehdään kuulon varassa, kieli, mahdollinen aksentti ja muut puheenlaadun ilmiöt ohjaavat niitä.

Ensivaikutelmat vaikuttavat arvioihin toisista yleisesti mutta myös oletuksiin heidän taustastaan. Tässä suomenkielisessä esitelmässäni esittelen, millaisin perustein Yleisten kielitutkintojen arvioijat tekivät oletuksia suorittajien ensikielestä Rikkinäistä suomea -hankkeen aineistossa ja miten oletukset vaikuttivat arviointiin.

Arvioijat (N 44) arvioivat yhteensä 49 viiden eri ensikielisen puhujan 1,5 minuutin kertomistehtävän asteikolle 1-6. Normaalisissa arviointitilanteissa arvioijia ei pyydetä tekemään oletuksia suorittajien taustoista. Hankkeessa heitä pyydettiin kuitenkin tekemään myös oletus ensikielestä. Menipä oletus oikein tai väärin, odotustemme mukaisesti itse tehtävä näytti olevan arvioijille helppo; yli 30 %:a arvioijista vastasi siihen ensimmäisenä, jopa muutaman sekunnin jälkeen, vaikka kysymys ensikielioletuksesta oli vastauskentässä vasta 10:ntenä.

Tarkastelen esitelmässäni, millaisia perusteita ensikielioletuksille annettiin. Tällaisia olivat luonnollisesti kielelliset piirteet, esimerkiksi liudennus tai rytmi, mutta myös sisältö, esimerkiksi viinin juonti tai kukkien ostaminen. Tavallinen perustelu oli ”tuttuus”; suorittaja muistutti arvioijan opiskelijoita tai naapurin rouvaa. Tuttuus (familiarity) onkin kielitaidon arvioinnin tutkimuksessa paljon tutkittu käsite ja luonteeltaan kaksiteräinen: tututhan voivat olla yhtä lailla mieluisia kuin epämieluisia. Oletuksia ohjaavat erilaiset kieli-ideologiset prosessit. Kielellisessä stereotypisoinnissa jokin piirre yhdistetään tiettyyn puhujaryhmään. Koska aineistonkeruussamme arvioijat eivät saaneet suorittajista mitään etukäteistietoa, päättelyprosessia voi kutsua Kangin ja Rubinin (2009) käännteistä stereotypisointia mukaillen ”kierteiseksi”: kuullun varassa tehtiin ensin oletus, jonka varassa sitten kuultiin oletukseen sopivia piirteitä ja sivuutettiin sille vastakkaisia.

Perusteiden lisäksi esittelen myös oletusten mahdollisia vaikutuksia arviointiin ja pohdin sitä, miten tunnistamisen mekanismit voivat paljastaa, mikä arvioijille on S2-puheessa erityisen prominenttia ja miten tämän tiedon valossa voitaisiin edelleen kehittää opetus- ja arviointikäytänteitä.

Lähteet

Kang, O. & Rubin, D. 2009. Reverse linguistic stereotyping: Measuring the effect of listener expectations on speech evaluation. *Journal of Language and Social Psychology*, 28(4): 441–456.

Katariina Harjunpää: Uudelleenmuotoilut, jaettu toimijuus ja konfliktin omistajuus – puhujuuden rakentuminen näkökulmana sovitteluvuorovaikutukseen

Esitelmä käsittelee rikos- tai riita-asoiden osapuolten osallisuutta itseään koskevan asian käsittelyssä ja ratkaisemisessa videotallennetuissa sovittelutapaamisissa. Sovittelu on konfliktinratkaisun menettely, jossa kolmas osapuoli (yleensä sovittelijapari) ”auttaa osapuolia pääsemään molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun” keskustelun avulla (Ervasti & Nylund 2014, 133). Yksi sovittelijoiden käyttämistä keskustelutekniikoista on osapuolten aiemmin sanoman uudelleenmuotoilu, joka voi auttaa osapuolia näkemään konfliktin ja siihen liittyvät asiat uudella tavalla (mt, 360). Keskustelututkimuksessa vastaavaa toisen puheen ytimen tai lopputuleman sanoittamista on kutsuttu (re)formulaatioksi (esim. Stokoe & Sikveland 2016).

Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut siitä, miten formulaatioissa ilmenee kolmannen osapuolen välittämälle keskustelulle ominainen yhteistekijyys. Keiden ääni sanotussa kuuluu, miten sovittelija ja osapuoli ilmaisevat roolejaan suhteessa sanottuun, ja miten heidän diskursiivista toimijuuttaan voidaan eritellä? Diskursiivisen toimijuuden voidaan katsoa koostuvan osa-alueista (puheen tuottaminen, muotoilu ja selontekovelvollisuus) sekä asteittaisesta joustavuudesta ja kontrollista näiden toteuttamisessa – usein jakautuen osallistujien välille. Tämä lingvistisen antropologian (Enfield 2013, Kockelman 2013) piirissä kehitetty näkemys uudistaa Goffmanilta periytyvää puhujuuden purkamista eri rooleiksi. Goodwinin (mm. 2007) tutkimukset taas osoittavat, miten puhujuuden kerrokset rakentuvat osallistujien välille multimodaalisesti. Esitelmässä tarkastelen (suomen kielellä) formulointisekvenssien kielellisiä ja kehollisia keinoja sekä niissä ilmenevää toimijuuden jakautumista.

Sovittelun kehitykseen on vaikuttanut ajatus, että konfliktin omistajuuden tulee olla asianomaisilla itsellään oikeuslaitoksen sijaan. Omistajuuteen liittyy kuitenkin mutkikkaita ja kiistanalaisia kysymyksiä osapuolten autonomiasta ja sovittelijoiden neutraaliudesta ja puolueettomuudesta (mm. Ervasti & Nylund 2014, 137, 379). Vuorovaikutusanalyysin taustalla onkin pyrkimys kehittää uusia näkökulmia ja työkaluja osallistujaroolien tarkasteluun sovittelussa ja muussa kolmannen osapuolen välittämässä vuorovaikutuksessa.

Jutta Helenius: Mitä kauppatieteiden opiskelijoiden lukijakuvaukset kertovat heidän osallisuudestaan kielikeskusopetuksessa?

Tarkastelen esitelmässäni sitä, miten kauppatieteiden 3. vuoden opiskelijat kuvaavat itseään akateemisten tekstien lukijoina ja mitä kuvaukset kertovat heidän osallisuudestaan kielikeskusopetuksessa. Esitelmä pohjautuu Akateemisen kirjoittamisen opintojaksolla (2 op) syksyllä 2022 teetettyyn ennakkotehtävään. Tehtävässä opiskelijat syventyvät lukemista käsittelevään osioon Katriina Uljas-Raution (2010: 154–162) artikkelissa ja kirjoittavat itsestään akateemisen tekstin lukijoina.

Kauppatieteiden 3. vuoden opiskelijat kirjoittavat kandidaatintutkielmaansa käydessään Akateemisen kirjoittamisen kurssia. Opiskelijat myös osallistuvat samanaikaisesti tiedekuntansa kandidaattiseminaariin.

Olen analysoinut 22 opiskelijan tehtävät laadullista sisällönanalyysiä hyödyntäen (Tuomi & Sarajärvi 2018). Lähestyn opiskelijoiden lukijakuvauksia sillä oletuksella, että ne kertovat jotakin myös heidän osallisuudestaan kielikeskusopetuksessa. Akateemisen tekstin lukutaito on osa akateemista kompetenssia sekä akateemisiin käytäntöihin sosiaalistumista (mm. Luukka 2002: 14) ja siten yksi avain osallisuuteen yhteisössä (esim. Swales 1990).

Osallisuuteen liittyviä valintoja ohjaavat kielikeskusopetuksessa esimerkiksi tavoitteet saada oppimisilmapiiristä ja kirjoittamisen kontekstista turvallinen (mm. Bransford, Brown & Cocking 2000), vahvistaa kirjoittajien minäpystyvyyttä ja toimijuutta (Bandura 1977: 195) sekä lisätä kirjoittajien osallisuutta (esim. Davis 2009: 72–74).

Lähteet

- Bandura, Albert 1977. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review* 84 (2), s. 191–215.
- Bransford, J., Brown, A. & Cocking, R. 2000. *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School: Expanded Edition*. The National Academies Press.
- Davis, Barbara Gross. 2009. *Tools for Teaching*. 2nd edition. San Francisco: Jossey-Bass.
- Luukka, Minna-Riitta 2002. Mikä tekee tekstistä tieteellisen. Teoksessa Merja Kinnunen & Olli Löytty (toim.) *Tieteellinen kirjoittaminen*, s. 13–28. Tampere: Vastapaino.
- Swales, John 1990. *Genre analysis. English in Academic and research settings*. New York: Cambridge University Press.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uusi painos). Helsinki: Tammi.
- Uljas-Rautio, Katriina 2010. Kirjoittaminen ja lukemisen taito. Teoksessa Johanna Hurtig, Merja Laitinen & Katriina Uljas-Rautio (toim.) *Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet*: 149–182. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jutta Helenius & Jesse Asikainen: Millaisin kielellisin ratkaisuin voidaan tukea senioreiden osallisuutta fysioterapiassa?

Esitelmämme käsittelee senioreiden osallisuuden (mm. Bandura 1977, 195) ja toimijuuden tukemisessa käytettyjä kielellisiä ratkaisuja. Tarkastelemme teemaa fysioterapian kontekstissa mm. siitä näkökulmasta, miten käytetyt kielelliset ratkaisut vaikuttavat osallisuuteen sekä koettuun toimijuuteen ja minäpystyvyyteen.

Analysoimme muutamia esimerkkejä senioreiden fysioterapiasta lingvistisen tekstianalyysin keinoin. Analysoidut esimerkit ovat fysioterapeutin ja seniorin välisestä vuorovaikutuksesta.

Senioreihin katsotaan usein kuuluviksi työikäiset eläkeikää lähestyvät, eläkeiän ylittäneet ja senioreiksi itsensä mieltävät henkilöt. Yksi osallisuutta tuottava kielellinen ratkaisu on kuitenkin jo se, kuka määrittelee senioriuden ja mistä näkökulmasta tämä tapahtuu. Syvennymme esitelmässämme mm. siihen kysymykseen, missä määrin seniori itse mieltää osallisuutensa senioreiden ympärillä käytyyn diskurssiin ja tässä diskurssissa tuotettuun osallisuuteen. Lähestymme diskurssia Pietikäisen ja Mäntysen (2019, 52) tavoin kielenkäyttöä ohjaavana merkityksenantona. Lisäksi pohdimme, millaisin diskursiivisin käytäntein senioreiden toimijuutta olisi hyvä vahvistaa (mm. Foucault, 1971).

Senioiden fysioterapiaa, liikuntaa ja voimaharjoittelua kohtaan on paljon negatiivisävytteisiä uskomuksia ja harhaluuloja, sekä senioreilla että alan ammattilaisilla. Uskomuksissa korostuvat usein virheellisesti käsitys senioreista heikkoina ja helposti särkyvinä yksilöinä, joita tulisi suojella. Usein senioiden ohjauksessa käytetyt kielelliset ratkaisut voivat vahvistaa tätä osallisuutta heikentävää ajattelutapaa. Käytännössä tämä voi merkitä hyvistä tarkoituksista huolimatta toimijuuden (mm. Bandura 2006, 171) rajaamista.

Lähteet

Bandura, Albert 1977. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. – *Psychological Review* 84 (2), 191–215.

Bandura, Albert 2006. Towards a psychology of human agency. – *Perspectives on Psychological Science* 1 (12), 164–180. Saatavilla osoitteesta <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1111/j.1745-6916.2006.00011.x> . Viitattu 9.8.2022.

Foucault, Michel 1971. Orders of discourse. *SAGE Journals*. <https://doi.org/10.11177/053901847101000201>.
Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019. *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Sofie Henricson & Sanna Heittola: Toisen kotimaisen kielen ja kaksikielisyyden tukeminen suomenkielisissä peruskouluissa

Svenska kulturfondenin rahoittamassa hankkeessa Äiru 1.0 (<https://blogs.helsinki.fi/airu/fi/>) tutkimme ja tuemme äidinkielenomaisen ruotsin opetusta suomenkielisissä peruskouluissa. Äidinkielenomainen ruotsi on kaksikielisille oppilaille tarkoitettu toisen kotimaisen kielen syventävä oppikurssi, joka tällä hetkellä kuuluu vain muutamien suomenkielisten koulujen opetustarjontaan. Ruotsinkielisissä kouluissa vastaava toisen kotimaisen kielen oppikurssi, nk. mofi eli äidinkielenomainen suomi, on puolestaan hyvin suosittu ja usein tarjolla oleva vaihtoehto (Pörn ym. 2021). Äiru-hankkeen pitkäaikaisena tavoitteena on edistää kaksikielisten oppilaiden mahdollisuuksia kehittää toisen kotimaisen kielen taitojaan myös suomenkielisen koulujärjestelmän puitteissa. Hanke nojautuu toimintatutkimukseen (ks. esim. Rönnerman 2018) ja pyrkii ymmärtämään ja parantamaan ruotsin kielen opetuksen käytäntöjä. Kyseessä on ensisijaisesti toimintaa kehittävä mutta myös tietopohjaa lisäävä hanke, jonka piirissä tähtäämme osallistamaan sekä oppilaita ja heidän huoltajiaan, opettajia, rehtoreita että opetustoimen johtajia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön linjaamassa toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelmassa (2022) ehdotetaan mm. äidinkielenomaisen suomen kielen opetuksen kehittämistä sekä kannustetaan kuntia tarjoamaan ruotsin pitkää A-kieltä. Kehitysohjelma huomioi näin toisen kotimaisen kielen opetuksen lähtökohtaisia eroja suomen- ja ruotsinkielisissä kouluissa, mutta jättää samalla mainitsematta opetussuunnitelman tarjoamaa mahdollisuutta äidinkielenomaisen ruotsin opetukseen. Esitelmässämme pohdimme äidinkielenomaisen ruotsin opetuksen asemaa ja kaksikielisyyden tukemista suomenkielisissä kouluissa toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelmaluonnoksen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022) sekä tähänastisen hankkeen piirissä tehdyn tutkimuksen ja kouluyhteistyön valossa. Esitelmä pohjaa hankkeessa tehtyyn kartoitukseen, opettajien haastatteluihin ja oppituntihavainnointeihin (mm. Heittola & Henricson 2022). Esitelmä pidetään suomeksi.

Lähteet

Heittola, Sanna & Henricson, Sofie. 2022. Äidinkielenomainen ruotsi-oppiaineen kartoitustutkimus. [käsikirjoitus arvioitavana].

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2022. *Toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelma*. Luonnos 21.6.2022. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Pörn, Michaela, Forsman, Liselott, Hansell, Katri, Lassus, Annika, Löf, Åsa, Maunu, Nina & Östman, Tanja. 2021. *Mofi-stigen: En handbok för mofi-lärare i 1–9*. Turku: Åbo Akademi.

Rönnerman, Karin. 2018. Vikten av teori i praktisknära forskning: Exemplet aktionsforskning och teorin om praktikarkitektur. *Utbildning & Lärande* 12(1). 41–54.

Kaarina Hippi: Osallisuus ja ikä: kuinka eri sukupolvien kielenkäyttöä kuvataan haastattelussa?

Esitelmässäni tarkastelen osallisuuden kysymyksiä eri sukupolvien ja erityisesti iäkkäiden näkökulmasta. Tutkimusaineisto on kerätty Sata suomalaista kielellistä elämäkertaa -hankkeessa. Huomionkohteena ovat vuosina 1913–1948 syntyneiden haastateltujen kuvaukset eri sukupolvia edustavien kielellisistä valinnoista. Tällaisia haastateltuja on kaikkiaan 30, joista 21 on suomenkielistä ja viisi ruotsinkielistä. Lisäksi mukana on yksi suomalaisen viittomakielen, yksi tataarin, yksi jiddišin ja yksi karjalan puhuja.

Selvitän aineistosta, miten eri-ikäisten kielelliset valinnat vaikuttavat osallisuuteen. Osallisuudella tarkoitan tässä kokemuksia yhteisestä kielestä ja eri-ikäisten kielenkäyttäjien välisistä kohtaamisista. Ensinnäkin iäkkäät haastatellut kuvaavat kielielämäkertansa nojalla perheensä kielenkäytön muutoksia. He kuvaavat aiemmilta sukupolvilta omaksumaansa kieltä ja toisaalta oman kieltänsä siirtymistä nuoremmille. Haastatellut muistelevat omien isovanhempiensa kieltä ja sen vaikutusta heidän omaan puheeseensa, ja esimerkiksi eräs haastateltu kuvaa, kuinka pitkään Helsingissä asunut poika puhuu kuitenkin yhä kotiseudun murretta. Toiseksi tutkitut esittävät näkemyksiään siitä, miten nuorempien ikäpolvien kielenkäyttö yleisesti eroaa heidän omastaan.

Tarkastellut aiheet nostavat esiin kysymyksiä kielen ymmärrettävyydestä sukupolvien välillä sekä kieleen liittyvistä tunteista. Lähestyn aineistoa laadullisesti. Tarkastelu kokoaa yhteen iäkkäiden haastateltujen kokemuksia kielenkäytöstä sekä perhesukupolvien että yhteiskunnallisten sukupolvien välillä, ja pohdinnassa ovat myös niiden mahdolliset yhtymäkohdat (vrt. Pietikäinen ym. 2011). Kielisosiologisen tutkimuksen ohella teoreettista tukea tarjoavat kieli-ideologioita ja -asenteita koskevat tutkimukset.

Tutkimus liittyy vanhuuden ja kielenkäytön tutkimukseen, ja se nostaa esiin sen, mitä vanhat ihmiset ajattelevat kielenkäytöstä ja kielellisistä eroista eri-ikäisten kanssa. Aihepiiri on laaja, ja kielielämäkerrallinen, monia aiheita käsittelevä haastatteluaineisto antaa vain rajallisesti vastauksia siihen, miten kielenkäyttö rakentuu sukupolvien välillä. Jatkokysymyksenä on, kuinka arjen vuorovaikutusaineisto voisi täydentää kuvaa sukupolvien välisestä kommunikoinnista ja ymmärryksen rakentamisesta.

Mari Honko: Saako kielitaidon arvioija olla epävarma? Epävarmuuden kokemisesta ja sen vaikutuksista arvioinnin luotettavuuteen Yleisissä kielitutkinnoissa

Kielitaidon arvioinnilla on moniulotteinen suhde kielelliseen osallisuuteen. Parhaimmillaan arviointi luo arvioitavalle uskoa omiin taitoihin ja tukee kielen käyttämistä sekä osallisuuksien rakentumista. Tavoiteltua heikompi arviointituloksesta puolestaan voi tuntua nujertavalta ja vähentää halukkuutta kielenkäyttöön sekä muodostua konkreettisesti esteeksi vaikkapa tietyn opiskelupaikan, työn tai kansalaisuuden saamiselle (Tarnanen & Pöyhönen 2011). Luotettavakaan arviointi ei takaa tavoitellun arviointituloksen saavuttamista tai arvioinnin hyödyllisyyttä. Arvioinnin luotettavuus on silti yksi tärkeä edellytys osallisuuden mahdollistumiselle erityisesti korkean riskin testiarvioinnissa (Bachman & Palmer 1996; Weir 2005). Tämä luo paineita kielitaidon arviointiin, etenkin seurauksiltaan tärkeissä arviointitilanteissa, ja oman arvioinnin osuvuuden pohtiminen voi herättää epävarmuutta kokeneellekin arvioijalle (Esiintyjät, arvioitavana).

Kielitaidon arviointiin liittyvää arvioijakäyttäytymistä on tutkittu laajalti (ks. esim. Pill & Smart 2021), ja arvioijien välillä on havaittu eroja muun muassa ankaruudessa sekä siinä, millaisia piirteitä he painottavat arvioinnissa (Eckes 2005, 2017). Toistaiseksi tiedetään kuitenkin varsin vähän arviointiin liittyvistä tunteista, kuten arvioijien kokemasta epävarmuudesta, sekä näiden mahdollisista vaikutuksista arviointiprosessiin ja arvioinnin luotettavuuteen.

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme epävarmuuden kokemuksia sekä niiden yhteyttä arvioinnin luotettavuuteen Yleisissä kielitutkinnoissa, jota käytetään esimerkiksi Suomen kansalaisuutta varten vaaditun suomen tai ruotsin kielen taidon osoittamiseen ja myös erilaisiin työhön ja opiskeluun liittyviin tarkoituksiin. Tutkimus toimii siis portinvartijana ja osallistumisen mahdollistajana monella yhteiskunnallisesti ja henkilökohtaisesti merkittävällä elämänalueella.

Aineisto kerättiin Yleisten kielitutkintojen arvioijarekisteriin hyväksytyiltä suomen kielen arvioijilta syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana, ja tutkimukseen osallistui kaikkiaan 27 puhumisen sekä 23 kirjoittamisen taidon arvioijaa. Tutkimusaineisto koostuu laajasta kyselytiedosta, arvioinnin aikana tehdyistä muistiinpanoista sekä syntyneistä taitotasoarvioista (kirjoittamisessa n. 12 000 ja puhumisessa n. 12 000). Lisäksi käytettävissä oli taustatietoa arvioijien arviointikokemuksesta Yleisissä kielitutkinnoissa. Aineiston analysoinnissa käytettiin sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä. Erittelemme esityksen aikana epävarmuuden ilmenemistä sekä sen syitä ja vaikutuksia arvioinnin luotettavuuteen.

Marita Härmälä & Lea Meriläinen: Englannin kielen oppiminen ja käyttö vapaa-ajalla oppilaiden kertomana

Koulun ulkopuolinen englannin kielen käyttö on kasvava ilmiö, jonka on todettu vaikuttavan myönteisesti mm. sanastotaitojen ja suullisen kielitaidon kehittymiseen (Sundqvist 2009). Englannin lisääntynyt käyttö suomalaisessa yhteiskunnassa (ml. mediassa, populaarikulttuurissa ja digitaalisissa ympäristöissä; ks. Leppänen ym. 2009) on luonut rikkaan koulun ulkopuolisen oppimisympäristön. Siitä, kuinka nuoret itse näitä mahdollisuuksia hyödyntävät, on kuitenkin saatavilla vähän tutkimustietoa.

Tutkimuksemme kohdistuu Karvin toteuttaman A-englannin 9. luokan oppimistulosten arvioinnin yhteydessä kerättyihin kirjoitelmiin, joissa oppilaat (n=4026) kertovat englannin kielen oppimisestaan. Koulun ulkopuolinen englannin kielen harrastaminen nousi esille yhtenä oppilaiden osaamiseroja selittävänä tekijänä A-englannin 7. luokan oppimistulosten arvioinnissa keväällä 2018 (Härmälä ym. 2019), samoin pitkittäisarvioinnin jälkimmäisessä osassa, keväällä 2021. Koulun ulkopuolisesta englannin harrastamisesta kerättiin tarkempaa tietoa sekä taustakyselyllä että arviointitehtäviin kuuluneella kirjoitustehtävällä.

Oppilaiden kirjoitussuoritusten analyysi on aineistovetoinen ja hyödyntää sekä korpusmenetelmiä että sisällönanalyysia. Kirjoitelmista koottua tekstikorpusta analysoidaan frekvenssien, avainsanojen ja kollokaatioiden avulla (ks. Scott & Tribble 2006), joiden kautta selvitämme, mitkä kielen oppimista ja käyttöä kuvaavat sanat toistuvat kirjoitelmissa ja millaisissa ympäristöissä. Analyysin toisessa vaiheessa syvennämme korpuspohjaisen analyysin esiin nostamia teemoja laadullisen sisällönanalyysin avulla. Vertailemme myös aineistosta esiin nousevia teemoja eri taitotasoille sijoittuvien oppilaiden sekä tyttöjen ja poikien välillä.

Viitteet

- Härmälä, M., Huhtanen, M., Puukko, M. & Marjanen, J. (2019). *A-englannin oppimistulokset 7. luokan alussa 2018*. Julkaisut 13:2019. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Leppänen, S., Pitkänen-Huhta, A., Nikula, T., Kytölä, S., Törmäkangas, T., Nissinen, K., Kääntä, L., Virkkula, T., Laitinen, M., Pahta, P., Koskela, H., Lähdesmäki, S. & Jousmäki, H. (2009). *Kansallinen kyselytutkimus englannin kielestä Suomessa: Käyttö, merkitys ja asenteet*. Jyväskylä: Studies in Humanities 132.
- Scott, M. & Tribble, C. (2006). *Textual patterns: Key words and corpus analysis in language education*. Amsterdam: John Benjamins.
- Sundqvist, P. (2009). *Extramural English matters. Out-of-school English and its impact on Swedish ninth graders' oral proficiency and vocabulary*. Karlstad: Karlstad University Studies 2009:55.

Hanna-Ilona Härmävaara: Intertextual references to Kummeli as a tool for accomplishing work at construction sites

Although labeled as “manual work”, construction work requires workers to be able to coordinate mutual efforts, e.g., through a wide range of differently encoded directives and highly specialized terminology. Becoming a member of a construction site group also entails developing an understanding of more subtle interactional norms, such as appropriate forms of humor, acceptable topics of small talk, and shared (popular) cultural phenomena to refer to (see Holmes & Woodhams 2013).

In this paper, we analyze the use of intertextual references in construction work interaction. We focus on the references to a popular Finnish sketch comedy show, Kummeli, which the workers themselves refer to as a productive, shared source for making jokes. The analysis is based on a collection of 40 sequences with Kummeli references in 15 hours of video data, collected at a construction site. The data is analyzed by means of multimodal conversation analysis (Mondada 2016).

The analysis demonstrates how intertextual references, produced in the form of well-known catchphrases and often accompanied with phonetic or embodied cues, serve multiple purposes. Firstly, references to Kummeli are used for dealing with delicate matters, such as asymmetries in work-related expertise, or contesting others’ requests regarding the work at hand. Secondly, the references, especially to the sketches involving blue-collar workers, contribute to constructing and ironically commenting on the workers’ identities as construction workers, as well as to general bonding and community building (cf. Sierra 2021).

References

- Holmes, J., & Woodhams, J. (2013). Building interaction: The role of talk in joining a community of practice. *Discourse & Communication*, 7(3), 275–298.
- Mondada, L. (2016). Challenges of multimodality: Language and the body in social interaction. *Sociolinguistics*, 20: 336–366.
- Sierra, S. (2021). *Millennials Talking Media: Creating Intertextual Identities in Everyday Conversation*. Oxford University Press.

Note: The talk will be in Finnish.

Hilla-Marja Honkalammi, Outi Veivo & Marjut Johansson: Episteeminen korjaus robottiaivusteisessa kieltenoppimisessa

Sosiaaliset robotit ovat uusia teknologisia oppimisen välineitä, joita voidaan hyödyntää kieltenopetuksessa. Robotteihin pystytään esimerkiksi ohjelmoimaan etukäteen sisältöjä ja dialogeja, joita oppijat pystyvät harjoittelemaan. Robottiaivusteisessa kieltenopetuksessa oppijat voivat esimerkiksi harjoitella sanastoa ja keskustella vieraalla kielellä toimivan robotin kanssa. Oppijat kohtaavat kuitenkin jatkuvasti ongelmia, jotka keskeyttävät vuorovaikutuksen etenemisen (Jakonen ym., tulossa). Robotti tai oppija ei aina tunnista sille annettua vastausta. Tämä voi johtua oppijan kielitaidosta tai ongelmista robotin puheentunnistuksessa (Veivo & Mutta, tulossa). Selviytyäkseen näistä hämmentävistä tilanteista oppijat auttavat ja neuvovat toisiaan (Arguel ym., 2019; Honkalammi ym., 2022).

Tavoitteenamme on tutkia oppijoiden välistä episteemistä korjausta. Korjausjäsen (repair) on osallistujien keskeinen keino pitää yllä yhteistä ymmärrystä ja vuorovaikutuksen etenemistä (Dingemanse ym., 2015: 2). Episteemisellä korjauksella tarkoitamme tietoon perustuvaa korjausta (ks. Bolden, 2013), jossa oppijat tarjoavat toisilleen tietoa kohdekielestä tai robotin kanssa toimimisesta. Tällä tavoin oppijat jakavat kielelliset resurssinsa toisilleen, mikä mahdollistaa osallistavaa vertaisoppimista.

Tutkimme 15 videoitua oppimistuokiota, joissa robotin avulla harjoitellaan englantia ruotsinkielisissä kouluissa. Tässä yhteensä noin viiden tunnin datassa 9–13-vuotiaat oppijat kohtaavat robotin ensimmäistä kertaa pienissä ryhmissä. Korpuksessa on yli 160 oppijoiden välistä korjaustilannetta, joista yli 60 on episteemisiä. Keskitymme erityisesti siihen, miten nämä korjausjaksot rakentuvat.

Lähteet

- Arguel, A. ym. (2019) Seeking optimal confusion: a review on epistemic emotion management in interactive digital learning environments, *Interactive Learning Environments*, 27:2, 200-210.
- Bolden, G. (2013). Unpacking “Self”: Repair and Epistemics in Conversation. *Social Psychology Quarterly*, 76(4), 314–342.
- Dingemanse, M. ym. (2015). Universal Principles in the Repair of Communication Problems. *PloS One*, 10(9), e0136100–e0136100.
- Honkalammi, H.-M., Veivo, O., & Johansson, M. (2022). Advice-giving between young learners in RALL. *Proceedings of the Conference Human Perspectives on Spoken Human-Machine Interaction*, 46–51.
- Jakonen ym. (tulossa). ‘Am I saying it wrong?’ Managing progressivity-related troubles in child-robot L2 interaction.
- Veivo, O. & Mutta, M. (tulossa). Communication breakdowns in child-robot interaction in RALL.

Samah Ibrahim: “School is school, language needs to be activated!”: Adult migrants’ negotiations of language learning and participation in Sweden

Swedish for Immigrants (SFI) has recently witnessed an “intensified marketisation derived from neo-liberal principles” (Ahlgren & Rydell, 2020: 399). A rhetoric of ‘increasing demands’ on migrants and enhancing their linguistic accountability has been employed by the state to push for ‘active’ participation through language. This rhetoric has resulted in a commodified learning context, wherein language is conceptualized as a profit while the learners’ long term needs for active participation in society are neglected. This paper seeks to further complicate this view by illustrating how participation is produced by the complex interplay between institutions’ neo-liberal principles, socio-political forces, and migrants’ precarious subjectivities. More specifically, this paper draws upon the notions of self-made speaker (Rojo, 2019), governmentality and subjectivation in order to investigate the experiences of those partaking in SFI, and thus illustrate the potentials and limitations for learning and participation. With the help of an ethnographic approach, I analyze participants’ school interaction as well as participants’ narratives about their experiences of learning and participation outside school. By doing so, this paper seeks to offer deeper understanding of how participation is constructed, how it can be enhanced, and who has responsibilities for what. Finally, this paper argues that a detailed ethnographic approach that engages with migrants’ experiences can bring further perspectives on how language and participation are not always aligned with each other: one does not necessarily lead to the other.

Language: English

References

- Martín Rojo, L. (2019). The ‘self-made speaker’: The neoliberal governance of speakers. In L. Martín Rojo & Del Percio (Eds.) *Neoliberalism and linguistic governmentality* (pp.162-189). London: Routledge.
- Ahlgren, K., & Rydell, M. (2020). Continuity and change: Migrants’ experiences of adult language education in Sweden. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 11(3), 399–414.

Anna Ingves: Nyanländ och ny i språket – Ordförrådsutveckling på svenska hos nyanlända ungdomar på språkin introduktionsprogrammet

Ordförrådet, särskilt det receptiva ordförrådet, visar sig om och om igen vara en nyckel till inläring av och på andraspråket, och även korrelera med andra centrala språkfärdigheter. För nyanlända ungdomar i Sverige, en växande men väldigt heterogen elevgrupp, är ordförrådet på svenska tämligen centralt, då de på gymnasieskolans språkin introduktionsprogram på några år ska lära sig svenska och läsa in grundskolans läroplan. Ordinläringen påverkas av inlärares exponering till och användning av språket. Forskning visar också att det språkliga inflödet inverkar, således att inläringen går från de mest frekventa orden till mindre frekventa ord. Hur väl stämmer detta överens med inlärare som går språkin introduktionsprogrammet? Hur stort ordförråd hinner en elev utveckla på svenska under sin tid på språkin introduktionsprogrammet? Hur ser utvecklingen ut över tid? Och vilka faktorer påverkar ordförrådsutvecklingen?

För att svara på dessa frågor undersöker jag i mitt avhandlingsprojekt nyanlända ungdomars ordförrådsutveckling under deras tid på språkin introduktionsprogrammet, och olika faktorer som påverkar den, bl.a. tidigare skolbakgrund, språkkunskaper och motivation. I en longitudinell delstudie har data från 33 språkin introduktionselever samlats in under 8 månader. Elevernas ordförrådstillväxt har undersökts med hjälp av två tester av receptiv ordförmåga, som har tagits fram inom avhandlingsprojektet och anpassats för inlärargruppen i fokus. Testen mäter det receptiva ordförrådets bredd och identifierar luckor i ordförrådet utifrån ordens frekvens i svenskan, enligt Kellylistan (Kilgariff m.fl. 2013).

Resultaten visar att en signifikant förändring sker under undersökningsperioden, men att tillökningen i ordförrådet kan ske på olika frekvenser och inte alltid är linjär. Ur testresultaten växer olika profiler för ordförrådsutveckling fram. I föredraget diskuteras vilket samband profilerna har med deltagarnas bakgrund, skolsituation och erfarenheter och potentiella förklaringar till mönster i ordförrådsutvecklingen granskas. Studien bidrar till att fördjupa kunskaperna om nyanlända ungdomars ordförrådsutveckling och nyansera förståelsen för andraspråksinläring hos inlärare med varierande bakgrund.

Note: Presentationen på svenska eller engelska / Presentation in Swedish or in English. Kysymyksiä voi esittää myös suomeksi.

Anna Ingves & Therese Lindström Tiedemann: Prefixes as a potential learning resource – Assessing vocabulary size and vocabulary acquisition ability in L2 Swedish

International tests of vocabulary size are based on information about how common affixes and word families are in the language (e.g. Ishii & Schmitt 2009). Furthermore, affix knowledge is used to measure vocabulary acquisition ability (Webb & Sasao 2013). For Swedish there are no word family or prefix frequencies available. Word and prefix frequencies have been calculated based on newspapers from 1965 in Allén (NFO 1980). However, assessment of lexical proficiency in Swedish requires more current data. Word frequencies can be based on corpora, but word families and specific morphemes cannot easily be calculated. In addition, when working with L2 acquisition, there is a need to use data which represents learner input, since language acquisition is at least partly implicit.

We analyse the Swedish Kelly list morphologically (Kilgariff et al 2014), study how common derivational prefixes are and compare the list to L2 Swedish course books and learner texts. In an earlier study we found that the most common prefixes among the 2000 most common words on the Kelly list largely coincided with those in NFO and in L2 Swedish course books and learner essays. However, the most common prefixes are often used with stems with a different meaning with and without a prefix, e.g. 'förklara'-'klara'. This study investigates how common this is and discusses which prefixes that can facilitate the learning of new words.

References

- Allén, S. (1980). *Nusvensk frekvensordbok baserad på tidningstext*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Ishii, T., & Schmitt, N. (2009). Developing an integrated diagnostic test of vocabulary size and depth. *RELC Journal*, 40:5–22.
- Kilgariff, A.; Charalabopoulou, F.; Gavrilidou, M.; Johannessen, J. B.; Khalil, S.; Johansson Kokkinakis, S.; Lew, R.; Sharoff, S.; Vadlapudi, R. & Volodina, E. (2014). Corpus-based vocabulary lists for language learners for nine languages. *Language Resources and Evaluation*, 48:121–163.
- Webb, S. & Sasao, Y. (2013). New directions in vocabulary testing. *RELC Journal*, 44(3):263–277.

Note: Presentationen på svenska eller engelska / Presentation in Swedish or in English. Kysymyksiä voi esittää myös suomeksi.

Karoliina Inha: 2.-luokkalaisten A1-englannin oppijoiden uskomuksia englannin kielestä koulun ulkopuolella: havaintoja valokuva-aineistosta

Tammikuusta 2020 lähtien A1-kielen opiskelu on alkanut viimeistään 1. vuosiluokan keväällä. Väitöskirjassani tutkin, miten oppilaiden uskomukset itsestään kielenoppijoina ja kielenkäyttäjinä kehittyvät vuosiluokkien 1–3 A1-englannin opetuksessa. Esitelmässä esittelen väitöskirjani toista osatutkimusta, jonka toteutin 2.-luokkalaisten (n=21) kanssa keväällä 2022. Osatutkimuksen tavoite on selvittää, minkälaisia uskomuksia oppijoilla on englannin kielestä koulun ulkopuolella ja sen yhteyksistä kielenoppimiseen. Tulokset antavat viitteitä siitä, minkälainen englanti on lapsille merkityksellistä. Tuloksia voidaan hyödyntää kehittämään alkuopetuksen pedagogiikkaa lasten kokemusmaailmasta käsin ja siten tukea lasten osallisuuden ja toimijuuden tunnetta omassa oppimisessaan.

Aikaisemmin 2.-luokkalaisten englannin kielen käyttöä koulun ulkopuolella on tutkittu mm. kyselytutkimuksen keinoin (Huhta & Leontjev, 2018). Tässä tutkimuksessa lähestyin aihetta lapsen kokemus- ja uskomusmaailmasta käsin ja keräsin aineistoa valokuvien ja pienryhmäkeskusteluiden avulla (ks. esim. Nikula & Pitkänen-Huhta, 2008). Visuaalisten menetelmien avulla on tutkittu oppijoiden kokemuksia ja uskomuksia kielestä (Kalaja & Pitkänen-Huhta, 2020), ja niiden avulla voidaan saada lasten kielimaailmasta kokonaisvaltaisempi kuva (Mård-Miettinen ym., 2014). Aineistonkeruussa pyysin oppilaita valokuvaamaan viikon ajan tilanteita, joissa he kohtasivat englantia koulun ulkopuolella. Sen jälkeen pidin oppilaiden kanssa pienryhmäkeskustelut, joissa keskusteltiin oppilaiden ottamista kuvista ja niiden yhteyksistä koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaan kielenoppimiseen.

Tein alustavan analyysin valokuvista käyttäen temaattista sisällönanalyysiä. Esittelen alustavia tuloksia siitä, mitä valokuva-aineisto kertoo lasten uskomuksista englannin kielestä koulun ulkopuolella. Pidän esitelmäni suomeksi.

Lähteet

- Huhta, A. & Leontjev, D. (2019). *Kieltenopetuksen varhentamisen kärkihankkeen seurantapilotti. Loppuraportti*. Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Kalaja, P., & Pitkänen-Huhta, A. (2020). Raising awareness of multilingualism as lived – in the context of teaching English as a foreign language. *Language and Intercultural Communication* 20(4), 340–355.
- Mård-Miettinen, K., Kuusela, E., & Kangasvieri, T. (2014). Esikoululaisten käsityksiä kielten oppimisesta. *Kasvatus* 45(4), 320–332.
- Nikula, T., & Pitkänen-Huhta, A. (2008). Using photographs to access stories of learning English. Teoksessa P. Kalaja, V. Menezes, & A. M. Barcelos (Toim.), *Narratives of Learning and Teaching EFL* (s. 171–185). Palgrave.

Riitta Juvonen & Marjo Savijärvi: Ohjeiden antaminen ja ymmärtämisen kompleksisuus kaksikielisissä oppilaiden työpajoissa

Ohjeiden antaminen ja tulevan toiminnan kuvaaminen ovat keskeinen osa opetuksen vuorovaikutusta (Mushin ym. 2019). Oppilaalla taas on monia sanallisia ja kehollisia keinoja osoittaa, ymmärtääkö hän opettajan agendan ja noudattaa(ko) sitä (mm. Kääntä 2014). Monikielisessä opetuskontekstissa ohjeiden antaminen voi olla yksikielistä kompleksisempää. Esimerkiksi ohjeiden esittäminen usealla kielellä peräjälkeen muuttaa yksinkertaisen ohjeen antamisen sekventiaalisen rakenteen, jossa opettajan ohjetta seuraa oppilaan toimintaa (vrt. St. John & Cromdal 2016). Esitelmässämme tarkastelemme, mitä tapahtuu, kun opetustilanteessa annetaan ohjeet kahdella kielellä. Millaisia mahdollisia kääntämisestä kumpuavia ymmärtämisen ongelmia syntyy ja mihin meneillään olevassa toiminnassa ne paikantuvat?

Aineistomme koostuu 10 tunnista videoituja kaksikielisiä (suomi ja ruotsi) työpajoja, joissa 9-10-vuotiaat oppilaat osallistuvat ohjattuihin tuokioihin koulunulkopuolisissa ympäristöissä. Työpajojen tavoitteena on lisätä kielirajoja ylittäviä kohtaamisia, ja kaiken toiminnan on tarkoitus olla ymmärrettävää molemmilla kielillä. Oppilaat käyvät suomen- ja ruotsinkielisiä kouluja, ja heillä on vaihtelevat taidot toisessa kielessä. Työpajojen ohjaajat puhuvat molempia kieliä, mutta he eivät ole kääntämisen ammattilaisia. Keskitymme tilanteisiin, joissa ohje käännetään kieleltä toiselle. Menetelmämme on multimodaalinen keskusteluanalyysi (Mondada 2014).

Valtaosassa tutkimistamme tapauksista toiminta sujuu ilman ilmi tulleita ymmärrysongelmia. Havainnollistamme, että silloin kun ymmärrysongelmia syntyy, ne voivat liittyä käännöstoimintaan usealla tavalla: kääntämisen ajoittamiseen, käännösjakson syntaktiseen ja sekventiaaliseen rakentumiseen ja ohjeistettavan toiminnan kompleksisuuteen. Pohdimme, millaisia ulottuvuuksia kääntäminen tuo osallistumiskehikon muotoutumiseen ja toisaalta toiminnan sekventiaaliseen rakentumiseen opetuksen vuorovaikutuksessa.

Lähteet

- Kääntä, L. 2014. From noticing to initiating correction: Students' epistemic displays in instructional interaction. *Journal of Pragmatics*, 66, 86-105.
- Mondada, L. 2014. The local constitution of multimodal resources for social interaction. *Journal of Pragmatics*, 65, 137-156
- Mushin, I., Gardner, R. & Gourlay, C. 2019. Preparing for task: Linguistic formats for procedural instructions in early years schooling. *Linguistics and Education*, 54, 100749.
- St. John, O. & Cromdal, J. 2016. Crafting Instructions Collaboratively: Student Questions and Dual Addressivity in Classroom Task Instructions. *Discourse Processes*, 53:4, 252-279.

Annekatriin Kaivapalu: Kielitietoisuuden ilmenemismuotojen kumulatiivisuus kieltenvälisen samankaltaisuuden havaitsemisessa

Kielen oppimisen tutkimuksessa ja kielipedagogiikassa on viime vuosina yhtenä keskeisenä huomion kohteena ollut kielitietoisuus (language awareness) ja sen kehittäminen. Esitelmässä lähestytään kielitietoisuutta havaitun kieltenvälisen samankaltaisuuden (perceived cross-linguistic similarity) ja monipätevyyden (multicompetence) näkökulmasta. Tavoitteena on selvittää, mikä rooli kielitietoisuudella, sen ilmenemismuodoilla sekä monipätevyydellä on kieltenvälisen samankaltaisuuden havaitsemisessa. Tarkastelun kohteena ovat fonologia- ja ortografiatietoisuus, morfologia- ja paradigmattietoisuus sekä pragmatiikkatietoisuus ja näiden yhteistoiminta.

Esitelmässä etsitään vastausta kysymykseen, miten lähisukukielten samankaltaisuus havaitaan tilanteessa, jossa joko suomi tai viro on kielenkäyttäjän ensimmäinen kieli, ja tilanteessa, jossa se on käyttäjän toinen kieli kuten vironvenäläisille viro tai suomenruotsalaisille suomi. Tutkimuksen lähtökohtina ovat kieltenvälisen samankaltaisuuden asteikko, jonka Håkan Ringbom (2007: 5–7) on esittänyt samankaltaisuus-, kontrasti- ja nollasuhteen jatkumona, ja samankaltaisuus- ja kontrastisuhteen välinen yksityiskohtaisempi taksonomia (Tekijä & Kollega 2014: 288–290). Tutkimusaineisto on kerätty viron ja suomen samankaltaisuuden tietoista havaitsemista mittaavan testin avulla. Testi koostui 48 samassa sijamuodossa olevasta sanaparista, joilla on suomessa ja virossa sama tai läheinen merkitys ja joita tutkimukseen osallistujia pyydettiin arvioimaan 3-portaisella Likert-asteikolla samankaltaiseksi, melko samankaltaiseksi tai erilaiseksi. Aineiston analyysi pohjuttuu osallistujien valintojaan perusteleviin kommentteihin. Tutkimukseen osallistui neljä kohderyhmää: 109 virolaista, 115 suomalaista, 80 vironvenäläistä ja 108 suomenruotsalaista. Osallistujat olivat monia eri kieliä osaavia eri alojen opiskelijoita ilman aikaisempaa kokemusta testin kohdekielestä. Suomenruotsalaisten suomen ja vironvenäläisten viron taitotaso oli vähintään B2.

Tutkimuksen tulokset osoittavat korrelaatiota kielitietoisuuden ilmenemismuotojen kumulatiivisuuden ja samankaltaisuuden havaitsemisen välillä: mitä enemmän kielitietoisuuden ilmenemismuotoja on kielenkäyttäjän käytössä, sitä enemmän samankaltaisuutta havaitaan. Kaikki osallistujaryhmät tukeutuivat samankaltaisuuden havaitsemisessa fonologia- ja ortografiatietoisuuteen. Suomalaiset ja suomenruotsalaiset, jotka hyödynsivät myös morfologia- ja paradigma- sekä pragmatiikkatietoisuutta, suomenruotsalaiset lisäksi monipätevyyttä, havaitsivat eniten samankaltaisuutta viron ja suomen välillä. Virolaiset nojautuivat laajalti morfologia- ja paradigmattietoisuuteen, mutta viron vähäisempi variaatio verrattuna suomeen ei mahdollistanut pragmatiikkatietoisuuden etujen hyödyntämistä yhtä paljon.

Kirjallisuus

Tekijä & Kollega 2014.

Ringbom, Håkan. 2007. *Cross-linguistic similarity in language learning*. Clevedon: Multilingual Matters.

Yan Kapranov, Anna Verschik & Maria Frick: Modelling Mechanisms of the Ukrainian-Russian Continuum

The current linguistic situation in Ukraine is largely a result of two processes: (1) contacts between closely related varieties (Standard Russian, regional varieties of Russian, Standard Ukrainian and regional varieties thereof, as well as intermediate varieties known under the umbrella term *Surzhik*) and (2) the series of language shifts (from Ukrainian to Russian and nowadays back to Ukrainian). The paper focuses on the outcomes of language contacts and the sociolinguistic factors that shape the relationship between the varieties, proposing a continuum. In order to understand the dynamics of the situation, it is necessary to consider (3) extralinguistic factors (such as migration, language status, prestige, identity, purism, sociocultural pressure, and communicative situation) and (4) cognitive mechanisms that shape contact phenomena (such as attractiveness, noticing, entrenchment, and conventionalization).

The local varieties of Russian have emerged through language shift when, during the Soviet era, speakers of Ukrainian shifted to Russian, with more or less L1 effect. *Surzhik* is a group of intermediate stigmatized varieties some scholars call mixed; it may be either a result of language shift or conventionalized switching between Ukrainian and Russian, where some elements cannot be classified as belonging to any particular variety, presenting an instance of congruent lexicalization. While Soviet-era *Surzhik* was a result of an attempt at Russian speech by Ukrainian L1 speakers, especially after 2014, one may observe a reverse pattern where L1 speakers of (local varieties of) Russian attempt to speak Ukrainian, and a gradual reversing of language shift occurs. It will be shown why the proponents of the codification of the local variety of Russian are losing the argument, while on the micro level there is growing awareness of differences between Standard Russian and the local varieties of Russian. All varieties co-exist and may be used in the same conversation (as evidenced by TV shows).

Elina Kilpi-Jakonen & Jenni Alisaari: Kotona puhutun kielen yhteys maahanmuuttotustaisten oppilaiden koulutusodotuksiin, hyvinvointiin ja kuuluvuuden tunteeseen

Tarkastelemme 11 maan PISA 2018 -aineiston avulla kotona puhutun kielen (muu kuin testikieli, muu kuin virallinen kieli, testikieli tai virallinen kieli) yhteyttä maahanmuuttotustaisten lasten koulutukseen, hyvinvointiin ja kuuluvuuden tunteeseen. Oppimiseen yhteydessä oleva kuuluvuuden tunne (Anderson & Graham, 2016) on erityisesti ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajaoppilailla heikompi kuin muilla oppilailla (Borgonovi, 2018) ja koulutukseen liittyvien haasteiden selitetään toisinaan johtuvan kotona puhutusta kielestä (Schnepf, 2007). Onnistuneen kotoutumisen kannalta on kuitenkin keskeistä, että yksilö oppii ympäröivän yhteisön kielen mutta säilyttää samalla myös ensikielensä (Portes ym., 2009). Ensikielellä on tärkeä merkitys myös identiteetille (Cummins, 2001), ja ensikielensä säilyttäneiden on todettu myös pärjäävän paremmin niin koulussa kuin työmarkkinoillakin (Agirdag, 2014; Agirdag & Vanlaar, 2018). Tuloksemme osoittavat, että kotona käytetty kieli ei liity systemaattisesti oppilaiden hyvinvointiin eikä koulutusodotuksiin. Erityisesti Belgiassa, Tanskassa, Suomessa ja Kreikassa kotona puhutun kielen vaihtaminen kohdemaan kieleen on yhteydessä lisääntyneeseen kuuluvuuden tunteeseen ja korkeampiin lukutaidon kokeen tuloksiin. Esityksessämme tarkastelemme näitä tuloksia yksityiskohtaisemmin ja pohdimme, kuinka koulut ja koulutusjärjestelmät voivat paremmin vastata kielellisesti moninaisten oppilaiden tarpeisiin ja tukea monikielisten oppilaiden osallisuutta kouluyhteisöissään.

Lähteet

- Agirdag, O. (2014). The long-term effects of bilingualism on children of immigration: Student bilingualism and future earnings. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 17(4), 449–464.
- Agirdag, O., & Vanlaar, G. (2018). Does more exposure to the language of instruction lead to higher academic achievement? A cross-national examination. *International Journal of Bilingualism*, 22(1), 123–137.
- Anderson, D.L., & Graham, A.P. (2016). Improving student wellbeing: Having a say at school. *School Effectiveness and School Improvement*, 27(3), 348–366.
- Cummins, J. (2001). *Negotiating identities: Education for empowerment in a diverse society* (2. painos.). California Association for Bilingual Education.
- Portes, A., Fernández-Kelly, P., & Haller, W. (2009). The adaptation of the immigrant second generation in America: Theoretical overview and recent evidence. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35(7), 1077–1104.
- Schnepf, S.V. (2007). Immigrants' educational disadvantage: An examination across ten countries and three surveys. *Journal of Population Economics*, 20, 527–545.

Tuija Kinnunen & Päivi Kuusi: Pääkaupunkiseudun käännöspolitiikka ja kääntämisen käytännöt koronakriisissä

Monikielisen väestön pääsy osaksi terveystietoviestintää perustuu kieleen ja muihin viestinnän keinoihin, joita viranomaiset käyttävät neuvontatilanteissa, yhteisöjen tapaamisissa, joukkoviestimissä, sähköisissä palveluissaan ja internetsivuillaan. Viestintä taas perustuu usein kääntämiseen ja tulkkaukseen maahanmuuttajien käyttämille kielille. Päätökset kääntämisestä ja tulkkauksesta erilaisissa monikielistä viestintää vaativissa tilanteissa edellyttävät käännöspoliittisia valintoja, kuten sitä, mille kielille käännetään, miten käännökset tuotetaan, miten paljon työhön sijoitetaan voimavaroja ja miten työprosessit suunnitellaan. Esitelmässämme pohditaan osallisuutta käännöspolitiikan näkökulmasta.

Olemme tutkineet, millaisia monikielisiä toimia koronapandemia aiheutti pääkaupunkiseudun kaupungeissa ja miten ne olivat etukäteen varautuneet monikielisyyteen kriisitilanteissa. Olemme keskittyneet erityisesti pandemian alkuvaiheeseen. Hankkeessa haastateltiin kääntämisestä vastaavia toimijoita keväällä 2022 ja analysoitiin monikielisesti tuotettua materiaalia vuosilta 2020–2021 muun muassa sisältöjen, kanavien, oikea-aikaisuuden ja haasteiden sekä ratkaisujen näkökulmasta. Tekstit sisältävät yleensä ohjeita, ja liittyvät ensisijaisesti rokotuksiin, karanteenimääräyksiin, julkisten tilojen käyttöön ja rajoituspäätöksiin.

Käännöspoliittiset valinnat kielellisten ongelmien ratkaisemiseksi tuottavat kaupungeissa monimutkaisia prosesseja. Haastatteluissa ongelmia nähtiin tiedon jatkuva muuttuminen, viestinnän toimialakohtaisuus ja koordinoinnin vaikeus, käännösten tekijöiden sattumanvaraisuus, laadunvalvonta sekä muunkielisten kohderyhmien tavoittaminen oikeaa kanavaa käyttämällä. Kävi myös ilmi, että monikielisyyden osalta kriisiviestintäsuunnitelmia ei ollut yhdelläkään organisaatiolla. Monikulttuurinen järjestöyhteistyö nähtiin selvästi oleellisena osana kääntämisen onnistumista ja taustalla oleviin tavoitteisiin pääsemistä, ja kohdeyleisöjen tuntemukselle annettiin paljon arvoa.

Vastaanottajien ongelmana taas oli viestinnän pirstaleisuus ja monikanavaisuus samoin kuin se, että kohderyhmiä ei kohdeltu yhdenvertaisesti esimerkiksi sen vuoksi, että rokotetiedotteet ilmestyivät joillakin kielillä aikaisemmin kuin toisilla. Muunkieliset ryhmät muun muassa näkivät, että suomenkieliset verkkosivut päivittyvät, mutta käännökset eivät pysyneet perässä.

Maiju Kinossalo, Henna Jousmäki & Minna Intke-Hernandez: Kielellinen ja kulttuurinen tunnustaminen monikielisten oppijoiden osallisuuden lisääjänä

Maahanmuuttajien mahdollisuus oman äidinkiellensä käyttämiseen on tärkeä, sillä se on yksi tärkeä kieli jäsentää maailmaa ja omaa itseään suhteessa siihen. Sillä annetaan merkityksiä osallisuuden kokemuksille. Samanaikaisesti yhtä tärkeää yhteiskunnallisen osallisuuden kannalta on kohdemaan virallisen kielen oppiminen. Yhteiskunnan rakenteiden täytyy tukea tätä luokahuoneissa mutta erityisesti sen ulkopuolella: yhteiskunnan eri sektoreilla tulee lisätä kielellistä ja kulttuurista herkkyyttä tunnistaa ne yhteiskunnan jäsenet, joiden osallisuus on uhattuna heikon paikalliskielitaidon takia. Elämäntarinalliseen pedagogiikkaan nojaten tarvitaan kuitenkin lisäksi tunnustamista, kielenkäyttäjän kokonaisvaltaisuuden arvostamista, toimijuuden ja kuulumisen tunteen vahvistamiseksi. (Kinossalo ym. tulossa.)

Eurooppalaisessa kouluikäisten kotoutumista tutkivassa hankkeessa (Children Hybrid Integration: Learning Dialogue to Upgrade Practices of Participation, 2019-2022, Horisontti2020) havaitsimme, että monikielisten oppijoiden kanssa toimivat ammattilaiset tunnistavat ja tunnustavat oppijoiden oman äidinkielen läsnäolon oppijoiden kokemusten, elämän ja oppimisen merkityksellistämiseksi, mutta sen kohtaamiseen ei aina ole riittävää osaamista. Lisäksi ammattilaiset pohtivat kertomuksissaan, miten paikalliskielen painotus voi estää oppijan erilaisten tarpeiden tunnistamista, kuten oikeanlaisen tuen kohdistamista ja tunnustamista, kuten elämäkokemusten merkityksiä oppimistilanteessa. Kielellisesti ja kulttuurisesti tunnistava ja tunnustava kohtaaminen on sitä, että oppijan kanssa voidaan rakentaa kommunikointitavasta tai -kielestä riippumatta yhteistä ymmärrystä oppimisen kohteena olevasta ilmiöstä. Pedagogiikassa voidaan hyödyntää limittäiskieleilyä ja monikielisiä käytänteitä.

Esitelmässä käsittelemme aihetta hankkeessa kertyneen haastatteluaineiston sekä autoetnografisten havaintojemme kautta. Osoitamme esimerkkien avulla, kuinka oma äidinkieli tulee nähdä monikielisten oppijoiden voimavarana sen sijaan että sitä pidetään uhkana paikalliskielen oppimiselle. Yhteiskunnallisella tasolla avain maahanmuuttajien osallisuuden tukemiseen on monikielisyyden valtavirtaistaminen ja sen hyötyjen nykyistä parempi esiin nostaminen. Esitelmän pääkieli on suomi, mutta keskustelua voidaan käydä myös englanniksi.

Lähde

Kinossalo, M., Jousmäki, H. & Intke-Hernandez, M. (tulossa). Life story pedagogy for identity – through linguistic and cultural recognition to participation and equity. *Apples Special Issue: Language Education for Social Justice*

Kaisa Korpinen: Arts-based approaches in early language education: An account of multiprofessional collaboration

Embodied learning approaches, including arts-based activities, can support language learning holistically (Jusslin et al., in review). However, embodied learning is not yet widely applied in schools (Macedonia, 2019). This study aims to explore how a team of professionals in dance, language, and primary education worked together in integrating language and dance in early language education. The study focuses on the team members' experiences and reflections of jointly embedding embodied and arts-based activities in the early Swedish language instruction in a Finnish primary school. The analysis draws on audio recordings of team meetings held during one academic year (2019–2020).

The study is conducted within the research project Embodied Language Learning through the Arts (ELLA; 2021–2024), in which the practice of embodied language learning is investigated through arts-based and post-qualitative research approaches. This study explores embodied writing (Guttorm et al., 2016) in order to zoom in on the embodied, affective and material dimensions of multiprofessional educational collaboration.

The paper (in English) presents excerpts of writings generated through an embodied research practice. It unpacks the boundary-crossings between language and dance education that occurred in the project. It brings forth the challenges that the team experienced, the opportunities that the collaboration generated, and the conditions for successful collaboration. Finally, the paper discusses the significance of multiprofessional collaboration in implementing embodied and arts-based approaches in early language education.

References

- Guttorm, H. E., Löytönen, T., Anttila, E., & Valkeemäki, A. (2016). Mo(ve)ments, Encounters, Repetitions: Writing With (Embodied and Textual) Encounters. *Qualitative Inquiry*, 22(5), 417–427. <https://doi.org/10.1177/1077800415620216>
- Jusslin, S., Korpinen, K., Lilja, N., Martin, R. Lehtinen-Schnabel, J. & Anttila, E. (in review). Embodied Learning and Teaching Approaches in Language Education: A Mixed Studies Review.
- Macedonia, M. (2019). Embodied Learning: Why at School the Mind Needs the Body. *Frontiers in Psychology*, 10, 2098. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02098>

Tuulikki Kurki & Tarja Tantt: Exhibiting The Invisible: A Lost Mitten and Other Stories

The presentation is based on the research project “A Lost Mitten and Others Stories: Experiences of mobility, borders, and new neighbor relations” (Kone Foundation), and its museum exhibition A Lost Mitten and Other Stories in the North Karelian Museum (Joensuu, Finland) in 2020.

The presentation connects with one of the symposium’s themes: what can societies do to support the participation of individuals. The presentation examines, how a museum exhibition may support participation of individuals and strengthen their cultural citizenship. The museum exhibition, organized by the reserach project “A Lost Mitten and Other Stories” made visible, audible, and tangible, and examined critically various visible and invisible borders, bordering processes and border crossings in our culture and society that may prevent or allow individuals to participate in the society.

The presentation asks, how can a museum exhibition increase understanding about these borders and participate in diversifying ideas of “us” whose stories are displayed in museums, galleries, and other cultural institutions . Furthermore, the exhibition supports participation of individuals through unconventional forms of publishing research results. The exhibition was accessible to wider audiences than the academic community. Thus it remains open to meaning-making by wider audiences and can democratize the process of meaning-making about ideas of inclusion, exclusion, participation, and belonging.

The research materials of the presentation include interviews of individuals experiencing various borders and border crossings in Finland, Estonia, and Sweden, as well as the materials and feedback of the museum exhibition A lost Mitten and Other Stories.

Salla-Riikka Kuusalu, Minna Maijala & Mareen Patzelt: Kieltenopettajat muutosvoimina – toimijuuden kokemuksia kestävyyskasvatuksessa

Uudet opetussuunnitelmat ovat tuoneet YK:n Agenda 2030 toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteet (Didham, 2018) kieltenopettajien vastuualueelle laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien kautta (OPH, 2019). Kestävyyskasvatuksen tärkeimpänä tavoitteena on antaa oppijoille valmiuksia, joiden avulla kestävän tulevaisuuden rakentaminen on mahdollista (Didham, 2018). Tavoite saattaa tuntua vaikealta (Kubanyiova & Feryok, 2015), sillä se vaatii opettajilta uusia taitoja, sitoutumista sekä halua toimia (Giddens, 1984; Manuele, 2015). Lisäksi opettajien on tärkeää kokea voivansa muuttaa asioita erityisesti oppijoiden kautta (Bonner ym., 2020). Toteutimme keväällä 2022 haastattelututkimuksen selvittääksemme miten vieraiden kielten opettajat näkevät oman toimijuutensa kestävyyskasvatuksessa ja osallisuutensa kestävyysajattelun edistämisessä. Tunnin mittaiset yksilöhaastattelut (N = 4) toteutettiin videoimalla etäyhteyden avulla. Haastatteluaineistosta analysoitiin paradigmamallin avulla (Strauss & Corbin, 1990) toimijuutta käsittelevät alueet ja osallisuuden kokemukset. Esitelmässä tarkastelemme aineiston analyysin alustavia tuloksia. NVivo-ohjelmiston avulla tehdyssä tarkemmassa analyysissä havaitsimme erilaisia toimijuuden piirteitä, toimintastrategioita, toimintaan vaikuttavia tekijöitä, piirteitä ja poikkeuksia, jotka auttavat ymmärtämään, miten kieltenopettajat kokevat toimijuutensa kestävyyskasvatuksessa. Pohdimme myös, miten kieltenopettajien osallisuutta voitaisiin tukea ja huomioida myös opettajankoulutuksessa.

Kirjallisuus

- Bonner, S. M., Diehl, K., & Trachtman, R. (2020). Teacher belief and agency development in bringing change to scale. *Journal of Educational Change*, 21(2), 363–384. <https://doi.org/10.1007/s10833-019-09360-4>
- Didham, R. J. (2018). *Programme on Education for Sustainable Development. Education for sustainable development and the SDGs. Policy brief: Advancing ESD policy*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, France.
- Giddens, A. (1984). *The constitution of society: Outline of the theory of structuration*. Polity.
- Kubanyiova, M., & Feryok, A. (2015). Language teacher cognition in applied linguistics research: Revisiting the territory, redrawing the boundaries, reclaiming the relevance. *The Modern Language Journal*, 99(3), 435-449.
- Manuele, F. (2015). Culture change agent: The overarching role of OSH professionals. *Professional Safety*, 60(12), 38-44.
- OPH (2019). *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019*. Helsinki: Opetushallitus.
- Strauss, A. & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research, grounded theory procedures and techniques*. Sage publications, London.

Laura Lahti & Raisa Harju-Autti: Kieli- ja kulttuuritietoisuus osallisuuden vahvistajana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yksiköissä henkilöstöltä edellytetään runsasta kielitietoisuusosaamista (Opetushallitus, 2014, 2018). Tutkimuksessamme tarkastelemme valtakunnalliseen Kieli- ja kulttuuritietoisuus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa -täydennyskoulutukseen keväällä 2022 osallistuneiden käsityksiä kieli- ja kulttuuritietoisuudesta sekä osallistujien toteuttamaa, KieliPeda-työvälineeseen (Harju-Luukkainen ym., 2020) sekä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan viitekehykseen (Alisaari & Heikkola, 2020; Lucas & Villegas, 2013) tukeutuvaa pedagogista työyhteisötehtävää.

Selvitämme, miten varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yksiköissä tuetaan kaikkien lasten osallisuutta kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa ryhmissä. Lisäksi tarkastelemme, miten varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön käsitykset kieli- ja kulttuuritietoisuudesta muuttuivat työyhteisötehtävän toteuttamisen myötä. Aineisto on kerätty tutkimukseen suostumuksensa antaneilta koulutuksen osallistujilta (n = 42) sähköisillä lomakkeilla, jotka sisälsivät sekä monivalinta- että avokysymyksiä. Tässä tutkimuksessa tarkastelemme osallistujien antamia avovastauksia laadullisen sisällönanalyysin keinoin.

Alustavien tutkimustulosten perusteella näyttää siltä, että joissakin työyhteisöissä osallisuutta tukevat kieli- ja kulttuuritietoiset pedagogiset käytänteet ovat jo luonnollinen osa arkea, kun taas toisissa työyhteisöissä käytänteitä ei ole toistaiseksi kehitetty. Työyhteisötehtävän tekemisen myötä osallistujien käsitykset kieli- ja kulttuuritietoisuudesta vahvistuivat ja laajentuivat. Kieli- ja kulttuuritietoisuus nähtiin nyt laajemmin koko yhteisön ja kaikkien lasten kehittymistä ja osallisuutta tukevana asiana, kun sen oli aiemmin ajateltu koskevan vain eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevia lapsia. Lisäksi osallistujat kuvailivat ymmärtävänsä paremmin koko työyhteisön kehittämisen tarpeet monikielisyuden näkyväksi tekemisessä.

Lähteet

- Alisaari, J. & Heikkola, L. M. (2020). Kielellisesti vastuullista pedagogiikkaa ja oppilaan tukemista – Suomalaisten opettajien käsityksiä kielen merkityksestä opetuksessa. *Kasvatus* 51(4).
- Harju-Luukkainen, H., Gyekye, M., Thurin, N., Kekki, N. & Tyrer, M. (2020). *Kielitietoisien pedagogiikan kehittäminen varhaiskasvatuksessa. KieliPeda-työväline*. Turun yliopisto.
<https://www.finna.fi/L1Record/aoe.691>
- Lucas, T., & Villegas, A. M. (2013). Preparing linguistically responsive teachers: Laying the foundation in pre-service teacher education. *Theory into Practice*, 52(2), 98–109. doi:10.1080/00405841.2013.770327
- Opetushallitus (2014). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Opetushallitus.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/esiopetuksen-opetussuunnitelmien-perusteet>
- Opetushallitus (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet*. Opetushallitus.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>

Leea Lakka: Porukassa ja porukalla – tekstikäytänteitä yhdeksännen luokan takarivissä

Esitelmässä tarkastellaan yläkoulun yksin ja yhdessä kirjoittamisen käytänteitä. Erityisesti keskitytään kuvaamaan käytäntöjä, joiden myötä yksilötyöksi ohjattu kirjoittaminen muuttuu yhdessä tehtäväksi ja toisaalta ryhmätyö tyipistyy yhden jäsenen työksi.

Analyysi perustuu yläkoulussa tuotettuun etnografiseen havaintoaineistoon, jossa kuvataan ennen kaikkea takariviksi nimitetyn oppilasjoukon tekstikäytänteitä. Takarivi viittaa oppilaisiin, jotka sitoutuvat koulunkäyntiin ristiriitaisesti tai heikosti ja jotka useimmiten pyrkivät suorittamaan koulutehtävät panoksen ja tuoton suhteen mahdollisimman taloudellisesti.

Tekstikäytäntöjä tutkitaan sosiokulttuurisen literacy-tutkimuksen kehyksessä (mm. Barton 2007), ja sitä täydennetään käytäntöarkkitehtuuriteorialla (Kemmis ym. 2014). Käytäntöarkkitehtuuriteoriassa käytännöt on operationalisoitu puheiksi, teoiksi ja suhteiksi. Keskeinen kysymys on, mitkä koulun käytäntöarkkitehtuurit eli ennakkoehdot rajaavat ja mahdollistavat yhteisön vakiintuneet käytännöt.

Esityksessä tarkastellaan yksin kirjoittamista osana koululuokan yhteisöä ja kysytään, miten vertaissuhteet vaikuttavat kirjoittamisen prosessiin. Tätä porukassa kirjoittamista ja sen ennakkoehtoja kuvataan vieruskaverilukijan käsitteen avulla. Vieruskaverilukijan avulla tarkastellaan sekä kirjoittamisen kontrollin käytäntöjä että resursseja, joita oppilaat keskenään jakavat.

Yhdessä kirjoittamisen osalta tarkastellaan ennen kaikkea tekstin tuottamisen työnjakoa silloin, kun kirjoitetaan yhdessä, porukalla. Huomio kiinnittyy tapoihin, joilla työskentelyyn ryhdytään, työt jaetaan ja työskentelyä kommentoidaan. Erityisesti analysoidaan kirjuriutta ja kuvataan, mitä kirjurikäytäntö tarkoittaa sekä kirjurille että muulle ryhmälle. Samoin tarkastellaan, mitkä koulun käytännöt ja puitteet mahdollistavat ja rajaavat erilaisia työnjakoja.

Tulokset ovat sekä linjassa että ristiriidassa aiemman tutkimuksen kanssa. Etnografisen aineiston analyysi haastaa etenkin käsityksiä, joita yhdessä kirjoittamisesta on suhteessa yhteiseen kehittelyyn. Yläkoulun takarivissä monet yhteiselle työskentelylle asetetut pedagogiset tavoitteet, liittyivät ne kirjoittamisen oppimiseen tai ryhmätyöskentelytaitoihin, jäivät saavuttamatta tai saavutetaan vain vaivoin.

Lähteet

Barton, D. (2007) *Literacy: An Introduction to the Ecology of Written Language*. 2. painos. Malden, MA: Blackwell Publishing.

Kemmis S. – Wilkinson J. – Edwards-Groves c. – Hardy, I. – Grootenboer, P. – Bristol, L. (2014) *Changing Practices, Changing Education*. Singapore: Springer.

Hanna Lantto: ¡Vamos! – Espanjan kielelliset resurssit Turun kaupunkikuvassa

Esitelmässä tarkastellaan espanjan esiintymistä Turun keskustan kielimaisemissa. Aineisto käsittää noin 150 kuvaa ja se on kerätty keväällä 2020 kahdella eri metodilla: joukkoistamalla espanjan oppiaineen opiskelijat kuvaamaan espanjan esiintymiä kaupungilla sekä haravoimalla ja kuvaamalla Turun ydinkeskustan pääkatuja noin neljän tunnin ajan.

Esitelmä tarkastelee seuraavia kysymyksiä:

1. Missä espanjaa esiintyy ja mitä se kertoo kielen asemasta Suomessa?
2. Millaisissa yhteyksissä yksittäisiä espanjan resursseja käytetään? Miten niitä yhdistellään muihin kieliin?

Aineistoanalyysin perusteella voi sanoa, että tuotenimissä ja niiden mainoksissa käytetään varsin paljon espanjaa. Julkisilla paikoilla espanjaa esiintyy esimerkiksi Jehovan todistajien materiaalissa ja rahanvaihtopisteen seinällä.

Myös liikkeiden, yhteisöjen ja yritysten nimissä käytetään espanjaa. Usein yhteys espanjankieliseen maailmaan on selvä, mutta espanjaa käytetään resurssina myös esimerkiksi keskustassa sijaitsevan ravitsemusliikkeen nimessä El Gringo – Café Latino sekä diakonissalaitoksen ¡Vamos!-kampanjassa, joissa nimen valintaan vaikuttavat ensisijaisesti espanjan herättämät mielikuvat.

Espanjan käyttö on tavallista myös kielellisten innovaatioiden välineenä. Elokvateatterissa tarjoillun The Mucho Nacho-aterian nimessä leikitellään yhdistelmällä englannin ja espanjan kielellisiä resursseja. Texmex-ravintolan nimessä. Jokirannan ravintolat Tintá ja Blanco taas ovat saaneet nimensä espanjan viinisanastosta (vino tinto vs. vino blanco). Nimet on mukautettu pohjoismaiseen kirjoitusasuun, mikä kytkee ne paikalliseen kontekstiin.

Markkinoinnissa luotetaan siis siihen, että suomalaiset tunnistavat tietyt espanjan sanat ja ilmaukset ja osaavat tulkita niiden pohjalta kehitetyt sanaleikit. Tämä on osoitus espanjan tuttuudesta suomalaisille ja sen asemasta suurena maailmankielenä. Myös Yhdysvalloissa tavallinen ns. mock Spanish, ”pilailuespanja” (Hill 2007, suomessa Poukka 2016) saattaa vaikuttaa siihen, että usein sosiaalisia merkityksiä luodaan yhdistelemällä yksittäisiä espanjan piirteitä muihin kielellisiin resursseihin.

Lähteet

Hill, J. 2007. *Mock Spanish: A site for the indexical reproduction of racism in American English. Race, ethnicity, and gender: Selected readings.* 270-284

Poukka, O. 2016. *Un análisis crítico de la representación lingüística y visual de los latinos en la publicidad televisiva finlandesa.* Pro gradu-tutkielma, Turun yliopisto.

Sirkku Latomaa: Oman äidinkielen opetus ja osallisuuden haasteet

Opetushallinnon tietopalvelun mukaan esi- ja perusopetuksessa oli syksyllä 2020 kaikkiaan 57 855 oppilasta, joiden äidinkieleksi oli rekisteröity muu kieli kuin suomi tai ruotsi. Samana syksynä oman äidinkielen opetukseen osallistui vajaat 22 000 oppilasta. Näiden lukujen perusteella oman äidinkielen opetus tavoittaa noin 38 prosenttia oppilaista. Opetukseen ovat kuitenkin oikeutettuja myös sellaiset väestötietoihin suomenkielisiksi merkityt oppilaat, joiden vanhemmista toinen tai molemmat puhuvat muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään (A 1777/2009). Opetuksen potentiaalinen kohderyhmä on siten huomattavasti laajempi kuin yksistään oppilaiden ”vieraskielisyyden” perusteella arvioitaessa; opetukseen osallistuvien suhteellinen osuus on puolestaan merkittävästi edellä esitettyä arviota (38 %) pienempi. Oman äidinkielen opetuksen saavutettavuus on siis varsin heikko: vain pieni osa oman äidinkielen opetukseen oikeutetuista pääsee siitä osalliseksi.

Oman äidinkielen opettajilla on puolestaan haasteita päästä osalliseksi koulun toimintakulttuurista. Heillä ei ole selkeää työyhteisöä, koska he opettavat tavallisesti koulupäivän ulkopuolella ja usein monella koululla (Oman äidinkielen opettajat ry 2019). Oman äidinkielen opettajat haluaisivat kuitenkin kohdata muita opettajia ja tehdä heidän kanssaan yhteistyötä (Ansó Ros ym. 2021).

Pohdin esitelmässäni, millaisia tekijöitä osallisuushaasteiden taustalla on ja mitä haasteille olisi tehtävissä. Hyödynnän esityksessäni VOMA-hankkeessa (Venäläinen ym. tulossa) kerättyä aineistoa ja vertailukohtana muualla tehtyjä selvityksiä ja tutkimuksia (esim. SOU 2019; Ganuza & Hyltenstam 2020).

Lähteet

Ansó Ros, J., Maijala, M. & Valkamo, N. 2021. The role of the teacher in heritage language maintenance courses in Finland. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*.

Ganuza, N. & Hyltenstam, K. 2020. Modersmålsundervisningens framväxt och utveckling. Teoksessa B. Straszer & Å. Wedin (toim.) *Modersmål, minoriteter och mångfald i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur, 37–77.

Oman äidinkielen opettajat ry 2019. *Selvitys oman äidinkielen opettajien ja opetuksen tilanteesta*.

SOU 2019. För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering. Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. Stockholm: Statens offentliga utredningar.

Venäläinen, Salla ym. tulossa. *Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tila ja vaikuttavuus*. Helsinki: Karvi.

Liisa-Maria Lehto: Kieli ja osallisuus Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten diskursseissa

Tutkimuksessani tarkastelen, miten Suomessa asuvat ulkomaalaistaustaiset kaiuttavat osallisuutta kertomuksissaan arkisista vuorovaikutustilanteista. Käsitän osallisuuden osana laajaa näkemystä yhteisöön kuulumisesta ja osallistumisesta (Piller 2014), jossa kielet avaavat pääsyn yhteiskuntaan (Dufva 2020). Selvitän, millaisia diskursseja kielestä ja osallisuudesta informantit aktivoivat ja millaisissa kielenpiirteissä diskurssit rakentuvat. Aineistona on kymmenen videoitua parikeskustelua, joissa osallistujia on yhteensä 20. Lähestyn aineistoani diskurssianalyysin avulla (Fairclough 1989): näen diskurssit yhtä aikaa sosiaalisina ja kielellisinä ilmiöinä, jolloin niillä on yhtä aikaa kyky sekä kuvata maailman ilmiöitä että muokata niitä uudelleen (Pietikäinen & Mäntynen 2019).

Osallisuuden käsitteessä on läsnä dialoginen suhde kielen, sosiaalisten rakenteiden ja yksilön toimijuuden välillä, joten kielellä on osallisuudessa merkittävä rooli (Piller 2014). Informanttieni mukaan osallisuuden voi saavuttaa ensinnäkin konkreettisesti, esimerkiksi kun saadaan työpaikka kielitaidon ansiosta. Toiseksi rakentuu diskurssi abstraktimman tason osallisuudesta: tunteesta, että on kielen kautta osa yhteiskuntaa tai perhettä. Lisäksi diskurssi osallisuudesta näyttäytyy kielen muina kuin kommunikaatioon kytkeytyvinä tehtävinä: informantit puhuvat kielen kyvystä luoda yhteyksiä ihmisten välille. Suora puhe integraatiosta puolestaan toistaa yhteiskunnallisesta keskustelusta tuttua diskurssia kielen merkityksestä ulkomaalaistaustaisten työllistymisessä (Strömmer 2017).

Monikielissä arjen kohtaamisissa osallisuus kietoutuu kieltä ja kielenkäyttöä koskeviin ideologioihin ja käytänteisiin, jolloin yksilön mahdollisuudet ja halut hyödyntää kieliresurssejaan kumpuavat yhteiskunnan luomasta sosiaalisesta ja ideologisesta kontekstista. Ulkomaalaistaustaiset informantit luovat omalta osaltaan kuvaa suomalaisen yhteiskunnan kielellisestä tilanteesta ja siitä, miten monikielinen arki voisi osallistaa kaikkia yhteiskunnan jäseniä.

Lähteet

- Fairclough, Norman 1989: *Language and power*. London: Longman.
- Dufva, Hannele 2020: Mitä ihmiset osaavat, kun he osaavat kieltä? Henkilökohtainen repertoaari ja sen multimodaalisuus. – Sabine Grasz ym. (toim.), *Menetelmällisiä käänteitä soveltavassa kielentutkimuksessa. AFinLan vuosikirja 2020*, 17–32.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019: *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Piller, Ingrid 2014: Editorial. Linguistic diversity and social inclusion in Australia. – *ARAL* 37:3, 190–197. <https://doi.org/10.1075/aral.37.3>.
- Strömmer, Maiju 2017: Work-related language learning trajectories of migrant cleaners in Finland. – *Apples* 11:4, 137–160.

Ivana Leinonen & Maria Frick: It's the kind of "pigment": sormilainausmerkkien käyttö monikielisissä arkikeskusteluissa

Esitelmässä tarkastelemme multimodaalisen keskustelunalyysin keinoin (Mondada, 2014), miten ja millaisissa funktioissa osallistujamme käyttävät sormilainausmerkkejä (eng. air quotes) keskusteluissaan. Sormilainausmerkit ovat ele, jonka avulla kiinnitetään keskustelunkumppanin huomioita valittuun puheosuuteen ja annetaan sille tietty tulkintakehys (Kendon, 2017). Sormilainausmerkkien avulla voidaan esimerkiksi merkitä epäsuoraa puhetta, ironiaa, sarkasmia, pilkkaa tai puhutun ilmaisun epämääräisyyttä (Cirillo, 2019; Stivers & Sidnell, 2005).

Aineistomme koostuu kasvokkaisista videonauhoitetuista arkikeskusteluista kavereiden välillä. Tutkimukseen osallistujat ovat suomalaisia sekä Suomessa asuvia slovakialaisia ja tšekkiläisiä. Osallistujat käyttävät keskusteluissaan pääosin englantia lingua francana, mutta vaihtavat usein muihinkin – osittain tai kokonaan jaettuihin – kieliin (varsinkin suomeen).

Alustavat tuloksemme osoittavat, että puhujat käyttävät sormilainausmerkkejä varsinkin merkitäkseen sanallisen ilmaisun epätarkkuutta tai epämääräisyyttä. Ele tuotetaan tyypillisesti samanaikaisesti kielellisen ilmaisun kanssa, ja merkittyä sanaa tai fraasia usein edeltää epätarkkuutta ilmaiseva adverbi (kuten *kind of*, *sort of* tai *like*). Sormilainausmerkkejä esiintyy myös sekvensseissä, joissa on selkeä orientaatio kielelliseen ongelmaan, kuten sanahauissa tai itsekorjauksissa. Silloin sormilainausmerkit – yhdessä muiden multimodaalisten resurssien kanssa – merkitsevät puhujan epävarmuutta käytetystä ilmaisusta sekä auttavat puhujaa hakemaan keskustelunkumppanin ymmärrysvahvistusta.

Lähteet

- Cirillo, Letizia. 2019. The pragmatics of air quotes in English academic presentations. *Journal of Pragmatics* 142, 1–15.
- Kendon, Adam. 2017. Pragmatic functions of gestures. *Gesture* 16(2), 157–175.
- Mondada, Lorenza. 2014. The local constitution of multimodal resources for social interaction. *Journal of Pragmatics* 65, 137–156.
- Stivers, Tanya, & Sidnell, Jack. 2005. Multimodal Interaction. *Semiotica* 156(1-4), 1–20.

Maarit Leskelä: Millaisia merkitysneuvotteluja käydään koulutusviennin yhteydessä saksalaisen asiakkaan ja suomalaisen palveluntarjoajan välillä

Suomi on kansainvälisesti tunnettu koulutusosaamisestaan, jolle on kysyntää valtionrajojemme ulkopuolella. Koulutusvienti on osaamispohjaista liiketoimintaa, jossa palveluntuottaja tavoittelee osaamisestaan taloudellista hyötyä ulkomailla (OPH, 2020). Koulutusviennin haasteena ei ole pelkästään kieli- ja kulttuuriympäristöjen monimuotoisuus. Myös osallistujien toimijuudessa (van Lier, 2010) ja hallinnollisten rakenteiden kouluympäristöön vaikuttavuudessa on vaihtelevuutta eri kulttuurikonteksteissa. Tarkastelen tutkimuksessani saksalaisten ja suomalaisten liikeviestinnässä ilmenevää toimijuutta merkitysneuvottelujen näkökulmasta.

Hyödynnän teknologiavälitteisen saksalais-suomalaisen koulutusvientiä koskevan liikeviestinnän tarkastelussa neksusanalyttista tutkimusotetta (Scollon, 2001; Scollon & Scollon, 2004). Tutkin eri kulttuureista tulevien välistä vuorovaikutusta ja diskursseja neuvottelutilanteissa, jotka tapahtuvat joko etäyhteydellä tai muiden teknisten ratkaisujen avulla. Aineisto koostuu pääosin videotallenteista, joita olen päässyt kuvaamaan autenttisiin liikeneuvottelutilanteisiin.

Tutkimuskysymyksenä on, millaisia merkitysneuvotteluja käydään, kun pohjoissuomalainen koulutusvientiyritys tavoittelee markkinaosuutta saksalaisella kielialueella. Nexsanalyysin avulla kartoitan sosiaaliseen toimintaan osallistuvien toimijahistoriaa ja vuorovaikutusjärjestystä sekä tilanteessa esiin nousevia diskursseja (Scollon & Scollon, 2004; Goffman, 1961). Tutkimus tarjoaa ymmärrystä teknologiavälitteiseen liiketoimintaan liittyvästä kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta sovellettavaksi mm. käytänteiden uudistamiseen, koulutuksen suunnitteluun ja tutkimusmetodologiseen kehittelyyn.

Lähteet

Goffman, E. (1961). *Behavior in public places: Notes on the social organization of gatherings*. New York: Free Press.

OPH (2020). Opetushallitus: Raportit ja selvitykset 2020:8. www.oph.fi

Scollon, R. (2001). *Mediated discourse: The nexus of practice*. London: Routledge.

Scollon, R., & Scollon, S.W. (2004). *Nexus analysis: Discourse and the emerging internet*. London: Routledge.

van Lier, L. 2010. The ecology of language learning: Practice to theory, theory to practice. *Procedia to Social and Behavioral Sciences*, 3, 2–6. DOI: 10.1016/j.sbspro.2010.07.005

Huom: Esitelmää voi seurata kattavimmin suomen kielellä.

Kirsi Leskinen: Kielikäytännöt, toimijuus ja osallisuuden mahdollisuudet monikielisten osaajien koulutus- ja työelämäpolulla

Korkeakoulutaustaisten aikuisena Suomeen muuttaneiden on usein vaikeaa löytää mielekästä paikkaa työelämässä tai jatkaa opintojaan osaamisen täydentämiseksi. Haasteet liittyvät tyypillisesti kielitaitoon ja aiemman osaamisen tunnistamiseen (ks. esim. JYU.INTEGRA, 2021). Tarkastelenkin kolmen Venäjältä ja Lähi-Idän maista Suomeen muuttaneen osallistujan kokemuksia (lived experience of language, Busch, 2017), jotka liittyvät kielitaidolle asetettuihin vaatimuksiin tai kieli- ja tekstikäytänteisiin heidän koulutus- ja työelämäpoluillaan Suomessa. Keskiössä ovat erityisesti toimijuuden kokemukset (Sullivan & McCarthy, 2004), jotka muotoutuvat yksilön resurssien ja ympäröivien rakenteiden välisessä dynaamisessa suhteessa (Larsen-Freeman, 2019). Toimijuus nähdään osallisuuden ja kuulumisen mahdollistavana tekijänä. Meneillään oleva tutkimus pyrkii vastaamaan seuraaviin kysymyksiin: (1) Millä tavalla kielitaitoon liittyvät vaatimukset ovat ohjanneet osallistujien koulutus- ja työelämäpolkuja ja miten osallistujat ovat navigoineet kohti omia ammatillisia tavoitteitaan? (2) Millaisista resursseista ja mahdollisuuksista toimijuus rakentuu osallistujien kokemuksissa?

Tutkimuksen aineisto on kerätty pitkittäisesti ja osittain etnografisella otteella osana väitöstutkimustani. Osallistajat opiskelivat korkeakoulutaustaisille maahanmuuttajille tarkoituksessa koulutuksessa, joka sisälsi lähinnä kieliopintoja ja akateemisia valmiuksia tukevia opintoja ja jossa toimin itse suomi toisena kielenä -opettajana. Ensisijainen aineisto koostuu viiden vuoden aikana kerätyistä 12 haastattelusta koulutuksen aikana ja sen jälkeen. Aineisto analysoidaan sisällönanalyysin ja narratiivisen analyysin menetelmin (Georgakopoulou, 2015), ja erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten osallistujat positioivat itseään ja muita narratiiveissaan (Bamberg & Georgakopoulou 2008). Esitelmässäni esittelen analyysin tuloksia ja pohdin, millaiseen toimijuuteen ja osallisuuteen korkeakoulutustaustaisilla maahanmuuttaneilla on yhteiskunnassamme mahdollisuus. Esitelmän kieli on suomi.

Keskeiset lähteet

- Busch, B. (2017.) Expanding the Notion of the Linguistic Repertoire: On the Concept of *Spracherleben*—The Lived Experience of Language. *Applied Linguistics* 38(3), 340–358.
- Georgakopoulou, A. (2015.) Small stories research: Methods – analysis – outreach. Teoksessa A. De Fina & A. Georgakopoulou (toim.), *The Handbook of Narrative Analysis*, (s. 255–271). Malden: Wiley.
- Larsen-Freeman, D. (2019). On Language Learner Agency: A Complex Dynamic Systems Theory Perspective. *The Modern Language Journal*, 103(S1), 61–79.

Niina Lilja, Riina Hannuksela & Angela Aldebs: In and Out - Resisting participation in arts-based activities

This paper is based on a community art project in a basic school preparatory class in Finland. The project was carried out by two community dance artists in collaboration with the preparatory class teacher and the school assistant. The project aimed at developing holistic and creative ways of learning Finnish as L2. Within the project, creative movement practices and outdoor activities led by the artists were part of the curriculum of the pupils.

The artists were involved in the everyday life of the class as ethnographers for half a year and led art-based activities both outside of the school building in the nature and inside, e.g. in the gym. The work process was documented by a reflective work-diary that both the artist and the teacher kept through the whole process and also by photos and video recordings of some of the activities in the classroom and outdoors.

We use the experiences gained in the process and the documentation as the starting point for a collaborative research project (involving the artist and a researcher). The particular focus of our analysis are moments of (embodied) resistance. Such moments can be identified in the video recordings of the activities: the pupils may for example bodily withdraw themselves from the joint activities or actively refuse participation. These moments are also recurrently reflected on in the diaries. The reflections show that especially for the artists, the moments are challenging. The challenge is caused by “moral confusion”: on one hand, the starting point of the artists’ work is the idea of supporting the pupils’ search for their own ways of participating and expressing themselves. On the other hand, the institutional school context does not allow all possible forms of participation. In our analysis we will first use the methods of multimodal conversation analysis to scrutinize the embodied ways of resistance in the art-based activities and then discuss how these moments are seen by the artists and what they reveal of the challenges of using arts-based pedagogies in school contexts.

Loukia Lindholm & Elizabeth Marsden: “You merely adopted the Internet, I was born in it, molded by it”: Exploring meme templatability and recontextualization

Building on previous research on Internet memes and re/decontextualization practices in digital environments, this paper examines a set of social media texts, some with multimodal elements, which are adaptations and iterations of an action film quote (i.e., “you merely adopted the dark, I was born in it, molded by it”). This line, uttered by the main villain character Bane in *The Dark Knight Rises* (2012), spawned what Zappavigna (2012: 106-108) refers to as a “phrasal template meme”, also referred to as a “snowclone” (Rintel 2013: 258): a meme that consists of a frame with customizable slots into which users can add their own elements, such that the structure remains the same (or similar) but the content changes. Our analysis focuses on how online users participate in appropriating, remixing and distributing this specific template to produce new meanings, leveraging intertextual knowledge, often from multiple sources, to create humour and/or commentaries on other topics.

References

- Rintel, Sean. (2013). Crisis memes: The importance of templatability to Internet culture and freedom of expression. *Australasian Journal of Popular Culture*, 2(2), 253–271. https://doi.org/10.1386/ajpc.2.2.253_1
- Zappavigna, M. (2012). *Discourse of Twitter and Social Media*. London: Bloomsbury.

CANCELLED Hanna Lämsä-Schmidt: From monolingual to multilingual language policies in EFL classrooms: A sociocultural study of peer interaction

In the school system in Germany, monolingual habitus remains widespread and extends to the second/foreign language (L2) classroom, where the double monolingualism norm of majority and foreign language use still dominates. The exclusion of other languages may hinder heritage language (HL) speakers' participation in learning both inside and outside the school context.

Indeed, scholars working with sociocultural theory have both warned how using an L2 may limit learners' participation in learning (Lantolf, Thorne, & Poehner, 2015) and shown how learners' first language use may facilitate L2 learning (DiCamilla & Antón, 2012). As a way to allow for a more fluid and flexible use of languages, translanguaging-to-learn was adopted (Smith & Robertson, 2020).

The present case study investigated how two 12-year-old HL speakers of Arabic use their existing linguistic repertoire during task-based peer interaction in the foreign language classroom. Learners' task-based interaction was recorded, and retrospective interviews with the learners were conducted. Vygotskian microgenetic analysis of learners' language use, with a focus on their collaborative dialogue and collective scaffolding was undertaken. Preliminary results reveal the minimal role a HL plays in learner interaction and the limitations that learners with low L2 proficiency have to fully participate in task-based learning.

References

- DiCamilla, F. J., & Antón, M. (2012). Functions of L1 in the collaborative interaction of beginning and advanced second language learners. *International Journal of Applied Linguistics*, 22(2), 160–188. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2011.00302.x>
- Lantolf, J. P., Thorne, S. L., & Poehner, M. E. (2015). Sociocultural Theory and Second Language Development. In B. VanPatten & J. Williams (Eds.), *Second Language Acquisition Research Series. Theories in second language acquisition: An introduction* (pp. 207–226). New York: Routledge.
- Smith, H. J., & Robertson, L. H. (2020). SCT and Translanguaging-to-learn: Proposed Conceptual Integration. *Language and Sociocultural Theory*, 6(2), 213–233. <https://doi.org/10.1558/lst.36955>

Minna Maijala, Anssi Roiha & Mareen Patzelt: Kielten aineenopettajaopiskelijoiden sähköposteja tulevaisuudesta: tarkastelussa uudenlaiset oppimisympäristöt

On jo vuosia teoreettisesti pohdittu, miten teknologian vaikutukset muuttaisivat tulevaisuuden oppimista (ks. esim. Kessler 2018). Vuonna 2020 Covid-19 pandemian myötä tulevaisuuden ihanteista ja peloista tuli yhtäkkiä nykypäivää ja teoreettiset ajatukset vaihtuivat todellisuudeksi. Tämän innoittamana pyysimme suomalaisen yliopiston vieraiden kielten aineenopettajaopiskelijoita (N = 37) pohtimaan tulevaisuuden työtään. Opiskelijoiden tehtävänä oli lähettää sähköpostia tulevaisuudesta (Hänninen ym. 2021) ja kertoamaan kielten opettajan arjesta vuonna 2040. Aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että tulevat kielten opettajat hyötyvät reflektiivisestä kirjoittamisesta ammatillisen kehityksen tukena (ks. esim. Johnson & Golombek 2011).

Tässä esitelmässä tarkastelemme erityisesti sitä, millaisina kielten opettajaopiskelijat näkevät tulevaisuuden oppimisympäristöt. Tulevina kielten opettajina he luovat jatkossa kielten opettamisen ja oppimisen tulevaisuutta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää tulevien opettajien odotuksia ja epäilyksiä tulevaisuuden oppimisympäristöistä. Tämän lisäksi analysoimme, millaisena he kuvittelevat tulevaisuuden kielten oppimista ja heidän roolinsa tulevaisuuden kieliluokassa. Opiskelijat ovat pandemian aikana itse kokeneet tavallisesta poikkeavia opiskeluolosuhteita sekä opiskelijoina että opettajaharjoittelijoina. Opiskelujensa aikana he pohtivat samalla päivittäin, miten toisten ja omaa oppimista voidaan edistää parhaiten.

Analysoimme vuonna 2021 kerätyt sähköpostit laadullisen sisällönanalyysin keinoin sekä hyödyntäen NVivo-ohjelmaa. Alustavat tulokset osoittavat, että opiskelijat yhdistivät oppimisympäristöihin teknologian tarjoamia uusia opetusmenetelmiä sekä niiden mukanaan tuomaa joustavuutta, monialaista yhteistyötä ja kestäväää kehitystä. Tämän lisäksi opiskelijat mainitsivat sähköposteissa eri tekijöitä, jotka joko helpottavat tai vaikeuttavat opettajan työtä tulevaisuudessa. Esitelmässä pohdimme aineiston avulla sitä, miten tulevaisuusajattelua voitaisiin hyödyntää kielten opettajien koulutuksessa.

Lähteet

- Hänninen, V; Pohjola, H; Tarvainen, M; Hätilä, J; Korhonen, H; Rovamo, H; Sools, A. (2021): Kirje tulevaisuudesta -menetelmä. Teoksessa: Rynänen, Sanna & Rannikko, Anni (toim.), *Tutkiva mielikuvitus. Luovat, osallistuvat ja toiminnalliset tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä*. Helsinki: Gaudeamus, 132-153.
- Johnson, Karen E. & Golombek, Paula R. (2011): The Transformative Power of Narrative in Second Language Teacher Education. *Tesol Quarterly* 45(3): 486-509. <https://doi.org/10.5054/tq.2011.256797>.
- Kessler, Greg (2018): Technology and the future of language teaching. *Foreign Language Annals*. 51(1): 205-218. <https://doi.org/10.1111/flan.12318>

Jenni Marjokorpi & Riitta Juvonen: Opettajaopiskelijoiden asenteet kieliopin opetusta kohtaan

Kieliopin opettaminen suomalaisessa perusopetuksessa liittyy laajempaan näkemykseen, oppilaan kielitietoisuuden vahvistamiseen, ja näkökulma kieleen on jo pidempään ollut funktionaalinen (mm. Rättyä & Kulju, 2018). Etenkin silloin, kun kielioppia on opetettu L1-näkökulmasta, opetukseen liittyvää kansainvälistäkin keskustelua ja tutkimusta ovat hallinneet kysymykset siitä, miksi kielioppia tulisi opettaa, miten sitä tulisi opettaa ja millaista kielioppia tulisi opettaa (ks. Harmanen & Siirainen, 2006; van Rijt, Wijnands & Coppen, 2019). Oma kysymyksensä on ollut se, missä määrin opettajien tai opettajaksi opiskelevien kieliopilliset tiedot ja taidot kohtaavat opetuksen tarpeen (ks. Marjokorpi ym., tulossa). Etenkin opiskelijoiden kohdalla esiin ovat nousseet myös kielteiset asenteet ja jopa pelot kieliopin opetusta kohtaan (Tainio, 2020). Tässä esitelmässä tarkastelemme, millaisia kokemuksia ja affekteja opettajaopiskelijoilla on kieliopin opiskelusta sekä millaisena he näkevät tulevaisuutensa kieliopin opettajina.

Aineistomme on suomen kielen ja kirjallisuuden aineenopettajaopiskelijoille sekä suomi toisena kielenä -opetuksesta kiinnostuneille opettajaopiskelijoille suunnattu kysely ja siihen saadut vastaukset. Aineiston analyysitapa on monimenetelmäinen mutta laadullisesti painottuva.

Esitelmässä havainnollistamme, millaisena opiskelijat hahmottavat koulukieliopin, nouseeko esiin kielioppiin liittyviä pelkoja sekä miten opiskelijat hahmottavat koulun monikielisyyden ja vaihtelevat kielitaidot sekä niiden merkityksen suomen kieliopin opettamisessa. Esitelmän kieli on suomi.

Lähteet

Harmanen, M., & Siirainen, M. toim. (2006). *Kielioppi koulussa. Äidinkielen opettajain liiton vuosikirja XLX*. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.

Marjokorpi, J., Tainio, L. & Routarinne, S. (tulossa 2022). Luokanopettaja- ja suomen kielen opiskelijoiden kieliopilliset päättelystrategiat subjektin ja objektin tunnistamisessa. *Virittäjä*.

Rättyä, K., & Kulju, P. (2018). Kielitietoisuutta kielentämällä – kieliopin tehtävätyyppien kehittäminen. *Ainedidaktikka*, 2(1), 59–74.

Tainio, L. (2020). Kielitieto. Teoksessa L. Tainio, M. Ahlholm, S. Grünthal, S. Happonen, R. Juvonen, U. Karvonen, & S. Routarinne (toim.), *Suomen kieli ja kirjallisuus koulussa* (s. 81–123). Suomen ainedidaktinen tutkimusseura.

van Rijt, J., Wijnands, A. & Coppen, P.-A. (2019). Dutch teachers' beliefs on linguistic concepts and reflective judgement in grammar teaching. *L1 – Educational Studies in Language and Literature*, 19, 1-28.

<https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2019.19.02.03>.

Sanna Mustonen, Leena Maria Heikkola, Maria Petäjäniemi, Jenni Alisaari, Raisa Harju-Autti & Mervi Kaukko: Kriisialueilta muuttaneiden oppilaiden tuki – koulutoimen hallinnollisia diskursseja

Kriisimaista saapuvien oppilaiden (mm. turvapaikanhakijat ja pakolaiset) määrä Suomessa on kasvanut voimakkaasti etenkin vuoden 2015 jälkeen. Uudet tai voimistuneet kriisit muun muassa Ukrainassa ja Afganistanissa tarkoittavat, että ihmisten pakkomuuton tarve ei tule lähivuosina helpottamaan. Opetusta ohjaavissa perusteteksteissä edellytetään inklusiivista pedagogiikkaa (Opetushallitus, 2014). Tutkimusta ei kuitenkaan ole siitä, miten pakolaistaustaisia lapsia tuetaan suomalaisissa kouluissa. Pakolaistaustaisten oppilaiden tuki rakentuu mm. luokan käytänteistä, koulu- ja kuntatason päätöksistä sekä kansallisen tason ohjauksesta.

Tämä esitelmä perustuu KOTI (Kriisialueilta muuttavien oppilaiden tuki ja inklusio suomalaisessa koulujärjestelmässä) -hankkeen osatutkimukseen. Tarkastelemme koulutoimen asiantuntijoiden haastatteluissa rakentuvia ja toisaalta heidän tunnistamiaan diskursseja (Foucault 1972) pakolaistausten oppilaiden vastaanotosta ja tarvitsemasta tuesta. Tutkimuksen aineistona on neljä asiantuntijahaastattelua, jotka toteutettiin keväällä 2022 neljässä suuressa kaupungissa. Osallistujat työskentelevät koulutoimen hallinnossa ja vastaavat erityisesti eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien oppilaiden opetuksen järjestämisen suunnittelusta. Litteroitu aineisto on analysoitu diskurssianalyysin keinoin.

Hallinnon tasolla rakentuvilla diskursseilla ja toisaalta hallinnossa tunnistetuilla diskursseilla (ja vastadiskursseilla) on vaikutusta käytänteisiin, joilla pakolaistaustaiset otetaan koulussa vastaan. Yhtäältä poislähtämisen, vastuun siirtämisen tai pakolaistaustaisten oppilaiden tuen tarpeiden näkymätisöinnin diskurssit tuottavat eriarvoisuutta. Esimerkiksi poislähtämisellä tarkoitetaan pakolaistaustaisen oppilaan lähettämistä toiseen kouluun. Vastuun ulkoistamisessa on rakenteellisen rasismien piirteitä. Toisaalta diskursseista nousee esiin vahva kehittämisorientaatio, realismi ja tietoisuuden lisääntyminen pakolaistaustaisten oppilaiden tarpeista. Kouluissa on jo viljalti toimivia käytänteitä, joskin diskursseissa näkyy vahva ristiriita tavoitteiden ja tiedostettujen ideaalien ja toisaalta käytännön resurssien välillä.

Lähteet

Foucault, M. 1972. *The archaeology of knowledge*. Tavistock.

Opetushallitus 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet*.

Sanna Mustonen, Pauliina Puranen & Minna Suni: Kielellistä välitystoimintaa: brokering-ilmio ammatillisessa koulutuksessa

Language brokering on tyypillinen käytäntö monikielisissä konteksteissa: lapset ja nuoret ottavat maahanmuuttotautaisissa perheissä usein kielellisen välittäjän roolin, jos he osaavat maan valtakieltä vanhempiaan paremmin, ja myös työpaikoilla on tunnistettu vastaavaa (ks. Weisskirch 2017; Kraft 2020). Tässä esitelmässä huomio kohdistuu ammatillisen koulutuksen opetus- ja harjoitustilanteisiin ja siihen, milllaisia osallistujarooleja brokering-ilmion ympärille siellä rakentuu.

Avainosallistajat ovat alaikäisinä turvapaikanhakijoina ilman huoltajaa Suomeen tulleita henkilöitä, jotka etnografisen kenttätöömme aikaan olivat jo täysi-ikäisiä. Heidän polkuaan läpi suomalaisen koulutusjärjestelmän on hankkeessamme seurattu useista näkökulmista (esim. Mustonen & Puranen 2022; Mustonen & Strömmer tulossa).

Havainnointi- ja haastatteluaineiston narratiivinen positiointianalyysi (ks. Depperman 2015) nostaa kielenvälitystoiminnasta esiin sekä osallistujia voimauttavia että heitä muusta ryhmästä eristäviä piirteitä. Kielenvälittäjät positioidaan muita edistyneemmiksi suomen kielen puhujiksi, joilla on hybridinen identiteetti ja jotka siten pystyvät ylittämään kielellisiä ja kulttuurisia rajoja. Heillä on hyvin keskeinen rooli vertaistukena opinnoissa: he tulkaavat ja avaavat opettajan puhetta opiskelutovereilleen. Kielenvälitys luokin monikielisen oppimisympäristön muutoin hyvin yksikielisen ammatillisen koulutuksen keskelle. Analyysi antaa aihetta pedagogiselle pohdinnalle siitä, miten vastuu opintosisältöjen ymmärrettäväksi tekemisestä opetustilanteissa jakautuu ja miten sen ehkä tulisi jakaantua. Samalla on tarpeen arvioida brokering-ilmion suhdetta Eurooppalaisen viitekehyksen yhteydessä esiteltyyn mediaation käsitteeseen (ks. Inha & Mattila 2018).

Lähteet

Depperman, A. (2015). Positioning. In A. De Fina & A. Georgakopoulou (Eds.), *The handbook of narrative analysis* (369–387). Wiley Blackwell.

Inha, K. & Mattila, P. (2018) Se on kielestä kiinni! Kielten eurooppalainen viitekehys uudistuu. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9 (5).

Kraft, K. 2020. Trajectory of a language broker: between privilege and precarity. *International Journal of Multilingualism* 17 (1), 80–96.

Mustonen, S. & Puranen, P. (2022) Kielitietoiset käytänteet tukemassa maahanmuuttotautaisien opiskelijoiden kiinnittymistä ammatilliseen koulutukseen. *Kasvatus* 52(1), 65-78.

Mustonen, S. & Strömmer, M. (tulossa). Becoming a multilingual health professional in vocational education - two adult migrants' translanguaging trajectories.

Weisskirch, R. S. (ed) (2017) *Language Brokering in Immigrant Families: Theories and Contexts*. Routledge.

Leena Nissilä, Nina Reiman, Heidi Vaarala & Dmitri Leontjev: Suomi toisena kielenä -oppija ainereaalien kirjoittajana ylioppilaskokeessa

Ylioppilastutkinnon suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe (=S2-koe) järjestettiin ensimmäistä kertaa 26 vuotta sitten, keväällä 1996. Pohdimme tutkimuksessamme erityisesti sitä, miten yhä tärkeämmäksi portinvartijakokeeksi muodostuva ylioppilaskoe kertoo suomi toisena kielenä (S2) -oppijoiden kielellisestä osaamisesta ja mitä haasteita siihen liittyy. Kiinnostuksen kohteena on tässä esitelmässä erityisesti se, miten S2-oppijat menestyvät ainereaalien kokeessa sekä se, miten S2-kokeen osasuoritukset, erityisesti luetun ymmärtämisen ja kirjoittamisen osatehtävä suhteutuvat niihin ainereaalien suorituksiin, joita S2-oppijat ovat valinneet kirjoitettavikseen eniten ja vähiten.

S2-ylioppilaskokeeseen on tarpeellista kiinnittää huomiota, koska maahanmuuttotasaustaiset opiskelijat ovat edelleen aliedustettu ryhmä korkeakoulutuksessa. Keskustelussa on kritisoitu mm. S2 ja kirjallisuus -oppimäärää siitä, että se ei anna riittäviä valmiuksia korkeakouluopintoihin (mm. Airas ym. 2019). Oppimäärää ja ylioppilaskoetta on kehitetty monin tavoin viime vuosina, mutta edelleen tulee vahvistaa S2-oppijoiden osallisuuden mahdollisuuksia ja pääsyä korkeakoulutukseen.

Aineistomme on sekä määrällistä että laadullista. Se koostuu S2-kokeen arvosanoista vuosilta 2006 ja 2021 sekä näinä samoina vuosina samojen opiskelijoiden ainereaalien kirjoittaneiden arvosanoista. Vuonna 2006 ainereaaali muuttui niin, että kokelaat kirjoittivat vain yhden aineen. Hyödynnämme tilastollisen analyysimme tukena ja sitä havainnollistamassa S2-kokeen kirjoittamisen ja luetun ymmärtämisen tehtäväosien sekä ainereaalien vastauksia.

Lähestymme aineistoamme monimenetelmällisesti. Tilastollista analyysiä varten hyödynnämme ensin faktorianalyysia luomalla faktorin reaaliaineiden suorituserojista sekä luetun ymmärtämisen ja kirjoittamisen osatehtävistä vuosina 2006 ja 2021, niin että voimme tutkia aineistoa konstruktivisella tavalla. Tämän jälkeen suoritamme kaksi regressioanalyysiä, tutkimalla miten opiskelijoiden suomen kielen osaaminen ennustaa kokelaisten ainereaalien suorituksia vuosina 2006 ja 2021. Kvantitatiivisia tuloksia eli vuosien 2006 ja 2021 välistä eroa tulkitsemme laadullisen analyysin avulla hyödyntäen aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tavoitteenamme on tuoda tutkittua tietoa S2-ylioppilaskokeen kehittämiseksi, vahvistaa maahanmuuttotasaustaisten opiskelijoiden osallisuutta korkeakoulutuksessa, tarkastella kokeeseen tehtyjen muutosten merkitystä sekä osallistua arvioinnista käytävään keskusteluun tämän varsin vähän tutkitun teeman osalta.

Lähde

Airas, Maija, ym.: *"Taustalla on väliä." Ulkomaalaistaustaiset opiskelijat korkeakoulupolulla*. Julkaisut 22 (2019): 2019. KARVI.

Helena Nurmikari: Hashtagit ja yhteisöllisyys Twitterissä

Lähinnä lankapuhelimissa ja ohjelmointikielissä aikoinaan käytetty #-merkki on saanut sosiaalisen median aikakaudella uusia käyttötapoja ja merkityksiä. Vaikka ristikkomerkillä ei ole omaa kielellistä merkitystä, sen avulla voidaan muodostaa monissa sosiaalisen median kanavissa tunnisteita, hashtagia, joilla on uudenlaisia merkityksiä ja jotka toimivat keinona ilmaista mielipiteitä ja arvoja ja rakentaa yhteisöllisyyttä (Zappavigna & Martin 2018). Twitterissä hashtagilla voidaan esimerkiksi merkitä puheenaiheita, leikitellä ja osoittaa mielipiteitä (Wikström 2014; Zappavigna 2015). Sanan muotoileminen hashtagiksi korostaa sitä osana muuta tekstiä ja mahdollistaa monenlaisia pragmaattisia käyttöjä. Lisäksi hashtag toimii usein hakutoimintona ja polkuna laajempaan keskusteluiden kudelmaan.

Hashtagin käyttäjä tuntee käyttämänsä median vuorovaikutuskäytänteitä ja keskustelukulttuuria. Suomenkielisen Twitter-keskustelun lukija voi löytää hashtagista kulttuurisia ja historiallisia viittauksia sekä ajankohtaisia uutisaiheita. Keskustelijat voivat muodostaa hashtagia vapaasti itse, ja käytännöllisten puheenaihetta ilmentävien hashtagien lisäksi esimerkiksi suomen kielen partikkeleista voidaan tehdä hashtagia (esim. #muuten ja #eiku). Esitelmässä käsitellään erilaisia hashtag-tyyppejä ja pohditaan, millaisia keskustelukontekstiin ja kielen metapragmaattisiin ilmiöihin liittyviä taitoja ja tietoa suomenkielisen Twitter-keskustelun lukijalla tai siihen osallistuvalla vaaditaan.

Lähteet

Nurmikari, Helena 2021: #eiku – itsekorjauksesta moniäänisyyteen. – *Virittäjä* 3/2021 s. 347–376.

Wikström, Peter 2014: #srynotfunny. Communicative functions of hashtags on Twitter. – *SKY Journal of Linguistics* 27 s. 127–152.

Zappavigna, Michele 2015: Searchable talk. The linguistic functions of hashtags. – *Social Semiotics* 25 (3) s. 274–291. <https://doi.org/10.1080/10350330.2014.996948>.

Zappavigna, Michele – Martin, J.R. 2018: #Communing affiliation: Social tagging as a resource for aligning around values in social media. – *Discourse, Context & Media* 22 s. 4–12.

Tuire Oittinen: Social, participatory and organisational uses of chat in video-mediated learning situations / Chat sosiaalisen toiminnan jäsentäjänä ja osallistumisen resurssina videovälitteisissä oppimistilanteissa

Video-mediated learning environments are complex interactional settings which require attentiveness to vocal and screen-based activities at the same time. They have been characterised as “digital-social ecologies” in which the mutual coordination of actions is a practical problem for the participants (Pekarek Doehler & Balaman, 2021). Therefore, research on the affordances and practices that support (equal) opportunities to take part in discussions and help manage these settings is needed. This paper uses multimodal conversation analysis (CA) to investigate one specific affordance by which participation can be invoked, supported and regulated by a teacher and learners: the use of chat. By drawing on data from synchronous sessions in a multinational crisis management course in which participants speak English as a second language, the aim is to explore how chat and the written posts are oriented to in the unfolding interaction. The preliminary findings show that chat is an important resource for learners to display alignment and affiliation in a non-vocal manner, and its use can either be pedagogically aligning or disaligning (cf. Jacknick, 2021). Chat can be used for different social and organisational purposes, depending on the group size, working method and task design. For instance, learners use chat 1) to flag or account for technical troubles, 2) to ask questions or clarification, and 3) to initiate and uphold parallel discussions. Teachers write posts 1) to support and regulate co-participation, 2) share task instructions and materials, or 3) to change the course of the learners’ ongoing discussion. In some cases, chat seems to provide opportunities especially to less proficient speakers to become socially involved in group activities (see also Jenks, 2014). The findings highlight chat as a key resource for the social organisation of interaction in video-mediated teaching and the need to better understand its reflexive and routinized uses.

References

- Jacknick, C. (2021). *Multimodal participation and engagement: Social interaction in the classroom*. Edinburgh University Press.
- Jenks, C. (2014). *Social interaction in second language chat rooms*. Edinburgh University Press.
- Pekarek Doehler, S. & U. Balaman (2021). Navigating the complex social ecology of screen-based activity in video-mediated interaction. *Pragmatics*.

Note: Presentation in English or in Finnish.

Anu Palojärvi: Käyttöteoriasta käytäntöön: monikielisten lasten kielellinen osallisuus kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa

Yhteiskunnan monikielistymisen ja maahanmuuton lisääntymisen myötä päiväkodeissa on entistä enemmän monikielisiä lapsia. Jotta näiden lasten kielellinen osallisuus voisi toteutua, on tärkeää, että heidän kieliään arvostetaan ja huomioidaan varhaiskasvatuksessa. Tämän vuoksi on tärkeää, että varhaiskasvattajat kehittävät pedagogisia käytänteitä, jotka mahdollistavat monien kielten käytön varhaiskasvatuksessa (Díaz, 2016, ix-x). Ensimmäinen askel tällaisten käytänteiden kehittämisessä on osallisuutta tukevan käyttöteorian muodostaminen. Käyttöteorialla tarkoitamme opettajan näkemystä hyvästä opetuksesta, joka ohjaa hänen käytäntöjään (Maaranen ym., 2016). Kuitenkaan pelkkä käyttöteoria ei riitä, vaan on myös tarkasteltava miten nämä osallisuutta tukevat käyttöteoriat toteutuvat käytännössä. Aiempien tutkimusten mukaan eksperttiopettajien käyttöteoriat ovat melko hyvin linjassa heidän käytännön toimintansa kanssa (ks. esim. Feryok, 2008), mutta aihetta ei kuitenkaan aiemmin ole tutkittu varhaiskasvatuksen puolella. Tämän vuoksi tarvitaan tutkimusta siitä, kuinka varhaiskasvatuksen opettajan kielikasvatuksen käyttöteoria toteutuu käytännössä.

Tässä tapaustutkimuksessa tarkastelemme sitä, miten varhaiskasvatuksen eksperttiopettaja toteuttaa kielikasvatuksen käyttöteoriaansa käytännössä toteuttaessaan kaksikielistä pedagogiikkaa (suomi-ruotsi) kielellisesti heterogeenisessä lapsiryhmässä 3-5-vuotiailla. Hyödynnämme neksusanalyysia analysoimalla vuorovaikutusjärjestystä tilanteissa, joissa osallisuutta edistetään käyttämällä lasten kotikieliä suomen ja ruotsin lisäksi. Tulokset osoittavat, että eksperttiopettajan käyttöteoria eri kielten käytöstä vastasi melko hyvin hänen käytännön toimintaansa, mikä edisti lasten kielellistä osallisuutta. Käyttöteorian tavoitteet ja periaatteet näkyivät käytännössä eri tavalla eri tilanteissa. Tuloksia voidaan soveltaa varhaiskasvatuksen opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen. Esitys kuuluu teemaverkostoon vieraalla ja toisella kielellä opettaminen ja oppiminen.

Lähteet

- Díaz, C. 2016. Foreword. Teoksessa: V. Podmore, H. Hedger, P. Keegan & N. Harvey (toim.) *Teachers voyaging in Plurilingual Seas: Young children learning through more than one language*. Wellington, New Zealand: NZCER Press, vii–xii.
- Feryok, A. (2008). An Armenian English language teacher's practical theory of communicative language teaching. *System* 36, 227–240. <https://doi.org/10.1016/j.system.2007.09.004>
- Maaranen, K., Pitkäniemi, H., Stenberg K., & Karlsson, L. (2016). An idealistic view of teaching: Teacher students' personal practical theories. *Journal of Education for Teaching*, 42(1), 80–92. <https://doi.org/10.1080/02607476.2015.1135278>

Mareen Patzelt: Miten äidinkielen ja vieraan kielen opettajat ohjaavat oppilaitaan lukemaan?

PISA-tutkimuksen mukaan suomalaisnuorten tehokkaiden ja tarkoituksenmukaisten lukustrategioiden hallinnalla oli vahva yhteys lukutaitoon (Leino ym. 2021, s. 16). Sopivilla opetusmenetelmillä lukustrategiat voivat siirtyä ensikielestä vieraaseen kieleen (Pathak 2018). Eksplisiittinen ja formaali lukustrategioiden opettaminen voi johtaa parempaan luetun ymmärtämiseen sekä ensikielessä että vieraassa kielessä. Riippumatta kielestä on tärkeää, että erilaisten tekstien aktiivista ja tietoista käsittelyä opitaan ja harjoitellaan luokassa opettajan ja oppilaan välisessä vuorovaikutuksessa sekä opettajan tuella (Aro & Torppa 2020). Onnistuneeseen lukustrategiaopetukseen vaikuttavat muun muassa opetustapa ja -taidot selittää oppilaille strategioita ja niiden käyttöä.

Tässä esitelmässä tarkastelen kielten opettajien käsityksiä siitä, miten he ohjaavat oppilaitaan lukustrategioiden käyttöön ruotsi äidinkielenä ja saksa vieraana kielenä -opetuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on haastatteluaineistoon perustuen selvittää ruotsin ja saksan opettajien ymmärrystä lukustrategioista sekä menetelmistä, joilla opettajat tutustuttavat oppilaitaan aktiiviseen lukemiseen. Selvitän, miten ruotsin ja saksan opettajat näkevät oman roolinsa lukemisen työkalujen välittäjinä ja millaisia yhteyksiä he havaitsevat ensikielellä ja vieraalla kielellä lukemisella. Yksilöhaastattelut (N = 4; ruotsi = 2, saksa = 2) analysoidaan laadullisen sisällönanalyysin keinoin hyödyntäen NVivo-ohjelmaa. Analyysissä keskitytään siihen, miten opettajat ohjaavat oppilaitaan lukemaan ja millaisia lukemisen työkaluja he antavat oppilailleen. Esitelmässä tarkastelen analyysin alustavia tuloksia. Lopuksi pohdin tapoja, joilla opettajat voisivat lisätä oppilaiden tietoisuutta lukustrategioista sekä ensikielen että vieraan kielen opetuksessa.

Kirjallisuus

Aro, T.; Torppa, M. (2020): Luetun ymmärtäminen ja strategiat. Teoksessa S. Tuovila, L. Kairaluoma ja V. Majonen (Toim.), *Luku- ja kirjoitustaidon pedagogiikka yläkouluun*. Rovaniemi: Lapin Yliopisto, 19–31.

Leino, K., Lerkkanen, M.-K., & Nissinen, K. (2021). Lukustrategioiden tunnistaminen lukutaidon vahvistajana. Teoksessa K. Leino, J. Rautopuro, & P. Kulju (Toim.), *Lukutaito – tie tulevaisuuteen: PISA 2018 Suomen pääraportti*. Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia, 82, 15-43.

Pathak, M. (2018). Using L1 Reading Strategies to Develop L2 Reading. Teoksessa R. J. Ponniah & S. Venkatesan (Toim.), *The idea and practice of reading*. Singapore: Springer, 85–112.

Heli Paulasto, Anni Rannikko & Tiina Sotkasiira: Tehhään jos keretään ja joku ossaa: monikielinen kuntademokratia Joensuussa

Kuntavaaleja pidetään kuntalaisten tärkeimpänä demokraattisen osallistumisen kanavana, jossa kaikilla täysi-ikäisillä kunnan asukkailla on periaatteessa yhtäläinen mahdollisuus vaikuttaa. Käytännössä maahanmuuttaneiden vieraskielisten kuntalaisten äänestysaktiivisuus jää kuitenkin keskimääräistä matalammaksi (Seikkula & Maury 2022). Näin kävi myös vuoden 2021 kuntavaaleissa (SVT 2021).

Äänestysaktiivisuus on pitkälti kiinni identiteettipohjaisesta kotoutumisesta yhteiskuntaan (Valaste & Wass 2019), mutta äänestysaktiivisuutta laskee myös tiedonpuute, mikä johtuu esimerkiksi viranomaisten ja puolueiden riittämättömästä selko- ja monikielisestä viestinnästä (Seikkula & Maury 2022: 13). Kyseessä on siis osittain kielellisen saavutettavuuden ongelma (Hirvonen & Kinnunen 2020). Monikielisen viestinnän roolia on aiemmassa tutkimuksessa selvitetty muun muassa kuntien, ELY-keskusten, puolueiden ja ehdokkaiden näkökulmista (esim. Ahokas ym. 2011, Sipinen 2021). Oma tutkimuksemme keskittyy joensuulaisiin järjestö- ja viranomaistoimijoihin, joilla on kokemusta monikielisen viestinnän ja vuorovaikutuksen käytöstä ei-suomenkielisten kunnalliseen osallistumiseen liittyvien esteiden ylittämiseksi. Tämän esitelmän keskiössä ovat erityisesti kielelliset ja viestinnälliset käytänteet sekä eri kielten rooli vaaliaktiivisuuden edistämässä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitkä tahot pyrkivät edesauttamaan vieraskielisten kuntalaisten osallistumista päätöksentekoon ja millä keinoin?
2. Mitä kieliä tässä toiminnassa käytetään ja millä tavoin?
3. Millaiset viestinnälliset käytänteet nähdään toimivina ja missä kohdataan haasteita?

Tutkimus pohjautuu kuuden henkilön teemahaastatteluaineistoon, joka on koottu kesä-elokuussa 2021. Haastateltaviksi valittiin Suomessa syntyneitä sekä maahan muuttaneita järjestö-, puolue- ja viranomaistoimijoita. Haastatteluista käy ilmi esimerkiksi, mikä on lingua franca -englannin ja eri kotikielten rooli kuntavaaleihin liittyvässä viestinnässä ja vuorovaikutuksessa; millaisia ongelmia eri medioiden viestinnässä nähdään; millä tavoin tietyt kieliryhmät asemoivat itsensä (tai heidät asemoidaan) kuntapolitiikassa; sekä millaista tukea kuntademokratiaan osallistumisen mahdollistamiseksi tarvitaan.

Lähteet

Ahokas, L., Weide, M. & Wilhelmsson, N. 2011. *Maahanmuuttajien yhteiskunnallisen osallistumisen tukeminen julkishallinnossa ja puolueissa*. Helsinki: Oikeusministeriö.

Hirvonen, M. & Kinnunen, T. (toim.) 2020. *Saavutettava viestintä: yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä*. Helsinki: Gaudeamus.

Seikkula, M. ja Maury, O. (toim.) 2022. *Korjataan maahanmuuttaneiden ja monikielisten suomalaisten demokratiavaje: työryhmän raportti ja suositukset*. Helsinki: Oikeusministeriö.

Sipinen, J. 2021. *Recruitment of immigrant-origin candidates in Finnish municipal elections*. Tampere University Dissertations 396. Tampere: Tampere University.

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Kunnallisvaalit. Äänestäneet kuntavaaleissa 2021*. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/kvaa/2021/05/kvaa_2021_05_2021-07-13_kat_001_fi.html

Valaste, M., & Wass, H. 2020. Poliittinen osallistuminen osana kokonaisvaltaista kotoutumista. – V. Kazi, A. Alitolppa-Niitamo, & A. Kaihovaara (toim.), *Kotoutumisen kokonaiskatsaus* (pp. 193-205). Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Sanna Pelttari: YouTube: espanjankielisten tubettajien vaikuttajamarkkinointi ja emotionaalinen kieli

Tässä esitelmässä käsitellään espanjalaisten tubettajien vaikuttajamarkkinoinnissa käyttämää emotionaalista kieltä. Tutkimuksen kohteena on 12 videota (yksi video / tubettaja), joissa esitellään tubettajien vastaanottamia tai itse hankkimiaan tuotteita. Tunteisiin vetoamisella tai tunneviestinnällä on suuri merkitys mainonnassa, jonka tavoitteena herättää tunteita ja kiinnostusta brändiä kohtaan ja ehkä vaikuttamaan lopulta kuluttajien ostopäätöksiin (Mogavi 2018, Nielsen et al. 2010).

Vaikuttajamarkkinoinnin tutkimus on lisääntynyt runsaasti viime vuosien aikana, mutta sosiaalisen median vaikuttajien kielelliseen sisältöön ja diskurssiin liittyviä tutkimuksia on verrattain vähän (Hudders et al. 2021), erityisesti multimodaalisesta näkökulmasta (ks. myös Pajuranta 2022).

Multimodaalisen analyysin mukaan tubettajat turvautuvat samankaltaisiin sekä usein toistuviin kielellisiin ja sanastollisiin rakenteisiin, joissa korostuvat multimodaalisesti esitetty subjektiivisuus (Baumgarten et al. 2012) sekä onnellisuuteen (un/happiness) ja/tai tyytyväisyyteen (dis/satisfaction) liittyvät tunteet (Martin-White 2005). Tuotteiden esittely osoittautuu epämääräiseksi ja yksipuoliseksi.

Lähteet

- Baumgarten, N., Du Bois, I., House, J., Mosegaard Hansen, M.-B., Fischer, K., and A. Barron (2012). *Subjectivity in Language and in Discourse*. First edition. Bingley, England: Emerald.
- Hudders, L, De Jans, S., and M. De Veirman (2021). The commercialization of social media stars: a literature review and conceptual framework on the strategic use of social media influencers. *International Journal of Advertising*, 40:3, pp. 327-375.
- Martin, J. R., and P. R. R. White (2005). *The Language of Evaluation. Appraisal in English*. New York: Palgrave Macmillan.
- Mogaji, E. (2018). *Emotional appeals in advertising banking services*. Emerald Publishing Limited, Bingley.
- Nielsen, J.H., Shapiro, S.A., and C.H. Mason (2010). Emotionality and Semantic Onsets: Exploring Orienting Attention Responses in Advertising. *Journal of Marketing Research*, Vol. 47 (6), pp. 1138–1150.
- Pajuranta, K. (2022). *Emotional Persuasion in Advertising: Analyzing Dialectal Language, Visual Images and Their Interplay in TV Commercials*. Turku: University of Turku

Hanna-Mari Pienimäki, Tuomas Väisänen & Tuomo Hiippala: Places and practices of participation in the Helsinki Metropolitan area: quantitative and qualitative perspectives on urban linguistic diversity

The Helsinki Metropolitan area is becoming increasingly multilingual. However, linguistic diversity varies spatially across neighborhoods, temporally depending on the time of the day, as well as in terms of the activities in which people engage in. This presentation combines the use of quantitative methods employed to trace the spatiotemporality of linguistic diversity with qualitative fieldwork conducted to elicit local narratives of multilingualism and its effects on participation (Hiippala et al., 2023).

The presentation brings together the findings of two individual studies conducted as part of the ongoing MAPHEL project (Mapping the linguistic landscape of the Helsinki Metropolitan Area). The findings of the quantitative analysis map places and times in and during which linguistic diversity is at its highest, i.e. it offers a methodology with which to identify the greatest potential for encounters with diversity and where to direct public language resources to improve societal participation and social cohesion (Väisänen et al., 2022). The qualitative research presents local narratives of everyday language use; where do people use what languages and do they use different languages to do different things. Furthermore, the fieldwork carried out in different neighborhoods in Helsinki helps us understand how everyday linguistic diversity can create both belonging and alienation, and how this can vary across contexts.

The complementary methods allow us to map and explain linguistic diversity in terms of its potential for participation, i.e. who might be able to participate, where, when and in what ways.

Lähteet

Hiippala, T., Väisänen, T., & Pienimäki, H-M. (2023, Accepted). Sociolinguistic Variation in Urban Linguistic Landscapes. Henricson, S., Syrjälä, V., Bagna, C. & Bellinzona, M. (toim.). Helsinki: Finnish Literature Society
Väisänen, T., Järvi, O., Toivonen, T., & Hiippala, T. (2022). Mapping urban linguistic diversity with social media and population register data. *Computers, Environment and Urban Systems*. Advance online publication. doi: 10.1016/j.compenvurbsys.2022.101857

Penni Pietilä & Sirpa Lappalainen: ”Tämä ei ole äikkää” – kiello äidinkielen ja suomen indeksinä ammatillisessa koulutuksessa

Esitelmämme perustuu etnografiseen väitöstutkimukseen, joka kohdistuu äidinkielen ja suomen opintoihin ammatillisessa koulutuksessa, tekniikan alalla. Esitelmässä hahmottelemme oppiaineen luonnetta ja suhdetta suoritettavaan työhön ja tässä suhteessa ilmeneviin sukupuolen ja yhteiskuntaluokan kaltaisiin yhteiskunnallisiin erontekoihin.

Ammatillisen perustutkinto valmistaa työelämää varten, minkä lisäksi sen tavoite on antaa valmiuksia aktiivisen kansalaisuuden toteuttamiseen ja jatko-opintoihin (§ 2, 531/2017). Vuonna 2018 voimaan astuneet äidinkielen ja suomen (viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen äidinkielellä) tutkinnon perusteet ovat työelämälähtöiset ja kehottavat alakohtaisuuteen (Opetushallitus 2018). Laajasti ottaen tekstitaidot ja myös teoreettisen tiedon hallinta olisivat olennaisia yhteiskunnallisen osallisuuden näkökulmasta (esim. Lakka, painossa; Wheelahan 2007).

Esitelmässä kysymme, miten äidinkielen ja suomen sisällöistä ja tehtävistä oppitunneilla neuvotellaan etenkin suhteessa työelämärelevanssiin. Hyödynnämme etnografista tutkimusaineistoa, joka on tuotettu tekniikan alan oppilaitoksissa auto- ja rakennusosalalla lukuvuosina 2018–2020. Etnografiaan paikantuvassa kielenkäytön analyysissä (Blommaert & Jie 2020) keskitymme luokahuonevuorovaikutuksessa ilmenevään indeksisyyteen.

Nostamme esiin sellaisia oppituntitapahtumia, joissa eri tavoin kielletään äidinkieli/suomi ja etualaistetaan suoritettava työ. Mielenkiintoista on esimerkiksi se, että opettajan toteamus ”tämä ei ole äikkää” pyrkii motivoimaan juuri äidinkielen/suomen tehtävän pariin. Tulkitsemme, että äidinkielen/suomen toistuva kieltäminen indeksoi oppiaineen hankalaa asemoitumista työväenluokkaiseksi mieltävässä ammatillisessa koulutuksessa ja suoritavassa työssä. Tämä hankala paikka liittyy työelämään ja koulutukseen kiinnittyviin yhteiskunnallisiin erontekoihin, toisaalta akateemiseksi mielletyn oppiaineen hyödyllisyyden kritiikkiin ja myös ammatillisen koulutuksen uudistuksen yhteydessä toteutettuun talouskuriin. Pohdimme, millaista yhteiskunnallista osallisuutta ammatillisen koulutuksen tuottama tekstuaalinen osaaminen tosiasiasa tuottaa.

Lähteet

Blommaert, J. & Jie, D. (2020). *Ethnographic fieldwork*. Multilingual Matters.

L 531/2017 = Laki ammatillisesta koulutuksesta. Saatavilla: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>.

Lakka, L. (painossa). Lukutaito ja osallisuus. Teoksessa Paananen, J., Lindeman M., Lindholm, C., Luodonpää-Manni, M. (toim.) *Kieli, hyvinvointi ja osallisuus*. Helsinki: Gaudeamus.

Opetushallitus (2018). *Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen*. Saatavilla:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/amatillinen/3397336/rakenne>.

Wheelahan, L. (2007). How competency-based training locks the working class out of powerful knowledge: A modified Bernsteinian analysis. *British Journal of Sociology of Education*, 28(5), 637-651.

Irina Piippo & Mikko Lehtikainen: Osallisuuden diglossiset reunaehdot arabian oman äidinkielen luokkahuoneissa

Arabia on diglossisen (Ferguson 1959; Haeri 2000) kielitilanteen vuoksi opetettavana ja opittavana kielenä kielisosiologisesti omintakeinen. Suuret rakenteelliset erot standardikielen ja murteiden välillä tekevät arabiasta maailmankielen, jonka standardoitu muoto ei ole tyypillinen tai ensisijainen suullisen vuorovaikutuksen resurssi edes arabimaissa. Suurten kaupunkikeskusten puhekielet toimivatkin usein epävirallisina alueellisina standardeina, joilla on vuorovaikutuksessa yleiskieleen vertautuvia funktioita. Erot eri alueiden murteiden välillä ovat puolestaan niin suuria, etteivät ne ole kaikilta osin keskenään ymmärrettäviä. Standardoituun kielimuotoon sosiaalistutaan pääasiassa formaalin koulutuksen myötä, mutta puhekielisillä resursseilla on tärkeä medioiva rooli luokkahuonevuorovaikutuksessa (ks. esim. Piippo 2021).

Tässä esitelmässä tarkastelemme diglossian asettamia reunaehtoja arabian oman äidinkielen opetukselle. Diasporisissa konteksteissa diglossian mukanaan tuomat haasteet ovat vielä perinteisiä arabian puhuma-alueita mittavampia, koska oppimisympäristöt niin luokkahuoneissa kuin niiden ulkopuolellakin ovat monikielisempiä ja monimurteisempia. Kosketuspintoja arabian standardikieleen ei diasporisessa ympäristössä välttämättä synny varsinkaan koulukontekstin ulkopuolella. Toisaalta luokkahuoneissa niin opettajat kuin oppilaatkin navigoivat monimurteisessa ympäristössä, jossa ei välttämättä ole täysin jaettua kielellistä kiintopistettä edes arabian kielellä.

Tätä taustaa vasten kysymme, millaisiin kielellisiin repertuaareihin arabian oman äidinkielen opetuksen (tulisi) oppilaita sosiaalistaa. Monikielisen oppilaan kielellisen sosiaalistumisen näkökulmasta oman äidinkielen opetus on se konteksti, joka voi edesauttaa ensikielen nivoutumista koulutyöhön ja siten tukea osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Monipuolinen ensikielen taito on myös avain osallisuuteen arabiankielisessä, ylijämaaisessa kieliyhteisössä. Pohdimme, millaisia ristiriitoja, haasteita, mahdollisuuksia ja ideologioita näihin tavoitteisiin ja luokkahuoneen kielivalintoihin liittyy.

Lähteet

Ferguson, Charles (1959) Diglossia. *Word* 15: 325–340.

Haeri, Nilofaar (2000) Form and Ideology: Arabic sociolinguistics and beyond. *Annual Review of Anthropology* 29(1): 61–87.

Piippo, Irina (2021) Mirror-like address practice in Arabic-medium classroom interaction: managing social relations and intersubjectivity. Teoksessa Jan Lindström, Ritva Laury, Anssi Peräkylä & Marja-Leena Sorjonen (toim.), *Intersubjectivity in Action. Studies in language and social interaction*, s. 109–134. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Hillamaria Pirhonen & Heidi Kuitunen: Minkälaista osaamista monikielinen korkeakoulupedagogiikka voi tuottaa?

Monikielisessä maailmassa toimiminen edellyttää monikielistä osaamista (The Douglas Fir Group 2016), mikä on hyvä ottaa huomioon korkeakoulupedagogiikan suunnittelussa. Englannin kielen vahva asema tieteessä ja kulttuurissa vaikuttaa opiskelijoiden kielikäsitysten ja -varannon kapeutumiseen, vaikka tarvetta monipuoliselle kieliosaamiselle olisi niin opinnoissa kuin työelämässäkin (esim. Pyykkö 2017). Jyväskylän yliopistossa näihin haasteisiin on pyritty vastaamaan monikielisillä, tieteenalakohtaisilla viestintä- ja kieliopinnoilla, jotka ovat pakollinen osa jokaista kandidaatintutkintoa. Näissä yhteisopettajuutta hyödyntävissä opinnoissa käsitellään kullekin tieteenalalle keskeisiä monikielisen viestinnän ilmiöitä, tuetaan monipuolista kieliosaamista ja kielitietoisuuden kehittymistä. Jokaista oppijaa pidetään lähtökohtaisesti monikielisenä (esim. Meier 2017), mutta opiskelijoiden oma kokemus saattaa poiketa tästä.

Monikielisyyteen kuitenkin ajatellaan kuuluvan eri kielten joustava rinnakkaiskäyttö, eikä kaikkia kieliä tarvitse osata samantasoisesti. Tällainen toiminta mahdollistaa eri osapuolten tasavertaisen osallistumisen viestintätilanteisiin. Esityksessämme pohdimme, millaista monikielistä osaamista monikielinen korkeakoulupedagogiikka voi tuottaa, sekä miten sillä voi tukea opiskelijoiden osallisuutta yhteiskunnassa. Esittelemme monikielisten viestintä- ja kieliopinnojen kontekstissa toteutettuja empiirisiä tutkimuksiamme opiskelijoiden monikielisestä toiminnasta, kielitietoisuudesta, kielenoppijakäsityksistä ja identiteeteistä. Tutkimustemme perusteella vaikuttaa siltä, että monikielisellä korkeakoulupedagogiikalla, ja erityisesti siihen sisältyvällä reflektiivisellä toiminnalla, voidaan tukea opiskelijoiden kielitietoisuutta ja monikielisten identiteettien kehittymistä, sekä viestinnän ja kielten oppimiseen tarvittavaa itseohjautuvuutta ja metakognitiivisia taitoja.

Lähteet:

- Meier, G. (2017). The multilingual turn as a critical movement in education: assumptions, challenges and a need for education. *Applied Linguistics Review* 8 (1), 131-161.
- Pyykkö, R. (2017). *Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017 (51): Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- The Douglas Fir Group (2016). A transdisciplinary framework for SLA in a multilingual world. *Modern Language Journal* 100 (Supplement 2016), 19–47.

Anne Pitkänen-Huhta, Karita Mård-Miettinen & Laura Lahti: Osallistumisen mahdollisuudet ja haasteet varhaisessa kielen opetuksessa opettajien kokemana

Monipuolinen kielitaito on edellytys yhteiskunnalliselle osallisuudelle tämän päivän monikielisissä toimintaympäristöissä, mutta Suomen kielivarannon on nähty kapenevan huolestuttavasti. Vuonna 2020 toteutetun A1-kielen opetuksen varhentamisen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli yhteiskunnan kielivarannon kehittäminen Suomessa mm. siten, että yksilön kielirepertuaaria monipuolistetaan parantamalla oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia varhain aloitettuun ja monipuoliseen kieltenopiskeluun.

Varhain alkavassa vieraan kielen opetuksessa opettajat ovat tilanteessa, jossa oppilaat aloittavat vieraan kielen oppimisen samanaikaisesti koulun opetuskielen taidon kehittämisen kanssa. Monilla oppijoilla koulun opetuskielen kirjallinen kehitys on vasta alussa ja niinpä vieraan kielen opetuksessa on välttämätöntä toimia ikään kuin suullisen ja kirjallisen kielitaidon välimaastossa. Tämä vaatii uudenlaista lähestymistä vieraiden kielten opettamiseen, mikä asettaa opetukselle ja oppilaiden yhdenvertaiselle osallistumiselle uusia haasteita.

Tämän esityksen tavoitteena on tarkastella, miten opettajat kokevat oppilaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiseen englannin kielen oppimiseen. Mahdollisuuksia tarkastellaan sekä opetuksen järjestämisen että opetuksen käytänteiden kautta. Aineisto koostuu 550 luokilla 1–2 englantia opettavan opettajan lomakevastauksista kuuteen opetustaan koskevaan avokysymykseen. Vastaukset analysoitiin temaattisen sisällönanalyysin avulla.

Analyysi osoitti, että ensimmäisen ja toisen luokan oppilaiden osallistuminen englannin opetukseen koettiin sekä mahdollisuutena että haasteena. Yhtäältä opettajat kokivat, että oppilaat olivat innokkaita oppimaan uutta kieltä ja pienelläkin osaamisella oli vaikutusta oppilaan itsetuntoon ja siten osallisuuteen. Varhain aloitetun kielen nähtiin myös jopa tasoittavan oppilaiden välisiä tasoeroja kielen oppimisessa, kun uusi kieli oli mahdollista aloittaa vähitellen leikin ja toiminnan kautta. Haasteena nähtiin ensinnäkin kielivalinnat ja niiden tuottamat ongelmat kielirepertuaarin laajentamisessa. Toisaalta ensikielen ja/tai koulun opetuskielen osaamisen ensisijaisuus nousi voimakkaasti esiin. Tämän huolen taustalla tuntui olevan näkemys siitä, että kieliä ei voi oppia rinnakkain, vaan peräkkäin niin, että ensikielen ja/tai koulun opetuskielen taitojen pitää olla hyvällä tasolla ennen kuin voidaan aloittaa vieraan kielen oppiminen.

Heidi Puputti: Positioning social sciences and humanities actors in the ninth European Union Framework Programme: a discourse analysis of Horizon Europe reference documents

This presentation will discuss findings based on the study by Puputti (2022) that focuses on a known problem in EU research and innovation: the small and undervalued amount of involvement of social sciences and humanities (SSH) actors in research. Puputti (2022) analyses the positioning of SSH actors in Horizon Europe reference documents. Research in STEM fields gain more funding and recognition than SSH research (Foulds & Robison, 2018). Despite the commitment of the EU toward SSH integration, stakeholders are underwhelmed with efforts and results (European Commission, 2018). SSH actors provide valuable, human-centred insight that ensures that individuals and all social groups are considered. This presentation contributes to the Autumn Symposium's theme by exploring how official EU discourse both promotes and hinders the participation of SSH actors in research.

This presentation shows how discourse analysis, document analysis, and Social Positioning Theory are used to analyse Horizon Europe reference documents published by the EU. Discourse analysis is the study of patterns of language across texts and the consideration of the relationship between language and the social and cultural contexts in which it is used (Paltridge, 2012, p. 2). Document analysis is the examination of lines, sentences, and paragraphs in documents (Bowen, 2009). Social Positioning Theory focuses on how people use words to position themselves and others (Hughes et al., 2017).

Puputti (2022) found that linguistic methods, such as placement, repetition, and choices in vocabulary and syntax, SSH actors are positioned in various positions across Horizon Europe Clusters. This study contributes to the discussion and knowledge surrounding EU research funding, SSH integration, and interdisciplinarity. Horizon Europe has not yet been studied this comprehensively, and so the study provides crucial new insight.

Individual presentation in English, slides available in English and Finnish.

References

- Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. doi: 10.3316/QRJ0902027
- European Commission. (2018). *Commission Staff Working Document Impact Assessment*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0307>
- Foulds, C. & Robison, R. (Eds.). (2018). *Advancing Energy policy: Lessons on the Integration of Social Sciences and Humanities*. Springer. doi: 10.1007/978-3-319-99097-2
- Hughes, C.A., Breaul, R.R., Hicks, D., & Schindel, T.J. (2017). Positioning pharmacists' roles in primary health care: a discourse analysis of the compensation plan in Alberta, Canada. *BMC Health Services Research*, 17(770), 1-12. doi: 10.1186/s12913-017-2734-x
- Paltridge, B. (2012). *Discourse analysis: an introduction*. Bloomsbury.
- Puputti, H. (2022). *Positioning social sciences and humanities actors in the ninth European Union Framework Programme: a discourse analysis of Horizon Europe reference documents*. [Master's thesis, University of Oulu].

Niina Putkonen & Luay Helal: Kieli huoltajien osallisuuden vahvistajana kodin ja koulun yhteistyössä ja sen tutkimuksessa

Kielitietoinen opetus ja sen tutkimus ovat kiinnittäneet huomiota kielen merkitykseen osallisuuden vahvistamisessa. Tässä esityksessä tarkastelemme kieltä kodin ja koulun yhteistyössä ja siihen liittyvässä tutkimuksessa. Lähestymme kysymystä monikielisyyden ja kielitietoisuuden kautta. Avaamme näkökulmia kieleen tutkimuksen resurssina tutkimusesimerkin avulla. Esityksemme on monikielinen: osa esityksestä pidetään suomen lisäksi arabiaksi.

Tutkimusesimerkki on Niina Putkosen koulun islamin opetusta käsittelevän väitöstutkimuksen monikielinen kysely. Kysely toteutettiin verkossa, ja siihen oli mahdollista osallistua suomeksi, arabiaksi, somaliksi, persiaksi ja englanniksi. Osallistumaan kutsuttiin huoltajia, joiden lapsi käy tai on käynyt koulun islamin tunneilla. Koulun ja muslimivanhempien yhteistyöstä on Suomessa jonkin verran aiempaa tutkimusta, mutta se keskittyy lähinnä opettajien, rehtorien ja muun kasvatus- ja opetusalan henkilöstön näkökulmiin, ei niinkään huoltajien itse sanoittamiin kokemuksiin. Yksi selitys voi liittyä kielimuuriin.

Tässä esityksessä reflektoidimme kokemuksiamme yhteistyöstä Putkosen tutkimuskyselyn arabian kielen käännösten tiimoilta. Tarkastelemme kieltä kouluarjessa ja tutkimuksessa paitsi huoltajien osallisuuden vahvistamisen näkökulmasta myös uskontoon, katsomukseen ja kulttuuriin liittyvien merkitysten sanoittajana ja selittäjänä. Kielen ja osallisuuden teemoja koulun arjessa tarkastelemme monikielinen ohjaaja -mallin kautta. Monikielisiä ohjaajia työskentelee tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla niin varhaiskasvatuksessa kuin perus- ja toisen asteen koulutuksessa. Kodin ja koulun yhteistyön tukeminen ja perheiden osallisuuden vahvistaminen ovat keskeinen osa monikielisen ohjaajan työtä. Luay Helal toimii monikielisenä ohjaajana perusopetuksessa.

Sari Pöyhönen: Kun taide ja tutkimus muuttuvat aktivismiksi – dokumenttiteatteri todellisuutta kyseenalaistamassa ja muokkaamassa

Yhdysvaltalainen teatteritaiteilija ja -tutkija Jules Odendahl-James on todennut, että dokumenttiteatteri samanaikaisesti kyseenalaistaa ja muokkaa todellisuutta. Dokumenttiteatteri on tutkivaa taidetta ja aktivismia, jossa tavallisesti tartutaan yhteiskuntarakenteisiin, eriarvoisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kysymyksiin. Antamalla tilaa vähemmän tunnetuille ja vastakkaisille kertomuksille dokumenttiteatteri asettaa auktoriteetin suurennuslasin alle ja vaihtaa marginaalin ja keskuksen paikkaa.

Tämä esitelmä pohjautuu Toinen koti -dokumenttiteatteriprojektiin ja sitä tutkivaan etnografiseen ja taiteelliseen tutkimukseen, joka toteutettiin Suomen Kansallisteatterissa 2016–2017 (Lehtonen & Pöyhönen 2019). Suomeen saapui vuonna 2015 yli 32000 turvapaikanhakijaa. Heidän joukossaan oli satoja eri alojen taiteilijoita. Toinen koti -projektissa pakolaisina ja turvapaikanhakijoina tulleet ja Suomessa syntyneet taiteilijat muodostivat ilmaisuyhteisön, jonka tavoitteena oli osallistua julkiseen keskusteluun Suomen turvapaikkapolitiikasta ja kotoutumisesta taiteen keinoin.

Tarkastelen esitelmässäni sitä, miten Toinen koti -projekti ja siihen osallistuneet taiteilijat ja tutkijat pyrkivät kyseenalaistamaan ja muuttamaan turvapaikkapolitiikkaa ja miten taiteesta ja tutkimuksesta tuli aktivismia. Keskityn siihen, miten esityksessä analysoitiin turvapaikkapolitiikan kieltä ja sen seurauksia ihmisoikeuksille ja taiteilijoiden sananvapaudelle. Esimerkkinä käytän näyttelijä-ohjaaja Bakr Hasanin turvapaikkaprosessia, joka päättyi osaksi Toinen koti -esitystä. Esitelmässä käyttämäni aineisto koostuu taiteilijoiden haastatteluista, esityksen käsikirjoituksesta, vuorovaikutustilanteista esityksen harjoituksissa sekä etnografisista muistiinpanoista.

Lähteet

Lehtonen, J. & Pöyhönen, S. (2019). Documentary theatre as a platform for hope and social justice. Teoksessa E. Anttila & A. Suominen (toim.) *Critical Articulations of Hope from the Margins of Arts Education. International Perspectives and Practices*. London: Routledge, 31-44.

Odendahl-James, J. (2017). *A History of U.S. documentary theatre in three stages. American theatre*. <http://www.americantheatre.org/2017/08/22/a-history-of-u-s-documentary-theatre-in-three-stages/>

Toinen koti – Other Home lyhytelokuva 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=L5LYw0wwuU&t=7s>

Katriina Rantala: Identifiointiongelma ja sen ratkaisu – kehollinen ja sanallinen toiminta rakentamassa tiedollisia suhteita S2-harjoituksessa

Tässä tutkimuksessa tarkastelen osallistujien tiedollisia suhteita S2-oppitunnilla. Tutkittava tilanne on vertaisharjoitus, jossa oppijat harjoittelevat kauppatilannetta. Mukana on myös opettajamaisessa roolissa toimiva tutkija. Tarkastelen tilanteita, joissa ostamisen kohteen identifiointiin liittyy jonkinlainen ongelma. Ongelma voi olla kielellinen tai liittyä harjoituksen etenemiseen. Aineisto on videoitu, ja menetelmänä käytän keskustelunanalyysiä.

Tarkastelen tietämisestä käytävää neuvottelua sekä sitä, kuka ratkaisun tuottaa ja millaisilla ehdoilla kukin osallistuu. Aineistosta on havaittavissa, että vaikka sanahakujen aloittaminen osoittaa jonkinasteisesti negatiivista episteemistä tilaa, se avaa oppimisen mahdollisuuden, jolloin siihen suuntaudutaan ongelmattomana. Sen sijaan toisen aloittama korjaus saatetaan tuottaa piilotetummin, esimerkiksi upottamalla kielellinen ongelma toimintaan, konkreettisen kohteen etsimiseen. Tutkijaan suhtaudutaan itsestään selvänä kielellisenä auktoriteettina, mutta tilanteessa näkyy preferenssi, että oppijat tuottavat ensisijaisesti ratkaisut itse. Ongelmatilanteiden keskeisenä resurssina käytetään kehollista toimintaa. Osoittava ele tai kohteen käsittely auttavat tuomaan kohteen vastaanottajien tietoon myös sanallisten resurssien ollessa rajalliset.

Tarkoitukseni on lähestyä kielenoppimistilanteeseen liittyviä tiedollisia suhteita ja oppijan mahdollisuuksia tuoda ilmi tietämistään sekä tietämättömyyttään. Kysymys kytkeytyy osallisuuden kysymyksiin siitä näkökulmasta, millainen tietämättömyys vertaisoppimistilanteessa on hyväksyttävää ja millä tavalla oppija voi kartuttaa kielellistä tietoaan. Esitelmän kieli on suomi.

Venla Rantanen: “I want to learn my friends’ languages.” Transnational experiences of two young girls in Finnish comprehensive education

In this presentation I focus on two girls, “Lilly” and “Nabaa”, and their performance of transnational identity in school. School as an institution leaves often little space for identities of immigrant or racialised pupils ascribing them as “Finnish as a second language learners”. However, Lilly and Nabaa find space to perform their multilingual and multicultural skills in the “unofficial school space” and perform identities as transnationals.

The data is drawn from a wider ethnographic study, in which I study multilingual practices of pupils. I collected the data in the spring 2022 in a school in Finland by observing and interviewing the participants. I utilise Bonny Norton’s (2013) definition of identity as “how a person understands his or her relationship to the world, how that relationship is constructed across time and space, and how the person understands possibilities for the future” (p. 45). Identity is situational and performed in relation to the interlocutor, and semiotic and material resources of the performer affect the interpretation of identity (Preece, 2016).

For Lilly and Nabaa the languages they know and their shared experience as a non-Finn, non-Christian are important. Different sociolinguistic scales (Blommaert, 2010) guide their practices and occasionally the values of scales prompt conflicts. In the end, I make suggestions for school practices that would allow more space for the identities of pupils like Lilly and Nabaa in “the official school”, too.

References

- Blommaert, J. (2010). *The sociolinguistics of globalisation*. Cambridge University Press.
Norton, B. (2013). *Identity and Language Learning. Extending the Conversation*. Multilingual Matters.
Preece, S. (2016). Language and Identity in Applied Linguistics. In S. Preece (Ed.), *The Routledge Handbook of Language and Identity* (pp. 1–16). Routledge.

Note: The presentation can be followed in English ja suomeksi.

Reetta Ronkainen: Tekstilajin rajoista neuvottelemisen osana kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2022 laadintaa

Kotoutumiskoulutuksen uudet opetussuunnitelman perusteet tulevat voimaan elokuussa 2022. Perusteissa pyritään tuomaan kielen ja työelämä- ja yhteiskuntataitojen opetussisältöjä lähemmäs toisiaan, ja nämä muutokset tekevät tästä opetusasiakirjasta kielikoulutuspoliittisesti merkittävän. Tässä väitöskirjani ensimmäisessä osatutkimuksessa tarkastelen, kuinka kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2022 (OPH 2022) laatimisprosessissa neuvotellaan tekstilajin rajoista. Lähestyn siis opetussuunnitelmaa normiasiakirjana, joka on vakiintunut tekstilaji. Tällaiseen opetussuunnitelman uudistamiseen osallistuu Suomessa Opetushallituksen asiantuntijoiden lisäksi kyseisen koulutuksen asiantuntijoita (ks. Vitikka & Rissanen 2019). Nämä asiantuntijat kirjoittavat perustetekstin luonnoksia kokouksissaan, ja Opetushallituksen edustajien rooli oli enemmän ohjaava ja stilisoiva. Väitöskirjani aineisto on koottu verkkoetnografisesti vuosien 2020–2022 aikana. Tässä tutkimuksessa keskityn tarkemmin 26 kokoukseen, jotka ovat joko asiantuntijaryhmän virallisia kokouksia tai joissa työstitään ohjaus- tai työelämä- ja yhteiskuntataitojen lukuja.

Tekstilajitutkimuksen perinteessä lajia lähestytään tavallisesti analysoimalla valmiita tekstejä, joiden kirjoittajat tuntevat tekstilajin hyvin. Opetussuunnitelmatyöhön kutsutut asiantuntijat ovat valmiin perustetekstin käyttämisen asiantuntijoita, mutta useimmat heistä eivät tunne perustetekstin laatimiskäytänteitä. He ovat siis siltä osin kokemattomia, mutta kirjoitusvastuu on pääasiassa heillä. Lähestyn tätä asiantuntijuuden ristiriitaa kriittisen genreanalyysin (critical genre analysis, Bhatia 2017) interdiskursiivisen toiminnan (interdiscursive performance) käsitteeseen tukeutuen ja syvennyn keskusteluihin, joissa neuvotellaan siitä, mikä on mahdollista opetussuunnitelmaperustetekstille. Analyysiani ohjaavat seuraavat tutkimuskysymykset: Mitkä diskursiiviset käytänteet tulevat näkyviksi keskusteluissa? Millaista alakohtaista tietoa tai sen puutetta keskusteluissa esiintyy? Kenen asiantuntijuus on vakuuttavaa, ja millaisia (teksti)käytänteitä opetussuunnitelmaprosessista paljastuu? Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman 2022 laatimisprosessin tarkastelu on kiinnostava analyysin kohde, sillä sitä koskeva lainsäädäntö on koulutuksen osalta väljä ja työryhmä aikoi poiketa vakiintuneesta rakenteesta, mutta tästä luovuttiin prosessin aikana.

Lähteet

- Bhatia, V. K. 1. k. (2016). *Critical genre analysis: Investigating interdiscursive performance in professional practice*. Routledge.
- Opetushallitus (2022). *Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2022*. Määräykset ja ohjeet 2022:1a. Opetushallitus.
- Vitikka, E. & Rissanen, M. (2019). Opetussuunnitelma kansallisena ja paikallisena ohjausvälineenä. Teoksessa Autio, T., Hakala, L. & Kujala, T. (toim.) *Siirtymiä ja ajan merkkejä koulutuksessa*. Opetussuunnitelmatutkimuksen näkökulmia. S. 221–245. Tampere University Press.

Katharina Ruuska: Nopeasti töihin vai opiskelurauhaa? Kotoutumiskoulutuksen nopean polun opiskelijoiden yksilöllisiä polkuja

Kotoutumiskoulutukseen on viimeisen vuosikymmenen aikana kohdistunut useita uudistuksia (mm. uudet opetussuunnitelman perusteet 2012 ja 2022; toteutusmallien päivitys 2017). Uudistusten myötä on painotettu yhä enemmän opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden huomioimista sekä nopeampaa työllistymistä (Ronkainen & Suni 2019). Samaan aikaan poliittisessa keskustelussa on painotettu sitä, että Suomeen halutaan enemmän kansainvälisiä osaajia ja varsinkin korkeakoulutettuja maahanmuuttajia. Kotoutumiskoulutuksen osalta tähän on reagoitu mm. luomalla nopea polku, joka on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on esim. hyvät opiskeluvalmiudet, aiempaa kokemusta vieraiden kielen opiskelusta, korkeakoulutusta ja/tai tavoite työllistyä akateemista koulutusta vaativaan ammattiin Suomessa (OPH 2022: 19).

Meneillään olevassa tutkimuksessani seuran yhtä nopean polun opiskelijaryhmää, jossa opiskeli tutkimuksen aloittamisvaiheessa 13 opiskelijaa. Opiskelijoiden polkuja on tarkoitus seurata myös jonkin aikaa kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Tutkimuksen taustalla on näkemys kielenoppimisesta sosiaalisena toimintana, johon vaikuttavat ratkaisevalla tavalla arjen kokemukset, ihmissuhteet ja verkostot (esim. Kokkonen et al. 2019). Esitelmässäni esittelen ensimmäisiä havaintoja siitä, miten opiskelijoiden kielenoppimis-, koulutus- ja työllistymispolut ovat muovautuneet. Analyysissä hyödynnän kielellisten käännekohtien (mudes; Pujolar & Puigdevall 2015) näkökulmaa ja se perustuu etnografiseen aineistoon, joka on kerätty yksilöhaastatteluilla sekä vierailuilla opetuksessa ja työharjoitteluissa.

Lähteet

- Kokkonen, L., Pöyhönen, S., Reiman, N., & Lehtonen, T. (2019). Sosiaaliset verkostot ja kielenoppiminen : kohti uutta ajattelua kotoutumiskoulutuksesta. Teoksessa V. Kazi, A. Alitolppa-Niitamo, & A. Kaihovaara (toim.), *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019. Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*, 92-102. TEM oppaat ja muut julkaisut, 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- OPH = Opetushallitus 2022. *Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2022*. Määräykset ja ohjeet 2022:1a. Helsinki: Opetushallitus.
- Pujolar, J. & Puigdevall, M. 2015. Linguistic mudes: how to become a new speaker in Catalonia. *International Journal of the Sociology of Language* 231, 167-187.
- Ronkainen, R. & Suni, M. 2020: Kotoutumiskoulutus kielikoulutuksena: kehityslinjat ja työelämäpainotus. Teoksessa V. Kazi, A. Alitorppa-Niitamo & A. Kaihovaara (toim.), *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019. Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*, 79–91. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

AnnMari Sahlstein: Kielellisen osallisuuden jäljillä kaksikielisessä Suomessa – kysymyksiä ja mahdollisuuksia

Suomi on virallisesti kaksikielinen maa ja siksi perustuslaissa, tarkemmin myös kielilaissa, taataan suomen- ja ruotsinkieliselle väestölle yhtäläinen oikeus omaan kieleen (Kielilaki 423/2003). Näin ollen jokaisella pitäisi olla mahdollisuus esimerkiksi asioida eri viranomaisissa ja saada peruspalvelut omalla kielellään. Huolimatta kielilainsäädännöstä ei kielellinen yhdenvertaisuus silti aina toteudu samalla tavalla suomen- ja ruotsinkielisen väestön kohdalla. Syynä voi olla esimerkiksi ruotsinkielisen väestön epätasainen jakautuminen alueellisesti, jolloin ruotsinkielisen palvelun turvaaminen voi olla vaikeaa. Suomenkielisen valtaväestön asenneilmapiiri on myös muuttunut kielteisemmäksi ruotsia kohtaan, minkä vuoksi ruotsinkielisten palvelujen takaaminen ei välttämättä enää saa laajaa kannatusta. Kieli-ilmapiirin heikkeneminen on johtanut myös vähentyneeseen kiinnostukseen ja motivaatioon ruotsin oppimista ja käyttämistä kohtaan sekä ruotsin kielen osaamistason laskuun kaikilla koulutusasteilla. Tämä saattaa osaltaan heijastua ruotsinkielisen vähemmistön heikompiin mahdollisuuksiin saada tarvitsemansa peruspalvelut omalla kielellään esimerkiksi sairaalassa tai lääkärin vastaanotolla. Kuitenkin terveyteen, sairauteen ja sen hoitoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa korostuu äidinkielen merkitys potilaalle ja hänen läheisilleen. Potilaalla on lain mukaan oikeus hyvään hoitoon, johon liittyy läheisesti myös potilaan mahdollisuus osallistua itse oman sairautensa hoitoon (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992; Hietanen ym. 2020). Onkin tärkeää, että potilas saa hoitoa omalla äidinkielellään, sillä se auttaa potilasta osallistumaan koko hoitoprosessiin sekä sitoutumaan siihen (Mustajoki 2020).

Tässä esitelmässä kartoitan suomenkielisten lääketieteen opiskelijoiden (Turun yliopisto) kyselyvastausten avulla seuraavia näkökulmia:

- Kuinka tietoisia opiskelijat ovat ruotsinkielisen potilaan kielellisistä oikeuksista ja miten se näkyy heidän omassa toiminnassaan
- Kuinka opiskelijat suhtautuvat ruotsin kieleen ja kuinka valmiita he ovat käyttämään ruotsia potilastyössä
- Millä tavoin suomenkielisten lääkäreiden kielellisiä valmiuksia voitaisiin tukea ja siten parantaa heidän valmiuksiaan kohdata myös ruotsinkielisiä potilaita

Lähteet

Hietanen, P. & Kaleva-Kerola, J. & Pyörälä, E. (toim.) 2020. *Lääkärin ja potilaan vuorovaikutus*. Helsinki: Duodecim.

Kielilaki 423/2003

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)

Mustajoki, M. 2020. *Language matters: a study about language communication with bilingual Swedish speakers in Finnish healthcare*. Helsinki.

Antti Saloranta, Katja Haapanen, Kimmo U. Peltola, Henna Tamminen & Maija S. Peltola: Englannin klusiilien ääntäminen khoekhoegowabin puhujilla

Namibiassa puhutaan kymmeniä eri paikalliskieliä. Kymmenen yleisimmin puhuttua kieltä on virallisen aseman saaneita koulukieliä, joita käytetään opetuksessa koulun ensimmäisillä luokilla. Ylemmillä luokilla opetuskieleksi vaihtuu englanti, joka on Namibian virallinen kieli (Norro, 2021, 2022).

Tanssi uhanalaisten kielten ja foneettisen maailman tulkkina (T&T&F) on Koneen säätiön rahoittama Turun yliopiston fonetiikan Learning, Age & Bilingualism -laboratorion (LAB-lab) kolmevuotinen hanke. Osana hanketta olemme tallentaneet suullisia kertomuksia haastattelujen muodossa historiallisista tapahtumista khoekhoegowabin (damaran) puhujilta sekä heidän äidinkielellään että englanniksi. Haastattelut käsittelevät kulttuurihistoriallisesti ja folkloristisesti kiinnostavia aiheita liittyen Suomen ja suomalaisten läsnäoloon Namibiassa. Haastatteluilla on foneettisen fokuksen lisäksi kieli- ja kulttuurihistoriallista arvoa ja ne arkistoidaan sekä suomalaisten että namibialaisten tutkijoiden käyttöön. Eri paikalliskielten puhujilta kerättyä haastattelumateriaalia käytetään myös kielitietoisuutta ja kielten arvostusta korostavassa tanssiteatteriesityksessä, jonka toteuttaa Tanssiteatteri ERI.

Haastattelut aloitettiin Namibiassa keväällä 2022. Ensimmäisellä aineistonkeruumatkalla tutkimukseen osallistui kuusi vapaaehtoista haastateltavaa, joista kaksi oli damaranpuhujia. Haastatteluissa vapaaehtoisia pyydettiin kertomaan omia muistojaan ja kokemuksiaan tutkimuksen teemoihin liittyen. Analysoimme ääninäytteitä akustisesti ymmärtääksemme eri kielitaustojen luomia lähtökohtia englanninkieliseen opetukseen namibialaisissa kouluissa. Esityksemme käsittelee tutkimuksen pilottivaihetta, jossa tutkimme kuinka khoekhoegowabin klikit ja klusiilit heijastuvat puhujien englannin klusiilien ääntämiseen. Aineistonkeruuta jatketaan koko hankkeen ajan ja tavoitteena on tallentaa mahdollisimman monipuolisesti eri paikalliskieliä foneettista analyysia, arkistointia ja kielitietoisuutta korostavaa tanssiesitystä varten.

Esittelemme suomenkielisessä esitelmässämme ensimmäisten analyysien alustavia tuloksia, ääninäytteitä sekä tutkimuksen seuraavia vaiheita tallenteiden foneettiseen analyysiin liittyen. Esitelmämme kuuluu AFinLAN Puheen ja puheen tutkimuksen teemaverkoston alaan.

Lähteet

- Norro, S. (2022). Factors affecting language policy choices in the multilingual context of Namibia: English as the official language and medium of instruction. *Apples-Journal of Applied Language Studies*.
- Norro, S. (2021). Kielten kirjo haasteena Namibian kouluissa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(4).

Henri Satokangas: Sairaala-apteekin yleisohjeet ammattienvälisen viestinnän genrenä

Terveydenhoitojärjestelmä on laaja verkosto, jonka toiminta perustuu useiden eri instituutioiden yhteistyölle. Keskeinen osa verkoston toimintaa ovat kirjallisen viestinnän käytänteet eri instituutioissa toimivien ammattilaisten välillä. Yksi erikoistuneeseen tehtävään syntynyt ammattienvälinen tekstilaji muodostuu lääkkeiden käyttöä ja säilyttämistä koskevista yleisohjeista, joita sairaala-apteekin farmaseutit laativat hoitoyksiköille. Ohjetekstit rakentavat osaltaan lääketurvallisuutta, ja tutkimuksen fokuksessa onkin niiden käytettävyyden hoitotyön arjessa.

Esitelmässä näitä terveydenhuollon ohjailevia tekstejä lähestytään funktionaalisesta näkökulmasta, genren käsitteen kautta (ks. esim. Clerehan & Buchbinder 2006). Tutkimuskysymyksenä on: miten ohjetekstien kielellinen muoto ja rooli osana ammatillisia käytänteitä vaikuttavat toisiinsa ja yhdessä määrittävät yleisohjeita tekstilajina?

Yleisohjeiden tekstilajisuutta lähestytään siis yhtäältä tekstin ominaisuuksien, kuten rakenteen ja sanastollis-kieliopillisten piirteiden, analyysin kautta ja toisaalta tarkastelemalla tekstejä laajemmin osana ammatillisia ja institutionaalisia käytänteitä, jolloin myös ohjeiden laatimisprosessi ja vastaanotto otetaan fokukseseen (ks. Bhatia 2017; Lillis 2013, 113–115). Tutkimus yhdistää ohjeiden tekstianalyysin niiden tuottajien ja vastaanottajien haastatteluaineistojen analyysiin.

Yleisohjeiden kielellistä muotoa ohjaa direktiivisyys jo lajin tasolla; tekstit on siis tuotettu julkilausuttuna tavoitteenaan ohjata rajatun ammatillisen ryhmän toimintaa (genren direktiivisyydestä ks. Honkanen 2012, 28). Tuottamista ja vastaanottoa tutkimalla päästään käsiksi ohjeiden tekstiäytymisprosessiin reunaehtoineen ja toimijoineen sekä niiden kulkureitteihin: ohjeiden muotoilua ohjaa niiden luonne liikkuvina teksteinä (ks. Lillis 2013, 100–115). Tutkimushankkeen soveltavana tavoitteena on kehittää yleisohjeiden käytettävyyttä ja luettavuutta.

Lähteet

- Bhatia, V. K. 2017: *Critical genre analysis. Investigating interdiscursive performance in professional practice*. London: Routledge.
- Clerehan, Rosemary & Rachelle Buchbinder 2006: Toward a more valid account of functional text quality: The case of the patient information leaflet. *Text & Talk* 26(1), 39–68.
- Honkanen, Suvi 2012: *Kielioppi ja tekstilaji. Direktiivin muotoilusta viraston ryhmäkirjeissä*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Lillis, Theresa 2013: *The sociolinguistics of writing*. Edinburgh University Press.

Nathalie Schümchen & Niina Lilja: The role of humorous written texts and other graphic structures at multilingual construction sites

Participating in informal, jocular interactions is an essential part of becoming a full member of any work community (Holmes & Woodhams, 2013). Humor may take different forms in different workplace settings. Blue-collar work, i.e., manual and physical work at construction sites, for example, is stereotypically associated with the use of rough language, and possibly "impolite" forms of humor (Lønsmann & Kraft, 2017).

This paper focuses on one type of humorous discourse at construction sites. Based on longitudinal ethnographic research on different-sized construction sites in Finland, we analyze texts that are part of the linguistic landscape of these workplaces. We focus on texts that include humoristic accounts, which are either written directly on the available surfaces of the building-in-the-making or added as handwritten commentary to printed texts. We analyze the multimodal design of the texts as well as their physical positioning as part of the emerging spaces and discuss how the texts can be analyzed as part of the workplace discourses of construction sites.

Our analysis contributes to our current understanding of the role of language in manual and physical work. The role of written texts organizing the work-related interactions in blue-collar work is a theme that has not been analyzed widely – even though the increasing importance of texts, textual artifacts, and writing more generally has been recognized in applied linguistic research analyzing work-related language use.

References

- Holmes, J., & Woodhams, J. (2013). Building interaction: The role of talk in joining a community of practice. *Discourse & Communication*, 7(3), 275-298.
- Lønsmann, D. & Kraft, K. (2017). Language in blue-collar workplaces. Teoksessa B. Vine (toim.), *The Routledge Handbook of Language in the workplace*, (s. 169–180). New York, NY: Routledge.

Note: Our data is mainly in Finnish; the presentation will take place in English.

Mia Scotson: Oppijoiden tunteet suomen kielen etäopetuksessa

Kuluneen kymmenen vuoden aikana soveltavassa kielitieteessä on osoitettu kasvavaa kiinnostusta tunteiden tutkimukseen. Tunteita on tarkasteltu osana kielenoppimista jo 1980-luvulta lähtien; aluksi tutkimus keskittyi kieliahdistukseen, mutta viime vuosina myös positiivisten tunteiden tutkimus on lisääntynyt. Koronaviruspandemian seurauksena verkko-opetuksen eri muodot ovat yleistyneet ja aikuisten kieltenopetuksessa on siirrytty monin paikoin pysyvästi etäopetukseen. Koska tunteet ovat olennainen osa oppimista myös digitaalisissa oppimisympäristöissä, on tärkeää tutkia, mitkä suomen kielen etäopetuksen pedagogiset käytännöt ja tilanteet synnyttävät positiivisia ja negatiivisia tunteita. Tässä suomenkielisessä esityksessä, joka perustuu post doc -tutkimukseeni, tarkastelen aikuisten suomenoppijoiden käsityksiä kokemistaan tunteista suomen kielen reaaliaikaisessa etäopetuksessa. Tutkimuskysymykseni ovat: 1. Millaisia tunteita ja kuinka usein suomen kielen etäopetuksessa ilmenee oppijoiden käsitysten perusteella? 2. Millaisia käsityksiä oppijoilla on kokemiensa tunteiden syistä?

Tutkimukseni ekologis-sosiokulttuurinen viitekehys pohjautuu sosiokulttuuriseen teoriaan sekä van Lierin (2004) ekologiseen näkemykseen kielenoppimisesta, jossa kielen oppimisen ajatellaan riippuvan sekä yksilöstä itsestä että sosiaalisesta ympäristöstä. Lähestyn myös tunteita sosiokulttuurisesta näkökulmasta ja hyödynnän Imai (2010) määritelmää, jonka mukaan tunteet eivät ole vain yksilön sisäisiä reaktioita ulkoihin ärsykkeisiin, vaan ne rakentuvat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Toinen teoreettinen lähtökohta on Pekrunin (2016) näkemykset oppimiseen liittyvistä tunteista.

Tutkimuksen aineistona on puolistrukturoitu kyselytutkimus (n=104), jonka hankin pääkaupunkiseudulla aikuiskoulutuksessa etäopetuksessa opiskelevilta aikuisilta suomen kielen oppijoilta. Osallistujat opiskelivat reaaliaikaisessa etäopetuksessa verkko-oppimisympäristöä hyödyntäen ja suurin osa heistä työskenteli suomen kielen opintojen ohessa. Kyselyssä kartoitin oppijoiden käsityksiä etäopetuksessa ilmenevistä tunteista, niiden toistuvuudesta ja missä tilanteessa tunteet ilmenevät. Tutkimukseni on pääasiassa laadullinen ja tutkimusmetodini teoriaohjaava sisällönanalyysi. Esityksessäni esittelen tutkimuksen tuloksia.

Lähteet

- Imai, Y. (2010). Emotions in SLA: New insights from collaborative learning for an EFL classroom. *The Modern Language Journal*, 94(2), 278–292.
- Pekrun, R. 2016. Academic Emotions. Teoksessa R. Wentzel, R. & D. Miele, D. (toim.) *Handbook of Motivation at School*. New York: Routledge, 120-144.
- van Lier, L. 2004. *The ecology and semiotics of language learning: A sociocultural perspective*. Boston: Kluwer Academic.

Tanja Seppälä: After Integration Training - placement and Finnish language use

Iso osa työttömistä maahanmuuttajista osallistuu kotoutumiskoulutukseen, jonka yhtenä tavoitteena on edistää osallisuutta Suomessa. Kotoutumiskoulutus on työvoimakoulutusta, joka koostuu pääasiassa kielen ja yhteiskunta- sekä työelämätiedon opinnoista. Tarkastelen, mitä maahanmuuttajat tekevät ja missä konteksteissa he käyttävät suomea vuosi kotoutumiskoulutuksen jälkeen.

Näen osallisuuden taloudellisena, toiminnallisena ja yhteisöllisenä osallisuutena (Raivio & Karjalainen 2013). Kielenkäyttöä analysoin sosiokognitiivisesta näkökulmasta (esim. Dufva, Aro & Suni 2014). Tutkimusaineistona on kotoutumiskoulutukseen osallistuneiden henkilöiden (n = n. 25) puolistrukturoidut haastattelut vuosilta 2020–2021. Kokoan narratiivisen tutkimuksen tyyppitarinoita, jotka havainnollistavat haastateltavien polkuja ja kielenkäyttöä kotoutumiskoulutuksen jälkeen (ks. Virkkala 2020; Hanhimäki, Vähäsantanen & Rantanen 2021).

Tavoitteeni on saada maahanmuuttajien oma ääni kuuluviin. Haastatteluhetkellä moni osallistujista oli koulutuksessa, esimerkiksi kertaamassa kotoutumiskoulutusta tai suorittamassa ammatillisia opintoja. Osa oli osa-aikaisesti työelämässä, osa työttömiä työnhakijoita. Myös haastateltujen suomen kielen käyttökontekstit ja käyttömahdollisuudet suullisesti ja kirjallisesti vaihtelivat, oman lisänsä tilanteeseen toivat koronarajoitukset. Moni käytti useita kieliä päivittäin.

Tutkimus valottaa maahanmuuttajien kielenkäyttötapoja sekä sitä, miten he rakentavat osallisuuttaan uudessa yhteiskunnassa. Tästä kertoo esimerkiksi se, että usean haastateltavan tulevaisuudensuunnitelmat olivat muuttuneet Suomessa asumisen aikana. Osallisuus syntyy kuitenkin monin tavoin eikä liity pelkästään kielitaitoon tai työ- tai koulutuspaikan saamiseen.

Lähteet

- Dufva, H., Aro, M. & Suni, M. 2014. Language learning as appropriation: how linguistic resources are recycled and regenerated. Teoksessa P. Lintunen, M. S. Peltola & M.-L. Varila (toim.), *AFinLA-e*, s. 20–31. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia.
- Hanhimäki, E., Vähäsantanen, K. & Rantanen, J. 2021. Toimijuuden ja identiteetin yksilölliset ja sosiaaliset painotukset korkeakoulutettujen urapoluilla. *Aikuiskasvatus* 4/2021, s. 319–332.
- Raivio, H. & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa T. Era (toim.), *Osallisuus – oikeutta vai pakkoa?*, s. 12–34. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Virkkala, S. 2020. *Yhteisöpedagogiksi tulemisen tarinat. Narratiivinen tutkimus pedagogisen osaamisen ja ammatillisen identiteetin rakentumisesta yhteisöpedagogiopintojen aikana*. JYU Dissertations 281. Jyväskylän yliopisto.

Note: Presentation can be followed in Finnish and in English.

Heidi Hui Shi (Shí Huì 石慧): Méi: An innovative human classifier and its social indexicality in Chinese digital culture

This study investigates emerging usages in Chinese cyberspace of the numeral classifier *méi* that violate syntactic and semantic conventions of the canonical grammar of modern Chinese. We treat these usages as constructional variants of the canonical classifier construction and show how they afford users of Weibo a device of social indexicality in the sense of Silverstein (1976, 1985, 2003) and Eckert (2000, 2008). We argue that the constructional variants facilitate the creation of a cute, chic, playful, humorous, and youthful online style and that its popularity draws on multiple indexical resources including the contrast to canonical grammar, contemporary language contact with Japanese, the influence of the cuteness culture and its commodification, and consumerism in the digital economy. This study contributes to research on the linguistic construction of identity and style, linguistic creativity in the new media and digital culture, and usage-based constructionist approaches to language use.

Taking a popular Chinese construction as an example, this study highlights online linguistic variation and the perception and manipulation of linguistic phenomena by social groups. This study also demonstrates grassroots Internet users' active participation and active dissemination of language variation.

Sachiko Sosa & Riikka Länsisalmi: Perintökielijapanin dialogisuutta kartoittamassa

Tässä esitelmässä esittelemme tutkimushankkeemme pilottianalyysin tuloksia perintökielen lapsipuhujien kielenkäytöstä konkreettisissa vuorovaikutussuhteissa. Tarkoituksenamme on kuvailla perintökielen käyttöä dialogisuuden kannalta ja selvittää mekanismeja, miten perintökielen puhujat kommunikoivat perintökielellä, joka ei ole heidän elinympäristönsä valtakieli. Aineistomme koostuu Suomessa asuvien japania perintökielenä puhuvien lapsiperheiden arkikeskusteluista.

Menetelmällisenä kehyksenä sovellamme Dialogic Syntax -teoriaa (Du Bois 2014), jossa käsite ”syntaksi” ei rajaudu yksittäisiin lauseisiin vaan useiden puhujien tuottamiin lausumiin ja niistä muodostuvaan laajempaan kokonaisuuteen. Menetelmän avulla selvitämme mekanismeja, miten puhuja rakentaa keskustelua toisen/toisten puhujien edellisten lausumien pohjalta ”osana omaa merkitystoimintaansa, joka liittyy omiin tarpeisiin ilmaista jotain” (Dufva 2014). Keskusteluissa esiintyy useita toistoja, jotka muodostavat kielellisiä paralleleja. Paralleeli syntyy edellisestä puheesta, joka ankkuroituu diskurssiin pohjuksena (priming). Toisin sanoen pohjus tarjoaa sekä kielellisen että kognitiivisen mallin eli skeeman seuraavalle lausumille. Kielelliset elementit ovat kierrättävissä jatkuvan diskussin resursseina, ja hyödyntämällä edellisiä kielellisiä muotoja, sanoja ja merkityksiä puhujat luovat vuorovaikutusta ja kasvattavat omaa osallisuuttaan ja toimijuuttaan kielenkäyttäjinä.

Hypoteesina on, että perintökielen puhujat hyödyntävät tehokkaasti kierrätettäviä kielellisiä resursseja pystyäkseen osallistumaan henkilökohtaisesti mielekkääseen kielelliseen kanssakäymiseen oman osaamisensa puitteissa. Aiemman tutkimuksen perusteella pohjusten aktiivinen hyödyntäminen vähenee kieli- ja kommunikaatiotaitojen kehityksen myötä (Clancy 2009). Toisaalta toisto ei ole ainoastaan imitoimista. Se paljastaa myös piilotettua kielitaitoa, sillä täysin tuntemattomien sanojen ja rakenteiden toisto ei onnistuisi.

Lähteet

- Clancy, Patricia. 2009: Dialogic priming and the acquisition of argument marking in Korean. Teoksessa: Guo Jiansheng, Elena Lieven, Nancy Budwig, Susan Ervin-Tripp, Keiko Nakamura & Seyda Ozcaliskan (toim.), *Crosslinguistic Approaches to the Psychology of Language: Research in the Tradition of Dan Isaac Slobin*. New York: Psychology Press, Taylor & Francis Group, 105–117.
- Du Bois, John W. 2014: Toward a dialogic syntax. *Cognitive Linguistics* 25(3), 359–410.
- Dufva, Hannele. 2014: Vieraasta kielestä omiksi sanoiksi: Mitä Vološinov sanoi kielen oppimisesta ja opettamisesta? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 5(1). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2014/vieraasta-kielesta-omiksi-sanoiksi-mita-volosinov-sanoi-kielen-oppimisesta-ja-opettamisesta>

Sari Sulkunen, Minna-Riitta Luukka, Hilkka Paldanius & Johanna Saario: Työvälineitä tekstitaitojen arviointiin – yhteistyöprojekti historian opettajien kanssa

Uudet lukion opetussuunnitelman perusteet painottavat sisältötiedon opettamisen ohella tiedonmuodostuksen ja tiedonalan tekstitaitojen opettamista. Esimerkiksi historian opetuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden historiallista ajattelua, johon sisältyy historiatiedon tulkinnallisuuden ymmärtäminen sekä historian tekstitaitojen hallinta. (Opetushallitus 2019, 280.) Sisältöpainotteisen opetuksen perinne on kuitenkin edelleen vahva, ja tiedonalan tekstitaitojen opetus suhteellisen vähäistä (esim. Rantala ym. 2020). Taitopainotteiseen opetukseen siirtyminen edellyttääkin tutkimuspohjaista opettajien ammatillisen osaamisen kehittämistä. Yksi tapa kehittää opettajien osaamista on tutkijoiden ja opettajien yhteistyö (engl. research–practice partnership), jossa kehitetään ratkaisuja käytännön opetuksen haasteisiin (Coburn & Penuel 2016).

Tässä esitelmässä kuvaamme tällaista yhteistyöprojektiä, jossa laadittiin lukion historian opettajien toiveesta tutkimukseen perustuvat arviointikriteerit aineistopohjaisen esseen opetuksen tarpeisiin. Aineistopohjainen essee on historian taitojen opetuksessa ja arvioinnissa keskeinen tekstilaji (Paldanius ym. 2021; Sulkunen ym. 2019), jossa opiskelijat esittävät aineistojen pohjalta tekemiään tulkintoja. Tarkastelemme, millaisena opettajat kokivat yhteistyöprojektin ja kuinka onnistuneita kehitetyt arviointikriteerit olivat niitä kokeilleen opettajan ja lukiolaisten näkökulmasta. Tutkimuksen aineistot koostuvat opettajien ryhmähaastatteluista, arviointikriteereitä pilotoineen opettajan yksilöhaastattelusta sekä lukiolaisille suunnatusta kyselyaineistosta. Haastatteluaineistojen analyysissa hyödynsimme sisällönanalyysia ja kyselyaineiston analyysissa kuvailevia tilastollisia menetelmiä ja avovastausten sisällönanalyysia.

Tulokset osoittivat, että yhteistyöprojekti tarjosi opettajille käytännön työssä harvinaisia mahdollisuuksia keskustella arviointiin liittyvistä näkökulmista ja opettajat pitivät yhteistyötä tästä näkökulmasta antoisana. Arviointikriteerien pilotointi osoitti, että esseiden arviointi kriteerien pohjalta oli aiempaa konkreettisempaa ja tarkempaa. Lukiolaiset pitivät arviointikriteereitä hyödyllisinä, sillä ne tekivät näkyväksi esseissä edellytetyjä piirteitä. Esitelmässä pohdimme näiden tulosten pohjalta tutkijoiden ja opettajien yhteistyön mahdollisuuksia tiedonalan tekstitaitojen opettamisen tukemisessa.

Lähteet

- Coburn, C. E., & Penuel, W. R. 2016. Research–practice partnerships: Outcomes, dynamics, and open questions. *Educational Researcher*, 45(1), 48–54.
- Opetushallitus 2019. Lukion opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.
- Paldanius, H. ym. 2021. Lukion historian opettajien käsityksiä esseen arviointiin vaikuttavista piirteistä. *Ainedidaktiikka*, 5(1), 3–22.
- Rantala, J. ym. 2020. *Näinkö historiaa opitaan?* Helsinki: Gaudeamus.
- Sulkunen, S. ym. 2019. Monilukutaito lukion historian opetuksessa. *Ainedidaktiikka*, 3(2), 2–23.

Antti Suomela: Identity, ideology, and investment – multilingual adult learners discuss their L2-mediated EFL studies

Finnish basic education for adults (BEA) aims to prevent the marginalization of immigrants without prior basic education and aims to enable them to either continue their studies at upper secondary level or enter the labour market successfully. The BEA core curriculum includes a significant proportion of foreign language studies (typically English) which are studied through students' language of integration (typically Finnish). The medium of instruction is, thus, a second language (L2), which the students have only recently learned. Earlier reports suggest BEA teachers consider foreign language studies particularly challenging for their students (e.g. Hievanen et al., 2020). Multilingual learners' language education has been studied increasingly in recent years, particularly that of languages of integration (LoI). However, the learning of a foreign language through one's freshly learned LoI has been studied much less. Furthermore, BEA language studies have not been extensively investigated, and students' views on said studies have not been examined.

The presentation introduces the preliminary results of an interview study (N=10) conducted in 2022 in a Finnish folk high school. The study examines BEA students' investment (Darvin & Norton, 2015) in their L2-mediated EFL, how the students perceive the subjective importance of English, and how they identify as users and learners of English. The presentation is in English.

References

- Darvin, R., & Norton, B. (2015). Identity and a Model of Investment in Applied Linguistics. *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, 36–56. <https://doi.org/10.1017/S0267190514000191>
- Hievanen, R., Frisk, T., Väättäinen, H., Mustonen, K., Kaivola, J., Koli, A., Liski, S., Muotka, V., & Wikman-Immonen, A. (2020). *Maahanmuuttajien koulutuspolut: Arviointi vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksesta, aikuisten perusopetuksesta ja ammatillisen koulutuksen kielitaitovaatimusten joustavoittamisesta* [Educational pathways for immigrants: Evaluation of literacy training in liberal adult education, of basic education for adults, and of adding flexibility in language requirements for vocational education and training]. Finnish Education Evaluation Centre.

Liisa Suomela, Camilla Rosvall & Maria Ruohotie-Lyhty: Ruotsin kieli kokemuksena, pedagogiikkana ja politiikkana: ruotsin kielen opettajaopiskelijoiden käsityksiä ruotsin kielen opettamisesta

Ruotsin kielen opettaminen toisena kotimaisena kielenä on aihe, joka herättää monenlaisia tunteita. Yhtäältä molempien kotimaisten kielten opiskelu tukee eri kielisten suomalaisten osallisuutta kaksikielisessä Suomessa ja lisäksi useiden kielen opiskelu vahvistaa yksilöiden monikielisyyttä ja kielitietoisuutta. Toisaalta ruotsin opettajat kohtaavat päivittäin toisenlaisia asenteita, jotka väheksyvät ruotsin merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa. Ruotsin opettajana toimiminen vaatii paitsi kielitaitoa ja pedagogista osaamista myös kykyä kohdata näitä ristiriitaisia näkemyksiä ruotsin kielestä ja perustella ruotsin kielen merkityksellisyyttä oppilaille.

Ruotsin opettajan työn tärkeä resurssi on oma monikielinen opettajaidentiteetti. Tärkeä vaihe monikielisen identiteetin muodostumisessa on opettajankoulutus, jossa identiteettiä pohditaan suhteessa yksilöllisiin kokemuksiin kielistä sekä suhteessa yhteisössä ja yhteiskunnassa vallitseviin käsityksiin ruotsin kielestä ja laajemmin monikielisyydestä. Svenska kulturfondenin rahoittamassa hankkeessa ”Svenska språket som personlig upplevelse, politik och pedagogik: Svensklärarstuderandes konstruktion av identiteter vid tre finländska universitet (PoPUpp)” tutkimme ruotsin kielen opettajaksi opiskelevien kieli-identiteetin muodostumista neljässä eri ruotsinopettajien koulutusohjelmassa. Mukana ovat ruotsin aineenopettajien koulutusohjelmat Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistoista, kielikylpyopettajakoulutus Åbo Akademiassa ja KIMO-koulutus (Kielitietoisuutta ja monikielisyyttä tukeva opettajankoulutus) Jyväskylän yliopistosta.

Hankkeen tarkoituksena on tunnistaa tapoja, joilla opettajaopiskelijoiden monikielisen opettajaidentiteetin muodostumista tuetaan eri ohjelmissa ja kehittää näitä tapoja yhteistyössä. Esityksessämme esittelemme itse hankkeen lisäksi ensimmäisiä tuloksia syksyn 2022 aineistonkeruusta. Kerromme opintonsa juuri aloittaneiden opiskelijoiden käsityksistä ruotsin kielen opettamisesta ja niistä diskursseista, jotka näkyvät heidän tulevaisuuttansa kuvaavissa visualisoinneissa. Aineisto kerätään syyskuussa kuva- ja kirjoitustehtävän avulla, joka on sama kaikissa tutkimusyksiköissä. Aineisto analysoidaan sisällönanalyysiä käyttäen.

Taina Tammelin-Laine: Osallisuuden käsite maahanmuuttaja-aikuisten lukutaitokoulutuksia ohjaavissa asiakirjoissa

Maailmassa on satoja miljoonia aikuisia, jotka eivät ole päässeet lapsuudessaan kouluun eivätkä ole siksi oppineet lukemaan ja kirjoittamaan millään kielellä. Etenkin viime vuosikymmeninä näitä aikuisia on eriyistä muuttanut myös Suomeen, jossa ilman kirjallisia taitoja on vaikea päästä osalliseksi yhteiskunnan täysivaltaisesta jäsenyydestä. Niinpä heidän koulupolkunsa alkaa aikuisena, suomen kielen suullisten taitojen sekä luku- ja kirjoitustaidon opiskelulla. Tätä lukutaitokoulutusta uudistettiin muutama vuosi sitten: Vuoden 2018 alusta lähtien sitä on järjestetty osana aikuisten perusopetusta mutta myös vapaan sivistystyön tarjoamana lukutaitokoulutuksena. Aikuisten perusopetusta ohjaa Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2017) ja vapaan sivistystyön lukutaitokoulutusta Vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuositus (2017). Nykyään monissa tilanteissa tarvitaan luku- ja kirjoitustaidon lisäksi monipuolisia digitaalisia taitoja, joissa näillä aikuisilla voi myös olla puutteita ja jotka vaikuttavat osallisuuteen merkittävästi. Esitelmäni keskittyy siihen, miten ja missä yhteyksissä osallisuuden ja siihen läheisesti liittyvän osallistumisen käsitteitä käytetään lukutaitokoulutuksia ohjaavissa asiakirjoissa. Tutkimus vastaa seuraaviin kysymyksiin: 1) Millaisin keinoin maahanmuuttajat pääsevät asiakirjojen mukaan kiinni osallisuuteen? 2) Mihin osallisuus asiakirjojen mukaan tähtää?

Tutkimusaineisto koostuu edellä mainituista kansallisista opetussuunnitelmista sekä niiden pohjalta laadituista paikallisista opetussuunnitelmista, kaksi kummastakin koulutustyyppistä. Laadullinen tutkimus on luonteeltaan dokumenttianalyysi, ja analyysimenetelmänä olen käyttänyt teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoja. Analyysissa hyödynsin Allardtin (1976, 1993) hyvinvointimallia sekä Siisiäisen mallia osallisuudesta, mutta analyysi ei kuitenkaan pohjaudu suoraan kyseisiin teorioihin (ks. Tuomi & Sarajarvi 2020). Aineiston järjestelyyn, koodaamiseen ja teemoitteluun käytin Atlas.ti-ohjelmaa.

Asiakirjojen mukaan esimerkiksi kouluttautuminen, työllistyminen ja erilaisten yhteisöjen toimintaan osallistuminen tukevat sellaisten maahanmuuttaja-aikuisten osallisuutta, jotka eivät ole päässeet lapsuudessaan kouluun. Asiakirjoissa korostuu se, kuinka lukutaitokoulutuksen aikana opiskelijoita kannustetaan ja rohkaistaan osallistumaan yhteiskunnan tarjoamiin toimintoihin, jotta he saisivat osallisuuden kokemuksia. Opiskelijat nähdäänkin dokumenteissa usein vastaanottavana osapuolena, joka tarvitsee merkittävää ulkopuolista apua kotoutumiseensa ja osallisuutensa löytämiseen. Osallisuuden käsite liitetään aineistossa esimerkiksi kotoutumiseen, yhdessä tekemiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Käsitettä käytetään asiakirjoissa kuitenkin melko harvoin.

Tarja Tantt: Osalliseksi oman asian käsittelystä: työvoimaneuvoja asiointikeskustelun epäsymmetrian lieventäjänä

Esitelmässä tarkastellaan sitä, miten työvoimaneuvoja pyrkii kielellisesti ja muilla keinoin tukemaan suomea vähän osaavan maahanmuuttaja-asiakkaan osallisuutta hänen oman asiansa suomenkielisessä käsittelyssä TE-toimiston asiointitilanteessa.

Esitelmän aineistona ovat kolmen maahanmuuttaja-asiakkaita palvelevan työvoimaneuvojan haastattelut, joissa keskustellaan asiointitilanteen vuorovaikutuksen epäsymmetriasta ja siitä, millaista suomea työvoimaneuvojat puhuvat maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa. Lisäksi aineistona on haastateltujen työvoimaneuvojien videoituja asiointitilanteita maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa. Esitelmässä tarkastellaan epäsymmetrian lieventämistä ja asiakkaan tukemista haastatteluista ja videoiduista asiointitilanteista litteroitujen esimerkkien avulla.

Haastatellut työvoimaneuvojat kertovat pyrkivänsä tukemaan asiakkaan osallisuutta asiointitilanteessa monin tavoin. He kertovat esimerkiksi käyttävänsä tietoisesti yksinkertaisempia suomen kielen rakenteita ja hyödyntävänsä asiointikeskusteluissa erilaisia vuorovaikutuksen keinoja (esim. toisto, kysymykset). He myös kuvailevat välttävänsä monimutkaisten virkakieleen kuuluvien käsitteiden käyttämistä ja kertovat korvaavansa virkakielen termejä sellaisilla sanoilla, jotka kuvaisivat käsiteltävää asiaa asiakkaalle konkreettisemmin ja ymmärrettävämmin.

Esitelmä pohjautuu Suomen Akatemian hankkeessa (SA297533) Traumaattiset rajat: rajan, järjestyksen ja toiseuden narratiivit tehtyyn tutkimukseen. Hanke toteutettiin Itä-Suomen yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksessa vuosina 2016–2020.

Maija Tervola & Mari Honko: Monikielisten korkeakouluopiskelijoiden kokemuksia pärjäämisestä suomenkielisessä tutkintokoulutuksessa

Korkeakoulujen suomenkielisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelee yhä enemmän opiskelijoita, joille suomi ei ole vahvin kieli. Toistaiseksi he ovat olleet suhteellisen näkymätön vähemmistö, joka on saanut pärjätä pitkälti omin avuin. Korkeakoulutettujen ja kielitaidoltaan edistyneiden maahanmuuttotasaisten nuorten kokemuksista on kansainvälisestikin olemassa verrattain vähän tutkimusta (ks. kuitenkin Ruuska 2020; Kilbon 2021). Korkeakouluammateissa paikallisen kielen taitovaatimus on kuitenkin yleensä hyvin korkea (Kuuskoski & Puhakka 2014; Tervola 2019).

Tässä esitelmässä esittelemme aineistoa, joka on kerätty suomenkielisten tutkinto-ohjelmien monikielisiltä opiskelijoilta talvella 2021–2022. Aineisto kerättiin verkkolomakkeella ja vastauksia saatiin 250 ympäri Suomea, yliopistoista, ammattikorkeakouluista ja muista korkeakouluista, eri tutkintotasoilta ja aloilta. Aineisto sisältää vastaajien oman arvion suomen kielen taidosta sekä muiden kielten osaamisesta. Vastaajilta kysyttiin opinnoissa pärjäämisestä, vaikeuksista ja voimavaroista erityisesti suomen kielen taidon merkityksen näkökulmasta.

Aineisto antaa tietoa monikielisten korkeakouluopiskelijoiden todellisuudesta ja kokemuksista sekä tuo kuuluviin heidän oman äänensä. Suomenkielisten tutkinto-ohjelmien monikielisillä opiskelijoilla on tyypillisesti vahva kielitaito useammassa kielessä, ja he pystyvät hyödyntämään kielitaitoaan opinnoissa. Suomen kielen käyttöön liittyvä kuormitus ja emotionaaliset vaikeudet nousevat kuitenkin esiin aineistossa, etenkin opiskelun alkuvaiheessa. Tuen laatu ja määrä vaihtelee aineiston vastaajilla, monet kokevat saamansa kielellisen tuen myös riittämättömänä.

Tällä hetkellä korkeakoulukentällä on meneillään hankkeita, joiden tavoitteena on parantaa monikielisten opiskelijoiden pärjäämistä ja hyvinvointia opiskeluaikana sekä valmistaa heitä suomalaiseen työelämään (ks. esim. Talent Boost). Tämän tutkimus tuottaa tietoa näiden hankkeiden hyödynnettäväksi.

Kirjallisuus

Kilbon, Jayn 2021: *L2 student perceptions regarding their comprehension of academic lectures. A longitudinal study*. Väitöskirja. University of Leicester.

Kuuskoski, E. & Puhakka, K. 2014: *Kielitaidon merkitys korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työllistymisessä*. Helsingin yliopisto.

Ruuska, Katharina 2020: *At the nexus of language, identity and ideology. Becoming and being a highly proficient second language speaker of Finnish*. JYU Dissertations. Jyväskylän yliopisto.

Talent Boost. *Kansallisen toimenpideohjelman verkkosivusto*. <https://talentboost.fi>.

Tervola, Maija 2019: *Maahanmuuttajalääkärien suomen kielen taito ja kielitaitotarpeet. Erityisalan kielitaidon näkökulma lääkärin työhön*. Tampereen yliopiston väitöskirjat 92. Tampereen yliopisto

Natalia Tuliakova & Tatiana Tsarapkina: Language clubs for learners of Finnish as a second language: a professional view of participants

Social isolation is believed to stem from and result in low language proficiency. In Finland, many immigrants lack language skills to integrate into society. A possible solution is online language clubs for studying Finnish as a second language, a large number of which has recently arisen. Due to their free and voluntary nature, absence of assessment, and their overall character such clubs should be classified as informal language learning [Dressman]. This paper looks at the impact of informal language learning on the level of participants' involvement in the society. The analysis is based on observations of the authors, who attended such clubs. We argue that voluntary language clubs support participation on different levels. On organizational level, clubs are typically held by several tutors who demonstrate the learners positive patterns of interaction, social norms and conventions. Using Cenoz terminology, we would call it "participational landscape as input" [Cenoz]. Next, methods of language teaching mainly deployed by instructors – text-based instruction and community language learning – benefit participation as the emphasis is on interaction and the focus shifts from teacher to learner. Hence, learners are involved into sharing their views, experiences; they actually participate in the life of a community. Finally, on the mission level, the idea that native speakers devote their time and effort to enhancing immigrants' language skills increases the level of societal participation. Volunteer teaching poses an example of participation and thus contributes to the overall sustainability. Participation is mastered both through language and the form of learning.

References

- Cenoz, J. & Gorter, D., 2008. The linguistic landscape as an additional source of input in second language acquisition, in: *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 46(3): 267-287.
- Dressman, M. Introduction, in: *The Handbook of Informal Language* / ed. by M. Dressman, R.W. Sadler. Wiley: Blackwell, 2020: 1-12.

Note: Presentation will be in English, with Finnish / Swedish translation provided in the form of handouts.

Jenny van der Aa: Jan Blommaert's language and participation: on scope and depth in digital ethnography

In the latter part of his working life, the late linguistic anthropologist Jan Blommaert returned to work on social interaction, namely Garfinkel, Mead, Blumer and the Goodwins. He sketched an intricate framework for language and participation on the internet and elsewhere and in doing so established new ways of thinking about the role of language in today's diverse societies. He trained a whole cohort of young(er) scholars working on these issues which will be broadcast in this joint paper. We wish to address three perspectives:

(1) Patterns of online communication necessarily involve meaningful social-indexical relationships as prerequisite (technological affordances), conduit (online participation) and outcome (context collapse); (2) such relationships will always, similarly, involve identities and social personae as well as indexical categorizations (type-token discursivity, e.g. memes), interactionally established; (3) thus, when observing patterns of online communication, we are observing the very essence of sociation and "groupness" (often extremely reduced to e.g. a meme or an emoticon) – regardless of how we call the "groups", be it 'light communities' or 'micro-populations'.

In all, the paper is a tribute to the participatory generosity of one of the 21st century's most brilliant linguistic anthropologists.

Elina Vitikka: Referointi yleistajuistamisen ja lukijan osallistamisen keinona tietokirjassa

Tutkimuspohjaisen tietokirjan tehtävä on tarjota tieteellistä tietoa ymmärrettävässä muodossa ja vakuuttaa lukija sen luotettavuudesta. Parhaimmillaan kirja myös innostaa ja osallistaa lukijan mukaan tieteelliseen keskusteluun. Keinoja yleistajuistamiseen ja lukijan puhutteluun on monia, ja esitelmässäni tarkastelen referointia yhtenä keinona. Kenen ääntä tietokirjassa referoidaan ja millä tavoilla?

Tarkastelen referointia 2010- ja 2020-luvuilla julkaistuissa tutkijoiden kirjoittamissa tietokirjoissa, joissa käsitellään erilaisia terveystieteiden paikkansapitävyyttä. Kirjoissa referoidut äänet voivat päästä kuuluviin sellaisenaan tai epäsuorasti sekä erilaisten johtoilmausten siivittämänä (Leech & Short 2007 [1981]). Lisäksi kirjoittaja voi osoittaa oman suhtautumisensa referoituun monin tavoin (Martin & White 2005). Referoinnin ja arvottamisen avulla yksiä ääniä ja näkökulmia voidaan ylistää, toisia kyseenalaistaa ja tyrmätä.

Aineistossani toisten asiantuntijoiden ääni pääsee kuuluviin usein positiivisessa valossa (vrt. Pilkington 2018), kun taas ei-asiantuntijoiden äänten referointi saa jopa pilkallisia tai ironisia sävyjä. Referointiesimerkkien esittelyn ohella pohdin ironisen referoinnin toimivuutta lukijan osallistamisessa; sulkeeko se osan lukijoista tekijän ja lukijan välille rakennettavan yhteisen näkökulman ulkopuolelle (vrt. Rahtu 2005)?

Esitelmä pohjautuu väitöskirjatutkimukseeni tekijän asiantuntijuuden rakentamisen keinoista tietokirjoissa. Teoreettisena taustana on ajatus kielen dialogisuudesta, ja tarkastelen tietokirjaa foorumina tekijän ja lukijan välisen vuorovaikutuksen rakentamiselle (esim. Thompson & Thetela 1995).

Lähteet

Leech, Geoffrey N. & Short, Michael H. 2007 [1981]: *Style in fiction. A linguistic introduction to English fictional prose*. 2. painos. Lontoo: Longman.

Martin, James R. – White, Peter R. R. 2005: *The Language of Evaluation. Appraisal in English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Pilkington, Olga 2018: Presented discourse in popular science. Professional voices in books for lay audiences. *Studies in Pragmatics* Vol 17. Leiden: Brill.

Rahtu, Toini 2005: Vilin pilkka. Erään haastattelun ääniä. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 282–335. Helsinki: SKS.

Thompson, Geoff & Thetela, Puleng 1995: The sound of one hand clapping. The management of interaction in written discourse. – *Text* 1 s. 103–127.

Anne-Maj Åberg, Mari Mäkilä & Outi Toropainen: Visualisointi kirjoitusprosessin tutkimuksen tukena

Esityksessä tarkastelemme taukojen ja purskeiden pituuksien vaihtelua osana ensikielen (suomi) ja vieraiden kielten (ruotsi ja englanti) kirjoitusprosessia. Purskeella tarkoitamme kahden kognitiivisen tauon (2 s.) välissä tuotettua kieliaineesta (Chenoweth & Hayes 2001).

Tavoitteenamme on osoittaa, miten GenoGraphiX-Log-näppäintallennusohjelman (GGXLog) avulla voi havaita yksilöiden ja yksilön tuottamien kielten välisiä eroja. Ohjelma sisältää graafiteoriaan pohjautuvan työkalun, joka mahdollistaa kirjoitusprosessin visualisoinnin (Caparossi & Leblay 2015). Työkalun tuottama visualisointi kuvaa mm. purskeiden ja taukojen pituutta sekä näyttää, miten teksti on rakentunut (Bécotte-Boutin et al. 2019). Tutkimuksessa vertailemme kirjoitusprosessin visualisointeja eri kirjoitelmista. Ensikielellä kirjoittamista pidetään kognitiivisesti vähemmän kuormittavana kuin vieraalla kielellä kirjoittamista (esim. Mutta 2020). Tämän pitäisi näkyä esimerkiksi purskeiden pituuksissa ja siten myös kirjoitusprosessin visualisoinnissa.

Tutkimuksessa käytämme monikielisten kirjoittajien kirjoitusprosessien sujuvuuteen keskittyvän hankkeen (KISUVI, Koneen säätiö 2022–2025) pilottiaineistoa, joka koostuu kuuden yliopisto-opiskelijan kirjoitelmista L1-suomeksi, L2-ruotsiksi ja L2-englanniksi (N=18 tekstiä). Visualisointi mahdollistaa kirjoitusprosessin analysoinnin uudella tavalla verrattuna perinteisten näppäintallennusohjelmien laskennalliseen dataan (vrt. Åberg et al. 2022).

Lähteet

- Bécotte-Boutin, Hélène-Sarah, Caporossi, Gilles, Leblay, Christophe & Hertz, Alain. 2019. Writing and rewriting: Keystroke logging's colored numerical visualization. Teoksessa Eva Lindgren & Kirk H. P. Sullivan (toim.), *Observing writing: insights from keystroke logging and handwriting*, 96–124. Leiden: Brill Academic Publishers.
- Caporossi, Gilles & Leblay, Christophe. 2015. A graph theory approach to online writing data visualization. Teoksessa Gergely Csiszar (toim.), *Writing(s) at the Crossroads: The Process-Product Interface*, 171–181. Amsterdam: John Benjamin.
- Chenoweth, Ann & Hayes, John. 2001. Fluency in writing: generating text in L1 and L2. *Written Communication* 18, 80–98.
- Mutta, Maarit. 2020. L2 fluency and writer profiles. Teoksessa Pekka Lintunen, Maarit Mutta & Pauliina Peltonen (toim.), *Fluency in L2 learning and use*, 631–80. Bristol: Multilingual Matters.
- Åberg, Anne-Maj, Mäkilä, Mari & Toropainen, Outi. 2022. Ruotsinkielisten lukiolaisten kirjoitusprosessi kolmella morfologisesti erilaisella kielellä. *Kielitieteen päivät*, Turku, 13.5.2022.

**POSTERIESITELMÄT / POSTERFÖREDRAG /
POSTER PRESENTATIONS**

Hannele Dufva, Paula Kalaja, Maisa Martin, Anna Mauranen, Katja Mäntylä & Minna Suni: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA osana suomalaista ja kansainvälistä kielentutkimusta

Syksyllä 2021 järjestettiin Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen 50-vuotissymposiumissa paneelikeskustelu, jonka osanottajiksi oli kutsuttu yhdistyksen entisiä puheenjohtajia. Keskustelu, jossa muisteltiin sekä tieteen- että henkilöhistorian kannalta kiinnostavia tapahtumia, herätti ajatuksen yhdistyksen historian perusteellisemmasta tarkastelusta. Paneelin seurauksena perustettiin AFinLAn määräaikainen teemaverkosto suomalaisen soveltavan kielitieteen historian kartoittamiseksi.

Pohjatyo yhdistyksen arkistojen parissa käynnistyi kesällä 2022, jolloin arkiston järjestely- ja skannaustyöhön palkattiin tutkimusavustaja. Arkistojen lisäksi historiaa tarkastellaan henkilöhaastattelujen perusteella, joista ensimmäiset on tehty kesällä 2022. Lisäksi tietoa kootaan kirjallisuudesta ja keräämällä henkilökohtaisia muisteluja.

Yhdistys on toiminut aktiivisesti yli 50 vuoden ajan (Kalaja ym 2013) Toiminta alkoi pohjoismaisesta yhteistyöstä, ja koko toiminnan ajan on osallistuttu vilkkaasti kansainväliseen keskusteluun (Ringbom 2012). Yhdistys on myös ollut osallisena siinä, että soveltavan kielitieteen maailmankongressi järjestettiin Jyväskylässä vuonna 1996. Syyssymposiumien teemat ovat olleet aina mitä ajankohtaisimpia ja niiden kutsupuhujat kansainvälisen ja kotimaisen tutkimuksen keskeisiä asiantuntijoita. Yhdistys on edistänyt kielentutkimusta myöntämällä nuorille tutkijoille Afinlandia-palkintoja ansiokkaasta maisterintutkielmasta ja väitöskirjasta. Yhdistyksen toimintaa leimaa vahva sitoutuminen tutkimukseen, jonka tavoitteena on tarkastella yhteiskunnan ja yksilön kielelliseen toimintaan liittyviä tutkimuskysymyksiä (Sajavaara 1980).

Kaikesta tästä teemaverkosto pyrkii luomaan kattavan kuvan ja julkistamaan tietoa eri kanavissa: esitelmien, artikkeleiden ja mahdollisesti laajempien monografioiden avulla. Teemme myös yhteistyötä alkamassa olevan Itsenäisen Suomen tieteen historia -hankkeen kanssa, jossa on mukana keskeisiä suomalaisen tieteen instituutioita ja jossa tarkastellaan myös soveltavalle kielitieteelle tyypillistä tieteen tekemisen ja yhteiskunnallisen kontekstin suhdetta.

Kirjallisuutta

Kalaja, P., H. Dufva, K. Mäntylä & A. Pitkänen-Huhta. 2013. AFinLA: The Finnish Association of Applied Linguistics, *European Journal of Applied Linguistics*, 1, 1: 162–173. DOI: 10.1515/eujal-2013-0008
Ringbom, H. 2012. Review of recent applied linguistics research in Finland and Sweden, with specific reference to foreign language learning and teaching, *Language Teaching* 45, 4, 490–514.
Sajavaara, K. 1980. *Soveltava kielitiede*. Gaudeamus: Helsinki.

Kristina Ehram: ELF as a Mediating Language in the German as a Foreign Language Classroom

While the role of English as a lingua franca (henceforth ELF) for the English language classroom or the use of ELF as the medium of instruction in non-language courses continue to be discussed and investigated, the role of ELF as a mediating classroom language in non-English foreign language classrooms remains an underexplored topic (for exceptions, see e.g. Turnbull 2018 or Schaller-Schwaner 2018). The present poster contribution, which can be followed in English, aims to shed light on this hitherto little researched phenomenon by focusing on teachers' and students' use of ELF in beginners' classes for German as a foreign language offered at Swiss higher education institutions. These classes are usually composed of students with different linguacultural backgrounds and both students and teachers use their multilingual repertoire, including ELF at varying levels of competence, as a resource for classroom interaction. While German is the target language taught, ELF also performs several key functions that enable students to participate in classroom interactions at a more cognitively advanced level than would be possible in the target language (cf. Schaller-Schwaner 2018). In the present contribution, I will use selected transcribed excerpts from classroom recordings to discuss the purposes for which ELF is used and how English as the default lingua franca enables participation in classroom interactions.

References

- Schaller-Schwaner, Iris. (2018). ELF as multilingual "edulect" in a bilingual university. *Journal of English as a Lingua Franca* 7(1), 113–129. <https://doi.org/10.1515/jelf-2018-0005>
- Turnbull, B. (2018). The use of English as a lingua franca in the Japanese second language classroom. *Journal of English as a Lingua Franca*, 7(1), 131-151. <https://doi.org/10.1515/jelf-2018-0006>

Anni Hintikka: Sanojen kirjoitus- ja äänneasujen muistiedustumat L3-oppijoilla: miten kielitaito ja aiemmin opitut kielet vaikuttavat?

Sanan muistiedustuma eli leksikaalinen representaatio muodostuu äänneasuun, kirjoitusasuun ja sanan merkitykseen liittyvästä tiedosta (Bordag ym., 2021). Esitelmä perustuu hiljattain aloittamaani väitöstutkimukseen, jonka tavoitteena on selvittää a) millaisia ovat vieraan kielen sanojen kirjoitus- ja äänneasujen representaatiot ja b) miten representaatioiden laatu vaikuttaa sanojen havaitsemiseen. Tutkimukseni sijoittuu psykolingvistiikan alalle. Tutkimuksen kohteena ovat ranskan (L3) oppijat, joiden ensikieli on suomi (L1) ja jotka osaavat myös englantia (L2). Tarkastelen, miten aiemmin opitut kielet sekä kielitaidon taso vaikuttavat sanojen kirjoitus- ja äänneasun representaatioiden laatuun ja sanojen havaitsemiseen. Hiljattain julkaistun ontogeneettisen mallin (Ontogenesis Model of the L2 Lexical Representation, Bordag ym., 2021) mukaan vieraan kielen sanojen representaatiot jäävät usein alle ihanteellisen tarkkuuden. Tämä puolestaan hankaloittaa kielen sujuvaa käyttöä. Representaatioiden tarkkuus kuitenkin kasvaa kielitaidon kehittymisen myötä. Lisäksi aiemmin opitut kielet voivat vaikuttaa L3:n sanojen havaitsemiseen (ks. esim. Zhu & Mok, 2020).

Väitöstutkimukseni koostuu neljästä osatutkimuksesta. Tulen käyttämään aineistonkeruussa sekä sanojen äänneasun (auditiiviset tehtävät) että kirjoitusasun (visuaaliset tehtävät) tunnistamista. Lisäksi hyödynnän kirjallisia ja suullisia tuottamistehtäviä. Kerään aineistoa myös silmänliikemenetelmillä, joilla saadaan tietoa sanantunnistusprosessin ajallisesta etenemisestä. Osallistujat edustavat kahta eri taitotasoryhmää. Aineiston analyysissä käytetään tilastollisia menetelmiä, esimerkiksi monimuuttujaisia sekamalleja. Tutkimuksen avulla saadaan arvokasta tietoa siitä, miten kielenoppijoiden sanasto kehittyy, millainen se on rakenteeltaan ja miten se toimii. Tutkimustuloksista saatavaa tietoa voidaan hyödyntää vieraan kielen opetusmenetelmien kehittämisessä. Tämä on tärkeää erityisesti Suomessa, koska koulussa opiskellaan vähintään kahta vierasta kieltä. Tutkimustulokset lisäävät myös teoreettista tietoa psykolingvistiikan alalla. Väitöstutkimuksessani painottuu kansainvälisyys ja monimenetelmäisyys.

Lähteet

Bordag, D., Gor, K., & Opitz, A. (2022). Ontogenesis Model of the L2 Lexical Representation. *Bilingualism: Language and Cognition*, 25(2), 185-201. doi:10.1017/S1366728921000250

Zhu, Y., & Mok, P. P. K. (2020). Visual recognition of cognates and interlingual homographs in two non-native languages: Evidence from Asian adult trilinguals. *Linguistic Approaches to Bilingualism*, 10(4), 441-470. <https://doi.org/10.1075/lab.17049.zhu>

Päivi Iikkanen: Mentorointi väylänä suomalaiseen työelämään - monilukutaidon näkökulma

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sitä, miten korkeasti koulutetut Suomeen muuttaneet henkilöt pystyvät hyödyntämään aiempaa osaamistaan, kielitaitoaan ja kulttuurista tietämystään resursseina suomalaisilla työmarkkinoilla. Monilukutaidolla tarkoitetaan perinteisen luku- ja kirjoitustaidon lisäksi laajasti ymmärrettynä sitä, miten ihmiset hahmottavat maailmaa eli miten he tuottavat, tulkitsevat, muokkaavat ja arvioivat erilaisia tekstejä (mm. kirjoitettu teksti, kuva, video). Monilukutaitoon kuuluu myös kulttuurisidonnainen tapa hahmottaa arvoja, normeja sekä arkipäivän ja työelämän käytänteitä. Monilukutaidon lisäksi tässä tutkimuksessa käytetään mm. toimijuuden ja pääoman käsitteitä, joiden avulla pystytään tarkastelemaan sekä korkeasti koulutettujen Suomeen muuttaneiden henkilöiden omia vaikutusmahdollisuuksia työllistymiseensä että sitä, miten heidän osaamistaan arvioidaan suomalaisten työmarkkinoiden näkökulmasta. Tutkimuksessa käytetään narratiivista otetta. Tässä tutkimuksessa erityisen huomion kohteena on se, miten eri muodoissa olevien tekstien (mm. kirjoitettu teksti, kuva, video) tuottamiseen, tulkitsemiseen, muokkaamiseen ja arviointiin liittyviä taitoja tuetaan mentorointiohjelmien kautta. Mentorointiohjelmat on valittu tutkimuksen kohteeksi sen vuoksi, että mentoroinnin on todettu edesauttavan korkeasti koulutettujen maahanmuuttaneiden työllistymistä muun muassa tarjoamalla heille pääsyn oman alansa verkostoihin Suomessa sekä löytämään hajallaan olevia palveluita. Paikallisen kielen oppimista pidetään yleisesti yhtenä onnistuneen työelämään kotoutumisen avaintekijöistä. Kielitaidon kehittymistä on pidetty jopa osoituksena maahanmuuttaneiden ”työllistettävyydestä”, mutta asia ei kuitenkaan ole aivan näin yksinkertainen. Esimerkiksi Suomessa useimmissa asiantuntijatasen työpaikoissa vaaditaan korkeaa koulutustasoa, työmarkkinaosaamista ja/tai suomen kielen taitoa. On kuitenkin kyseenalaista kuinka monet näistä vaadituista taidoista ovat välttämättömiä, ja kuinka monet niistä heijastavat työnantajien muutosvastaisuutta, tuntemattoman pelkoa ja syrjintää, ja toimivat näin esteinä koulutettujen Suomeen muuttaneiden henkilöiden työelämään pääsulle. Suomeen muuttaneiden työmarkkinoilla kohtaamista ongelmista on tehty lukuisia tutkimuksia. Sen sijaan tutkimusta siitä, mitkä tekijät ovat edesauttaneet työllistymistä, on vielä melko vähän. Tämän vuoksi tämä tutkimus keskittyy menestysstrategioiden löytämiseen, sekä siihen, miten näitä oivalluksia voitaisiin välittää eteenpäin koulutuksessa ja työpaikoilla.

Sirkku Kronholm & Ari Huhta: Automaattisten tekstityökalujen kehittäminen oppijankieliseen aineistoon

Oppijankielen ilmaukset ovat usein epäkonventionaalisia, minkä vuoksi oppijankielisten tekstien automaattinen annotointi ja analyysi on haastavaa (Brunni ym. 2015). Jotta entistä suurempia tekstimassoja voidaan käyttää kielenoppimisen tutkimuksessa, tarvitaan tekoälypohjaisia tekstityökaluja. Tässä esitelmässä esittelemme FIN-CLARIAH-infrastruktuurin osaprojektia, jossa arvioidaan ja kehitetään automaattisia oppijankielen tekstityökaluja. Esitelmän kieli on suomi.

Projektin lopullisena tavoitteena on kehittää työkaluja suomi toisena kielenä oppijoiden kielen entistä automaattisempaan annotointiin ja analyysiin. Kehitystyön pohjana käytetään olemassa olevia työkaluja, joita on hyödynnetty aineistoissa, joiden kieli on konventionaalista standardikieltä. Esimerkiksi Kielipankin ja TurkuNLP-ryhmän erilaiset työkalut mahdollistavat suomenkielisistä teksteistä mm. saneiden perusmuodon, sanaluokan ja morfologisen muodon tunnistamisen (Kielipankki: POS-tag Finnish plaintext, Finnish Tagtools; TurkuNLP: Turku neural parser pipeline, Fin-BERT). Myös sanojen semanttisia suhteita toisiinsa on mahdollista annotoida automaattisesti (TurkuNLP: Finnish dependency parsing). TurkuNLP on kehittänyt myös automaattista nimentunnistusta (Named Entity Recognition, NER). Oppijankieliseen aineistoon on kehitetty puoliautomaattista morfosyntaksin analyysia (Jantunen ym. 2014). Esitelmässä kerromme, miten jo olemassa olevat työkalut toimivat oppijankielisillä aineistoilla, ja millaisia ominaisuuksia tarvitaan työkalulta, joka pystyisi annotoimaan myös epäkonventionaalista morfologisesti rikasta oppijankieltä. Oppijankielen näkeminen tutkimuksessa omana arvokkaana kielimuotonaan parantaa moninaisista taustoista tulevien kielenkäyttäjien osallisuutta.

Projekti on yksi FIN-CLARIAH-tutkimusinfrastruktuurin työpaketti. FIN-CLARIAH on Suomen Akatemian rahoittama (2022–2023) valtakunnallinen ihmistieteiden infrastruktuuri, joka koostuu kieliaineistoihin keskittyvästä FIN-CLARIN-konsortiosta sekä laajemmin ihmis- ja yhteiskuntatieteisiin painottuvasta DARIAH-FI-verkostosta. Tavoitteena on tutkimusaineistojen saavutettavuuden parantaminen näillä aloilla. Konsortioon kuuluvat Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Turun ja Vaasan yliopistot sekä Aalto-yliopisto. Muita yhteistyökumppaneita ovat Kansalliskirjasto, CSC sekä Kotimaisten kielten keskus.

Lähteet

Brunni, S., Lehto, L-M., Jantunen, J. & Skantsi, V. 2015. How to annotate morphologically rich learner language. Principles, problems and solutions. *Bergen Language and Linguistics Studies* 6. 10.15845/bells.v6i0.812

Jantunen, J., Brunni, S., Lehto, L-M. & Airaksinen, V. 2014. Oppijankieliaineistojen annotointi – esimerkkinä ICLFI:n annotoinnin prosessit, ongelmat ja ratkaisut. Teoksessa Mutta, M., P. Lintunen, I. Ivaska & P. Peltonen (toim.) 2014. *AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 2014 / n:o 7. 60–80.

<https://journal.fi/afinla/article/view/48160>

<https://www.kielipankki.fi/tyokalut/>

<https://turkunlp.org/>

Maarit Mutta, Päivi Laine & Anni Hintikka: Kirjoitusprosessien sujuvuus: profiilien visualisointi tutkimusmetodina

KISUVI-hanke tutkii kirjoittamisen sujuvuutta ensi- ja vieraalla kielellä. Hyödynnämme Koneen Säätiön rahoittamassa tutkimushankkeessamme (2022–2025) GenoGraphiX-Log-näppäilyntallennusohjelmaa. Graafiteoriaan pohjautuva ohjelma mahdollistaa paitsi kirjoitusprosessien eri vaiheiden tarkastelun, myös prosessien visualisoinnin (Leblay ym. 2022). Graafiteoriassa eri toimintoja, kuten kirjoitusprosessien yhteyksiä ja taukojen pituuksia, visualisoidaan erilaisten värien, kaarien ja toimintojen kestoja kuvaavien solmujen (en. nodes) avulla. Ne kertovat, miten teksti rakentuu ja millaisia ovat yhtenäiset sujuvuutta ilmaisevat purskeet (en. bursts; Chenoweth & Hayes 2001). Ohjelman avulla saadaan tietoa monikielisten kirjoittajien strategisesta kompetenssista eli tekstin rakenteen suunnittelusta ja tuottamisesta olemassa olevin resurssein ja osana heidän kirjoitusprofiiliaan (esim. Van Waes & Schellens 2003; Mutta 2020). Log-tiedostoja, tilastoja ja visualisointeja vertaamalla voidaan tarkastella erikielisten prosessien välisiä eroja ja samankaltaisuuksia. Näppäilyntallennus ja visualisointi avaavat kirjoitusprosessia uudella tavalla sekä kirjoittajille että opettajille ja tutkijoille (Bécotte-Boutin ym. 2019; Leblay ym. 2022). Esittelemme posterissamme näitä visualisointeja pilottitutkimuksemme tulosten pohjalta. Pilottiaineisto koostuu 21 ensimmäisen vuoden ranskanopiskelijan kirjoitelmista suomeksi (L1) ja ranskaksi (L2). Pohdimme seuraavia kysymyksiä: Miten GenoGraphiX-Login visualisointi tukee kirjoitusprosessien tutkimusta? Millaiset tilastotiedot ja visualisoinnit kuvaavat kirjoittamisen sujuvuutta? Millaisia eroja ensi- ja vieraan kielen prosessien visualisoinneissa on?

Kirjallisuutta

- Bécotte-Boutin, H.-S., Caporossi, G., Leblay, C. & Hertz, A. 2019. Writing and rewriting: Keystroke logging's colored numerical visualization. Teoksessa E. Lindgren & K. P. H. Sullivan (toim.) *Observing writing: insights from keystroke logging and handwriting*. Leiden: Brill, 96–124.
- Chenoweth, N. A. & Hayes, J. R. 2001. Fluency in writing: generating text in L1 and L2. *Written Communication* 18, 80–98.
- Leblay, C., Usoof, H. & Caporossi, G. 2022. Kirjoittamisprosessin dynaaminen visualisointi. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* 13(3).
- Mutta, M. 2020. L2 fluency and writer profiles. Teoksessa P. Lintunen, M. Mutta, P. Peltonen (toim.) *Fluency in L2 learning and use*. Bristol: Multilingual Matters, 63–80.
- Van Waes, L. & Schellens, P. J. 2003. Writing profiles: the effect of the writing mode on pausing and revision patterns of experienced writers. *Journal of Pragmatics* 35, 829–853.

Jenny Paananen, Meri Lindeman, Milla Luodonpää-Manni & Camilla Lindholm: Kokoomateos kielestä ja osallisuudesta

Posterissa esittelemme pian ilmestyvää kokoomateosta ”Kieli, hyvinvointi ja sosiaalinen osallisuus: Näkökulmia kielelliseen haavoittuvuuteen” (Gaudeamus, tulossa 2023). Teoksessa pohditaan, kuinka kielenkäytöllä luodaan ja rajoitetaan mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan. Kuinka kielellisistä oikeuksista päästäisiin aitoihin mahdollisuuksiin ja toiseuttavasta kielenkäytöstä inklusiiviseen eli sisällyttävään viestintään? Kuinka kielitaito ja hyvinvointi linkittyvät toisiinsa?

Kokoelma koostuu johdannosta ja kymmenestä ennenjulkaisemattomasta luvusta. Luvut on jaettu kolmeen teemaan, joissa kielellistä osallisuutta ja eriarvoisuuden vähentämistä lähestytään eri näkökulmista. Ensimmäisen teeman otsikko on Kielellisistä oikeuksista kohti aitoja mahdollisuuksia, ja siinä pohditaan kielellistä osallisuutta tukevien oikeuksien toteutumista käytännön tasolla. Osiossa käsitellään selkopuhetta kehitysvammaisen henkilön osallistumisen tukena, viittomakielten käyttäjien asemaa ja osallisuutta 1800-luvulta nykypäivään sekä turvapaikanhakijan haavoittuvuutta tulkatussa turvapaikkapuhutteluissa. Toisessa temaattisessa osassa, Kielitaito hyvinvoinnin kulmakivenä, käsitellään kielitaitoon ja kielenoppimiseen liittyviä näkökulmia: maahanmuuttajien lukutaitokoulutusta ja kielenoppimista arjen tilanteissa sekä suomenkielisten lääkäriopiskelijoiden asenteita ruotsin kielen käyttämistä kohtaan potilastyössä. Kolmas teema Toiseuttavasta kielenkäytöstä kohti sisällyttävää viestintää puolestaan keskittyy kielenkäyttöön ja sen luomiin piilomerkityksiin. Teeman alla pohditaan lukutaidon ja osallisuuden välistä suhdetta, mielenterveysviestinnän kohdentamista, osallistamista mielenterveyskuntoutuksen ryhmäkeskusteluissa sekä saavutettavuuden parantamista sarjakuvan avulla sosiaalihuollon asiakirjoissa.

Kirja sopii esimerkiksi kieli- ja käännöstieteiden, kasvatustieteiden, terveystieteiden ja yhteiskuntatieteiden tutkijoille, opettajille ja opiskelijoille. Kurssikirjaksi teos sopisi esimerkiksi sellaisille opintojaksoille, joissa käsitellään monikielisyyttä, kielellistä epäsymmetriaa tai ammatillista viestintää ja vuorovaikutusta. Teos sopii lisäksi yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi. Yleistajuisen tieteellisen tyylin ansiosta kokoelma soveltuu myös niille, joille kielentutkimus on ennestään vierasta. Tämä on erityisen tärkeää, koska vaikka kielellä on suuri merkitys sekä yhteisön että yksilön fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille, ei kielenkäyttöön liittyviä ongelmia kuitenkaan aina tunnisteta kovin hyvin. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluja ja vähemmistöjen palveluja suunniteltaessa kieli jää usein sivuhuomioksi. Tutkimalla kieltä ja kielenkäyttöä osallistumisen ja yhdenvertaisuuden näkökulmista tuotamme tietoa, jonka avulla näihin asioihin voidaan vaikuttaa.

Laura Pihkala-Posti, Beate Lindemann, Letizia Cinganotto & Stefanie Wössner: Involvement in foreign languages with collaboration in virtual 3D game worlds for saving the planet

The EXCALIBUR project (EXpanding Content And Language Integrated learning through BUilding a sustainable future in Realtime) is an ERASMUS+ project which tries to combine sustainability issues in the broadest sense and foreign language learning (English, French and German) with the help of CLIL (LOTE). In the project, the students in the different countries work together in small working groups to solve current sustainability challenges in virtual game worlds. They are supposed to learn how to work out action-oriented solutions together using a critical eye to incorporate information from texts in different languages into constructive solution proposals. This includes both the search for information and the first sighting of the information they have found in texts, the processing of the information contained there as well as the adaptation of what has been found to current challenges or possible solutions.

The project aims at having teachers and students work collaboratively in a safe environment such as virtual 3D game worlds, using different vehicular languages, in a plurilingual and pluricultural perspective. In fact, the focus is on CLIL, entailing not only the use of English (LOTE: Language Other Than English) which represents the lens through which sustainable tasks will be planned and carried out in the virtual worlds. Game-based learning will bring students from different countries to interact in different languages about relevant topics, getting aware of the future of our planet and how to improve it starting from now. The first partial steps of the project will be implemented in autumn 2022 and spring 2023 at the participating schools. The aim of the contribution is to present and discuss central ideas of our plans for accompanying study, which e.g. concern with how students approach the challenges of information search, information processing (from the texts) and appropriate information implementation in a foreign language

Sanna Riuttanen: The Investment and Disinvestment of Adult Migrants in Finnish Basic Education

This poster is based on my dissertation, which is a longitudinal critical ethnographic study on the investment and identities of adult migrants in Finnish basic education. Investment is a term proposed by Norton (2013) to describe the social nature of language learning. Migrants invest their time and resources to learn a new language, hoping it will help them reach new communities or gain useful capitals in the new society. However, many things affect whether they can learn successfully: access to proper education, classroom power structures, institutional hurdles, hostile attitudes from locals. To make sense of this process, I investigate the students' investment, or how well they can make use of the learning opportunities available to them, and which opportunities are there to begin with.

In the poster presentation, I present two focal participants, both adult refugee-background students studying in the same Finnish basic education class. The data comprises ethnographic observations and classroom recordings as well as interviews with the participants, which have been carefully analyzed using thematic and discourse analytic methods. The data set covers a period of two years, which is the average length of the basic education program.

As the students move through the program, their investment has its ups and downs. To illustrate this, I present each participant's learning as a path, where key moments of investment or disinvestment are highlighted. The participants' journeys are contrasted with one another to show the complexity of the language learning process and the individual experience of both students. In conclusion, I propose changes to existing practices and policies in the basic education program to make it more inclusive for all students.

Joanna Rydzewska-Siemiątkowska: Saavutettavaa lakikieltä yritysten tietosuojaselosteissa

Tässä tutkimuksessa käsitellään lakitekstin mukauttamista tietosuojaselosteeksi. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kieltä on mukautettu suomalaisten yritysten tietosuojaselosteissa asiakkaiden hyväksi. Asetus tuli voimaan Euroopan unionin maissa vuonna 2018 ja se on korostanut merkittävästi rekisteröityjen henkilöiden (usein tavallisten kansalaisten) oikeuksia saada tietoa omien henkilötietojensa käsittelystä. Asetus velvoittaa muun muassa eri tahoja tiedottamaan näistä oikeuksista selkeästi (GDPR.eu, Tiililä 2018). Tutkimuksen aihe koskee siis lakitekstien ymmärrettävyyden, laadun ja selkeän kielen kysymyksiä.

Tutkimuksen aineistona on Suomen kolmen suurimman yrityksen verkossa saatavilla olevat tietosuojaselosteet (Pekkonen-Felt 2022), joita tarkastellaan eri näkökulmista, niin kielen kuin tekstin tasolla. Kvalitatiivinen analyysi keskittyy kielellisten piirteiden erotteluun, jotka ovat tyypillisiä lakikielelle ja yleiskielelle, sekä tekstin jäsentelyyn, joka on sopeutettu saavutettavuuden mahdollistamiseksi.

Tutkimus osoittaa erilaisia keinoja, joiden avulla yksilöiden oikeuksista voi viestiä selkeämmällä tavalla ja näin helpottaa oikeudellisten tietojen saantia ja samalla oikeuksien tehokkaampaa käyttöä. Muuten vaikeasti ymmärrettävä kieli voi synnyttää 'näennäisymmärtämistä' (Mattila 2013). Tietyt tietosuojaselosteissa käytetyt mukauttamisen keinot lähestyvät selkokielen periaatteita. Silti tekstit kokonaisuudessaan eivät ole selkokielen sääntöjen mukaisia.

Lähteet

GDPR.eu: <https://gdpr.eu>. Viitattu 15.6.2022.

Mattila, H.E.S. 2013. *Comparative Legal Linguistics. Language of Law, Latin and Modern Lingua Francas*. Ashgate.

Pekkonen, S., E. Felt. 2022. Uusi Talouselämä 500 -selvitys on ilmestynyt, <https://www.talouselama.fi/te500>. Viitattu 11.6.2022.

Tiililä, U. 2022. Hyvää virkakieltä ja selkokieltä on edistettävä rinnakkain.

https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmät/hyvaa_virkakielta/hyvaa_virkakielta_2022/hyvaa_virkakielta_ja_selkokielta_on_edistettava_rinnakkain.37820.news. Viitattu 20.7. 2022.

Tiina Räisänen & Niina Hynninen: Making new technology understandable in customer training interaction

In our everyday lives, we are increasingly surrounded by different technologies that require us to learn new routines and skills. A good example are health technology products such as wearable electronics and other devices that are designed to help us learn about our bodies. In our research project, where we focus on language and communication work in technologized global business, we investigate interactions surrounding the training and use of such new technology. In this poster presentation, we present our research project and zoom in to some of the key findings of making new technology understandable in customer training interaction.

The data for our research project have been collected through video-recordings, observation and field notes of customer training sessions, planning documents and interviews in a health technology company that has developed a digital mobility stick, which functions both as a body mobility measurement device and an exercise stick with an integrated haptic technology. The data collection coincided with the company developing a new service concept around their product, and in the poster, we explain this process and provide examples from the product training interaction. In our analysis, we apply multimodal interaction analysis (Norris, 2004) and multimodal conversation analysis of objects-in-interaction (e.g., Day & Wagner, 2019) and draw on our ethnographic understanding of the service concept development process.

Our findings illustrate that the participants variously orient to the mobility stick as an interactive and technological object and that the technology also gains more participatory roles in guiding participant action. Making the new technology understandable took different forms, and we conclude with suggestions on which form best seems to support customer learning.

References

- Day, D., & Wagner, J. (Eds.). (2019). *Objects, bodies and work practice*. Multilingual Matters.
Norris, S. (2004). *Analyzing Multimodal Interaction: A Methodological Framework*. Routledge.

Sanna Voipio-Huovinen & Päivi Kakko: Meliora - Maahanmuuttotaustaisten yläkoululaisten opetuksen ja osallisuuden kehittäminen

Esityksessä esittelemme Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa alkaneen yläkoulujen hankkeen Meliora - Maahanmuuttotaustaisten yläkoululaisten opetuksen ja osallisuuden kehittäminen. Esityksessä pohdimme yläkouluissa tarvittavia kielipoliittisia ratkaisuja ja toimintoja sekä sitä, mitä kouluyhteisömme voivat tehdä oppilaiden osallisuuden tukemiseksi. Hanke on käynnistynyt tilanteessa, jossa maahanmuuttotaustaisten oppilaiden ja perheiden määrä pääkaupunkiseudulla on kasvanut huomattavasti useiden vuosien ajan koronasta huolimatta. Samalla odotetaan ukrainalaisten aseman vakiintumista.

Espoon valtuustokauden 2021-25 yksi tavoitteista kuuluu ”Espoo on Suomen paras kotouttaja”. Espoon asukkaista 20 prosenttia oli ns. vieraskielisiä vuoden 2021 lopussa ja kaikista perusopetuksen oppilaista 23,4% on äidinkieltään muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä lukuvuoden 2022-23 alussa. Lisäksi Espoossa asuu paljon monikielisiä ja äidinkieltään pian muuton jälkeen suomeksi vaihtaneita maahanmuuttotaustaisia oppilaita.

Perusopetuksessa vastaamme Meliora-hankkeella yläkoululaisten maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksen ja osallisuuden kehittämisen haasteisiin. Esityksessä esittelemme hankkeen keskeisiä toimintoja, joihin kuuluvat mm. eri oppiaineiden tiedonalojen kielten opetusmenetelmien ja materiaalien kehittäminen eri oppiaineiden yhteistyönä. Jatkamme ja kehitämme Espoossa pitkään käytössä ollutta samanaikaisopetusta oppilaiden omilla äidinkiellillä ja suomeksi. Samoin laajennamme kulttuuriohjausta uusiin kieliin. Luomme toimintatapoja, joilla voimme huomioida kehittyvän suomen taidon oppilaiden alkukartoituksessa. Rakennamme tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta ja siihen toimivan mallin paikallisiin olosuhteisiin. Koulutamme ja kehitämme toimintatapoja, joilla huomioimme traumatisoituneen oppilaan oppimisen ja osallisuuden kehittymisen kouluissa. Rakennamme toimintamalleja valmistavan opetuksen integraatiosta ja siirtymästä Tuvaan, aikuisten perusopetukseen ja toiselle asteelle. Tiedotamme maahanmuuttotaustaisia oppilaita ja heidän huoltajiaan osallistavasti sekä omilla äidinkiellillä että selkosuomeksi suomalaisesta koulutusjärjestelmästä niin, että oppilas voisi oikeasti osallistua ja ottaa vastuuta oman ikäkautensa mukaisesti omista koulutusvalinnoistaan.

Hanke toimii Espoon yläkouluissa ja suomenkielisen perusopetuksen Monikulttuurisissa opetuspalveluissa. Tavoitteena on kehittää hankelukuvuosina 2022 - 24 pysyviä osallistavia ja opetusta edistäviä toimintamalleja Espooseen yhteistyössä yläkoulujen opetushenkilöstön ja johdon kanssa. Jaamme hankkeen tuloksia mm. Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden kuntokoordinaattoreiden Poiju-verkostossa, alan julkaisuissa ja konferensseissa.

Lähde

Espoon kaupunki 2022. *Toimintaympäristön tila 2022, Väestö, väestönmuutokset, perheet, asuntokunnat.*

Luettu osoitteesta [https://static.espoo.fi/cdn/ff/IYGO-RVE8TE5ToGsva6Zff6-](https://static.espoo.fi/cdn/ff/IYGO-RVE8TE5ToGsva6Zff6-JMuJhm91DDmQmEZbjGI/1649426389/public/2022-04/Toimintaymp%C3%A4rist%C3%B6%202022%20V%C3%A4est%C3%B6%2C%20v%C3%A4est%C3%B6nm%20u%20t%C3%B6kset%2C%20perheet%2C%20asuntokunnat.pdf)

[JMuJhm91DDmQmEZbjGI/1649426389/public/2022-](https://static.espoo.fi/cdn/ff/IYGO-RVE8TE5ToGsva6Zff6-JMuJhm91DDmQmEZbjGI/1649426389/public/2022-04/Toimintaymp%C3%A4rist%C3%B6%202022%20V%C3%A4est%C3%B6%2C%20v%C3%A4est%C3%B6nm%20u%20t%C3%B6kset%2C%20perheet%2C%20asuntokunnat.pdf)

[04/Toimintaymp%C3%A4rist%C3%B6%202022%20V%C3%A4est%C3%B6%2C%20v%C3%A4est%C3%B6nm%20u%20t%C3%B6kset%2C%20perheet%2C%20asuntokunnat.pdf](https://static.espoo.fi/cdn/ff/IYGO-RVE8TE5ToGsva6Zff6-JMuJhm91DDmQmEZbjGI/1649426389/public/2022-04/Toimintaymp%C3%A4rist%C3%B6%202022%20V%C3%A4est%C3%B6%2C%20v%C3%A4est%C3%B6nm%20u%20t%C3%B6kset%2C%20perheet%2C%20asuntokunnat.pdf)

Mei Yang: Use of evaluative that in research articles: Variation across paradigms

Evaluative that-clauses allow academic writers to make arguments and persuade readers to accept them. The use of evaluative-that pattern has been widely studied in the field of research writing. However, previous research has mostly investigated how the use of this pattern varies across registers, genres, disciplines, and research article (RA) sections. Less attention has been paid to the variation across qualitative, quantitative, and mixed methods research paradigms in the social sciences. This study investigates how the epistemologies underlying the three research paradigms influence the way published academic writers mark authorial stance via that-clauses. The results show paradigmatic variation in this pattern between any two pairs of the three paradigms in five RA sections (Abstract, Introduction, Methods, Results, and Discussion). The existence of paradigmatic variation calls into question how reliable the results are in an unbalanced corpus where research paradigms are not differentiated. It also has pedagogical implications as the findings may instruct writers in paradigmatic conventions and thus help them effectively construct knowledge and organise discourse.

**TEMAATTISET TYÖPAJAT / TEMATISKA
WORKSHOPPAR / THEMATIC WORKSHOPS**

Monikielinen työelämä ja kielen oppiminen – tutkimuksesta soveltamiseen

Vetäjät: Johanna Komppa, Eveliina Korpela, Lari Kotilainen, Salla Kurhila & Inkeri Lehtimaja

Kielibuusti-kehittämishanke ja Monikielistyvä työelämä -tutkimushanke järjestävät työpajan, jonka tavoitteena on esitellä tutkimusperustaisia työkaluja monikielisen työyhteisön vuorovaikutuksen kehittämiseen. Työpajassa keskustellaan siitä, miten tutkimustietoa kielen käyttämisestä ja kielenoppimisesta voidaan soveltaa työyhteisöjen tarpeita varten ja millaisia keinoja monikielisen työelämän vuorovaikutuskäytänteiden kehittämiseen hankkeissa on kehitelty.

Työpajassa hyödynnetään työpajan järjestäjien aiemmissa ja nykyisessä tutkimushankkeessa kerättyjä aineistoja kieliprofiilitaan erilaisista työpaikoista julkiselta ja yksityiseltä sektorilta ja myös kolmannen sektorin toimijoilta. Aineistona on sekä työntekijöiden haastatteluja että videoitua vuorovaikutusta työpaikkojen autenttisista työtilanteista. Pääosin työntekijät ovat korkeakoulutettuja; valtaosalla aineiston työpaikoista tehdään niin sanottua tietotyötä, jossa työntekijän ammatillinen osaaminen kytkeytyy suoraan kielelliseen toimintaan (ks. esim. Johansson, Nuolijärvi & Pyykkö 2010; Nissi & Honkanen 2015).

Tutkimusaineistoista nousseet näkökulmat ovat kannustaneet pohtimaan sitä, miten kielentutkimuksen tuloksia voidaan soveltaa työyhteisöjen käytänteiden kehittämiseen. Erilaisilla työpaikoilla on erilaisia tarpeita, mutta läpileikkaavana ilmiönä on tarve kielitietoisuuden lisäämiseen - vain erittäin harvoissa työpaikoissa kielivalinnoista tai ammatillisen kielenkäytön kysymyksistä oli ylipäättään keskusteltu lainkaan. Käynnissä olevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden yhteisenä tavoitteena on auttaa työyhteisöjä kehittämään kielitietoisia käytänteitä sekä tukemaan työyhteisön jäsenten kielenoppimista ja sitä kautta integroitumista työyhteisöön ja laajemminkin suomalaiseen yhteiskuntaan. Tässä työpajassa tarkastelemme asiaa kolmesta näkökulmasta: työyhteisön jäsenten erilaisten kielenkäyttäjaprofiilien kautta, esittelemällä konkreettisia vuorovaikutusmalleja kielenkäytön tukemiseen ja pohtimalla rakenteellisia ratkaisuja, joilla työyhteisö voi kehittää kielitietoisuuttaan ja tukea kielenoppimista työssä.

Työpaja (90 min) koostuu alkusanoista ja 15 minuutin pituisista alustuksista ja yhteiskeskustelusta. Kunkin alustuksen jälkeen on lyhyt keskustelu (5 min), ja varsinainen yhteiskeskustelu alustuksissa esitellyistä näkökulmista käydään kaikkien alustusten jälkeen.

- Lari Kotilainen ja Salla Kurhila: Työpajan alkusanat
- Eveliina Korpela ja Inkeri Lehtimaja: Kielenoppijaprofiilit kielenoppimisen työkaluna
- Inkeri Lehtimaja: Kielenoppimisen tukeminen työpaikan vuorovaikutustilanteissa
- Johanna Komppa: Kielitietoisuuden työyhteisön portaati
- Yhteiskeskustelu

Lähteet

Johansson, Marjut, Pirkko Nuolijärvi & Riitta Pyykkö (toim.) 2010. *Kieli työssä – Asiantuntijatyön kielelliset käytännöt*. Helsinki: SKS.

Nissi, Riikka & Suvi Honkanen (2015). Kielityön uudet muodot – kielentutkijan katse tieto- ja osaamisyhteiskuntaan. – *Kieli, koulutus, yhteiskunta* 6(6).

Työpajan esitelmien abstraktit

Eveliina Korpela & Inkeri Lehtimaja: Kielenoppijaprofiilit kielenoppimisen työkaluna

Monikielistyvä työelämä -hankkeessa tehdyn tutkimuksen ja työntekijähaastatteluiden pohjalta on luotu erilaisia kielenkäyttäjaprofiileja, jotka ilmentävät yhtäältä niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat kansainvälisten ammattilaisten kielitaitoon ja motivaatioon oppia kieltä, ja toisaalta suomenkielisten suhtautumista kielenoppimiseen työpaikalla. Profiilit ovat käytännöllinen ja havainnollinen tapa kuvata monikielisiin

työyhteisöihin liittyviä ilmiöitä ja sitä, miten erilaisia haasteita tai tarpeita aikuisilla kielenoppijoilla voi olla (ks. myös Lilja & Eilola & Jokipohja & Tapaninen 2022: 20–23).

Alustuksessa kerrotaan, mitä hyötyä profiileihin tutustumisesta on työnantajille, miten profiileja voidaan hyödyntää kansainvälisten työntekijöiden kielihaasteiden ratkaisuisa sekä miten profiilien avulla voidaan helpottaa työyhteisöjä löytämään omille työntekijöilleen ja omalle työyhteisölleen sopivimmat keinot kielituen järjestämiseen. Käyttäjäprofiilien muotoilu on saanut inspiraatiota palvelumuotoilun työskentelytavoista; asiakkaan ymmärtämisestä, asiakkaan tarpeiden ja odotusten kartoittamisesta sekä asiakasprofiilien muodostamisesta näiden pohjalta. (Stickdorn & Schneider 2010.)

Profiilit nostavat esiin erilaisia näkökulmia ja niiden hyödyntäminen auttaa löytämään käyttäjälähtöisiä kielenoppimista tukevia toimintatapoja. Profiileihin tutustuminen kannustaa työyhteisöjä yhteiseen kielikeskusteluun, nostaa esiin tiedostettuja ja tiedostamattomia tarpeita sekä herättää työyhteisön tarkastelemaan monikielistä toimintakulttuuriaan laajemmin. (Vrt. Hyysalo 2009.)

Lähteet

Hyysalo, Sampsa 2009. *Käyttäjä tuotekehityksessä. Tieto, tutkimus, menetelmät*. Muotoilun laitos. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu B 97/2009. Helsinki.

Lilja, Niina & Eilola, Laura & Jokipohja, Anna-Kaisa & Tapaninen, Terhi 2022. Johdanto: Aikuisten maahanmuuttajien arki ja suomen kieli. Teoksessa Lilja, Niina & Eilola, Laura & Jokipohja, Anna-Kaisa & Tapaninen, Terhi (toim.). *Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa*. Tampere: Vastapaino. 11–27.

Stickdorn, Marc & Schneider, Jacob 2010. *This is Service Design Thinking. Basics, Tools, Cases*. The Netherlands: BIS Publishers.

Inkeri Lehtimaja: Kielenoppimisen tukeminen työpaikan vuorovaikutustilanteissa

Ammatillisen kielitaidon kehittymisen tärkeimpiä edellytyksiä on, että kieltä pääsee käyttämään monipuolisesti todellisissa työtilanteissa. Samalla pitäisi kuitenkin varmistaa, ettei puutteellinen kielitaito haittaa merkittävästi työtehtävistä suoriutumista tai heikennä työn laatua. Lisäksi pitäisi huolehtia siitä, ettei työntekijän kielitaito fossiloidu selviytymistasolle vaan että työtilanteissa toimiminen todella kehittää kielitaitoa jatkuvasti.

Tässä alustuksessa tarkastelemme autenttisten vuorovaikutusesimerkkien kautta konkreettisia keinoja, joiden avulla kollegat voivat antaa kielellistä tukea kakkoskieliselle työntekijälle työpaikan arkisissa vuorovaikutustilanteissa. Tuen tavoitteena on yhtäältä auttaa työntekijää alkuvaiheessa selviytymään mahdollisimman hyvin suomenkielisissä työtilanteissa rajallisella kielitaidolla ja toisaalta antaa hänelle työkaluja ammatillisen kielitaidon kehittämiseen, jotta hän voisi jatkossa toimia itsenäisesti.

Alustuksen aineistona on sairaalaosastolla videoituja tilanteita, joissa perehdyttäjä ohjaa sairaanhoitajaharjoittelijaa (ks. myös Lehtimaja 2019; Lehtimaja, Virtanen & Suni 2021). Tilanteet on analysoitu keskusteluanalyysia käyttäen. Analyysin avulla näytämme, miten perehdyttäjä antaa ruohonjuuritason kielitukea harjoittelijalle ja miten harjoittelija hyödyntää tätä tukea. Tukikeinoihin kuuluvat esimerkiksi toiminnan sanallistaminen ja kielellisten mallien tarjoaminen, tilanteisiin valmistautuminen etukäteen, hienovarainen kielellinen tuki itse tilanteessa sekä tilanteeseen liittyvä palaute ja reflektio jälkikäteen. Samoja keinoja voi hyödyntää muillakin työpaikoilla, joissa suomea käytetään työkielenä, ja varsinaisten ohjaustilanteiden lisäksi myös kollegoiden kesken.

Lähteet

Lehtimaja, Inkeri (2019): Ammatillisen kielitaidon oppiminen vuorovaikutuksessa – kakkoskieliset sairaanhoitajaharjoittelijat ohjaustilanteissa. Teoksessa Kotilainen, Lari, Kurhila, Salla & Kalliokoski, Jyrki (toim.): *Kielenoppiminen luokan ulkopuolella* s. 172–199. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lehtimaja, Inkeri, Virtanen, Aija & Suni, Minna (2021): Finnish L2 proficiency for working life: towards research-based language education and supervision practices. *Nordand* 16:1, 57–76.

Johanna Komppa: Kielitietoisien työyhteisön portaat

Sosiokulttuurisen ajattelun mukaisesti kielenoppiminen nähdään yhteisön sosiaalisena toimintana, ei yksinomaan yksilön vastuulla olevana työnä (esim. Lantolf & Thorne 2006). Ilman pääsyä olennaisiin vuorovaikutustilanteisiin kieltä on vaikea oppia. Olemassa olevaan kirjallisuuteen, aiempien tutkimushankkeiden tuloksiin (esim. Language for work; Kurhila ym. 2021) ja Monikielistyvä työelämä -hankkeen etnografiseen tietoon pohjaten olemme hahmotelleet mallin, jonka avulla työyhteisön kielitietoisuudesta ja kielen oppimista tukevista keinoista voidaan keskustella työpaikalla. Alustus esittelee mallin ja kannustaa keskustelemaan keinoista, joilla työyhteisön kielitietoisuutta voidaan jäsentää ja konkretisoida.

Malli koostuu viidestä portaasta. Ensimmäisellä, idean herättelyn askelmalla työyhteisö tutustuu kielitietoisuuteen. Portaiden viimeisellä, viidennellä askelmalla yhteisössä on olemassa toiminnan läpäiseviä kielitietoisia ja kielitaidot tunnustavia käytänteitä, joiden avulla työyhteisössä tuetaan kielenoppimista ja integraatiota suomalaiseen yhteiskuntaan.

Malli on visuaalinen hahmotus yhtäältä siitä, millaista taloudellista ja ajallista panostusta sitoutuminen kielitietoiseen ja kielenoppimista tukevaan toimintaan vaatii. Mallissa sitoutumisen määrä ja resurssien tarve kasvavat asteittain. Toisaalta se tarjoaa työyhteisölle näkymän siitä, millaisia käytänteitä eri tavoin kielitietoiseen toimintaan sitoutuneilla työyhteisöillä voi olla.

Mallin keskeinen tavoite on tukea työyhteisöä kielitietoisuuteen ja kielenkäyttöön liittyvissä keskusteluissa: missä työyhteisö on nyt kielitietoisuuden näkökulmasta, missä olemme olleet ja millainen työyhteisö haluamme olla. Malliin on hahmoteltu esimerkinomaisesti joitakin välineitä, joiden avulla työyhteisö ja esihenkilöt voivat toimia kielitaidon kehittymisen mahdollistajina, mutta varsinaisesti se ei tarjoa valmiita, jokaiseen työpaikkaan sopivia ratkaisuja. Tarkoituksena on innostaa ideoimaan työpaikkakohtaisia, kuhunkin työyhteisöön parhaiten sopivia ratkaisuja. Mallissa tarjotaan kuitenkin joitakin rakenteellisia paikkoja (esim. kehityskeskustelu), jotka tunnistamalla ja hyödyntämällä yhteisö voi tulla tietoiseksi kielenkäyttäjien ja -oppijoiden toiveista ja tukea oppijan aktiivista toimijuutta.

Lähteet

Kurhila, Salla, Kotilainen, Lari & Lehtimaja, Inkeri 2021. Orienting to the language learner role in multilingual workplace meetings. *Applied Linguistics Review*, <https://doi.org/10.1515/applirev-2021-0053>

Language for work. Tools for professional languages. <https://languageforwork.ecml.at/>

Lantolf, James P. & Thorne, Steven L. 2006. *Sociocultural theory and the genesis of second language development*. Oxford: Oxford University Press.

Puheen ja puheentutkimuksen temaattinen työpaja

Vetäjät: Leena Maria Heikkola, Pekka Lintunen & Minnaleena Toivola

Puheen ja puheentutkimuksen -teemaverkosto toimii aktiivisesti AFinLAN alaisuudessa. Tästä esimerkkeinä ovat vuosittaiset työpajat syyssymposiumissa ja teemaverkoston toimittama monikielinen AFinLA-e-teemanumero (Kuronen, Lintunen & Nieminen 2017), joka antaa hyvän kokonaiskuvan suullisen kielitaidon tutkimuksen nykytuulista. Teemaverkosto on pohtinut seuraavan AFinLA teema -sarjan julkaisua, jonka teemaksi on haluttu nostaa vapaasti tuotettu puhe. Tällä teemalla on kutsuttu puhujia tuomaan työpajaan eri näkökulmia aiheeseen. Myös muut puheen tutkimukseen liittyvät aiheet ovat olleet tervetulleita työpajaan.

Tarkoitamme vapaasti tuotetulla puheella kaikkea tutkimustarkoituksiin kerättyä aineistoa, jossa tutkittavat eivät lue valmista tekstiä. Tutkimuksen kohteena voi olla esimerkiksi foneettiset segmentaaliset ja prosodiset piirteet tai havaitsemiseen liittyvät tekijät vapaasti tuotetussa puheessa. Esitelmissä pohditaan puheen sujuvuutta, arviointia ja oppimista. Kohdekielinä on suomi, ruotsi ja englanti. Työpaja on tarkoitus myös järjestää monikielisenä, ja tänä vuonna esitelmiä on kolmella kielellä.

Esitelmät:

Osa 1

- Lotta Aarikka: Tutkimushistoriallinen näkökulma vapaaseen puheeseen
- Leena Maria Heikkola, Minnaleena Toivola, Jeongdo Kim & Antti Saloranta: Mitä tapahtuu ensikielisten suomenpuhujien ja suomenoppijoiden vuorovaikutuksessa? Kyselytutkimus
- Sanna Olkkonen & Maarit Mutta: Vieraan kielen puhujaprofiilit ja niiden kognitiiviset taustatekijät

Osa 2

- Elina Lehtilä, Pauliina Peltonen & Pekka Lintunen: MultiFluency: monikielisten puhujien havaittu sujuvuus
- Pauliina Peltonen: Interactional fluency in L1 Finnish and L2 English dialogues: A qualitative study
- Ekaterina Voskoboïnik, Heini Kallio & Anna von Zansen: Topic modeling of spontaneous non-native speech
- Anna von Zansen & Heini Kallio: DigiTala: Moodle-sovellus suullisen kielitaidon automaattiseen arviointiin
- Liisa Koivusalo, Heini Kallio & Minnaleena Toivola: Spontaanin puheen sujuvuus suomessa toisena kielenä

Osa 3

- Päivi Virkkunen & Minnaleena Toivola: Eksplisiittisen ääntämiskurssin vaikutus S2-puhujien suomen ääntämiseen
- Martina Huhtamäki: Den inhemska diskursmarkören ”va” och den inlånade diskursmarkören ”what” i finlandsvenska. En jämförelse mellan längd, tonhöjd och tonrörelser samt funktioner
- Mietta Lennes: Mahdollisuuksia Lahjoita puhetta -aineiston tutkimuskäyttöön
- Työpajan loppukeskustelu

Lähteet

Kuronen, M., Lintunen, P. & Nieminen, T. (toim.) 2017. Näkökulmia toisen kielen puheeseen. Insights into Second Language Speech. *AFinLA-e* nro 10.

Työpajan esitelmien abstraktit

Lotta Aarikka: Tutkimushistoriallinen näkökulma "vapaaseen puheeseen"

Alueellisesti varioiva puhuttu kieli on kiinnostanut suomalaisia kielentutkijoita aivan tieteenalan historian alusta saakka (esim. Aminoff 1871). Puhuttua kieltä on tutkittu murteentutkimuksen kontekstissa monesta näkökulmasta: toisaalta kantakielimäisinä ehyeksi konstruoituna kielimuotoina (esim. Lindén 1942) ja toisaalta varioivana yksilön kielenkäyttönä (esim. Nuolijärvi 1986), toisaalta kielihistoriallisesti (esim. Rapola 1919) ja toisaalta synkronisen variaation ja käynnissä olevan muutoksen näkökulmasta (esim. Kurki 2005).

Monografiamuotoisessa väitöskirjatutkimuksessani Murre ja sen tutkimus: suomalaisen murteentutkimuksen aineistot, aineistomenetelmät ja kieli-ideologiat 1871–2017 (tulossa) käsittelen prosessia, jota kutsun murteentutkimuksen kylmäketjuksi: tavoitteenani on tarkastella, miten suomalainen murteentutkimus on sen historian aikana tuottanut murreaineistosta eli puheesta tutkimusta eli tieteellistä tietoa siitä, mitä murre on. Väitöstutkimuksessani tarkastelen murteentutkimuksen prosessia neljästä näkökulmasta: murreaineistojen, murteen puhujien, murteen käsitteen sekä tutkijoiden roolin näkökulmasta. Tutkimukseni aineistona toimii vuosina 1871–2017 ilmestyneiden murreväitöskirjojen osista koostettu tekstiaineisto (n=51), tutkijoiden haastatteluaineisto (n=20) sekä esimerkiksi kaksi suuriin suomalaisiin puhutun kielen aineistokokonaisuuksiin – Suomen kielen nauhoitearkistoon (Pertti Virtaranta 1960) ja Muoto-opin arkistoon (Terho Itkonen 1978) – liittyvää keruuohjeistusluentoa.

Tutkimuksessani, jota tarjoan AFinLAN Puheen ja puheentutkimuksen teemaverkoston vapaan puheen työpajaan ja sen pohjalta laadittavaan julkaisuun, pureudun väitöskirja-aineistoni valossa väitöskirjaani syvällisemmin visaisiin ja perustavanlaatuisiin kysymyksiin: Mitä vapaa puhe on? Miten vapaan puheen käsite on suomalaisen puhutun kielen ja murteentutkimuksen historian aikana muuttunut? Miten käsitykset siitä, mikä on vapaata puhetta, vaikuttavat tutkimusten kysymyksenasetteluihin, tutkimuskohteiden määrittelyyn ja siten tutkimustuloksiin?

Tutkimuksessani osoitan, kuinka vapaaseen puheeseen liittyviin käsityksiin ovat tutkimushistorian aikana vaikuttaneet paitsi keruumenetelmien ja niihin liittyvien teknologioiden muutos myös teoreettiset ja tutkimusalakohtaiset painotukset siitä, mihin puhutun kielen tutkimuksen tulisi keskittyä – toisin sanoen mikä puhutussa kielessä ja kielenkäytössä on tärkeää ja kiinnostavaa. Vapaan puheen lisäksi käsittelen sen lähikäsitteitä kuten spontaani puhe ja aito kielenkäyttö (ks. myös Laakso 1996: 223, Kurki & Mustanoja 2020: 284–285).

Lähteet

Aminoff, Torsten. 1871. *Etelä-Pohjanmaan kielimurteesta tutkimus*. Helsinki.

Kurki, Tommi. 2005. *Yksilön ja ryhmän kielen reaaliaikainen muuttuminen. Kielenmuutosten seuraamisesta ja niiden tarkastelussa käytettävistä menetelmistä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1036. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kurki, Tommi & Liisa Mustanoja. 2020. Haastattelu aineistonkeruun metodina sosiolingvistiikassa. – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne ja Kaius Sinnemäki (toim.) *Kielentutkimuksen menetelmiä. II*. s. 274–312. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Laakso, Johanna. 1996. Haisee provosoidulta. Aineiston arvioinnin ongelmia Dmitri Tsvetkovin vatjan sanaston valossa. – *Virittäjä* 2/1996 s. 219–238.

Lindén, Eeva. 1942. *Kaakkois-Hämeen murteiden äännehistoria. I. Konsonantisto*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 219. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Nuolijärvi, Pirkko. 1986. *Kolmannen sukupolven kieli. Helsinkiin muuttaneiden suurten ikäluokkien eteläpohjalaisten ja pohjoissavolaisten kielellinen sopeutuminen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 436. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Rapola, Martti. 1919. *Kantasuomalaiset pääpainottomain tavujen i-loppuiset diftongit suomen murteissa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Leena Maria Heikkola, Minnaleena Toivola, Jeongdo Kim & Antti Saloranta: Mitä tapahtuu ensikielisten suomenpuhujien ja suomenoppijoiden vuorovaikutuksessa? Kyselytutkimus

Ensikielisillä suomenpuhujilla ja suomenoppijoilla voi olla samasta vuorovaikutustilanteesta erilaisia kokemuksia ja tulkintoja. Ensikielinen saattaa vaihtaa kielen englantiin kohteliaisuudesta, mutta suomenoppijan näkökulmasta kielen vaihtaminen englantiin voi vaikeuttaa kielenoppimista, jos mahdollisuuksia puhua suomea ei anneta. Kielen vaihtaminen voi myös olla toiseuttavaa: kielen vaihtaminen osoittaa suomenoppijalle, että hän on ulkopuolinen. Tasa-arvon näkökulmasta mahdollisuus käyttää suomea ja tulla osalliseksi suomenkielistä yhteisöä on kuitenkin tärkeää.

Tasa-arvoisempaa keskustelukulttuuria suomeksi (Tasku)-projektissa tarkastellaan sekä ensikielisten suomenpuhujien että suomenoppijoiden käsityksiä ja kokemuksia keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Tällaisia vuorovaikutustilanteita ja kielen vaihtamista on tutkittu hyvin vähän. Kansainvälisestikin aihetta on tutkittu vähän, tietääksemme vain yhdessä tanskalaisessa tutkimuksessa (Jespersen & Hejná, 2021). Teetimme aiheesta ensikielisille suomenpuhujille pilottiverkkokyselyn. Suurin osa vastaajista oli puhunut tuntemattoman ei-äidinkielen kanssa viimeisen puolen vuoden aikana ja vaihtanut keskustelun kielen suomesta englanniksi. Monivalintakysymyksissä (n = 358) syiksi kielen vaihtamiseen annettiin useimmin halu auttaa, asian hoitamisen nopeus, kohteliaisuus tai se, että kieli vain vaihtuu. Avoimissa vastauksissa (n = 332) yli puolet kertoivat kielen vaihtamisen olevan joko yhteinen tai suomenoppijan päätös. Noin joka kolmas vastaus piti sisällään jonkinlaisen kielitaitoarvion.

Kielitaitoarviovastauksista nousi esiin kolme teemaa: 1) vuorovaikutuksen ongelmat, 2) vuorovaikutuksen nopeus ja 3) kielen vaihtamisen alullepanija. Ensikieliset kertoivat vaihtavansa kieltä, jos keskustelussa oli tullut ongelmia. Usein vastauksissa korostuivat myös itsekkäät syyt: englanniksi asia saatiin hoidettua nopeammin. Vastauksissa nousi usein esiin myös kielen vaihtamisen alullepanija: ensikielinen, suomenoppija tai molemmat.

Monivalintakysymysten ja avointen kysymysten vastaukset ovat keskenään ristiriidassa. Avoimissa vastauksissa kohoaa esille kielitaitoarvio, mikä ei nouse juurikaan esille monivalintavastauksissa: Esimerkiksi suomenpuhujan aksenttia ei nosteta syyksi kielen vaihtamiseen. Avointen vastausten pohjalta on kuitenkin epäselvää, miten ensikieliset kielitaitoarvion tekevät. Tarvitaankin lisää tutkimusta kielen vaihtamisen syistä ja mekanismeista.

Lähteet

Jespersen A. B & Hejná M. (2021). Hvordan får vi danskerne til at tale dansk med os? En analyse af sprogsift i interaktioner mellem danskere og udlændinge. In Y. Goldshtein, I. S. Hansen, & T. T. Hougaard (Eds.), 18. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (pp. 315-335). Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet. MUDS - Møderne om Udforskningen af Dansk Sprog.

Sanna Olkkonen & Maarit Mutta: Vieraan kielen puhujaprofiilit ja niiden kognitiiviset taustatekijät

Vieraan kielen puheen sujuvuuteen vaikuttavat kielitaidon lisäksi monenlaiset tekijät, jotka liittyvät esim. henkilökohtaiseen puhetyyliin, oman puheen hallintaan ja kognitiivisten prosessien tehokkuuteen (mm. De Jong, 2018; Olkkonen & Mutta, 2020; Peltonen, 2017). Kielenopettajille ja kielitaidon arvioitsijoille on tärkeää pystyä erottelamaan luotettavasti kielitaidon tasoon liittyvät piirteet muista piirteistä, jotka eivät heijasta kielitaitoa tai sen puutetta. Keskiarvoilla tarkasteltaessa sujuvuuden kehittyminen näyttää usein suoraviivaiselta, mutta varsinkin korkeammilla taitotasolla oma puhetyyli saattaa vaikuttaa monin tavoin puhetuotokseen. Erilaiset henkilökohtaiset piirteet ja puhujaprofiilit heijastuvat sujuvuuteen esimerkiksi

siten, että jotkut puhujat pitävät enemmän tai pidempiä taukoja tai korjaavat tuotostaan useammin kuin toiset. Puhujat eroavat myös sen suhteen panostavatko he enemmän nopeuteen vai tarkkuuteen (vrt. CAF-viitekehys esim. Norris & Ortega 2009).

Tässä esitelmässä tarkastelemme sitä, miten ensi- ja vieraan kielen sanahakuun liittyvät sujuvuuden erot vaikuttavat vieraan kielen oppijoiden puhesujuvuuteen. Vapaan puheentuottamisen testeihin (kuvasta kertominen) osallistui yliopiston englannin opiskelijoita (N=64), joiden puhesujuvuutta ja sananhaun tehokkuutta tutkittiin sekä ensi- että vieraalla kielellä. Tarkastelemme esitelmässämme sitä, miten kognitiivisten prosessien tehokkuus eri kielillä vaikuttaa erilaisiin puhujaprofiileihin. Hyvinkin edistyneiden vieraan kielen puhujien välillä voi olla suuria eroja esimerkiksi siinä, kuinka automaattista vieraan kielen käsittely on ja miten se vaikuttaa puheen sujuvuuteen. Alustava analyysi osoittaa, että tämä vaikutus ei ole suoraviivainen. Tulosten kautta pohdimme erityyppisten puhujien huomioimista puheen sujuvuuden määrittelyssä. Tutkimus edistää erilaisten puhujaprofiilien tunnistamista, ja tukee suullisen kielitaidon arvioitsijoiden työtä.

Lähteet

De Jong, N. H. (2018). Fluency in second language testing: Insights from different disciplines. *Language Assessment Quarterly*, 15, 237–254.

Norris, J. & Ortega, L. (2009). Towards an organic approach to investigating CAF in instructed SLA: The case of complexity. *Applied Linguistics*, 30(4), 555–578.

Olkkonen, S. & Mutta, M. (2020) Cognitive fluency in L2: What inaccuracies can reveal about processing and proficiency. Teoksessa Lintunen, P., Mutta, M. & Peltonen P. (toim.) *Fluency in L2 Learning and Use*. Bristol: Multilingual Matters, 34-48.

Peltonen, P. (2017). Temporal fluency and problem-solving in interaction: An exploratory study of fluency resources in L2 dialogue. *System* 70, 1–13.

Elina Lehtilä, Pauliina Peltonen & Pekka Lintunen: MultiFluency: monikielisten puhujien havaittu sujuvuus

Käsitlemme esitelmässämme Fluency across Multilingual Speakers (MultiFluency) -hankkeen toisen vaiheen tuloksia (FlowLang, 2022). Hankkeen toisessa vaiheessa tutkitaan henkilökohtaisen puhetyylin ja kieltenvälisten erojen vaikutusta vieraan kielen puheen sujuvuuden arviointiin. Tutkimuksen kohteena ovat monikieliset puhujat, joilta on kerätty sarjakuvakerrontaan perustuvat monologipuhenäytteet suomeksi (L1), ruotsiksi (L1 tai L3) ja englanniksi (L2). Sujuvuustutkimuksessa on viime vuosina tarkasteltu puhujan henkilökohtaisten piirteiden heijastumista opittavaan kieleen (Duran-Karaoz & Tavakoli, 2020; Peltonen, 2018), mutta monikielisten puhujien sujuvuudesta eri kielissä on vain vähän tutkimustietoa. Tähän mennessä ei myöskään ole tutkittu, miten tieto oppijan puhetyylistä hänen ensimmäisessä kieleessään vaikuttaa vieraan kielen puheen sujuvuuden arviointiin. Tutkimus täydentää aiempaa sujuvuustutkimusta tarkastelemalla henkilökohtaisen puhetyylin ja eri äidinkielten (suomi, ruotsi) vaikutusta puheen havaittuun sujuvuuteen kahdessa kohdekielessä (englanti, ruotsi).

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa (2020–2021) keskityttiin suomenkielisten ja suomi–ruotsi-kaksikielisten yliopisto-opiskelijoiden puheen sujuvuuden eroihin ja yhteyksiin eri kielillä (suomi, ruotsi, englanti; Peltonen & Lintunen, 2022). Hankkeen toisessa vaiheessa (2021–2022; aineistonkeruu käynnissä) puhujien vieraskielisistä puhenäytteistä (englanti, ruotsi) kerätään sujuvuusarviointit edistyneiltä englannin yliopisto-opiskelijoilta ja edistyneiltä ruotsin yliopisto-opiskelijoilta. Tutkimuksessa käytetään kahta arvioijaryhmää: puolet arvioijista kuulee vieraan kielen puhenäytteen lisäksi myös puhenäytteen oppijan äidinkielellä (koeryhmä) ja puolet pelkästään vieraan kielen puhenäytteen (verrokkiryhmä). Tarkastelemme esitelmässämme arvioijaryhmien välisiä eroja puhujien englannin (L2) ja ruotsin (L3) arvioinneissa. Alustavan analyysin perusteella arvioijaryhmien välillä on joitakin eroja sujuvuuspiirteiden arvioinneissa.

Lähteet

- Duran-Karaoz, Z., & Tavakoli, P. (2020). Predicting L2 fluency from L1 fluency behavior: The case of Turkish and L2 English speakers. *Studies in Second Language Acquisition*, 42(4), 671–695.
- FlowLang. (2022). Projektit: MultiFluency. <https://sites.utu.fi/flowlang/fi/projektit/multifluency/>
- Peltonen, P. (2018). Exploring connections between first and second language fluency: A mixed methods approach. *Modern Language Journal*, 102(4), 676–692.
- Peltonen, P., & Lintunen, P. (2022). Multilingual speakers' L1, L2, and L3 fluency across languages: A study of Finnish, Swedish, and English. *Nordand*, 17(1), 48–63.

Pauliina Peltonen: Interactional fluency in L1 Finnish and L2 English dialogues: A qualitative study

Speech fluency has been widely studied as an indicator of oral proficiency, but mostly from an individual's perspective (but see e.g., Peltonen 2017, Tavakoli 2016). There has also been interest in examining the effects of individual speaking style in the first language (L1) on second language (L2) fluency (e.g., De Jong et al. 2015; Peltonen 2018), but solely based on monologues.

Filling these gaps in research, the present study examines interactional fluency (IF) in L1 Finnish and L2 English dialogues. The study is part of the Academy of Finland funded project "Fluency and Disfluency Features in L2 Speech". From a data set of L1 and L2 dialogues from 56 university students of English, samples from four pairs were chosen: two pairs demonstrated high IF, while two represented low IF. The samples were analyzed qualitatively for fluency based on comparisons of high and low IF pairs and L1 and L2 performances. Preliminary results suggest differences in IF resources across pairs and languages. The presentation is part of a thematic workshop organized by the research network for Speech and Speech Research.

References

- De Jong, N. H., Groenhout, R., Schoonen, R., & Hulstijn, J. J. (2015). Second language fluency: Speaking style or proficiency? Correcting measures of second language fluency for first language behavior. *Applied Psycholinguistics*, 36, 223–243.
- Peltonen, P. (2017). L2 fluency in spoken interaction: A case study on the use of other-repetitions and collaborative completions. In M. Kuronen, P. Lintunen, & T. Nieminen (Eds.), *Näkökulmia toisen kielen puheeseen – Insights into second language speech* (pp. 118–138). Jyväskylä: AFinLA.
- Peltonen, P. (2018). Exploring connections between first and second language fluency: A mixed methods approach. *The Modern Language Journal*, 102, 676–692.
- Tavakoli, P. (2016). Fluency in monologic and dialogic task performance: Challenges in defining and measuring L2 fluency. *IRAL*, 54, 133–150.

Ekaterina Voskoboinik, Heini Kallio & Anna von Zansen: Topic modeling of spontaneous non-native speech

This study investigates the variability of semantic content in spontaneous spoken responses by learners of Finnish and Finland Swedish to a set of test tasks. By applying topic modeling techniques, we aim to automatically establish the tasks that provoke their respondents to produce a more broad range of topics. The study is a part of the DigiTala project, which aims to develop automatic methods for assessing spoken language skills (Kautonen & von Zansen, 2020).

Our hypothesis is that the tasks with a wider scope of topics in their responses can be more suitable for the evaluation of non-native spontaneous speech than the tasks receiving responses of homogeneous content. We would expect that variety in responses is caused by tasks requiring more planning, and thus, a larger cognitive load and more comprehensive linguistic knowledge in the target language. We are going to investigate what makes a task elicit more diverse semantic content and whether this diversity translates

into the scores the responses of this task received. Moreover, we want to research whether the topics of the response correspond to the initial task design.

For the task of topic modeling of L2 speech, we are going to compare the classic models like Latent Dirichlet allocation (Blei et al., 2003) to pre-trained transformer-based language models like BERT (Devlin et al., 2018). Since the data used in this study is limited and contains misspellings (caused by learners' mispronunciations), we expect pre-trained models to be of benefit. Finally, we want to investigate if self-supervised spoken language models like wav2vec2 (Baevski et al., 2020) are applicable to topic modeling through a comparison of topic clusters derived directly from speech to the clusters produced by text-based models.

To conclude, we want to show that topic modeling can be a useful tool in developing and evaluating tests for spoken non-native proficiency.

References

- Kautonen, M., & von Zansen, A. (2020). DigiTala research project: automatic speech recognition in assessing L2 speaking. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11 (4). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2020/digitala-research-project-automatic-speech-recognition-in-assessing-l2-speaking>
- David M Blei, Andrew Y Ng, and Michael I Jordan (2003). Latent dirichlet allocation. *The Journal of Machine Learning Research*, 3:993–1022.
- Jacob Devlin, Ming-Wei Chang, Kenton Lee, and Kristina Toutanova (2018). Bert: Pre-training of deep bidirectional transformers for language understanding. *arXiv preprint arXiv:1810.04805*.
- Baevski, A., Zhou, Y., Mohamed, A., & Auli, M. (2020). wav2vec 2.0: A framework for self-supervised learning of speech representations. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33, 12449-12460.

Anna von Zansen & Heini Kallio: DigiTala: Moodle-sovellus suullisen kielitaidon automaattiseen arviointiin

Esittelemme Puheen ja puheentutkimuksen -työpajassa suomeksi DigiTala-tutkimushankkeen kehittämän, suomen ja ruotsin oppijoille puhumisen arviointiin suunnatun sovelluksen. Sovellus hyödyntää puheentunnistusta ja tuottaa automaattisen palautteen oppijan puhenäytteen perusteella. Tutkimushankkeessa on keskitytty erityisesti vapaan puheen automaattisen arvioinnin kehittämiseen. Sovellus on kehitetty monitieteisessä DigiTala-hankkeessa, joka yhdistää kielididaktiikan (von Zansen ym. hyväksytty), kieliteknologian (Al-Ghezi ym. arvioitavana) ja fonetiikan (Kallio ym. arvioitavana) tutkimusta. Sovellusta voidaan käyttää kielikoulutuksen aikana tai sen ulkopuolella puheen tuottamisen itsenäisessä harjoittelussa. Lisäksi automaattinen arviointi voi tukea ihmisen tekemää arviointia suurissa ja tärkeissä kokeissa, kuten ylioppilastutkinnon kielikokeissa.

Vuoden 2021 aikana on kerätty kielen oppijoilta puheaineistoa, jonka koulutetut asiantuntijat ovat arvioineet hankkeen kehittämällä arviointikriteereillä. Puhenäytteiden ja ihmisarviointien avulla on kehitetty automaattista puheen tunnistusta ja automaattista arviointia. Keväällä 2022 Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen opiskelijat kehittivät yhdessä DigiTalan projektitutkijoiden kanssa Moodle-liitännäisen, joka nauhoittaa oppijan puheen, muuttaa sen tekstiksi, hakee automaattiset arviot ja näyttää automaattisen palautteen oppijalle (von Zansen ym. 2022).

Ensimmäisessä vaiheessa automaattinen palaute perustuu ihmisarvioijien käyttämiin kriteereihin ja puheesta automaattisesti mitattaviin piirteisiin. Sovelluksen tehtävätyypit mahdollistavat tällä hetkellä äänenlukutehtävät ja vapaammat tuottamistehtävät (enintään 3 minuuttia). Kerromme sovelluksen kehittämisestä ja esittelemme sen ominaisuuudet, mukaan lukien automaattisen palautteen ja opettajan työkalut. Syksyn 2022 aikana sovellusta on tarkoitus testata sen kohderyhmien kanssa.

Lähteet

Al-Ghezi, R., Voskoboinik, K., Getman, Y., von Zansen, A., Kallio, H., Clara, A., Kuronen, M., Huhta, A., & Hilden, R. (arvioitavana). Automatic speaking assessment of Spontaneous L2 Finnish and Swedish.
Kallio, H., Kautonen, M., & Kuronen, M. (arvioitavana). Prosody and fluency of Finland Swedish as a second language: investigating global parameters for automated speaking assessment.
von Zansen, A., Alanen, T., Al-Ghezi, R., Erkkilä, J., Harjunpää, T., Heijala, M., & Kallio, H. (2022). *DigiTala Moodle plugin*. https://github.com/aalto-speech/moodle-mod_digitala
von Zansen, A., Kallio, H., Sneck, M., Kuronen, M., Huhta, A. & Hildén, R. (hyväksytty). Ihmisarvioijien näkemyksiä suullisen kielitaidon automaattisesta arvioinnista, digitaalisesta arviointiprosessista sekä puhe-suorituksista arvioitavista ulottuvuuksista.

Liisa Koivusalo, Heini Kallio & Minnaleena Toivola: Spontaanin puheen sujuvuus suomessa toisena kielenä

Sujuvaa puhetaitoa pidetään tärkeänä tavoitteena toisen kielen (L2) oppimisessa. L2-puheen tutkimuksissa sujuvuutta tutkitaan usein puheesta mitattavilla temporaalisilla piirteillä, joita ovat esimerkiksi puheen nopeus, tauot, korjaukset ja toistot. Nopea, vähän epäröintiä ja keskeytyksiä sisältävä puhe mielletään usein sujuvaksi, ja toisen kielen oppimisen alkuvaiheessa puhe on epäsujuvampaa. Koivusalon maisterintutkielma on ensimmäinen tutkimus lukiolaisten L2-suomen foneettisesta sujuvuudesta. Puheen sujuvuutta tutkittiin spontaaneista puhenäytteistä mitattavien temporaalisten piirteiden sekä sujuvuus- ja taitotasoarvioiden avulla [1]. Tutkimusaihe liittyy myös puheen automaattisen arvioinnin kehittämiseen, sillä kielenoppijan sujuvuus- ja taitotasoa voidaan ennustaa automaattisesti foneettisten sujuvuuspiirteiden avulla.

Tutkimuksessa on hyödynnetty DigiTala-tutkimusprojektissa kerättyä puhe- ja arviointiaineistoa [2]. DigiTalan tavoitteena on kehittää työkaluja toisen kielen puheen automaattista arviointia varten. Etenkin spontaanin puheen tutkimus on tärkeää, sillä sen automaattinen käsittely on monimutkaisempaa kuin luetun puheen. Tutkimuksessa analysoitu aineisto sisälsi 53 spontaania puhenäytettä lukiolaisilta, jotka puhuvat suomea toisena kielenä. Puhujat kuvailivat näytteissä heille tärkeitä paikkoja yhden minuutin ajan. Jokaisen puhenäytteen sujuvuus ja yleinen taitotaso oli arvioitu. Puhenäytteisiin annotoitiin hiljaiset ja täytetyt tauot, korjaukset ja toistot sekä yksittäiset sanat. Annotoitujen intervallien kestoista laskettiin useita foneettisia sujuvuuspiirteitä jokaiselle puhenäytteelle.

Foneettisten sujuvuuspiirteiden vaikutusta ihmisarvioihin tutkittiin lineaaristen regressiomallien avulla. Puhenopeus, artikulaationopeus, pitkät ja lyhyet hiljaiset tauot ja yhtenäisten puhejaksojen väliset keskeytykset ennustivat sujuvuus- ja taitotasoarvioita parhaiten. Puhenopeus oli paras yksittäinen sujuvuusarvioiden ennustaja, mutta sujuvuus- ja taitotasoarvioiden vaihtelua selitti myös erilaisten sujuvuuspiirteiden yhdistelmät. Tulokset ovat samankaltaisia kuin aiemmissa sujuvuustutkimuksissa. Tutkielman tulokset lisäävät tietoa L2-suomen foneettisesta sujuvuudesta, mitä on tutkittu aiemmin suhteellisen vähän. Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi L2-suomen opetuksessa tai puheen automaattisten arviointityökalujen kehittämisessä.

Lähteet

[1] Koivusalo, L. (2022). *Phonetic fluency in Finnish as a second language: Acoustic analysis of high school students' spontaneous speech*. Helsingin yliopisto. Maisterintutkielma.
[2] Kautonen, M. & von Zansen, A. (2020). DigiTala research project: Automatic speech recognition in assessing L2 speaking. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11(4).

Päivi Virkkunen & Minnaleena Toivola: Eksplisiittisen ääntämiskurssin vaikutus S2-puhujien spontaanisti puhuman suomen ääntämiseen

Vieraan kielen ääntämisen oppiminen edellyttää lähes poikkeuksetta runsasta motorista harjoittelua. Kognitiivinen kielitieto voi auttaa harjoittelussa, mutta oppijalla ei useinkaan ole käsitystä siitä, miten puhetta tai vieraan kielen äänneitä ja prosodiaa tuotetaan. Motorinen harjoittelu ilman ymmärrystä siitä, mitä ollaan tekemässä, voi olla tehotonta ja johtaa pahimmillaan väärin ääntämismallien oppimiseen. Vieraan kielen ääntämisen vaikeudet johtuvatkin yleisemmin kognitiivisen kuin motorisen kielitaidon puutteesta (Fraser, 2000).

S2-opiskelijat kuulevat jatkuvasti suomea opettajan puhumana ja ympäristössään, mutta ääntämistä tulee tutkimusten mukaan opettaa myös eksplisiittisesti, erityisesti siihen keskittyen (Derwing, Munro & Wiebe, 1998; Lintunen, 2014). Eksplisiittisistä ääntämiskursseista on saatu hyviä kokemuksia (ks. esim. Couper, 2003; Zhang & Yuan, 2020), joten halusimme testata kurssin vaikuttavuutta myös suomen kielen kontekstissa.

Meneillään olevassa tutkimuksessa selvitämme eksplisiittisen ääntämiskurssin vaikutusta viidentoista noin B2-tasoisien suomenopiskelijan ääntämiseen. Syksyllä 2021 järjestetty seitsemän viikon kurssi koostui teorialuennoista, runsaista puheen analyttisen kuuntelemisen ja tuottamisen harjoituksista sekä opettajan antamasta palautteesta. Kurssin osallistujien puhetta (viivästettyä toistoa, lukupuhetta ja spontaania kerrontaa) äänitettiin ennen ja jälkeen kurssin. Kolmas seurantaäänitys tehdään vielä syksyllä 2022. Tässä tutkimuksessa selvitetään natiivipuhujien kuunteluarvioiden perusteella sitä, millainen vaikutus eksplisiittisellä ääntämiskurssilla oli osallistujien spontaanisti puhuman suomen ääntämiseen.

Lähteet

- Couper, G. (2003). The value of an explicit pronunciation syllabus in ESOL teaching. *Prospect*, 18(3), s. 53-70.
- Derwing, T.M., Munro, M. & Wiebe, G. (1998). Evidence in Favor of a Broad Framework for Pronunciation Instruction. *Language Learning* 48(3), s. 393-410.
- Fraser, H. (2000). *Coordinating improvements in pronunciation teaching for adult learners of English as a second language. ANTA Innovative Project*. Canberra: DETYA.
- Lintunen, P. (2014). Ääntämisen oppiminen ja opettaminen. Teoksessa P. Pietilä & P. Lintunen (toim.) *Kuinka kieltä opitaan* (s. 165-187). Helsinki: Gaudeamus.
- Zhang, R., & Yuan, Z. (2020). Examining the effects of explicit pronunciation instruction on the development of L2 pronunciation. *Studies in Second Language Acquisition*, 42(4), 905-918.

Martina Huhtamäki: Den inhemska diskursmarkören "va" och den inlånade diskursmarkören "what" i finlandssvenska. En jämförelse mellan längd, tonhöjd och tonrörelser samt funktioner

På senare år har svenskan, liksom många andra språk, påverkats av engelskan. En del av påverkan sker genom inlåningen av pragmatiska element, såsom diskursmarkörer (Andersen 2014). Sådana element genomgår ofta förändringar som omfattar prosodisk, morfologisk och syntaktisk anpassning till målspråket. Likaså kan de genomgå funktionella förändringar, vilket ofta innebär en annan, smalare eller bredare funktion i målspråket. (Peterson 2017.)

I denna studie fokuserar jag på den inhemska diskursmarkören "va" och den inlånade engelska diskursmarkören "what". Jag är intresserad av hurdana skillnader det finns mellan dessa två i spontant tal gällande såväl prosodiska drag som funktion. Mitt material består av videoinspelningar av vardagliga samtal på svenska i Finland. De prosodiska drag som undersöks är längd, tonhöjd och tonrörelser och i viss mån ljudstyrka. Dessa drag mäts med hjälp av Praat (Boersma & Weenink 2022). Funktionen analyseras genom sekventiella analyser enligt interaktionell lingvistik (Couper-Kuhlen & Selting 2018).

Jag bygger vidare på en tidigare studie av "va" i finlandssvenska (Huhtamäki 2015) samt en pilotstudie av "what" i finlandssvenska och isländska (Huhtamäki & Hilmiðóttir 2021). Mina preliminära iakttagelser tyder på att "what" tenderar vara längre, mer stigande och ha större ljudstyrka än "va" i finlandssvenska samtal. Därtill har "what" andra och mer specifika funktioner än "va".

Mietta Lennes: Mahdollisuuksia Lahjoita puhetta -aineiston tutkimuskäyttöön

Kesällä 2020 käynnistettiin Helsingin yliopiston, Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:n (nykyinen Ilmastorahasto) ja Ylen yhteistyönä Lahjoita puhetta -kampanja, jossa on kerätty puhetta kaikkialta Suomesta, erilaisilta ihmisiltä. Hankkeen suunnittelussa oli mukana asiantuntijoita myös Aalto-yliopistosta ja Turun yliopistosta. Lahjoituksia on voinut tehdä verkkoselaimella tai erillisellä sovelluksella, joissa lahjoittajalle annetut hauskat tehtävät kannustavat juttelemaan erilaisista aiheista. Puheen tallennuksen lomassa lahjoittajaa on pyydetty myös vastaamaan muutamiin ikäänsä, kieli- ja murretaustaansa ja koulutustaan koskeviin kysymyksiin, mutta varsinaisten ääninäytteiden sisällön lisäksi ei ole kerätty mitään puhujaan liittyviä mahdollisesti yksilöiviä tietoja.

Kampanjan alkuperäisenä tavoitteena oli saada kokoon jopa 10000 tuntia vapaata arkipuhetta, jota olisi mahdollista käyttää sekä yliopistoissa tapahtuvaan puheen ja kielen tutkimukseen että yrityksissä tapahtuvaan kehitystyöhön. Vaikka määrällisestä tavoitteesta on jääty, kertyi puhelahjoituksia kuitenkin useita tuhansia tunteja ensimmäisen vuoden aikana. Suomenkielinen lahjoituskampanja on edelleen käynnissä ja sen rinnalla on alkanut myös vastaava suomenruotsin keräys.

Syksyllä 2022 julkaistaan Kielipankissa suomenkielisen Lahjoita puhetta -aineiston versio 1.0 (Helsingin yliopisto, tulossa), joka sisältää ajalla 16.6.2020-14.9.2021 lahjoitetut puhenäytteet. Aineistoversion kokonaiskesto on noin 3200 tuntia, josta noin 1600 tuntia on litteroitu. Litteraatit on myös automaattisesti kohdistettu äänitteisiin Aalto-yliopistossa. Aineistoon kuuluvat myös lahjoittajien ilmoittamat taustatiedot.

Puhelahjat-aineisto tulee aluksi saataville omalle koneelle ladattavina paketteina. Koko aineistosta tulee erikseen ladattavaksi myös useita mm. puheentunnistuksen kehittämistä varten poimittuja pienempiä otoksia. Myöhemmässä vaiheessa aineisto on tarkoitus tarjota tutkittavaksi myös Kielipankin Korp-palvelussa, jossa tekstimuotoisesta sisällöstä voidaan tehdä hakuja ja erilaisia analyyseja suoraan selaimella. Aineiston käyttöoikeuden voi saada käyttöehtojen mukaiseen rajattuun tutkimustarkoitukseen.

Työpajassa esittelen Puhelahjat-aineiston rakennetta ja tarkastelen puheentutkijoille tarjoutuvia mahdollisuuksia aineiston hyödyntämiseen. Esimerkkinä käytän konkreettisia työvaiheita ja alustavia tuloksia tutkimuksesta, jonka tavoitteena on vertailla eri puhujien puheen tyypillistä perustaajuutta ja sävelkorkeutta Puhelahjat-aineistosta valitussa otoksessa.

Lähteet

Helsingin yliopisto (tulossa syksyllä 2022). *Lahjoita puhetta -aineisto, versio 1.0* [puhekorpus]. Kielipankki. Saatavilla: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2020090321>.

Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa – Lätt språk i tal och interaktion

Vetäjät: Camilla Lindholm & Marja Kivilehto

Selkokieltä on tutkittu etenkin kirjoitettuna kielimuotona, mutta Suomessa sitä on sovellettu myös puhuttuun kieleen (Leskelä & Lindholm 2012) ja viittomakieleen (Kontturi 2022). Sekä kirjoitettu että puhuttu selkokieli ovat kielen muotoja, jotka ovat sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteiltaan helpompaa kuin yleiskieli, ja jonka kohderyhmänä ovat kielenkäyttäjät, joilla on vaikeuksia yleiskielen ymmärtämisessä ja lukemisessa. Selkoviittomiselle ei ole vielä olemassa tarkkaa määritelmää, mutta selkokielen yleiseen määritelmään nojaten sitä voi luonnehtia kielimuodoksi, jossa viitotut lauseet ovat lyhyitä ja yksi lause sisältää yhden pääkokonaisuuden. Viittomakielinen tuottaminen on rauhallista, ja siinä hyödynnetään ympäristön tarjoumia, konstruoitua toimintaa ja vahvoja ilmeitä. (Kontturi 2022.)

Selkokieli on vuorovaikutustilanteissa varsin toisenlaista kuin kirjoitettuna. Ensinnäkin modaliteetti on vuorovaikutustilanteissa erilainen, mikä vaikuttaa paitsi kielimuotoon, myös ohjeistuksiin. Vuorovaikutukseen sisältyy esimerkiksi prosodiaa ja kehoillista viestintää, kuin taas kirjoitettu viestintä koostuu symboleista paperilla. Vuorovaikutustilanteet eroavat myös muilla tavoin kirjoitustilanteista. Kirjoitetussa selkoviestinnässä kirjoittaja pyrkii laatimaan viestinsä niin selkeäksi ja ymmärrettäväksi, että vastaanottajan on mahdollista ymmärtää se kirjoittajan tarkoittamalla tavalla. Vuorovaikutustilanteissa sen sijaan kyse on keskustelijoiden välisestä yhteistyöstä. Vuorovaikutus rakentuu pala palalta ja osallistujan tulee olla valmis muokkaamaan tuotostaan sen mukaan, mitä keskustelukumppani äsken on ilmaissut. Vuorovaikutustilanteet ovat myös nopeita, mikä vaikeuttaa tarkkaa kielellistä harkintaa.

Selkovuorovaikutuksen ja -kirjoittamisen suurin ero liittyy kuitenkin lopputulokseen. Kirjoitetussa viestinnässä teksti on aina kirjoittajan luomus, josta hän on vastuussa. Kirjoittaja vastaa siis yksin siitä, että teksti on hyvää selkokieltä. Selkovuorovaikutustilanteet ovat sen sijaan yhteistyötä, ja lopputulos rakennetaan yhdessä. Vaikka yksi osallistujista pyrkisi rakentamaan yhteisymmärrystä, toinen ei välttämättä lähde mukaan, jolloin ei päästä toivottuun lopputulokseen.

Tässä työpajassa tarkastellaan, miten monikielissä ja modaaliteeteiltaan monimuotoisissa vuorovaikutustilanteissa voidaan viestittää mahdollisimman selkeästi ja täsmällisesti sekä vahvistaa yhteistyötä kielellistä tukea tarvitsevan osallistujan kanssa. Esityksissä käsitellään selkokielisen puheen ohjeistusta, selkoilmaisua viittomakielissä keskusteluissa ja kielellisen vuorovaikutuksen merkitystä hoitajien kohtaamisissa muistisairaiden henkilöiden kanssa. Työpajojen esitykset tarkastelevat puhuttua selkosuomea ja selkoruotsia, suomalaista viittomakieltä ja suomenruotsalaista viittomakieltä.

***

Lätt språk har främst studerats som en skriftlig form av språk, men i Finland har det också tillämpats på talat språk (Leskelä & Lindholm 2012) och teckenspråk (Kontturi 2022). Både skrivet och talat klarspråk är språkformer som är mer tillgängliga än allmänspråket när det gäller innehåll, ordförråd och struktur, och som riktar sig till språkanvändare som har svårt att förstå och läsa allmänspråket. Det finns ännu ingen exakt definition av lätt teckenspråk, men utifrån den allmänna definitionen av lätt språk kan det karakteriseras som en form av språk där de tecknade meningarna är korta och där en mening innehåller en enda huvudsats. Teckenspråksproduktionen är lugn och använder sig av omgivningens möjligheter, konstruerad verksamhet och starka ansiktsuttryck (Kontturi 2022.)

Lätt språk skiljer sig mycket från det skrivna språket i interaktionssituationer. För det första är modaliteten annorlunda i interaktionssituationer, vilket påverkar inte bara språkets form utan också instruktionerna. Interaktion innebär till exempel prosodi och kroppslig kommunikation, medan skriftlig kommunikation består av symboler på papper. Interaktionssituationer skiljer sig också på andra sätt från skriftliga situationer. I skriftlig kommunikation skapar skribenten ett budskap, och när hen skriver det måste han

eller hon tänka på att det ska vara klart och begripligt nog för att mottagaren ska förstå det på det sätt som är tänkt. Interpersonella situationer handlar däremot om samarbete mellan samtalsparterna. Interaktionen byggs upp bit för bit och deltagaren måste vara beredd att anpassa sin produktion till det som samtalspartnern just har uttryckt. Interaktionssituationerna är också snabba, vilket gör det svårt att göra korrekta språkliga bedömningar.

Den största skillnaden mellan lätt interaktion och lätt språk i skriftlig form är dock slutresultatet. I den skrivna kommunikationen är texten alltid författarens skapelse, som hen är ansvarig för. Författaren är därför ensam ansvarig för att texten är på ett bra klarspråk. I interaktioner på lätt språk är resultatet däremot ett samarbete, och slutresultatet byggs upp tillsammans. Även om en av deltagarna försöker skapa samförstånd kan det hända att de andra inte är med och att det önskade resultatet inte uppnås.

Den här workshopen handlar om hur man kan kommunicera så tydligt och exakt som möjligt i flerspråkiga och modalitetsdiversifierade situationer. Presentationerna kommer att omfatta riktlinjer för lätt språk, lätt språk i teckenspråkiga samtal och betydelsen av språklig interaktion i vårdarens möten med personer med minnessvårigheter. Workshopen omfattar talat språk och teckenspråk, finskt teckenspråk och finlandssvenskt teckenspråk.

Työpajaan sisältyy seuraavat esitykset / Workshopen kommer att innehålla följande presentationer:

- Marja Kivilehto: Betydelsen av språklig interaktion i mötet mellan vårdare och personer med minnesproblem
- Zita Kóbor-Laitinen & Arttu Liikamaa: Uutisia selkeästi – monikanavaisuus ja kansainvälinen viittominen luku- ja kirjoitustaidottomille kuuroille suunnatussa uutislähetysessä
- Leela Laura Leskelä: Selkokielisen puheen ohjeistukset – yhdenvertaisuuden ja mukauttamisen välinen ristipaine
- Satu Siltaloppi: Viittomisen muokkaaminen suomenruotsalaisessa viittomakielessä

Viitteet / Litteratur

Kontturi, Tarja (2022) *Kohti selkeämpää viittomista. Miten viittomista muutetaan, kun keskustelukumppanina on vain vähän tai jollakin tapaa rajatusti suomalaista viittomakieltä osaava viittomakielinen henkilö?* Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Leskelä, Leela Laura & Lindholm, Camilla (toim.) (2012) *Haavoittuva keskustelu. Keskustelunanalyttisiä tutkimuksia kielellisesti epäsymmetrisestä vuorovaikutuksesta*. Kehitysvammaliiton tutkimuksia 6. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Työpajan esitelmien abstraktit / Abstrakt för föredrag

Marja Kivilehto: Betydelsen av språklig interaktion i mötet mellan vårdare och personer med minnesproblem

Språket inom vård och omsorg har tagits upp från olika perspektiv. Det har fokuserats såväl inom utbildnings- som arbetsplats- och genusstudier (se t.ex. Eliasson 2019; Jansson, Karlsson & Nikolaidou 2014 och Eivergård 2020). Det perspektiv som anläggs i denna presentation är hur vårdare ser på det verbala språkets roll i interaktion med personer som har minnesproblem. Som bekant är det mycket mer än bara det verbala språket som spelar in i vårdssammanhang, men som forskningen visar, är medvetandegörande av språkets roll av vikt för utvecklingen av vårdarens yrkesspråk (Karlsson, Landqvist & Rehnberg [red.] 2012).

I min presentation lyfter jag fram vårdarens sätt att tala om språket inom vård och omsorg med särskild tonvikt på hur vårdare ser på sitt eget språkbruk och språkbruket i övrigt. Mitt antagande är att vårdare vet hur de ska bemöta personer med minnesproblem men har vissa svårigheter att verbalisera språkets roll.

Som material använder jag fyra videoinspelade intervjuer med åtta vårdare. Materialet har samlats in hösten 2021 inom ramen för det SLS-finansierade projektet Lätt finlandssvenska – en språkform för minoriteter inom minoriteten.

Litteratur

Eivergård, Kristina 2020. *Språkets makt. En studie om vårdpersonals tal om psykiatriska patienter och brukare*. Sundsvall: Mittuniversitetet.

Eliasson, Eva Maria 2019. Att undervisa för yrkeskunnande i vård och omsorg. *Nordic Journal of Vocational Education and Training* 9:1, 66–88.

Jansson, Gunilla, Anna-Malin Karlsson & Zoe Nikolaidou 2014. *Skrift- och samtalspraktiker i äldreomsorgen: Rapport från projektet Omsorg som språkarbete. Hinder och möjligheter med svenska som andraspråk i den nya arbetsordningen*. Stockholm: Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum.

Karlsson, Anna-Malin, Mats Landqvist & Hanna Sofia Rehnberg (red.) 2012. *Med språket som arbetsredskap. Sju studier av kommunikation i vården*. Huddinge: Södertörns högskola.

Zita Kóbor-Laitinen & Arttu Liikamaa: Uutisia selkeästi – monikanavaisuus ja kansainvälinen viittominen luku- ja kirjoitustaidottomille kuuroille suunnatussa uutislähetyksessä

Esitelmässämme kerromme Humanistisen ammattikorkeakoulun (Humak) koordinoimasta Visual Sign News (VISN) hankkeesta (2016-2019), jonka rahoitti Googlen digitaalisen journalismin kehittämisen ohjelma (Digital News Initiative). Hankkeen yhteistyökumppanit olivat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (XAMK), Viparo Viittomakieliset palvelut Aro OY ja Albanian Association of the Deaf (ANAD).

Hankkeessa tuotettiin uutislähetystä eurooppalaisille kuuroille, joita eivät tavalliset uutiskanavat tavoita. Kohderyhmänä olivat ne kuurot, jotka eivät hallitse yhtään kirjoitettua kieltä riittävästi ja joiden viittomakielen taitokin saattaa olla puutteellista. Kohderyhmän kuuluu myös Suomessa asuvia kuuroja maahanmuuttajia, joiden mahdollisuus oppia kieltä tai käydä koulua aiemmassa kotimaassaan on ollut heikkoa. Erityisen tärkeä kohderyhmä hankkeessa oli myös Albanian kuurojen yhteisö. Albanian kuuroilla ei ole ollut saatavilla riittävän laadukasta opetusta omalla äidinkielellään eli albanialaisella viittomakielellä. Tämän vuoksi maassa on edelleen kuuroja, joiden kielitaito on heikkoa tai olematonta. Vastaava tilanne on edelleen monissa muissakin maissa.

Hankkeessa kehitettiin menetelmä uutisoida monenlaisia visuaalisia keinoja ja kanavia hyödyntäen siten, että uutisankkureina toimivat luku- ja kirjoitustaidottomat albanialaiset kuurot, joita koulutettiin tähän tehtävään. He muokkasivat yhdessä asiantuntijaryhmän kanssa uutislähetystä siten, että mahdollisimman selkeästi ja visuaalisesti viitottua sisältöä tuettiin kartoin, kuvin ja lyhyitä infotekstejä käyttäen. Esitelmässämme poimitaan esimerkkejä viitotuista uutislähetyksistä ja havainnollistamme, millaisin keinoin viestistä voidaan tehdä saavutettavamman myös niille, jotka eivät ole tottuneet vastaanottamaan tietoa kirjallisessa muodossa tai oman maansa viittomakielellä tai joilla on muita vaikeuksia ymmärtää viitottua kieltä.

Huomionarvoista on, että selkoistettu viittomakielinen ilmaisu ei ollut suomalaista eikä albanialaista viittomakieltä, vaan ilmeitä, eleitä ja kuvailua runsaasti sisältävää kansainvälistä viittomista. Kansainvälinen viittominen ei ole itsenäinen kieli, vaan se on kokoelma yleisesti tunnettuja viittomia ja yksinkertaista kielioppia. Kyse ei ole tietyn viittomakielen selkokielistämisestä, vaan merkityssisällön muokkaamisesta sellaiseen monitasoisen visuaalisen viestinnän muotoon, joka on helposti ymmärrettävää mahdollisimman monille katsojille. Esityksessä tarkastellaan, miten selkoistetun visuaalisen viestinnän kehittämisessä voidaan hyödyntää yhteistyötä kielellistä tukea tarvitsevien kuurojen kanssa.

Esityskielet: suomi ja suomalainen viittomakieli, esimerkeissä myös selkoistettua kansainvälistä viittomista

Leealaura Leskelä: Selkokiehisen puheen ohjeistukset – yhdenvertaisuuden ja mukauttamisen välinen ristipaine

Suomessa on jo jonkin aikaa kehitetty selkopuheen ohjeistusta, jonka tavoitteena on tukea puhujia kielellisesti epäsymmetrisissä vuorovaikutustilanteissa (Leskelä 2012). Ammatillaiset, jotka työssään kohtaavat selkokiehen kohderyhmiä, ovat usein esittäneet tarpeen saada lisää tietoa selkokiehen käytöstä puhetilanteissa. Esimerkiksi kehitysvamma-alan ammatillaiset kertovat kokevansa vuorovaikutuksen asiakkaiden kanssa haastavaksi ja toivovat ohjeistusta mahdollisimman yksinkertaisen kielen käyttöön. (Kartio 2010).

Selkopuheeseen ei kuitenkaan voi antaa aivan samanlaisia ohjeita kuin selkokirjoittamiseen, sillä puhetilanteissa kieltä käytetään yleensä eri tavoin ja myös eri tarkoituksissa kuin kirjoitettaessa. Miten selkopuheen ohjeet tosiasiassa toimivat kielellisesti epäsymmetrisissä puhetilanteissa ja miten niitä tulisi kehittää (mm. Leskelä & Lindholm 2012)?

Väitöstutkimukseni (Leskelä, esitarkastuksessa) soveltavana osana tarkastelen selkopuheen ohjeistusta kehitysvammaisten puhujien kannalta ja ehdotan ohjeistukseen muutoksia. Tässä esityksessä esittelen väitöskirjani osatutkimuksissa esille nousseita havaintoja liittyen osaavamman puhujan kokeman yhdenvertaisuuden ja mukauttamisen väliseen ristipaineeseen. Ristipaine johtuu osaavamman puhujan samanaikaisesta pyrkimyksestä yhtäältä kohdella tukea tarvitsevaa puhujaa kuten ketä tahansa vastaavissa tilanteissa, mutta toisaalta muokata puhetta hänelle mahdollisimman ymmärrettäväksi ja saavutettavaksi. Havainnolla on merkitystä kehitysvammaisen puhujan kielellisen osallisuuden kokemuksen kannalta, mutta se vaikuttaa myös siihen, miten selkopuheen ohjeita tulisi kehittää.

Lähteet

Kartio, Johanna (2010): *Selkokieli ja vuorovaikutus -projekti. Loppuraportti*. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Leskelä, L. (esitarkastuksessa): *Selkopuhetta! Puhuttu selkokieli kehitysvammaisten henkilöiden ja ammatillisten vuorovaikutuksessa*.

Leskelä, L. (2012): Selkokiehisen vuorovaikutuksen ohjeet. – Leealaura Leskelä & Camilla Lindholm (toim.), *Haavoittuva keskustelu. Keskustelunanalyttisiä tutkimuksia kielellisesti epäsymmetrisestä vuorovaikutuksesta*. Kehitysvammaliiton tutkimuksia 6. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Leskelä, L. & Lindholm, C. (2012): Näkökulmia kielellisesti epäsymmetriseen vuorovaikutukseen. – Leealaura Leskelä & Camilla Lindholm (toim.), *Haavoittuva keskustelu. Keskustelunanalyttisiä tutkimuksia kielellisesti epäsymmetrisestä vuorovaikutuksesta*. Kehitysvammaliiton tutkimuksia 6. Helsinki: Kehitysvammaliitto, s. 12–31.

Satu Siltaloppi: Viittomisen muokkaaminen suomenruotsalaisessa viittomakielessä

Kun suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävät kohtaavat toisiaan, toisinaan he joutuvat muokkaamaan viittomistaan, jotta kaikki vuorovaikutustilanteessa mukana olevat pystyvät ymmärtämään ja osallistumaan. Tässä työpajaesitelmässä kerron, millaisia viittomisen muokkaamisen ja selkiyttämisen piirteitä haastattelu- ja tarkkailuaineistostani on tullut ilmi.

Viittomista muokataan, koska jollain tilanteessa mukana olevalla on syystä tai toisesta heikompi kielitaito, joka aiheuttaa kielenkäytön haasteita. Heikompi kielitaito voi johtua siitä, että henkilö ei ole ollut viittovien kuurojen parissa, eikä ole tottunut viittomakielen käyttöön. Viittomakielisillä kuuroilla on muutenkin runsasta yksilöllistä vaihtelua kieli- ja kommunikointitaidoissaan. Niihin vaikuttaa kuurouden aste/laatu, kuuroutumisikä, viittomakielen oppimisikä, viittomakielisessä vs. puhekielisessä ympäristössä vietetty aika, pääsääntöinen kommunikaatiokieli, koulutustausta (kuurojenkoulu, kuulevien koulu tulkin/avustajan kanssa tai apuvälinein, ammatti- tai muut opinnot Suomessa ja/tai Ruotsissa) ja mahdollinen työura. Usean suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävän arki on (ollut) varsin monikielistä ja ympäristön henkilöillä saattaa olla illuusio vahvasta ja monipuolisesta kielitaidosta, mutta käytännössä voikin olla, ettei kielitaito

ole vahva millään kielistä. Lisäksi, kuten kuulevillakin, kuuroilla viittomakielisillä voi olla muistisairauksia, neuropsykiatrisia haasteita tai erilaisia kehitysvammoja ja oppimisvaikeuksia, joiden vuoksi heillä on kielenkäytön ja kommunikoinnin haasteita.

Tässä esitelmässä käyn läpi aineistostani nousseita suomenruotsalaisen viittomakielen selkoilmaisun tapoja. Selkoilmaisu suomenruotsalaisella viittomakielellä muodostuu lyhyistä lauseista, joissa on mietitty sekä yksittäisen lauseen että lauseiden muodostaman kokonaisuuden ymmärrettävyys. Viittominen on mahdollisimman viittomakielistä, visuaalista ja konkreettista. Viittomavalinnoissa suositaan yksiselitteisyyttä, ja hyödynnetään kuvailu, ja kehollisuus sekä ympäristö ja sen esineet.

Esitys suomeksi, kysymyksiä voi esittää myös ruotsiksi ja englanniksi sekä suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä.

Assessment creating and limiting participation opportunities in education and society: A critical outlook

Convenors: Karim Rezagah, Ari Huhta & Dmitri Leontjev

There has been a growing realisation of societal diversity, including multicultural and multilingual diversity, which, in language assessment, has brought forth such foci as fairness, impact, and ethics of assessment (e.g., ILTA Code of Ethics; <https://www.iltaonline.com/page/CodeofEthics>) as well as power of assessment, including how it enables and creates obstacles to inclusion and participation in society (Shohamy, 2017). These ideas are, certainly, not new in education, dating back to Freire (1970) and Giroux (Giroux & McLaren, 1989). However, recently, in Finland as elsewhere, these discussions have intensified, with scholars, educators and policy makers raising concerns about and working towards increasing societal and educational equity, inclusion, and participation (Thrupp et al., 2022). The discussion of societal participation, inclusion, and equity has become more so intensive due to the global pandemic and the resultant move to Emergency Remote Teaching, revealing areas for development particularly in educational assessment (Zancajo et al., 2022).

This thematic workshop “Assessment creating and limiting participation opportunities in education and society: A critical outlook” brings together scholars in language assessment in Finland and beyond, discussing language assessment as creating and limiting educational and societal participation, inclusion, and equity, and their connection to language and language education policies.

The presenters approach these themes from different, though overlapping, perspectives, including assessment literacy (Tsagari, Rezagah), teacher feedback under remote teaching conditions (Mäkipää), cross-linguistic mediation in multilingual contexts (Stathopoulou et al.), peer feedback in sign language interpreter training (Tjukanov), and learner-centred assessment information (Tarnanen et al.). In the workshop, Professor Dina Tsagari presents as an invited speaker on language assessment literacy and its relevance to societal and educational participation and inclusion. The working languages in the workshop are Finnish and English.

Presenters:

- Dina Tsagari: Language Assessment Literacy: towards increasing societal and educational equity, inclusion, and participation Karim Rezagah: Policymakers, top-down decisions, and teachers’ agency: A focus on the Iranian English language teachers’ attitudes concerning assessment literacy
- Maria Stathopoulou, Magdalini Liontou, Phyllisienne Gauci, & Sílvia Melo-Pfeifer: Embracing the “multi-” in language assessment through cross-linguistic mediation: the METLA project
- Toni Mäkipää: Teacher feedback practices in foreign language emergency remote teaching in Finland
- Maija Tjukanov: Viittomakielen tulkkiopiskelijoiden kysymysmuotoiset ehdotukset vertaispalautekeskusteluissa
- Mirja Tarnanen, Merja Kauppinen ja Jan Hellgren: Kriittinen näkökulma arviointiin oppimisen uudistajana ja tiedon tuottajana

References

- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the Oppressed*. New York: Continuum
- Giroux, H. A., & McLaren, P. L. (Eds) (1989). *Critical pedagogy, the state, and cultural struggle*. Suny Press.
- Shohamy E. (2017) Critical Language Testing. In E.. Shohamy , I. Or , & S. May (Eds.), *Language Testing and Assessment. Encyclopedia of Language and Education* (3rd ed.). Springer, Cham.
- https://doi.org/10.1007/978-3-319-02261-1_26
- Thrupp, P. Seppänen, J. Kauko, & S. Kosunen (Eds.) (2022; accepted/in press). *Finland’s Famous Education System - Unvarnished insights into Finnish schooling*. Springer.

Zancajo, A., Verger, A., & Bolea, P. (2022). Digitalization and beyond: the effects of Covid-19 on post-pandemic educational policy and delivery in Europe. *Policy and Society*, 41(1), 111–128.
<https://doi.org/10.1093/polsoc/puab016>

Workshop presentation abstracts

Dina Tsagari: Language Assessment Literacy: towards increasing societal and educational equity, inclusion, and participation

One of the recent tendencies in the field of education nowadays is that student populations are becoming increasingly diverse, both culturally and linguistically. Also, the numbers of children diagnosed with *Specific Learning Differences* (SpLD), e.g. dyslexia, specific language impairment, attention deficits, those with other difficulties, e.g. visual, hearing or physical impairments, and children with immigrant backgrounds are steadily growing. This situation, combined with greater awareness of individual human rights and principles of inclusive education, has led to an increased demand for appropriate testing and assessment provision. This is of particular concern to second or foreign language teachers (Kormos and Smith, 2012; Nijakowska, 2010) and test providers (Taylor, 2012; Tsagari and Spanoudis, 2013) who are very often faced with the challenge of having to offer special arrangements (accommodations) to diverse learners.

Within this framework, this presentation will discuss the theoretical, ethical and practical considerations involved in assessing diverse language learners. More specifically, it will explore theoretical models and research findings that identify the special needs of diverse language learners and will evaluate the effectiveness of accommodation practices employed. Studies of both high-stakes tests and classroom-based assessments related to the needs of diverse language learners will be taken into consideration. The presentation will also offer suggestions and recommendations on how to improve teachers' language assessment literacy that addresses the needs of diverse language students.

Karim Rezagah: Policymakers, top-down decisions, and teachers' agency: A focus on the Iranian English language teachers' attitudes concerning assessment literacy

Iran's educational system decided to implement a shift in 2010 to involve both teachers and learners more actively in the teaching-learning process. Concerning English, the intention was to move from traditional teaching methodologies (Grammar-translation method) toward communicative approaches. However, making decisions by the policymakers is half of the way. The other half is implementing that shift by the teachers as one of the main stakeholders (Taylor, 2013). As an exam-oriented context, the challenge in Iran is that teachers have specific needs concerning developing their assessment literacy for applying this shift (Rezagah, 2022). Teachers' active inclusion in decision-making processes and their agency in classroom practices could speed up the implementation of the shift intended by the policymakers. For realizing the challenges that teachers face regarding their agency, particularly in the case of assessment, 15 English language head teachers (English language teachers who are responsible for moderating the group of the teachers' activities) were interviewed. The interviews were independently coded and content analyzed by the researcher and an expert in assessment. Two of the main themes that appeared from the analyses, including policymakers' top-down decisions and their impact on teachers' agency are going to be discussed in this presentation. The presentation concludes with implications for research on teachers' involvement in decision-making and professional development for assessment literacy and learners' inclusion in the learning process.

References

Rezagah, K. (2022: accepted). Iranian EFL Teachers' Assessment Literacy Knowledge: The

Impact of the Educational System on Teachers' Classroom Assessment Practices. *International Language Testing Journal*. 12(2). (To be published in October 2022)

Taylor, L. (2013). Communicating the theory, practice and principles of language testing to test stakeholders: Some reflections. *Language Testing*, 30(3), 403-412, DOI: 10.1177/0265532213480338

Maria Stathopoulou, Magdalini Liontou, Phyllisienne Gauci & Sílvia Melo-Pfeifer: Embracing the "multi-" in language assessment through cross-linguistic mediation: the METLA project

Despite growing interest and renewed calls to embrace a multilingual turn in education, particularly in developing and implementing plurilingual pedagogies, a pervasive monolingual mindset is still observable in language assessment. In this presentation, we discuss how we can promote a more inclusive approach to language assessment since the environment in which our learners live and thrive is "multi-", e.g. multilingual, multicultural and multimodal. We suggest that this can be achieved by introducing cross-linguistic mediation in the language classroom. According to the CEFR-CV, "in (cross-linguistic) mediation, the user/learner acts as a social agent who creates bridges and helps to construct or convey meaning (...) from one language to another" (Council of Europe, 2020, p. 90) and by doing so, they promote social inclusion and enhance participation initially in the language classroom and beyond. Notably, we present the role of cross-linguistic mediation in language assessment and the key considerations of assessing it. We also provide illustrative examples from the Mediation in Teaching, Learning and Assessment (METLA) project within the European Center for Modern Languages (ECML). Particularly, in the METLA project, we focus on formative assessment tasks in which we promote the use of different languages. The aim is twofold for the learners: to evaluate their performance of cross-linguistic mediation and, through reflection, to develop their mediation skills.

Council of Europe (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment Companion volume with new descriptors. Council of Europe. <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>.

Toni Mäkipää: Teacher feedback practices in foreign language emergency remote teaching in Finland

Due to the corona pandemic, emergency remote teaching (ERT) (Hodges et al., 2020) increased significantly at all levels of education. As ERT and face-to-face teaching differ considerably, it is vital to explore the effects of ERT on teaching and learning in order to reshape and diversify teaching practices (Mäkipää et al., 2022). Therefore, the purpose of this study was to elucidate how Finnish general upper secondary students (N=251) had perceived teacher feedback in foreign language ERT (English, Swedish, German, French, Spanish). The dataset contains both closed-ended and open-ended questions. In general, the students pointed out that teacher feedback had been encouraging and instructive. However, students with lower course grades had more negative perceptions of teacher feedback. They found teacher feedback to be discouraging and demotivating. By contrast, students with higher course grades manifested more positive perceptions of teacher feedback. Differences were also detected genderwise. Boys found teacher feedback more discouraging than girls did. The quantity of oral feedback in foreign language ERT was sparse according to the students. The results suggest that boys and students with lower course grades perceived teacher feedback negatively. This generates educational inequity. Thus, the focus of my presentation is to provide tools for enhancing current feedback practices and to develop foreign language ERT. I will also discuss how applied linguistics and language assessment contribute to promoting educational equity and the participation of students in foreign language ERT.

References

Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). *The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning*. Retrieved from <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning> (Accessed on June 20, 2022).

Mäkipää, T., Hildén, R., & Samulin, T. (2022). The Perceptions of Student Teachers of Online Pedagogical Courses and Assessment Practices in Finnish Subject Teacher Education. *Education Sciences*, 12(6), 1–16.

Maija Tjukanov: Viittomakielen tulkkiopiskelijoiden kysymysmuotoiset ehdotukset vertaispalauttekeskusteluissa

Viittomakielen tulkkiopiskelutuksessa kieli- ja tulkkaustaitoa arvioidaan usein suullisella vertaispalautteella. Vertaispalautteen haaste kuitenkin on, että opiskelijat joutuvat asettumaan ”tietävämpään” asemaan palautteensaajaan nähden, vaikka ovat tavallisesti taidoiltaan lähes saman tasoisia. Vaikka palautteeseen sisältyvä neuvominen ja ehdottaminen on esimerkiksi ohjaus- ja luokahuonekonteksteissa odotuksenmukaista, aiempi vuorovaikutustutkimus on osoittanut, että keskustelijat saattavat silti kohdella sekä korjaavien ehdotusten antamista että vastaanottamista ongelmallisena.

Esityksessäni tarkastelen suomalaisen viittomakielen tulkkaukseen liittyvää korjaavaa vertaispalautetta, jossa opiskelijat antavat toisilleen viittomakieltä koskevia kysymysmuotoisia parannusehdotuksia. Aineisto on kuvattu väitöskirjatutkimustani varten ja koostuu kuulevien opiskelijoiden välisistä, tulkkausharjoitusten jälkeisistä palautetilanteista ammattikorkeakoulun luokahuoneissa. Analyysissa on käytetty multimodaalista keskusteluanalyysia.

Viittomakielet ovat puhutuista kielistä irrallisia, luonnollisesti syntyneitä, kehittyviä ja varioivia kieliä, joiden vähemmistökieliasema sekä oikeus viittomakielen tulkkaukseen on kirjattu lakiin. Viittomakielen tulkit valmistuvat Suomessa haastavaan ammattiinsa usein opiskeltuaan itselleen täysin uutta kieltä vain noin neljän vuoden ajan. Tulkkien erinomainen kielitaito on ehdoton edellytys laadukkaaseen tulkkauksen toteuttamiselle ja näin ollen myös viittomakielisten henkilöiden yhdenvertaiselle osallisuudelle yhteiskunnassamme. Tutkittua tietoa viittomakielen tulkkauksen opetuksesta ja siihen liittyvästä kielitaidon arvioinnista on silti vasta hyvin vähän.

Esityksessä havainnollistan, millaisia sanallisia ja kehollisia keinoja tulkkiopiskelijat hyödyntävät kysymysmuotoisissa ehdotuksissaan ja miten ehdotusten hyväksymistä tai hylkäämistä keholla ja puheella osoitetaan. Aidon arviointitilanteen yksityiskohtainen tarkastelu tuo myös esille, kuinka opiskelijat tasapainottelevat rooleissaan vieraan kielen oppijoina, palautteenantajina ja -vastaanottajina, ratkovat kielitaitoonsa liittyviä haasteita sekä miten monenlaisiin toimintoihin kysymysmuotoiset lausumat voivat vertaispalautteessa kytkeytyä.

Lähteet

Gil, L. 2020. *Corrective Feedback to Second Language Learners of American Sign Language*. Master's thesis. A Thesis In The Department of Education. Concordia University Montreal, Quebec, Canada.

Mondada, L. 2016. Challenges of multimodality. Language and the body in social interaction. *Journal of Sociolinguistics* 20, 338–366.

Park, I. 2014. Stepwise advice negotiation in writing center peer tutoring. *Language and Education*, 28 (4), 362–382.

Seedhouse, P. 2004. *The Interactional Architecture of the Language Classroom: A Conversation Analysis Perspective*. Malden, MA: Blackwell.

Mirja Tarnanen, Merja Kauppinen & Jan Hellgren: Kriittinen näkökulma arviointiin oppimisen uudistajana ja tiedon tuottajana

Arviointia pidetään kaikkein poliittisimpana koulutusprosesseista, koska valtakysymykset lävistävät arviointitoiminnan (Heron 1988). Arviointiin liittyvää valtahierarkiaa onkin kyseenalaistettu vuosikymmeniä tutkimusjulkaisuissa (esim. Reynolds & Theran, 2010), minkä seurauksena oppijoiden toimijuutta on pyritty vahvistamaan arviointiprosesseissa. Arviointikulttuurien muutos on kuitenkin hidasta, koska kyse ei ole vain koulutuspoliittisista muutoksista vaan myös yhteisöjen ja toimijoiden arvojen, käsitysten ja käytänteiden muutoksista (Xiu & Brown, 2016). Arviointia haastavat näiden lisäksi yhteiskunnan ja koulutusympäristöjen muutokset, erityisesti oppimisympäristöjen digitalisoituminen ja siihen liittyvä tieto- ja taitokäsitysten murros, toiminnan monipaikkaisuus ja monimediaiset toimintaympäristöt.

Tarkastelemme esitelmässämme tiedon tuottamista arvioinnin avulla oppijalähtöisen opetuksen kehittämiseksi suomen kielessä ja kirjallisuudessa. Arviointikonteksteina ovat kansallinen oppimistulosarviointi ja luokanopettajakoulutus. Lähestymme arviointia kriittisestä ja systeemisestä näkökulmasta ja vastaamme seuraaviin tutkimuskysymyksiin: 1) Mitä tietoa arviointi tuottaa ja kenelle näissä kahdessa kontekstissa? 2) Millaisia toimijuuspositioita arviointi tarjoaa? 3) Millaisia pedagogiikan kehittämisen mahdollisuuksia arviointikontekstit tarjoavat? Tutkimuksen aineisto koostuu Karvin suomen kielen ja kirjallisuuden oppimistulosarvioinnin datasta sekä Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksen suomen kielen ja kirjallisuuden -opintokokonaisuuden kehittämiseen liittyvästä aineistosta. Aineisto on analysoitu temaattisen analyysin (Braun & Clark 2006) ja tilastoanalyysin keinoin. Tulosten mukaan molemmissa arviointikonteksteissa on sekä arviointia uudistavia että muutosta vastustavia jännitteitä. Nämä liittyvät sekä käsityksiin siitä, mitä ymmärrämme tiedoilla ja taidoilla että siihen, mikä taho arvioinnista vastaa sekä mihin tarkoitukseen ja ketä vasten arviointia tehdään. On myös syytä huomioida, millaisessa arjen ja toisaalta ihanteiden ristipaineessa arviointia tehdään. Jotta arviointi toimisi pedagogisesti mielekkäällä tavalla, tarvitaan kokonaisvaltaista käsitysten, arvostusten ja käytänteiden kriittistä tarkastelua ja yhteensovittamista.

Osallisuus työelämässä

Vetäjät: Elina Salomaa & Riitta Suominen

Työelämään liittyvä osallisuus voidaan nähdä kahdesta toisiinsa kietoutuneesta näkökulmasta. Yhtäältä merkityksellisen työn roolia on korostettu osana yksilön laajempaa yhteiskunnallista osallisuuden kokemusta. Toisaalta osallisuus on ollut jo pitkään yksi työelämän trendikäsitteistä, jolla on pyritty ratkomaan niin maahanmuuttajien kotoutumiseen kuin työhyvinvointiin tai johtamiseen liittyviä ongelmia. (Kettunen, 2021) Tämän päivän työelämän trendit, kuten kansainväliset projektit ja itsensä työllistäminen, luovat tilapäisiä ja monikielisiä työyhteisöjä. Teknologiset viestintäympäristöt puolestaan avaavat uudenlaisia paikkoja osallistumiselle. (ks. Nissi, Blåsjö & Jonsson, 2021) Kielellä ja muilla semioottisilla järjestelmillä on merkittävä rooli siinä, miten ja millaiseksi työntekijöiden osallisuus tällaisissa konteksteissa muotoutuu. Työpajassa tarkastellaan kielitieteellisestä näkökulmasta, miten osallisuus rakentuu ja miten sitä rakennetaan työelämässä. Entä millaiset kielelliset käytänteet vahvistavat tai heikentävät yksilöiden ja yhteisöjen osallisuutta?

Työpajan esitelmissä tarkastellaan osallisuutta erilaisissa työelämän konteksteissa, joissa osallistumisen kysymykset liittyvät muun muassa osallistujien monikielisyyteen ja kielellisiin epäsymmetrioihin, teknologisiin viestintäympäristöihin ja uudenlaisiin työmuotoihin. Näissä esitelmissä osallisuutta lähestytään yhtäältä työyhteisöön kuulumisen kokemuksena, toisaalta vuorovaikutukseen osallistumisen mahdollisuuksina.

Lähteet

Kettunen, P. 2021 (toim.). *Työntekijän osallisuus: mitä se on ja mitä sillä tavoitellaan*. Helsinki: Gaudeamus.

Nissi, R., Blåsjö, & Jonsson, (2021). Workplace communication in flux: from discrete languages, text genres and conversations to complex communicative situations. *Applied Linguistic Review*. Pre-published online.

Sessio 1: Osallisuus monikielisessä työympäristössä

1. Lääkärinä Suomessa – laillistamisprosessissa olevien maahanmuuttajalääkärien kokemuksia osallisuudesta työyhteisössä (Johanna Vaattovaara & Taina Pitkänen)
2. Oma-aloitteiset sananselitykset monikielisissä työtilanteissa (Inkeri Lehtimaja, Lari Kotilainen & Salla Kurhila)
3. Rinnakkaiskielisyys työyhteisössä: tapaustutkimus hallintotyöstä monikielisessä yliopistossa (Anna Solin)

Sessio 2: Yhteistyösuhteen luominen digialustalla

3. PowerPoint-esitys asiakassuhteen rakentamisen resurssina videovälitteisissä myyntineuvotteluissa (Elina Salomaa)
4. Relatiivinen vuorovaikutus keikka- ja palvelutyössä: fokuksessa sähköposti- ja pikaviestittely soveltavan taiteen projektissa (Mikko T. Virtanen & Riikka Nissi)
5. Loppukeskustelu

Työpajan esitelmien abstraktit

Johanna Vaattovaara & Taina Pitkänen: Lääkärinä Suomessa – laillistamisprosessissa olevien maahanmuuttajalääkärien kokemuksia osallisuudesta työyhteisössä

Tarkastelemme esitelmässämme maahanmuuttajataustaisten lääkäreiden näkökulmia työyhteisöön erityisesti osallisuuden kokemuksen näkökulmasta. Tarkastelu perustuu aineistoihin, jotka Taina Pitkänen on

kerännyt kaksoisroolissaan opettajana ja tutkijana EU/ETA-maiden ulkopuolella tutkintonsa suorittaneiden lääkäreiden laillistamiskokeeseen valmentavan koulutuksen yhteydessä^[1].

Aineisto koostuu kolmesta fokusryhmähaastattelusta ja osallistujien kirjallisena tuottamasta pohdintatehtävämateriaalista, jonka taustalla on oman työn reflektiivisen tutkimisen ideaan (Hanks 2019) perustuvat tehtävänannot. Kirjallista materiaalia on 16 lääkäriltä, joista 12 osallistui neljän hengen ryhmissä järjestettyihin fokusryhmähaastatteluihin.

Tässä tarkasteltava tutkimusaineisto on kerätty erityisesti sen selvittämiseksi, miten suomea toisena kielenä käyttävät lääkärit hahmottavat ja kuvaavat työssään kohtaamaansa kielellistä variaatiota, siihen liittyviä haasteita ja strategioita niin potilastyössä kuin työyhteisön sisäisissä vuorovaikutustilanteissa. Lääkärien kokemukset ja metakielelliset käsittelyt maalaavat kuitenkin samalla kuvaa myös siitä, millä tavalla työyhteisön kielelliset ja muut käytänteet ovat kytköksissä osallisuuden kokemiseen tai siihen liittyviin ongelmiin. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista lääkäreistä on suorittanut tai oli aineiston keruun aikaan suorittamassa laillistamisprosessiin kuuluvaa amanuenssiharjoittelua (Kiuru ym. 2021; ks. myös Pitkänen ym. 2021). Sitä kautta heillä on ollut mahdollisuus päästä seuraamaan suomalaisen terveydenhuoltoalan työyhteisön toimintaa, ja olla tässä roolissa osa työyhteisöä. Temaattisen analyysin keinoin (ks. Braun ym. 2018) olemmekin tutkineet aineistoa myös työyhteisöön integroitumisen ja osallisuuden kokemuksen näkökulmasta.

Esitelmässä keskitymme käsittelemään sitä, millaisia työyhteisön osallisuuteen liittyviä mainintoja aineistossa esiintyy, ja millaisia implikaatioita aineistosta nousee osallisuuden tukemiseksi monikielisissä ja -kulttuurisissa hoitoalan työyhteisöissä.

Lähteet

Braun, V., Clarke, V., Hayfield, N., Terry, G. (2018). Thematic analysis. – Liamputtong, P. (toim.), *Handbook of Research Methods in Health Social Sciences*, Springer Singapore, s. 843–860.

Hanks, J. (2019). From research-as-practice to exploratory practice-as-research in language teaching and beyond. *Language Teaching* 52, 143–187.

Kiuru, L., Sumanen, M., Mattila, K. & Kosunen, E. (2021). EU- ja Eta-maiden ulkopuolella valmistuneet lääkärit. Laillistamiskoulustelujen kehitys 2010-luvulla. *Lääkärilehti* 47, 2801–2806.

Pitkänen, T., Tervola, M., Toivonen, M., & Kosunen, E. (2021). Kielellisen merkityksen välittymisen ongelmia maahanmuuttajalääkärien potilastenteissä. *Virittäjä*, 125(3).

^[1] Tutkimusaineisto on osa Pitkäsen väitöstutkimusaineistokokonaisuutta, jonka avulla tutkitaan lääkärin työssä tarvittavaa kielitaitoa. Tutkimus kytkeytyy myös Vaattovaaran johtamaan laajempaan, kielitietoisuuksia asiantuntijatyössä inklusiivisin menetelmin tutkivaan hankkeeseen (<https://research.tuni.fi/plural/tutkimusryhmat/dare-muokkautuvat-kielitietoisuudet-ja-ideologiat-reflektiivisissa-prosesseissa/>)

Inkeri Lehtimaja, Lari Kotilainen & Salla Kurhila: Oma-aloitteiset sananselitykset monikielisillä työpaikoilla

Kansainvälistymisen myötä suomalaisilla työpaikoilla työskentelee yhä enemmän ihmisiä, joille suomi ei ole ensikieli. Riittävän ammatillisen kielitaidon saavuttaminen ennen työllistymistä voi kuitenkin olla hankalaa: kiristyneessä taloudellisessa tilanteessa on painetta siirtää kielenopiskelu yhä enemmän työpaikalle erillisten kielikurssien sijaan, ja lisäksi ammatillista kieltä on vaikea oppia kunnolla irrallaan työkontekstista. Kielenoppiminen ei kuitenkaan tapahdu työpaikalla automaattisesti, vaan se vaatii mahdollisuutta osallistua vuorovaikutukseen ja sopivaa ympäristön tukea. Kun työpaikalla on sekä suomenkielisiä että eritasoisesti suomea osaavia kakkoskielisiä työntekijöitä, kompetentimmat puhujat voivat tukea kielenoppijoita arkisissa keskusteluissa eri tavoin, esimerkiksi selittämällä vieraita sanoja. Vaikka tutkimus on osoittanut, että kompetentimmat puhujat eivät yleensä aktivoi omaa tietävämmän osapuolen asemaansa (Kurhila 2006, Paananen 2019), toisinaan näin kuitenkin tapahtuu. Tässä esitelmässä tarkastelemme keskustelunanalyysin

keinoin tapauksia, joissa kompetentimpi puhuja selittää oma-aloitteisesti puhekumppanille (potentiaalisesti) tuntemattoman sanan. Aineistomme koostuu videoiduista kulttuurialan järjestön kokouksista (noin 65 h) sekä erilaisista työtilanteista kirjastossa (noin 9 h).

Käsitlemme tilanteita, joissa vallitsee kielellinen epäsymmetria: kompetentimpi puhuja epäilee jonkin sanan olevan vieras puhekumppanille. Näitä tilanteita käsitellään työkontekstissa sen mukaan, mikä on laajempi meneillään oleva toiminta ja mitkä ovat tilanteeseen osallistujien keskinäiset roolit. Tarkastelemme kolmenlaisia tapauksia, jotka eroavat toisistaan siinä, miten sanan selitys tuotetaan. Ensinnäkin kompetentimpi puhuja voi tuottaa selityksen suoraan, ikään kuin oman puheensa parenteesina. Toisaalta kompetentimpi puhuja voi tiedustella puhekumppanilta, onko jokin sana tälle tuttu, ja tuottaa selityksen tarvittaessa (ks. Lilja 2012). Kolmas vaihtoehto on, että kompetentimpi puhuja asettuu ikään kuin opettajan asemaan ja yrittää saada kakkoskielisen puhekumppanin tuottamaan selityksen itse. Tapaukset asettuvat siis jatkumolle sen perusteella, miten voimakkaasti kielellinen epäsymmetria topikalisoidaan tilanteessa. Havaintomme osoittavat, että epäsymmetria nostetaan helpommin esiin ohjaustilanteissa, joissa kielenoppiminen on osa tilanteen tavoitetta ja osallistujien välillä on hierarkiaero.

Lähteet

Kurhila, Salla 2006: *Second Language Interaction*. Amsterdam: John Benjamins.

Lilja, Niina 2012: Tiedätkö mikä on suo? Kielellisen epäsymmetrian topikalisointi kakkoskielisessä arkikeskustelussa. *Virittäjä* 116 (4), 560-588.

Paananen, Jenny 2019: *Yhteisymmärryksen rakentaminen monikulttuurisilla lääkärin vastaanotoilla*. Väitöskirja, Turun yliopisto.

Anna Solin: Rinnakkaiskielisyys työyhteisöissä: tutkimus hallintotyöstä monikielisessä yliopistossa

Suomalaiset yliopistot ovat monikielistyneet vauhdikkaasti viime vuosikymmeninä, niin lisääntyneen opiskelijaliikkuvuuden kuin kansainvälisten rekrytointien myötä. Monikielisyyttä on tutkittu sekä kielipolitiikan että pedagogiikan näkökulmasta, mutta yliopistojen hallinnollinen työ on toistaiseksi saanut melko vähän huomiota. Analysoin esitelmässä yhden suomalaisen yliopiston hallinto henkilökuntaa ja heidän monikielistä työtään.

Tutkin kontekstia, jossa hallinto henkilökunta tuottaa yhdessä esityslistaa tiedekuntaneuvoston kokouksia varten. Aineistonkeruu ajoittui tilanteeseen, jossa tiedekunnassa oli juuri päätetty laatia esityslistat suomen lisäksi englannin kielellä. Siirtymä kaksikieliseen listaan tuotti tarvetta keskustella työyhteisössä kieliversioinnista niin kielen valinnan kuin kielen laadun näkökulmasta (esim. mitkä kaikki kokoustekstit on syytä laatia kahdella kielellä ja kenen vastuulla kieliversiointi olisi).

Muutosta perusteltiin vetoamalla osallisuuteen: englannin kielen käytön koettiin lisäävän kansainvälisen henkilöstön kokemusta osallisuudesta työyhteisössä. Hallinto henkilöstön näkökulmasta tekstien laatiminen monella kielellä oli kuitenkin ajoittain haasteellista. Analyysi herättääkin kysymyksen siitä, mitä kaikkea rinnakkaiskielisyys voi tarkoittaa työpaikoilla ja mitä jännitteitä mahdollisesti syntyy, kun linjataan uusista käytännöistä (Angouri 2013; Hultgren 2014).

Analysoin esitelmässä kolmea kysymystä:

- millaisista kielikysymyksistä syntyi neuvottelua hallinto henkilökunnan kesken liittyen englannin käyttöön esityslistatekstissä?
- miten työyhteisön ei-suomenkielisistä jäsenistä puhuttiin esityslistan käyttäjinä?
- miten kielen laadusta puhuttiin suhteessa esityslistagenreen ja tekstin lukijoihin?

Analyysi perustuu keväällä 2022 yhdessä tiedekunnassa kerättyyn etnografiseen aineistoon. Keskeinen aineistolaji ovat nauhoitukset hallinto henkilökunnan kokouksista. Henkilöstö valmisti kutakin esityslistaa

yhteisessä Zoom-välitteisessä valmistelukokouksessa, jossa keskusteltiin läpi listakohdat ja jossa myös tuotiin säännöllisesti esiin kielikysymyksiä. Kokousnauhoitusten lisäksi hyödynnän hallintohenkilöstön haastatteluja sekä esityslistoja ja niiden luonnosversioita.

Tutkimus on osa Koneen säätiön rahoittamaa hanketta "Kielen säätely yliopistomaailmassa".

Lähteet

Angouri, J. 2013. The multilingual reality of the multinational workplace: language policy and language use. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 34 (6), 564–581.
Hultgren, A-K. 2014. Whose parallellingualism? Overt and covert ideologies in Danish university language policies. *Multilingua*, 1-2, 61-87.

Elina Salomaa: PowerPoint-esitys asiakassuhteen rakentamisen resurssina videovälitteisissä myyntineuvotteluissa

Myyntityön onnistuminen riippuu pitkälti siitä, millaisen suhteen myyjä onnistuu luomaan asiakkaaseensa (ks. Niemi & Vuori, 2021). Yhä useammin myyntineuvottelut käydään teknologiavälitteisesti siten, että sekä myyjä että asiakas osallistuvat tapaamiseen omilta laitteiltaan. Samaan aikaan, kun asetelma rajoittaa tietynlaisten kehollisten toimintojen toteuttamista, se mahdollistaa toisenlaisia vuorovaikutteisia ja osallistavia käytänteitä, kuten esityksen jakamisen jaetun ruudun kautta (ks. Heinonen et al. 2021). Tutkimuksessa tarkastelen, miten PowerPoint-esitystä hyödynnetään videovälitteisen myyntineuvottelun aikana, ja miten se vaikuttaa myyntineuvottelun kulkuun ja osallistujaroolien rakentumiseen.

Aineisto koostuu kahdeksasta lakipalveluja tarjoavan yrityksen ja tämän potentiaalisen asiakkaan välisistä myyntineuvotteluiden Teams-tallenteista, joissa useimmiten kaksi juristia ja asiakas tapaavat ensimmäistä kertaa. Tapaamisten tarkoituksena on esitellä ja tarjota mahdollisille asiakkaille yrityksen palveluja. Tämä tehdään hyödyntämällä PowerPoint-esitystä, joka jaetaan Teamsissa kaikkien tapaamiseen osallistuvien nähtäväksi. Multimodaalinen keskusteluanalyysi mahdollistaa katseen kiinnittämisen esitystä avaaviin ja lopettaviin sekvensseihin, ja sitä kautta siihen, miten esitys asettuu osaksi ympäröivää myyntineuvottelutilannetta ja miten osallistujien roolit tulevat neuvotteluiksi näissä tilanteissa.

Tutkimuksen alustavat tulokset osoittavat, miten fokusoituun esitykseen ja sieltä takaisin vapaampaan vuorovaikutukseen siirtyminen vaativat tietynlaisia avausta osoittavia vuorovaikutuskäytänteitä, kuten metapuhetta ja teknologiaan orientoitumista. Näihin käytänteisiin liittyen osoitan, miten jaettu PowerPoint-esitys tekee kehollisen vuorovaikutuksen tai sen puuttumisen myyntineuvottelutilanteessa relevantiksi. Osapuolet näyttävät suuntautuvan kehollisen vuorovaikutuksen tärkeyteen esimerkiksi silloin, kun jaettu ruutu estää heitä näkemästä toisiaan. Lisäksi analyysini havainnollistaa, miten tukeutumalla esitykseen myyjä voi implikoida neuvottelun myyntifunktiota epäsuorasti orientoitumalla esitykseen yksinkertaisesti informaation välittämisenä tarjousehdotuksen sijaan. Asiakkaalle PowerPoint-esitys näyttäytyy kuitenkin ensisijaisesti tarjousehdotuksena. Tulokset kontribuoivat osallisuuden teemaan sekä myyntivuorovaikutuksen että teknologiavälitteisen vuorovaikutuksen tutkimuksen näkökulmista tarjoamalla uutta tietoa siitä, miten PowerPoint-esitys asettuu tapaamisissa keskeiseksi osallistujaroolien ja neuvottelun rakentamisen välineeksi.

Lähteet

Heinonen, P., Niemi, J. & Kaski, T. 2021. Changing participation in web conferencing: the shared computer screen as an online sales interaction resource. *Applied Linguistics Review*, vol. no. 2021.
Niemi, J. & Vuori, J. 2021 (toim.). *Myyntityö vuorovaikutuksena*. Tampere: Vastapaino.

Mikko Virtanen & Riikka Nissi: Relationaalinen vuorovaikutus keikka- ja palvelutyössä: fokuksessa sähköposti- ja pikaviestittely soveltavan taiteen projektissa

Palvelu- ja keikkatalouden eräänä keskeisenä piirteenä on pidetty sosiaalisten taitojen merkityksen korostumista: työntekijöiltä edellytetään paitsi asiaosaamista myös monipuolisia tunne- ja kohtaamistaitoja (Parviainen ym. toim. 2016). Kielentutkimuksen näkökulmasta sosiaalisia taitoja voi lähestyä relationaalisena vuorovaikutuksena, joka on uuden työn kontekstissa monin tavoin vaativaa. Ensinnäkin vuorovaikutus rakentuu projektimaaisessa työskentelyssä usein uusien ihmisten kanssa. Toiseksi vuorovaikutus on rooleiltaan neuvottelunalaista, sillä työskentely ei yleensä nojaa esimerkiksi perinteisten esimies-alaisuushteiden varaan. Kolmanneksi se vaatii uudenlaisten digitaalisten viestintäympäristöjen tuntemusta.

Tarkastelemme esitelmässä relationaalisen vuorovaikutuksen käytänteitä erään työprojektin digitaalisessa tekstipohjaisessa viestinnässä. Siinä missä aiempi lingvistinen tutkimus on perehtynyt työpaikkaorganisaatioiden sisäiseen suhdetyöhön (esim. Hössjer 2013; Darics 2020), on oma fokuksemme edellä kuvatussa keikkatyössä. Kiinnostuksemme on erityisesti, millaista suhdetyö on projektin alkuvaiheissa ja millaisia muotoja se saa yhteydenpidon jatkuessa pidempään. Tutkimuksemme aineisto tulee kolmivuotisesta yhteistyöprojektista, jossa taiteilija suunnittelee ja valmistaa taideteoksen sosiaali- ja terveysalan organisaation käyttöön. Esitelmässä keskitymme sähköposti- ja pikaviestintään, jota taiteilija käy organisaation keskeisten henkilöiden kanssa projektin edetessä. Metodisesti nojaamme digitaaliseen keskusteluanalyysiin, ja tarkastelemme aineistoa myös pitkittäisesti (vrt. interactional histories, Deppermann 2018).

Osallisuuden käsitettä pohdimme erityisesti palvelutuotannon ja työllistymismahdollisuuksien näkökulmasta.

Lähteet

- Darics, Erika 2020. E-leadership or “how to be boss in instant messaging?”. The role of nonverbal communication. *International Journal of Business Communication* 57(1), 3–29.
- Deppermann, Arnulf 2018. Changes in turn-design over interactional histories. The case of instructions in driving school lessons. – A. Deppermann & J. Streeck (toim.), *Time in embodied interaction*. 293–332. Amsterdam: John Benjamins.
- Hössjer, Amelia 2013. Small talk, politeness, and email communication in the workplace. – Susan Herring, Dieter Stein & Tuija Virtanen (toim.), *Pragmatics of computer-mediated communication*, 613–638. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Parviainen, Jaana, Kinnunen, Taina & Kortelainen, Ilmari (toim.) 2016. *Ruumiillisuus ja työelämä. Työruumis jälkiteollisessa taloudessa*. Tampere: Vastapaino.

Kirjoitetun ja visuaalisen selkoviesticinnän työpaja – teemana osallisuus

Vetäjät: Mikko T. Virtanen & Miina Kakko

Saavutettava viestintä on perusedellytys yhteiskunnan ja oman lähiyhteisön toimintaan osallistumiselle. Työpajassa pureudumme siihen, kuinka kirjoitetun ja visuaalisen selkoviesticinnän keinoin voidaan parantaa tai edesauttaa selkokielen kohderyhmiin kuuluvien – mutta myös varsinaisten kohderyhmien ulkopuolella olevien – ihmisten osallisuutta yhteiskunnassa. Osallisuudella tarkoitamme Kinnusen ja Hirvosen (2020: 322) sanoin sitä, että ”ihminen voi tuntea kuuluvuutta yhteisöön ja toimia yhteiskunnassa lähtökohdistaan riippumatta yhdenvertaisesti, kuten hankkia tietoa ajankohtaisista asioista, osallistua päätöksentekoon, nauttia kulttuurielämyksistä, rakentaa kulttuuria ja käyttää palveluita”. Työpaja koostuu alustuksista ja loppukeskustelusta. Alustuksissa osallisuutta pohditaan erityisesti seuraavista näkökulmista:

- kriisiajan selkokieline journalisimi ja viranomaisviesticintä (Auli Kulkki-Nieminen, Mikko Virtanen & Tiuhti Harju: ”Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen korona-ajan selkokielisessä viesticinnässä”; Eliisa Uotila: ”Selittämisen keinoista Ukrainan sotaan liittyvissä selkouutisissa”)
- selkomukautetut lomakkeet ja asiakirjat sosiaali- ja terveydenhuollossa (Anne Ketola & Eliisa Pitkäsalo: ”Kuvat selkoviesticinnän tukena”; Ulla Vanhatalo: ”Kysymyksiä masennuksen seulonnan kielen yksinkertaistamisesta”)
- selkokielisten materiaalien käyttö s2-opetuksessa (Miina Kakko: ”Pro gradu -tutkielma: Aikuisten S2-oppiloiden kokemuksia selkokielisten kaunokirjallisuuden lukemisesta”)
- selkokielen opetus yliopistossa (Leealaura Leskelä, Ritva Hartama-Heinonen & Päivi Kuusi: ”Selkomukauttaminen ja kääntäminen – yhteistyö ymmärryksen lisääjänä”).

Alustukset pohjautuvat meneillään oleviin selkokielen tutkimushankkeisiin ja vastikään valmistuneisiin opinnäytteisiin.

Lähde

Kinnunen, Tuija – Hirvonen, Maija 2020: Saavutettavuudesta osallisuuteen. – Maija Hirvonen & Tuija Kinnunen (toim.), *Saavutettava viesticintä. Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä* s. 321–339. Helsinki: Gaudeamus.

Työpajan esitelmien abstraktit

Auli Kulkki-Nieminen, Mikko Virtanen & Tiuhti Harju: Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen korona-ajan selkokielisessä viesticinnässä

Esitelmässämme pureudumme korona-ajan selkokielineen kriisiviesticintään – erityisesti journalistisiin sisältöihin – osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Lähtökohtamme on, että erityisesti koko yhteiskuntaan vaikuttavien kriisien aikana selkoviesticinnän on oltava paitsi kielellisesti ja sisällöllisesti saavutettavaa (ks. Leskelä & Uotila 2020) myös kohderyhmiään kannattelevaa eli osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia tarjoavaa. Esimerkiksi tapaamisrajoitusten ja karanteenien vuoksi yksilöllä voi olla käytännön tiedollisten tarpeiden lisäksi myös selvemmin henkiseen hyvinvointiin liittyviä tarpeita, kuten kriisin synnyttämien tunteiden ja kokemusten jakaminen muiden kanssa. Media, viranomaiset ja järjestöt voivat lievittää yksinäisyydestä johtuvaa ahdistusta ja toivottomuutta julkaisemalla myös sisältöjä, joissa kriisiaikaa käsitellään omakohtaisista ja vertaistason näkökulmista.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemisen kannalta yhtä lailla tärkeää on se, millä tavoin kriisiajan viesticinnässä legitimoidaan eli oikeutetaan (ks. van Leeuwen 2007) viranomaisten asettamia rajoituksia ja suosituksia, Selkokieline viesticintä on keskeisessä asemassa, kun perustellaan kriisin taltuttamiseksi vaadittavia toimintatapoja esimerkiksi kehitysvammaisille tai maahan muuttaneille ihmisille. Esitelmässä

tarkastelemme, millä keinoin (ja missä määrin) selkokielineen journalismi ja viranomaisviestintä ovat rakentaneet koronan taltuttamisesta kaikille yhteisen hankkeen sekä osaltaan tukeneet erityisryhmiä kriisiajasta selviämässä. Täydennämme tekstianalyysia selvittämällä tutkimushaastattelun keinoin, millaisia kokemuksia ja näkemyksiä selkokielen kohderyhmien edustajilla itsellään on korona-ajan viestinnästä.

Esitelmän taustana on Helsingin Sanomien Säätiön rahoittama hanke ”Ymmärrettävää, yhteisöllistä ja yhdenvertaista? Selkokielineen journalismin ja viestinnän saavutettavuus koronapandemian aikana” (2022–2024).

Lähteet

van Leeuwen, Theo 2007: Legitimation in discourse and communication. – *Discourse & Communication* 1(1) 91–112.

Leskelä, Leela – Uotila, Eliisa 2020: Selkokieli saavutettavan viestinnän välineenä. – Maija Hirvonen & Tuija Kinnunen (toim.), *Saavutettava viestintä. Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta etsimässä* s. 227–248. Helsinki: Gaudeamus.

Eliisa Uotila: Selittämisen keinoista Ukrainan sotaan liittyvissä selkouutisissa

Työpajaesitelmässäni tarkastelen selittämistä selkokielisessä uutiskontekstissa yhden rajatun ja tuoreen uutisaiheen kautta. Suomenkielisessä esitelmässä keskityn havaintoihini Ukraina-uutisoinnin selityksistä selkouutisissa sekä selitysjaksojen muuntumisen ajassa:

Keskustelussa Saksa ja Ranska vaativat Ukrainaan tulitaukoa. -> Tulitauon aikana ei käytetä aseita. Tulitaukoa tarvitaan, jotta ukrainalaisia voidaan evakuoida eli viedä pois sota-alueelta.

Laajemmassa aineistossani tyypillistä on, että selittävät jaksot ovat usein preesensmuotoisia, mikä voi irrottaa ne ajallisesti geneerisemmiksi meneillään olevasta uutistapahtumien raportoinnista. Käsillä olevassa suppeammassa osatutkimuksessa havainnoin, miten sota uutisaiheena vertautuu muihin uutisiin selitysstrategioiden valinnassa ja miten selityksiä kuljetetaan uutisessa limittäin kuten esimerkissä yllä.

Selittämisen katson olevan toimintaa, joka hahmottuu kirjoittajan yritykseksi katsoa käsiteltävää aihetta vastaanottajan näkökulmasta ja jonka tarkoitus on avata esimerkiksi eksplikoimalla tai elaboroimalla selitettävää tarkoitetta, jotta yleisön on mielekästä jatkaa tekstin parissa. Se on osa tekstiin kirjoittunutta vuorovaikutusta, joka kutsuu yleisöä osalliseksi uutisen diskurssiyhteisöä (Satakangas 2021; Virtanen, Rahti & Shore 2018).

Esitelmä on osa väitöskirjatutkimustani, jossa kognitiivisen lingvistiikan keinoin hahmotan laajemmin selittämistä ja ymmärrettävyyden lisäämisen ulottuvuuksia selkokielisessä tekstissä (Jaakola, Töyry, Helle, Rantajäästö 2014; Langacker 2008). Aineistoni koostuu Yleisradion selkokielistä uutissähkeistä sekä samoilta päiviltä kutakin selkouutista vastaavasta Ylen yleiskielisestä radion uutissähkeestä (vuosilta 2019–2020, 2022).

Lähteet

Jaakola, Töyry, Helle, Rantajäästö 2014: Construing the reader: A multidisciplinary approach to journalistic texts. *Discourse & Society* Vol. 25(5) 640–655

Kulkki-Nieminen 2010: *Selkoistettu uutinen: lingvistinen analyysi selkotekstin erityispiirteistä*. Tampere: Tampere University Press.

Langacker 2008: *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. Oxford: Oxford University Press

Satakangas, Henri 2021: *Termien selittäminen tietokirjossa*. Helsinki.

Virtanen, Mikko T., Rahtu, Toini & Shore, Susanna 2018: Kirjoitetun vuorovaikutuksen moninaisuus ja erityisyys. – Toini Rahtu, Susanna Shore & Mikko T. Virtanen (toim.), *Kirjoitettu vuorovaikutus*. s. 9–38. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Anne Ketola & Eliisa Pitkäsalo: Kuvat selkoviestinnän tukena

Esityksemme aiheena on visuaalisen viestinnän ja erityisesti sarjakuvailmaisun hyödyntäminen selkokielen kohderyhmien kanssa. Kognitiivisen psykologian tutkimus tarjoaa laajaa näyttöä siitä, että tekstin tukeminen kuvin auttaa tekstin ymmärtämisessä ja muistamisessa (esim. Sorden 2013, 155). Tästä syystä kuvaa ja sanaa yhdistävä sarjakuvailmaisuus on potentiaalisesti pelkkää sanallista tekstiä helpompaa ymmärtää ja muistaa. Kuva ilmaisukeinona ei ole kuitenkaan ongelmaton eikä automaattisesti selkeä. Kuva voi olla ainakin osin tulkinnanvarainen, koska kuvan tulkintaan vaikuttavat muun muassa kuvan katsojan kognitiiviset kyvyt ja hänen kulttuuritaustansa (Holsanova 2014: 340–349).

Kerromme esitelmässämme selkomukautushankkeesta, jossa teemme vaikeaselkoisista sosiaalihuollon asiakirjoista sarjakuvaversioita. Hanke tehdään yhteistyössä Ensi- ja turvakotien liiton kanssa. Olemme mukauttaneet sarjakuvamuotoon liiton asiakirjoja, jotka esittelevät heidän tarjoamiaan valvotun vaihdon ja valvotun tapaamisen palveluita. Näillä palveluilla tuetaan lapsen ja vanhemman yhteydenpitoa hankalissa olosuhteissa. Esitelmässämme kerromme vastaanottotutkimuksesta, jota olemme sarjakuva-asiakirjoilla tehneet sellaisten testilukijoiden kanssa, jotka eivät puhu suomea äidinkielenään. Esitämme alustavia havaintojamme siitä, millaisia sarjakuva-asiakirjojen tulisi olla erityisesti kuvituksen osalta, jotta ne olisivat mahdollisimman helppoja ymmärtää.

Lähteet

Holsanova, Jana (2014): In the eye of the beholder: Visual communication from a recipient perspective.

Teoksessa David Machin (toim.) *Visual communication*. Berliini: De Gruyter Mouton, 331–355.

Sorden, Stephen D. (2013): The Cognitive Theory of Multimedia Learning. Teoksessa Beverly J.

Irby, Genevieve Brown, Rafael Lara-Alecio, Shirley Jackson (toim.) *The Handbook of Educational Theories*. Charlotte: Information Age Publishing Inc., 155–167.

Ulla Vanhatalo: Kysymyksiä masennuksen seulonnan kielen yksinkertaistamisesta

Tarkastelen kahden tapaustutkimuksen valossa mielenterveyden arvioinnin lomakkeiden kielen yksinkertaistamista. Tutkimuksen taustalla on käytännön ongelma: suositeltavat tutkimusmenetelmät eivät toimi koko väestölle. Terveystieteiden ammattilaisia kannustetaan tekemään esimerkiksi pakolaistaustaisten henkilöiden mielenterveyden arviointia soveltuvin, luovin ja joustavin menetelmin (Castaneda & al. 2018). Tutkimukseni tavoite on muokata lomakekieltä semanttisen analyysin avulla niin, että arvioinnin kohde itse voisi ymmärtää sitä paremmin.

Ensimmäinen tapaustutkimus käsittelee masennuksen seulonnassa käytettävää lomaketta, jossa on kaksi kysymystä: 1) Oletko viimeisen kuukauden aikana usein ollut huolissasi tuntemastasi alakulosta, masentuneisuudesta tai toivottomuudesta? 2) Oletko viimeisen kuukauden aikana ollut usein huolissasi kokemastasi mielenkiinnon puutteesta tai haluttomuudesta? (Terveysportti; Vanhatalo ja Lindholm, arvioitavana). Toinen tapaustutkimus käsittelee äidin ja vauvan emotionaalisen yhteyden arviointia WECS-lomakkeella ja erityisesti kysymystä, onko äidin ja vauvan välillä nähtävissä "attraction" (Goddard & al. 2021). Kysymysten semanttisen analyysin menetelmänä on käytetty alkusanakieltä ja sen laajennusta (Vanhatalo & Tissari 2019, Goddard 2018).

Nostan esiin masennuksen seulonnan kielen semanttiseen analyysiin liittyviä kysymyksiä. Toivon saavani työpajalaisilta kommentteja saavutettavuuden ja osallisuuden toteutumisen näkökulmasta.

Lähteet

- Castaneda, Anu E.; Mäki-Opas, Johanna; Jokela, Satu; Kivi, Nina; Lähteenmäki, Minna; Miettinen, Tanja; Nieminen, Satu & Santalahti, Päivi. 2018. *Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa: PALOMA-käsikirja*.
- Goddard, C.; Vanhatalo, U.; Hane, A. A. & Welch, M. G. 2021. Adapting the Welch Emotional Connection Screen (WECS) into Minimal English and Seven Other Minimal Languages. In *Minimal Languages in Action*. Goddard, C. (ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Goddard, Cliff (ed.). 2018. *Minimal English For a Global World: Improved Communication Using Fewer Words*. Palgrave Macmillan.
- Terveysportti. <https://terveysportti.mobi/dtk/hpt/avaa?p_artikkeli=tmm00081>.
- Vanhatalo Ulla & Lindholm Camilla. Simplifying phrases in depression screens: interpreters' views on usefulness in six languages. In peer-review.
- Vanhatalo, U., & Tissari, H. 2017. Esittelyssä alkusanakieli. *Virittäjä*, 121(2). <<https://doi.org/10.23982/vir.49707>>.

Miina Kakko: Aikuisten S2-oppijoiden kokemuksia selkokiehisen kaunokirjallisuuden lukemisesta

Tutkimuksessani toteutin opetuskokeilun, jossa toin selkokiehisen kaunokirjallisuuden osaksi aikuisten perusopetuksen (AIBE) päättövaiheen suomi toisena kielenä (S2) -opetusta. Tutkimukseni aineisto koostuu kahdesta tallennetusta ryhmähaastattelusta ja yhdestä ryhmäkeskustelusta sekä kahdesta Tuija Takalan novellista. Haastattelu- ja keskusteluaineiston keräsin Teamsissa toteuttamassani opetuskokeilussa, jossa kuusi osallistujaa luki itsenäisesti Jää-novellin ja ryhmässä Sauna-novellin. Kummankin lukukerran jälkeen keskustelimme luetusta.

Työpaassa keskityn siihen, miten S2-oppijat kokivat selkokiehisten novellien lukemisen ja millä tavoin S2-oppijoiden havainnot novelleista kytkeytyvät Selkomittarin (Selkokeskus 2018) kirjoitetun selkokiehisen kriteereihin. Tutkimustulosteni mukaan selkokiehisiä novelleja lukiessaan osallistujat kiinnittivät huomiota sekä helppoihin että vaikeisiin asioihin. Novelleissa helppoja olivat tuttu sanasto, lyhyet sanat, lyhyet lauseet, lyhyet kappaleet ja se, että lauseet ja virkkeet olivat kappaleissa ja järjestyksessä. Vaikeita taas olivat uudet tuntemattomat sanat, taivutetut sananmuodot ja kuvailevat ilmaukset.

Itsenäisesti luettaessa ymmärrystä luetusta rakennettiin paljolti Googlen kääntäjän avulla. Kaikki osallistujat pitivät yhdessä lukemista parempana tapana lukea novellia. Kollektiivista ymmärrystä rakennettiin selittämisen, materiaamisen oikea-aikaisen tuen, neuvomisen, muiden kielten käytön, kokemukseen pohjautuvan tiedon jakamisen, kysymisen, toistamisen, tarkistamisen ja yhdessä pohtimisen avulla. Yhdessä luetusta keskusteleminen tarjosi hyvin tukea, ja novellien ymmärtäminen vaikuttaakin olevan suurilta osin yhteistyötä ainakin silloin, kun siihen annetaan mahdollisuus (ks. Vaarala 2009: 260). Toisella kielellä lukeminen eroaa ensikielellä lukemisesta, ja olisikin tärkeää, että luettava teksti ei ole liian vaikeaa. Selkokiehinen teksti tukee toisella kielellä lukemista, sillä se on rakenteeltaan ja sanastoltaan helpompaa ja pituudeltaan lyhyempää kuin yleiskielinen teksti (ks. Männikkölahti 2022; Selkokeskus 2020: 3).

Lähteet

- Männikkölahti, Hanna 2022: *Suullinen selkokirjaesittely* 7.3.2022.
- Selkokeskus 2018: *Selkeästi kaikille. Selkomittari*. – https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2018/10/SELKOMITTARI_2018_11.10.18.pdf.
- 2020: Selkokirjat 2020. Lätlästä böcker 2020.
- Vaarala, Heidi 2009: *Oudosta omaksi. Miten suomenoppijat keskusteleovat nykynevellista?* – Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Humanities 129. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/22654>.

Leealaura Leskelä, Ritva Hartama-Heinonen & Päivi Kuusi: Selkomukauttaminen ja kääntäminen – yhteistyö ymmärryksen lisääjänä

Selkokielen tehtäväksi mainitaan usein kielellisesti heikossa asemassa olevien tukeminen mahdollistamalla osallisuus yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Selkokielen tarve näyttää myös Suomessa kasvaneen viime vuosina (mm. Juusola 2019). Selkokielen materiaalin tuotanto on kuitenkin toistaiseksi hyvin pienen asiantuntijajoukon varassa. Mistä löytyvät tulevaisuudessa selkokielen osaajat, kun valmista koulutuspolkua ei toistaiseksi ole eivätkä pienin voimin toimivat Selkokeskus ja LL-Center voi vastata kasvavaan kysyntään?

Helsingin yliopiston kääntämisen ja tulkkauksen maisteriohjelma on pyrkinyt ottamaan tämän haasteen osaltaan vastaan tutustuttamalla opiskelijat käännöskursseilla selkokielen ja selkomukauttamisen teoriaan ja käytäntöön. Opettajat ovat puolestaan tutkineet tätä opetuskokeilusta alkanutta kehittämistyötä (Hartama-Heinonen ym. 2022; Kuusi ym. ilm. 2023).

Esityksessämme tarkastelemme hankkeemme tuloksia. Pohdimme, miten toisaalta selkokielen tutkijan ja käännöstutkijoiden yhteistyö, toisaalta kääntäjäopiskelijoiden selkomukautukset ja niiden työselosteet ovat lisänneet tutkijoiden ymmärrystä selkomukauttamisesta ja kääntämisestä ja niiden yhtymäkohdista.

Lähteet

Hartama-Heinonen, Ritva, Päivi Kuusi, Leealaura Leskelä & Kaarina Pitkänen-Heikkilä 2022.

Kääntäjäopiskelijat selkomukauttajina. Opetuskokeilun antia. MikaEL15, s. 106–120.

Juusola, Markku, 2019. Selkokielen tarvearvio. <https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2021/05/Tarvearvio-2019.pdf> (9.8.2022).

Kuusi, Päivi, Kaarina Pitkänen-Heikkilä, Ritva Hartama-Heinonen, Leealaura Leskelä, Päivi Pasanen & Juha Eskelinen (ilm. 2023). Selkomukauttaminen käännösstrategioiden valossa. Havainnot kääntäjäkoulutuksesta. *Virittäjä*.

Nexus analytic perspectives on language, participation and change

Convenors: Riikka Tumelius & Justyna Legutko

The workshop introduces nexus analytic perspectives into the study of language and participation in the personal and educational domains. Nexus analysis (Scollon & Scollon, 2004) has a change-oriented take on doing research, aiming to address social problems. Social action is placed in focus and research advances cyclically through overlapping phases of engaging, navigating and changing. Nexus analysis (NA) includes the ability to zoom in to the interactional details of the phenomenon under study, and to zoom out to study the situated action in relation to the wider societal discourses. The workshop presents nexus analysis as a flexible research strategy that can be applied to various contexts. A special focus is placed on discussing nexus analysis as a research methodology that entails a participatory approach to research. Nexus analysis sets out to involve the community that is being studied and allows for the research participants to act as co-researchers.

The workshop presentations will discuss the use of nexus analysis in various contexts: Tumelius discusses how nexus analysis can be applied to promoting pedagogical change in the context of language teacher education as future language teachers are learning to use digital technologies for language learning. Legutko sheds light on how language teachers develop plurilingual and cross-curricular teaching approaches to writing as a joint endeavour at school, and discusses the benefits of following the three nexus analytical phases in research to promote change in educational practices. Tiermas investigates social and linguistic practices at school to look into how students' multilingual agency is performed in interaction, illustrating the use of nexus analysis to promote more socially just education. Vorobeva examines how nexus analysis can be used in the field of family language policy to engage participants as co-researchers and as co-constructors of meanings. Intke-Hernandez considers the change-oriented aspects of nexus analysis as a form of social activism, and the effects of involving the research participants as co-researchers for doing research.

References

Scollon, R. & Scollon, S.W. (2004). *Nexus analysis: Discourse and the emerging Internet*. Routledge.

Main languages of the workshop will be English and Finnish. We aim to support participation in different languages with flexible language practices.

Workshop contributions in the presentation order:

- Riikka Tumelius, University of Oulu: Nexus analysis as a participatory framework in the study of pedagogical change in the context of language teacher education
- Justyna Legutko, Linnaeus University, Sweden: A nexus analysis of writing activities in language classrooms: toward cross-curricular teaching approaches
- Anne Tiermas, University of Helsinki: Social and linguistic practices in lower secondary school: A nexus analytical approach to students' agency
- Polina Vorobeva, University of Jyväskylä: What does nexus analysis bring to the field of family language policy? Discussing emic and critical perspectives
- Minna Intke-Hernandez, University of Helsinki: Research participants as co-researchers

Workshop presentation abstracts

Riikka Tumelius: Nexus analysis as a participatory framework in the study of pedagogical change in the context of language teacher education

This paper discusses nexus analysis (Scollon & Scollon, 2004) as a research strategy for studying and promoting pedagogical change. The presentation builds on the findings of a doctoral research (Tumelius, 2022) that examined a university course where preservice teachers (PSTs) design and carry out an online language learning project for schoolchildren. The study used multiple types of research materials: video recordings, texts from online discussion forums, chat logs, documents from the design process and the learning projects, the PSTs' reflective writings and the researchers' observations. The research showed that the university course's design-driven approach combining theory and practice gave the PSTs an opportunity to gain hands-on experience on teaching languages as a collaborative effort, and to design language learning from a new perspective. The PSTs were dealing with competing understandings of language learning and teaching, which demonstrated why creating pedagogical change is challenging. Nexus analysis makes it possible to examine change as situated action which is tied to broader, societal structures. On the one hand, attention is paid to momentary action and interaction where the practices of teaching are built. On the other hand, the analysis also encompasses broader discourses, such as curricula or public talk. Nexus analysis allows switching focus between these dimensions and so, helps to shed light on their mutual, complex relationship. The presentation will consider how nexus analytical concepts could be adapted as tools for teachers and teacher educators, and how the participatory approach of nexus analysis could be applied in involving teachers as co-researchers in the study of language pedagogies in the era of digitalisation.

References

Scollon, R. & Scollon, S.W. (2004). *Nexus analysis: Discourse and the emerging Internet*. Routledge.
Tumelius, R. (2022). *Future language teachers designing for language learning in hybrid environments*. Doctoral thesis. University of Oulu Graduate School, Finland. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526233307>

Justyna Legutko: A nexus analysis of writing activities in language classrooms: toward cross-curricular teaching approaches

Operationalising plurilingual teaching approaches is a common interest and goal of educational linguists (Dooly and Vallejo, 2020). It requires close collaboration with language teachers and is likely to call for a change in their current teaching practices, given the still prevailing monolingual habitus (Gogolin et al., 2019). Nexus analysis (Scollon and Scollon, 2004) presents itself as a particularly apt methodology to instigate that change. This project's aim is to explore ways in which language teachers can develop a common teaching approach to writing in their language classrooms. Given that the context are two secondary schools in Berlin, Germany, those languages are German as the language of schooling as well as English, French and Spanish as foreign languages. The following three nexus analytical activities allowed for introducing meaningful change to the nexus of practice (NoP) at hand, namely teaching approaches to writing in language classrooms. (1) Engaging and (2) navigating the NoP involved classroom observations, interviews and regular informal conversations, and allowed for a deeper understanding of the current NoP. Based on the researcher's analysis of these observations, language teachers negotiated a new common teaching approach to writing, i.e., (3) changed the NoP. The strength of following the three nexus analytical steps lies in combining them with an engaged research stance, offering time and space for local actors to design change that fits their context. The presentation will be held in English.

References

DOOLY, M. & VALLEJO, C. 2020. Bringing plurilingualism into teaching practice: a quixotic quest? *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 23, 81-97.

GOGOLIN, I., MCMONAGLE, S. & SALEM, T. 2019. Germany: Systemic, Sociocultural and Linguistic Perspectives on Educational Inequality. *The Palgrave Handbook of Race and Ethnic Inequalities in Education*.

SCOLLON, R. & SCOLLON, S. W. 2004. *Nexus Analysis: Discourse and the Emerging Internet*, London and New York, Routledge.

Anne Tiermas: Social and linguistic practices in lower secondary school: A nexus analytical approach to students' agency

In Finland, linguistically diverse schools are mainstream especially in urban areas. Language awareness and multilingual pedagogies are fundamental elements of current core curriculum in basic education (EDUFI 2014). Nevertheless, the implementation of new pedagogies is rather indeterminate (see Heikkola et al. 2022). To carry out more socially just education, classroom practices should be discussed critically.

In this presentation, the nexus analysis framework (Scollon & Scollon 2004) is used to investigate language practices at school. This presentation seeks to answer two research questions: 1) how different linguistic resources are negotiated at school and 2) how students' multilingual agency is performed in interaction.

Agency is fundamentally a social phenomenon and thereby reconstructed and transformed in discursive practices (Miller 2014, 4). In the nexus of social action, the focus is on all significant discourses: interaction order, discourses in place and historical bodies (Scollon & Scollon 2004, 19). This circumference of discourses also shapes trajectories of agency.

The presentation is based on ongoing longitudinal research. The data consists of survey, texts, students' and teachers' interviews, ethnographic fieldwork and video recordings in the lower secondary school classroom. As a result, the analysis shows that students' engagement in classroom interaction and language learning is challenged by the social and linguistic practices used.

References

EDUFI= Finnish National Agency for Education (2014). *Finnish Core Curriculum*.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetusuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus
 Heikkola, L. M., Alisaari, J., Vigren, H. & N. Commins (2022). Requirements Meet Reality: Finnish Teachers' Practices in Linguistically Diverse Classrooms. *Journal of Language, Identity & Education*.
<https://doi.org/10.1080/15348458.2021.1991801>.
 Miller, E. R. (2014). *The Language of Adult Immigrants: Agency in the Making*. Bristol: Multilingual Matters.
 Scollon, R. & S. W. Scollon (2004). *Nexus analysis: discourse and the emerging internet*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.

Polina Vorobeva: What does nexus analysis bring to the field of family language policy? Discussing emic and critical perspectives

In recent years nexus analysis (NA) (Scollon & Scollon, 2004) has been widely applied in the field of family language policy (FLP). NA has proved to be a useful toolkit that allows for an integral analysis of changing FLP in multilingual families (see e.g., Palviainen & Boyd, 2013).

The current presentation explores the possibilities opened up by NA in the field of FLP to engage participants as co-researchers and as co-constructors of meanings and to take a critical stance during the research process, especially when analyzing multifaceted data (i.e., recorded interviews, interactions, and

official documents, e.g., national core curriculum). The presentation draws on recent studies (see e.g., Vorobeva, 2021) where NA was applied as a methodological framework and an epistemological stance. It particularly focuses on NA as a three-stage research strategy, which allows approaching an emic perspective (i.e., participants' perspective). Furthermore, NA is a useful lens that helps open up the intricacies of ways in which (multilingual) families navigate and participate in social life.

A thorough examination of NA in the context of FLP allows for a better understanding of the opportunities that NA offers to the field and the various practices of its application. The outcomes of the discussion can be translated into other fields of sociolinguistics and applied linguistics.

Language of the presentation: English

References

- Palviainen, Å., and S. Boyd. 2013. "Unity in Discourse, Diversity in Practice: The One Person One Language Policy in Bilingual Families." In *Successful Family Language Policy*, 223–248. doi:10.1007/978-94-007-7753-8_10.
- Scollon, R., and W. S. Scollon. 2004. *Nexus Analysis Discourse and the Emerging Internet*. London and New York: Routledge.
- Vorobeva (2021): Families in flux: at the nexus of fluid family configurations and language practices, *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, DOI: 10.1080/01434632.2021.1979013

Minna Intke-Hernandez: Research participants as co-researchers

Nexus analytic research aims at social change, and it should be done together with the participants (Scollon & Scollon 2004; 2007; 2009) who are not only considered as informants, but also as co-researchers. The concept of "co-researchers" means that the relationship between the researcher and the participants need to be understood in a new way: the research material no longer belongs only to the researcher, but is produced in co-operation with the participants (Honko 1992; Immonen 2014). This also produces ethical issues that need to be resolved.

After my doctoral research (Intke-Hernandez 2020), I took the research results back to the participants and discussed the findings with them. For me, implementing the third phase of the NA, changing the nexus of practice, was one way to exercise social activism.

In this presentation I will focus on the following questions: When NA is applied, 1) what kind of social changes can be produced and how?, 2) What kind of ethical issues have to be taken into account when working with co-researchers and when taking the results back to them? I also will give some examples of my earlier and also from my current research.

References

- Honko, Lauri (1992) Dialogisesta kenttämetsästä. – *Sananjalka* 34, 123–137.
- Immonen, Mari (2014) Museo goes rock'n roll – vantaalaisen bänditoiminnan dokumentointihanke. Teoksessa In Pilvi Hämeenaho & Eerika Koskinen-Koivisto (eds.), *Moniulotteinen etnografia*. Helsinki: Ethnos ry, 308–332.
- Intke-Hernandez, Minna (2020a) *Maahanmuuttajaäitien arjen kielitarinat: etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosiaalistumisesta*. Väitöskirja. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 103. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6838-2>
- Scollon, Ron & Scollon, Suzie Wong (2004) *Nexus analysis: Discourse and the emerging internet*. Lontoo: Routledge.
- Scollon, Ron & Scollon, Suzie Wong (2007) *Nexus analysis: Refocusing ethnography on action*. *Journal of Sociolinguistics* 11:5, 608–625.

Scollon, Ron & Scollon, Suzie Wong (2009) Breakthrough into action. *Text & talk* 29:3, 277–294.

How do we chunk up speech that we hear?

Convenor: Anna Mauranen

An intriguing question in human language processing is how we manage to make sense of the continuous, rapid flow of speech that we hear in real time, despite the limitations of our working memory (Christiansen & Chater 2016). It is reasonably well established that complex stimuli of various kinds are processed by segmenting them into smaller chunks, which are integrated in an emerging representation of a larger whole. This has been found for example with complex static objects (e.g., Biederman 1987, Kimchi 2015), visual events (Zacks & Tversky 2001; Radvansky & Zacks, 2014), and music (Sridharan et al., 2007). Chunking continuous stimuli therefore seems to be a domain-general phenomenon (Blumenthal-Dramé et al., 2017), but there is surprisingly little research into it for language.

Despite a considerable body of experimental studies on the segmentation of contrived examples of relatively low-level phenomena (phonology, morphology, syntax, lexical semantics), research with authentic, continuous data has remained scarce. On the other hand, there is rich corpus-based evidence of frequently repeated multi-word expressions (aka formulaic expressions, constructions, fixed expressions, among others), which many scholars (e.g. Bybee 2003) assume, though have not shown, to be units of processing. These traditions do not meet, and neither examines continuous data of ordinary speech. In this workshop, we address chunking performed intuitively by linguistically naïve listeners on extracts of continuous, spontaneous speech. We hypothesise, in line with Sinclair & Mauranen (2006), that fluent speakers of a language chunk up the language they hear in largely convergent ways.

The workshop is based on a research project at the University of Helsinki: Chunking in Language: Units of meaning and processing (CLUMP). It investigates authentic speech with both behavioural methods (Vetchinnikova et al., 2017, 2022) and electrophysiological measurements of brain responses (Anurova et al., 2022). Findings support the hypothesis that listeners' intuitive marking of chunk boundaries is highly convergent and that neurocognitive responses are sensitive to boundaries perceived by participants in behavioural studies.

The question arises what linguistic cues affect the perception of boundaries. Our presentations look at chunk perception from various interrelated angles: different languages, native and non-native speakers, and chunking under different experimental conditions. Analytical methods include quantitative and qualitative approaches. A focal issue throughout is which linguistic cues might best explain the placement of chunk boundaries: prosodic, syntactic, meaning, discourse structure, or combinations of these.

Presentations:

1. Svetlana Vetchinnikova: "Linguistic predictors and cognitive constraints of perceptual chunking"
2. Aleksandra Dobrego: "Making sense of natural speech: prosodic and syntactic cues in L2 speech segmentation"
3. Alena Konina: "Spontaneous speech segmentation on different timescales: effect of instruction"
4. Anna Mauranen: "What does discourse contribute to our perception of speech?"

Workshop presentation abstracts

Svetlana Vetchinnikova: Linguistic predictors and cognitive constraints of perceptual chunking

Perceptual chunking is clearly constrained by human cognitive properties (Christiansen & Chater 2016). Limitations of working memory have been known for a long time. Recently it has been suggested that periodic neural oscillations can also play a foundational role in speech segmentation (Henke & Meyer 2021). How do these temporal constraints interact with linguistic information? More specifically, which

linguistic predictors have an effect of chunk boundary perception when the temporal constraints are taken into account?

In this study, we asked 50 experiment participants to listen to 97 short extracts of recorded speech selected from corpora and intuitively mark chunk boundaries in the accompanying transcripts through a custom-built tablet application. We then annotated all spaces between every two words for pause duration, prosodic boundary strength, clausal syntactic structure, time elapsed from the onset of a new chunk and surprisal and entered them in mixed effects logistic regression models to predict chunk boundary perception. We also used conditional random forests to find out to what extent the importance of these cues varied across listeners and across speech extracts.

We found that in chunking up speech listeners used all cues but varied in their relative preference for a cue type as well as tracked different cues depending on the linguistic properties of the speech extract they were listening to. All statistical models also showed a strong effect of the time-based constraint. Finally, the direction of the surprisal effect suggested that chunking speech into perceptual groups is different from statistical learning of multi-word units from the input.

References

- Christiansen, Morten H. & Nick Chater. 2016. *The Now-or-Never bottleneck: A fundamental constraint on language. Behavioral and Brain Sciences*. Cambridge University Press 39.
<https://doi.org/10.1017/S0140525X1500031X>.
- Henke, Lena & Lars Meyer. 2021. Endogenous Oscillations Time-Constrain Linguistic Segmentation: Cycling the Garden Path. *Cerebral Cortex* 31(9). 4289–4299. <https://doi.org/10.1093/cercor/bhab086>.

Aleksandra Dobrego: Making sense of natural speech: prosodic and syntactic cues in L2 speech segmentation

Language arranges itself along a continuous line, either in time (speech) or in space (text). As working memory is finite and presumably limited to 4 units (Cowan 2001), it is largely uncontested that language processing must proceed in chunks (Christiansen and Chater 2016). In the talk, we report two experiments where we study segmentation of natural speech. We investigate how language experience affects natural speech segmentation and whether these segmentation patterns are reflected in the brain.

In the first experiment, we tested chunking of L1 and L2 speakers of English. We asked our participants to listen to the extracts, follow the transcript on an iPad, mark boundaries by tapping the screen and answer a comprehension question afterwards (adopted from Vetchinnikova et al. 2017). The perceived boundaries resulted in 'chunks'. We assessed their agreement and segmentation strategies and found that prosody is what both groups make the most use of, with L1 users relying slightly more on it. However, the groups performed alike in efficiency and agreement, suggesting that language experience slightly affects the cues but not the ultimate outcome of natural speech segmentation.

In the second experiment, we went on with looking at the role of prosody and syntax in L2 speech segmentation using MEEG recordings in healthy adults. We intended to test whether chunk boundaries and segmentation cues would be reflected in the brain activity. Participants listened to the extracts of natural speech each followed by a comprehension question. We inserted 2-second gaps into each extract of speech at chunk boundaries and at places within chunks, and recorded brain activity during these two contrasting types of pauses. Pauses at chunk boundaries elicited a CPS with the sources over bilateral auditory cortices. In contrast, pauses within a chunk were perceived as interruptions and elicited a biphasic emitted potential with sources in the bilateral primary and non-primary auditory areas with right-hemispheric dominance. We showed that chunk boundaries elicit distinct evoked activity in the brain compared to non-boundaries. Moreover, chunk boundaries were influenced by both prosody and syntactic structure, whereas chunk

interruptions – by prosody only, suggesting that the integrity of the intonation contour may be considered as an essential property of the chunk.

Alena Konina: Spontaneous speech segmentation on different timescales: effect of instruction

When faced with a continuous stream of stimuli, humans process that stream by segmenting it into smaller manageable units. Event Segmentation Theory (EST) argues that segmentation happens automatically and at multiple timescales at the same time. Even though this cognitive process is considered automatic, it is possible to focus the attention of the person performing it on one timescale or another. We investigated that idea by asking two groups of participants (N=61) to segment the same set of spontaneous speech extracts (N=50, approx. 20-40s. each). We used a custom-built tablet application that plays each extract in the headphones while displaying the extract's transcript on the screen. The application allows tapping on the screen to mark the end of one segment and the beginning of the next one. Participants in the intuitive condition were instructed to chunk the audio as they saw fit. Participants in the instructed condition were asked to chunk "as frequently as it makes sense". Each extract was followed by a comprehension question.

Using this non-constraining experimental paradigm, we explored the effect that explicit instruction has on intuitive chunking behavior. Participants in the instructed condition generated more and shorter chunks than participants in the intuitive one. More comprehension questions on average were answered correctly in the intuitive condition. This finding suggests that the intuitive condition probably tapped more into the automatic segmentation process explored by EST leaving more processing capacity to channel towards understanding. Participants in both conditions chunked a third of the extracts identically suggesting that timescales partly coincided. The majority of the non-overlapping chunks in both conditions aligned perfectly providing further support to EST.

Anna Mauranen: What does discourse contribute to our perception of speech?

Like other complex stimuli, such as visual events (e.g. Radvansky & Zacks, 2014), language processing is likely to involve segmenting input into small chunks which get integrated into representations of meaningful wholes. Chunking lets listeners out of the impasse of the 'now-or-never bottleneck' (Christiansen & Chater, 2016) brought about by the constant inflow of input under the limitations of working memory.

When listeners chunk ongoing speech, they have been hypothesised to do it convergently (Sinclair & Mauranen (2006). We found support for this in a study with linguistically naïve participants who chunked extracts of continuous authentic speech (Vetchinnikova et al., 2022). We then used the same extracts with similar participants in an electrophysiological experiment, inserting silent 2-sec. pauses as triggers. This yielded further support. Brain-level responses to triggers at perceived chunk boundaries were significantly different from responses at non-boundaries (Anurova et al., 2022). The latter seemed to interfere with speech processing.

The question arises how chunking relates to elements of language like syntax, prosody, semantics, or discourse. Among these, the last two are the least explored. This paper addresses meaning and discourse together, in a qualitative 'top-down' approach, using the same extracts as above. Since we already know that extra pauses at perceptual boundaries are not problematic, the focus is on interfering triggers. The aim is to discover the role discourse patterns may play in facilitating prediction at points of interruption. Is it relevant all the time, not at all, or sometimes, and if variable, what could explain this?

The analysis suggests that levels of language are variously relevant in their overall effect and at different points in the speech flow. At times discourse cues exert strong prediction and preactivation of upcoming meanings, at other points the very local level, clause or phrase, assumes priority.